

Destinačná stratégia rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina, v NP Poloniny 2030

28. 4. 2022

Ján Holinka
Obec Ulič
Ulič 89, 067 67 Ulič, Slovensko
IČ: 00323691

V Prahe 28. 4. 2022

Vážený pán starosta,

dovoľujeme si Vám predložiť prvú verziu štúdie s názvom „Destinačná stratégia rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina / NP Poloniny 2030“.

Hlavným cieľom stratégie je systémovým napĺňaním vízie posilniť postavenie cestovného ruchu v ekonomickej oblasti a podporovať využívanie existujúceho potenciálu územia destinácie. Štúdia sa skladá z 3 hlavných častí – analytickej, návrhovej a implementačnej.

Pevne veríme, že Vám táto analýza poskytne užitočné informácie a bude hodnotným podkladom pre Vašu ďalšiu činnosť. V prípade Vášho záujmu sme pripravení Vám ponúknuť asistenciu pri používaní spracovaného materiálu alebo v rámci prípadnej budúcej spolupráce.

S pozdravom

Ondřej Špaček

KROKEM, s.r.o.

Obsah

Analytická časť	3
Základné východiská pre stratégiu rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina	4
Analýza predpokladov pre turizmus a ponuky cestovného ruchu v okrese Snina	24
Analýza dopytu cestovného ruchu	62
Organizácia cestovného ruchu	83
Výsledky dotazníkových prieskumov zameraných na miestnych obyvateľov a odbornú verejnosť	96
Výstupy z workshopu uskutočneného 15. 2. 2022	123
Výstupy z rozhovorov s aktérmi pôsobiacimi v okrese Snina / NP Poloniny	127
SWOT analýza cestovného ruchu v okrese Snina	129
Návrhová časť	132
Vízia, globálny cieľ a strategické ciele	133
Rozvojové priority a ich opatrenia	138
Systém indikátorov	166
Návrh marketingovej koncepcie	170
Implementačná časť	175
Koordinácia realizácie a monitoringu	176
Akčný plán	180

ANALYTICKÁ ČASŤ

- 1. Základné východiská pre stratégiu rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina**

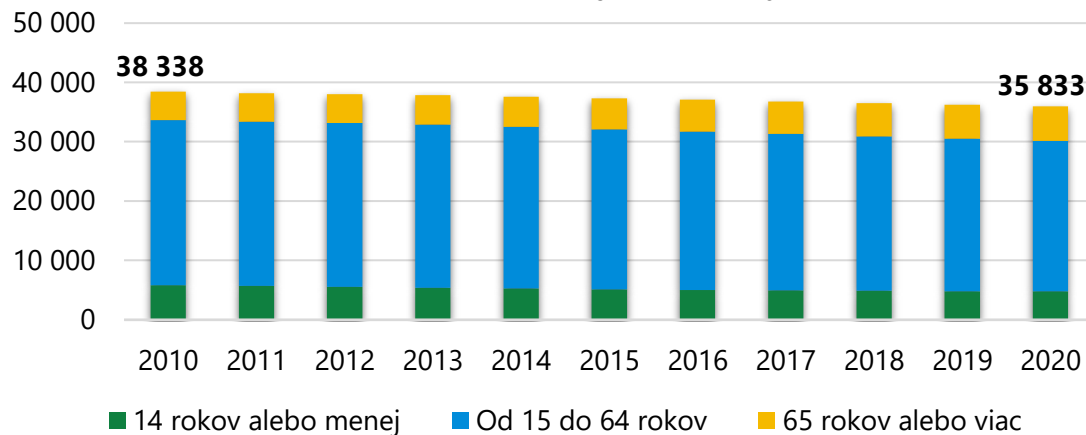
Okres Snina

Základné informácie

- **Rozloha:** 805 km²
- **Počet obyvateľov:** 34 655 (2021)
- Okres Snina leží v Prešovskom kraji, v najvýchodnejšej časti Slovenska. Na západnej strane hraničí okres Snina s okresom Humenné, južnú hranicu tvorí okres Sobrance v Košickom kraji, na severe susedí okres s Poľskom a na východe s Ukrajinou.
- Okres Snina má 1 mesto a 33 obcí lokalizovaných v štyroch dolinách – Cirošskej, Uličskej, Ublánskej a Pčolinskej.
- Okres Snina je prevažne hornatý, na jeho územie zasahuje Laborecká vrchovina, Bukovské vrchy, Beskydské predhorie, Ondavská vrchovina a Vihorlatské vrchy. Územie bolo v minulosti súčasťou historického regiónu Zemplín. Cez 60 % krajiny tvorí nepoľnohospodárska pôda – lesný pozemok, cez 20 % krajiny tvorí trvalý trávnatý porast.
- Mesto Snina je hospodárskym a administratívnym centrom regiónu. Samotné mesto má cca 20 000 obyvateľov.
- Na území okresu Snina sa nachádza NP Poloniny, ktorý je súčasťou medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty vyhlásenej organizáciou UNESCO na ochranu pralesných spoločenstiev, CHKO Vihorlat a CHKO Východné Karpaty. Karpatské bukové pralesy (Stužica, Havešová, Rožok a Kyjovský prales) boli v roku 2007 zapísané do zoznamu UNESCO.
- Región sa výrazne vyludňuje. Hlavnou príčinou vyst'ahovalectva za prácou je dlhodobá zlá sociálno-ekonomická situácia, ktorá má negatívny dopad aj na demografickú situáciu – dochádza k poklesu počtu obyvateľov, k poklesu prirodzeného prírastku, zvyšovaniu priemerného veku aj indexu starnutia obyvateľstva.

Veková štruktúra obyvateľov kraja

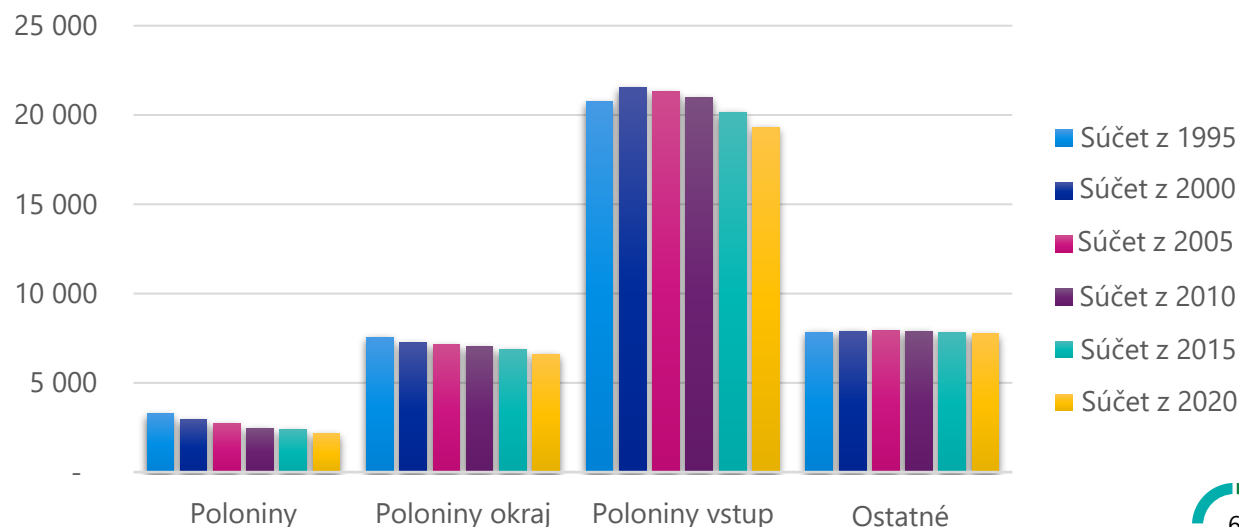

Okres Snina a okolie

Nižšie je uvedený **zoznam obcí okresu Snina rozdelených do 4 zón**: zóna 1 – Poloniny, zóna 2 – Poloniny okraj (obce ležiace okolo Polonín), zóna 3 – Snina, zóna 4 – obce ležiace pri Východných Karpatoch alebo na západe či juhu okresu. **Táto štúdia sa zameriava na okres Snina ako na primárnu oblasť, sekundárne potom vníma aj okolie okresu**, ako je CHKO Východné Karpaty, vodná nádrž Veľká Domaša alebo Zemplínska Šírava, ktorá je kľúčová z hľadiska cestovného ruchu. Nižšie uvedená tabuľka uvádza súčty počtu obyvateľov v jednotlivých obciach podľa zón za vybrané roky. Z grafu je zrejmé, že najviac obyvateľov žije v Snine (zóna 3) a najmenej v oblasti Polonín (zóna 1). **Od roku 1995 do roku 2020 sa počet obyvateľov celého okresu Snina znížil z 39 416 obyvateľov na 35 833, teda o 10 %.**

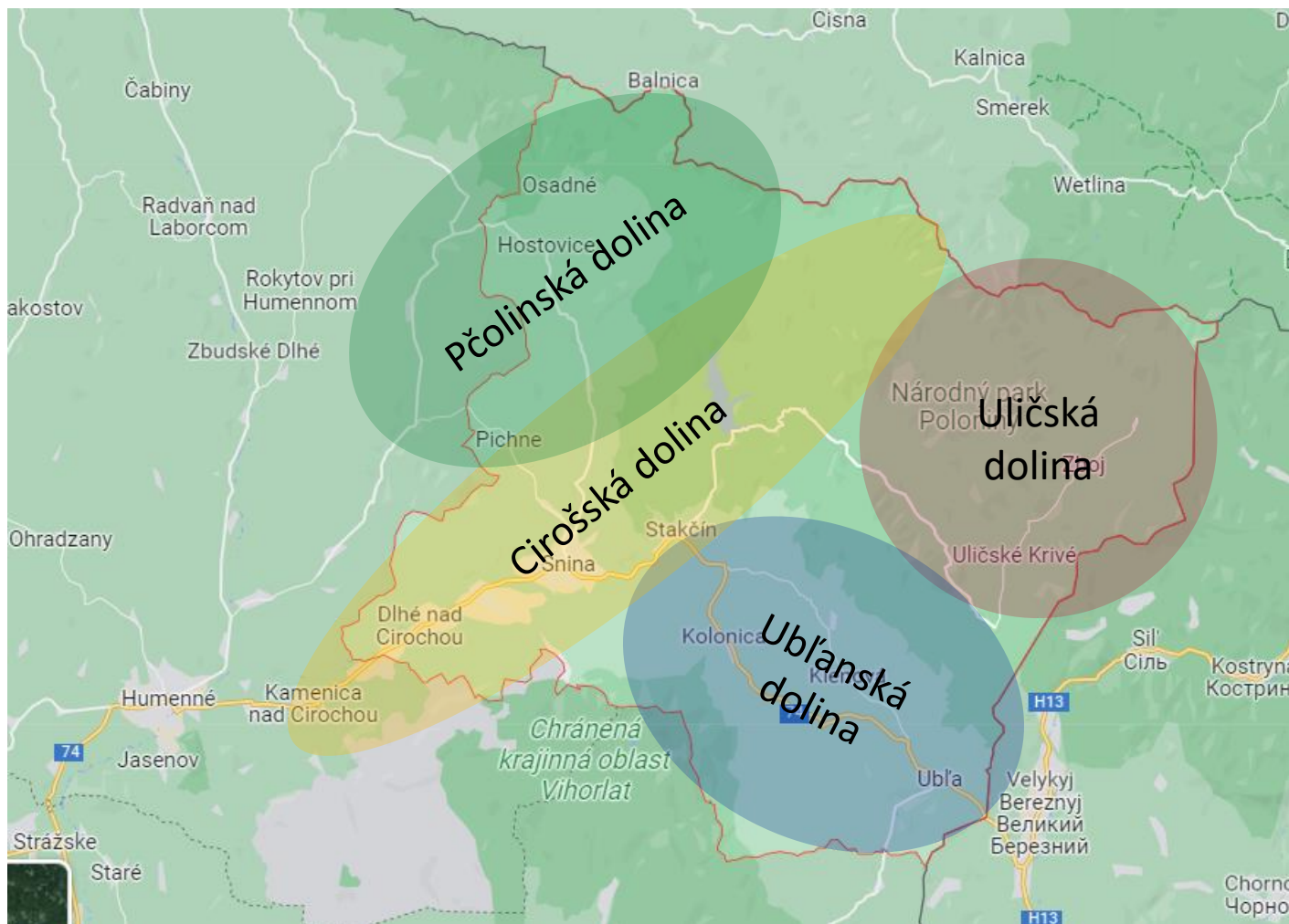
Obec	Oblasť
Ulič	Poloniny
Zboj	Poloniny
Nová Sedlica	Poloniny
Uličské Krivé	Poloniny
Topoľa	Poloniny
Ruský Potok	Poloniny
Runina	Poloniny
Kolbasov	Poloniny
Jalová	Poloniny
Príslop	Poloniny
Stakčín	Poloniny okraj
Ublá	Poloniny okraj
Kalná Roztoka	Poloniny okraj
Pčoliné	Poloniny okraj
Kolonica	Poloniny okraj
Klenová	Poloniny okraj
Stakčínka Roztoka	Poloniny okraj
Hostovice	Poloniny okraj
Ladomirov	Poloniny okraj
Čukalovce	Poloniny okraj
Osadné	Poloniny okraj
Ruská Volová	Poloniny okraj
Brezovec	Poloniny okraj
Parihuzovce	Poloniny okraj
Snina	Poloniny vstup
Belá nad Cirochou	Ostatné
Dlhé nad Cirochou	Ostatné
Zemplínske Hámre	Ostatné
Pichne	Ostatné
Dúbrava, ok. Snina	Ostatné
Strihovce	Ostatné
Michajlov	Ostatné
Šmigovec	Ostatné
Hrabová Roztoka	Ostatné

Popis riadkov	Súčet z 1995	Súčet z 2000	Súčet z 2005	Súčet z 2010	Súčet z 2015	Súčet z 2020
Poloniny	3 267	2 932	2 716	2 447	2 358	2 152
Poloniny okraj	7 557	7 258	7 124	7 022	6 858	6 606
Poloniny vstup	20 757	21 542	21 326	20 991	20 174	19 322
Ostatné	7 835	7 891	7 924	7 878	7 807	7 753
Celkový súčet	39 416	39 623	39 090	38 338	37 197	35 833
%	110,00%	110,58%	109,09%	106,99%	103,81%	100,00%

Okres Snina – delenie podľa dolín

Nižšie je územie okresu Snina vymedzené podľa 4 dolín: Pčolinská, Cirošská, Ubl'anská a Uličská. Pre okres Snina ďalej používame označenie Destinácia Poloniny. Označením Destinácia Poloniny nie je zamýšľaný iba Národný park Poloniny, ale širšie územie – okres Snina.

Význam cestovného ruchu pre ekonomiku okresu Snina

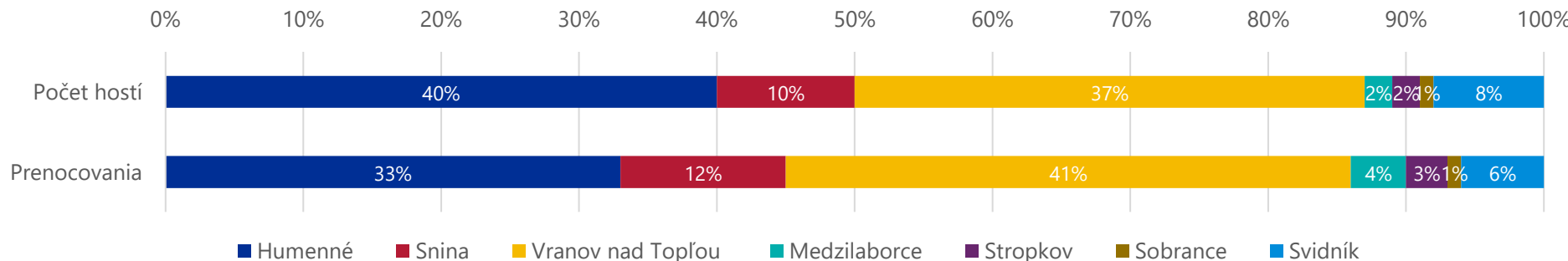
Odvetvie turizmu je celosvetovo jedným z najvýznamnejších hospodárskych odvetví. Má značné ekonomické a rozvojové dopady, podieľa sa na vytváraní pracovných príležitostí a príjmov v regióne. Cestovný ruch je jedným z rozhodujúcich nástrojov na **znižovanie nezamestnanosti** a súčasného **rozvoja regiónu** obzvlášť vďaka svojej nízkej investičnej a importnej náročnosti, a tiež potrebe vysokého podielu živej práce. Najvýznamnejším prínosom cestovného ruchu je jeho potenciál multiplikačného efektu. Rozvoj turizmu má za cieľ nielen zvýšiť atraktivitu oblasti pre návštevníkov, ale najmä rozvoj oblasti ako miesta pre život, a teda i ďalších investícií a príjmov pre obyvateľov.

Záujmové územie okresu Snina má potenciál stať sa zaujímavou turistickou destináciou najmä vďaka kombinácii **jedinečného prírodného a kultúrneho dedičstva**. Okrem biokúpaliska na Sninských rybníkoch, ponuky peších turistických trás a cyklotrás lokalizovaných v NP Poloniny a CHKO Vihorlat a výnimočnej svetovej hodnote UNESCO Karpatských bukových pralesov (KBP) sa tu nachádzajú drevené chrámy východného obradu, vojnové cintoríny, jedinečná história Rusínov a Park tmavej oblohy Poloniny (minimálne svetelné znečistenie).

Nasledujúce porovnanie poukazuje na pozíciu okresu Snina vo vzťahu k susedným okresom regiónu Horného Zemplína, a to z pohľadu počtu hostí a prenocovaní vygenerovaných ubytovacími zariadeniami v okrese Snina. Štatistiky sú uvedené len za ubytovacie zariadenia, ktoré sú zaradené do štatistického vykazovania.

	Okresy						
	Snina	Medzilaborce	Humenné	Vranov nad Topľou	Stropkov	Svidník	Sobrance
Počet hostí	5 104	1 202	21 626	20 129	1 263	4 108	518
Prenocovania	13 600	4 354	36 083	45 115	2 761	6 799	1 106

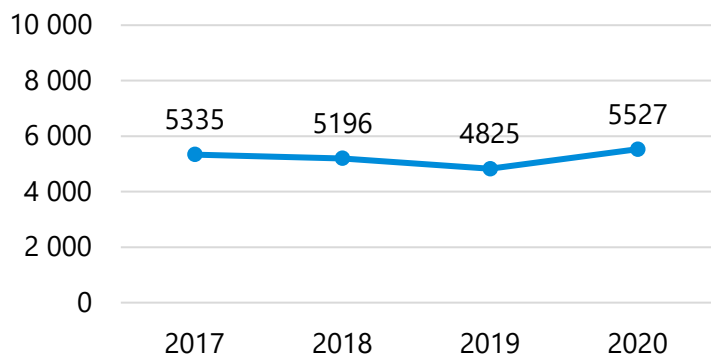
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2016

Význam cestovného ruchu pre ekonomiku okresu Snina

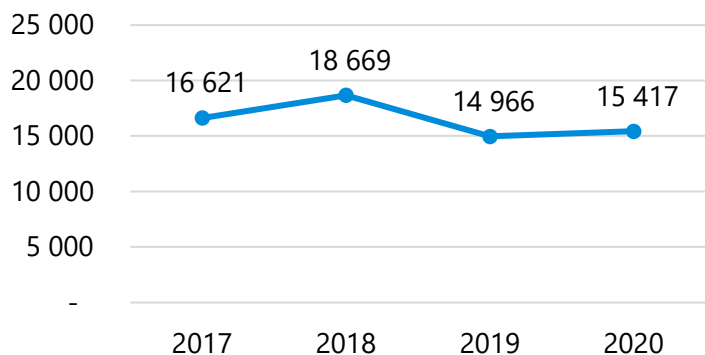
Podľa Rozvojového konceptu pre trvalo udržateľnú ochranu a ekonomické využitie kultúrnych a prírodných hodnôt okresu Snina (2018) je najnavštevovanejšou lokalitou v záujmovom území **mesto Snina**, a to hlavne jeho dva významné turistické body záujmu: **Biokúpalisko Sninské rybníky** s návštevnosťou 43 010 návštevníkov v roku 2017 a národná kultúrna pamiatka (NKP) **Kaštieľ v Snine** s návštevnosťou v roku 2017 viac ako 35 000 návštevníkov. Podľa Štatistického úradu SR je počet návštevníkov aj počet prenocovaní v okrese Snina dlhodobo nízky, domáci návštevníci tvoria cca 77 % celkových návštevníkov oblasti.

Vývoj počtu návštevníkov (hostia v HUZ)

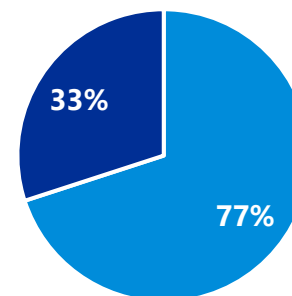
Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj počtu prenocovaní

Zdroj: Štatistický úrad SR

Podiel domácich a zahraničných návštevníkov (2019)

■ domáci návštevníci ■ zahraniční návštevníci

Medzi najčastejšie dôvody nízkej návštevnosti záujmového územia je podľa Rozvojového konceptu pre trvalo udržateľnú ochranu a ekonomické využitie kultúrnych a prírodných hodnôt okresu Snina (2018) uvádzaná **značná vzdialenosť** (odľahlosť) a s ňou súvisiaca **zlá dostupnosť individuálnou alebo verejnou dopravou, nedostatočné služby a ich slabá úroveň a chýbajúca a nevyhovujúca infraštruktúra v regióne**. Faktom pritom je, že **región sa dlhodobo vyludňuje**, mladí a aktívni ľudia odchádzajú, a tak je na území nedostatok pracovných síl a potenciálnych podnikateľov pre chýbajúce ubytovacie kapacity. Pre podnikateľov a investorov je limitom okresu Snina nízka kúpna sila obyvateľstva, značná odľahlosť a dopravná vzdialenosť, nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, demotivujúce podnikateľské prostredie a celkovo absencia dlhodobej vízie rozvoja regiónu. V obciach nezostal na podnikanie dostatočný ľudský potenciál. Šikovní ľudia v produktívnom veku buď už v regióne podnikajú, alebo z regiónu odišli a ich návrat späť je neistý. **Nedostatočná je aj verejná technická infraštruktúra** (ako napr. vodovod, kanalizácia či internetové pokrytie), čo znižuje kvalitu života miestnych ľudí a bráni tiež rozvoju trvalo udržateľného cestovného ruchu.

Význam cestovného ruchu pre ekonomiku okresu Snina

Hlavnou ekonomickou silou v okrese Snina je **priemysel**. V okrese sa v roku 2020 nachádzalo **177 podnikov** so zameraním na priemysel. Väčšina podnikov v tomto odvetví sa však zameriavala na priemyselnú výrobu. Priemysel zamestnával viac ako tretinu zamestnancov v okrese (2 216). Ďalšie významné ekonomické odvetvia boli: veľkoobchod a maloobchod vrátane opravy motorových vozidiel s 99 podnikmi a viac ako 300 zamestnancami, a stavebníctvo s 92 podnikmi a 309 zamestnancami. Druhý najväčší zamestnávateľ bolo zdravotníctvo a sociálna pomoc (678 zamestnancov). **Odvetvie cestovného ruchu**, ktoré je zastúpené ubytovacími a stravovacími službami, bolo **veľmi málo zastúpené**. Nachádzalo sa tu **iba 26 podnikov so zameraním na ubytovacie a stravovacie služby**, čo predstavovalo **menej ako 4 %**.

Počet podnikov a zamestnancov v okrese Snina podľa odvetvia (2021):

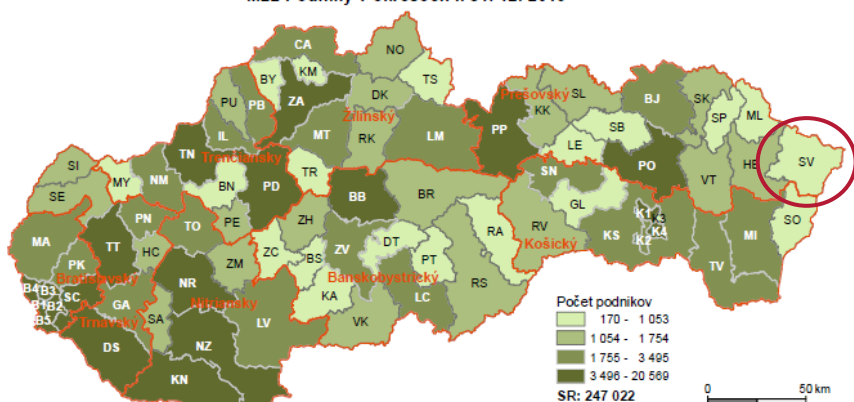
	Podniky (2021)		Zamestnanci (2021)		Živnostníci (2020)	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	73	10%	-	-	140	6%
Priemysel spolu	177	24%	2 216	37 %	740	32%
Stavebníctvo	92	13%	309	5 %	593	26%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	99	14%	308	5%	289	12%
Doprava a skladovanie	36	5%	84	1 %	51	2%
Ubytovacie a stravovacie služby	26	4%	-	-	60	3%
Informácie a komunikácia	28	4%	-	-	46	2%
Finančné a poisťovacie činnosti	-	-	28	0 %	12	1%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	22	3%	-	-	5	0%
Odborné, vedecké a technické činnosti	61	8%	-	-	172	7%
Administratívne a podporné služby	52	7%	489	8 %	60	3%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	-	-	547	9 %	-	
Vzdelávanie	8	1%	514	9 %	20	1%
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	41	6%	678	11 %	4	0%
Umenie, zábava a rekreácia	4	1%	30	1 %	10	0%
Ostatné činnosti	6	1%	-	-	112	5%
Spolu	725		5 934		2314	

Zdroj: Štatistický úrad SR

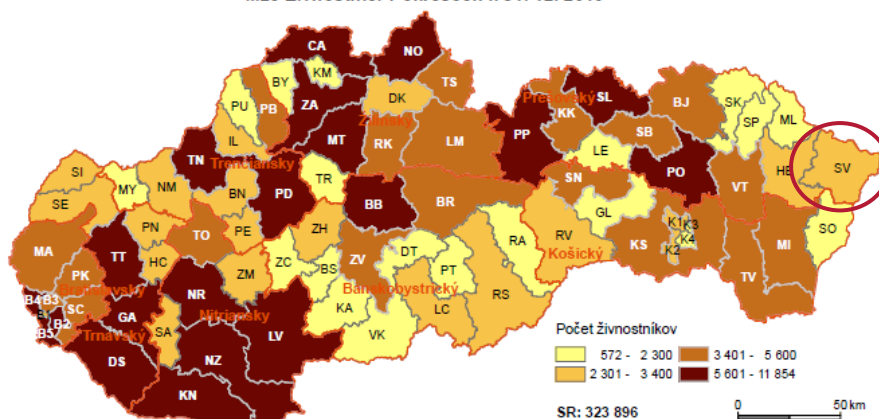
Ekonomická základňa v okrese Snina

Podľa mapy M22 je zrejmé, že **počet podnikov v okrese Snina patrí medzi jedny z najnižších v porovnaní s ostatnými okresmi na Slovensku**. V počte živnostníkov nepatrí Snina medzi okresy s najnižším počtom (mapa M25). V Prešovskom kraji bol v rámci Slovenska registrovaný najvyšší počet pôdohospodárskych podnikov (1 444), z toho predovšetkým v okresoch Prešov, Bardejov a Humenné. V nasledujúcej tabuľke je ako príklad uvedený oficiálny prehľad obchodných spoločností registrovaných v 16 vybraných obciach (v rámci riešeného záujmového územia NP Poloniny a jeho bezprostredného okolia) v porovnaní so skutočným stavom. V tabuľke je ako príklad uvedený oficiálny počet prevádzok registrovaných v 16 vybraných obciach a počet prevádzok v cestovnom ruchu (údaje sú uvedené za rok 2018).

M22 Podniky v okresoch k 31. 12. 2019

M25 Živnostníci v okresoch k 31. 12. 2019

Obec	s.r.o.		prevádzky	
	Počet s.r.o. registrovaných v obci	Počet s.r.o. reálne podnikajúcich v obci (z celkového počtu s.r.o. registrovaných v obci)	Počet prevádzok registrovaných v obci	Počet prevádzok v cestovnom ruchu (z celkového počtu registrovaných prevádzok v obci)
Stakčín	50	32	45	3
Ulič	11	6	22	3
Uličské Krivé	5	0	4	0
Topoľa	5	1	3	0
Pčoliné	5	0	9	0
Nová Sedlica	2	0	3	2
Kolbasov	2	0	2	1
Zboj	1	0	4	0
Runina	1	1	4	3
Hostovice	0	0	2	0
Ruský Potok	0	0	2	1
Príslop	0	0	0	0
Jalová	0	0	0	0
Parihuzovce	0	0	2	0
Čukalovce	0	0	2	0

Zdroj: Rozvojový koncept pre trvalo udržateľnú ochranu a ekonomické využitie kultúrnych a prírodných hodnôt okresu Snina 2018, vlastné spracovanie

Zdroj: Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR, 2019

Ekonomická základňa v okrese Snina

Okres Snina patrí medzi okresy s najnižšími priemernými príjmami obyvateľov, z čoho vyplýva aj pomerne **slabá kúpyschopnosť miestneho obyvateľstva**. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR dosiahla v roku 2021 hodnotu 1 211 EUR. Prešovský kraj stále zostáva regiónom s najnižšou priemernou mzdou – 956 EUR (2021). Priemerný základný plat v okrese Snina predstavuje 789 EUR (2019). Kúpna sila miestneho obyvateľstva je v okrese Snina jedným z hlavných limitov podnikania a investovania. Vo všeobecnosti platí, že čím je viac dobre zarábajúcich obyvateľov, tým je vyššia kúpna sila regiónu. Pri dochádzaní do zamestnania do susedných okresov nie je mzda v okrese Snina motivačná. Miestni ľudia si svoje **nedostatočné príjmy kompenzujú prácou popri zamestnaní, sezónnou prácou a optimalizáciou svojich výdavkov** hlavne čiastočnou potravinovou sebestačnosťou.

Na vidieku okresu Snina býva **45,7 % obyvateľov okresu. Zánik pracovných miest priamo na vidieku a trend ich koncentrácie** v meste Snina a jeho bezprostrednom okolí (Stakčín firma AGRIFOP, Dlhé nad Cirochou a firma DREVOP) spôsobuje **dochádzanie ľudí za prácou z vidieka**. S tým súvisia **problémy s dostupnosťou a kvalitou verejnej dopravy, stratou času potrebného na prepravu do zamestnania a výdavkami na cestovné**. Pre ľudí z odľahlejších častí regiónu (Nová Sedlica, Ublá, Osadné) sú to desiatky hodín v autobuse mesačne a výdavky od 60 – 120 EUR mesačne. Ľudia z Novej Sedlice aj Osadného majú denne k dispozícii 6 spojov do Sniny a 6 spojov späť. Občania z Uble majú denne k dispozícii 14 spojov do Sniny a 13 spojov späť. Čo sa týka dochádzania za prácou do Sniny v rámci okresu, **najhoršie sú na tom obyvatelia 9 obcí z Uličskej doliny**, t. j. priamo z národného parku Poloniny.

Obyvatelia okresu Snina dochádzajú za prácou aj 22 km do susedného mesta **Humenné** (Mecom, Chemkostav, Svet zdravia, Nexis Fibers) a 50 km do **Michaloviec** (Yazaki Wiring Technologies Slovakia).

STAV PODNIKATEĽSKÉHO SEKTORA

Lokálna ekonomika záujmového územia nie je dostatočne výkonná, s malými výnimkami vo väčších obciach (Stakčín, Ulič a Ublá) neexistujú takmer žiadne podnikateľské subjekty, ktoré by sa významnejšie podieľali na ekonomickom rozvoji.

Veľa podnikov už bolo v minulosti nútených svoje podnikanie v regióne ukončiť a veľa živností a prevádzok bolo zrušených. Nepriaznivý stav podnikateľského prostredia v regióne mnohých odradil, aby vôbec začali podnikat'. **Prevláda stagnácia podnikateľských aktivít, chýba inovatívny prístup a zásadný odklon od doterajšieho smerovania**, resp. doteraz zaužívaných postupov. Absentuje aj efektívna podpora a koordinácia medzi podnikateľmi navzájom.

Zdroj: Rozvojový koncept pre trvalo udržateľnú ochranu a ekonomické využitie kultúrnych a prírodných hodnôt okresu Snina 2018

Podpora rozvoja cestovného ruchu

Podpora rozvoja cestovného ruchu prebieha na **niekoľkých úrovniach**. Nižšie sú uvedené možnosti podpory, ktoré okres Snina môže využiť či už využíva pre rozvoj cestovného ruchu.

MOŽNOSTI PODPORY CESTOVNÉHO RUCHU V OBLASTI

Program cezhraničnej spolupráce Interreg 2021–2027 Poľsko – Slovensko

- Program je jedným z programov Európskej územnej spolupráce realizovaný v období 2021–2027. Hlavným cieľom Programu je čeliť najdôležitejším výzvam a prekonať slabé stránky typické pre pohraničie. Dotknuté lokality: Námestovo, Poprad, Stropkov, Žilina, Bardejov, Ružomberok, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Svidník, Snina, Tvrdošín, Turčianske Teplice, Spišská Nová Ves, Dolný Kubín, Čadca, Humenné, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Levoča, Bytča, Vranov nad Topľou, Medzilaborce, Martin, Sabinov.

Podpora Ministerstva dopravy a výstavby

- Ministerstvo otvára výzvy pre pomoc cestovnému ruchu, napr. od 6.12.2021 bola otvorená nová výzva pre pomoc cestovnému ruchu, v poradí už 4. výzva Schémy minimálnej pomoci s názvom „Jesenná pomoc“. V roku 2021 sa výzvy týkali najmä podpory podnikov v odvetví cestovného ruchu a poskytnutie finančného príspevku pre pokrytie časti nekrytých fixných nákladov, ktoré podniky museli vynaložiť v čase ich núteného uzatvorenia alebo obmedzenia ich činnosti z dôvodu opatrenia.

Podpora Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie

- V novom programovom období sa časť eurofondov presunie do rozhodovacej kompetencie samospráv, čím sa odbúra veľká časť byrokracie na centrálnej úrovni. O konkrétnych projektoch, ktoré treba v územiach zafinancovať z eurofondov, už nebude rozhodovať len vláda, ale aj samotné regióny. Podpora do regiónov bude smerovať na základe integrovaných územných stratégií, ktoré budú obsahovať zoznam projektových zámerov. Mesto Snina sa tiež v rámci strategicko-plánovacieho regiónu Horný Zemplín – okresy Humenné, Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce a Snina – podieľa na príprave stratégií rozvoja regiónov.

Plán obnovy a odolnosti

- Plán obnovy a odolnosti by mal podporiť reformu národných parkov. Investície plynúce z Plánu obnovy a odolnosti môžu zásadne prispieť k riešeniu regionálnych problémov v okrese Snina, ktorými sú prevažne klesajúca zamestnanosť, vylúčňovanie či nedostatok vody na území Polonín. Na rozvoje projekty pre NP Poloniny a NP Muránska planina má ísť viac ako 16 miliónov EUR.

Podpora Prešovského samosprávneho kraja

- V rámci Výzvy pre región rozdelil Prešovský kraj v roku 2021 dotácie prostredníctvom 4 programov, z ktorých sa jeden venuje cyklodoprave, cestovnému ruchu a pútnickému turizmu a druhý obnove kultúrnych pamiatok UNESCO a národných kultúrnych pamiatok. Z rozpočtu kraja plynie aj menšia finančná podpora v rámci regionálnych výziev.

Podpora rozvoja cestovného ruchu

Výzvy Okresného úradu Snina:

Okresný úrad Snina vyhlásil v roku 2022 výzvu na predkladanie projektov financovaných alebo spolufinancovaných z regionálneho príspevku (výzva číslo 6/OÚ – SV/2022)

- **Finančné prostriedky vyčlenené na výzvu:** 180 000 EUR
- **Minimálna a maximálna výška regionálneho príspevku:**
Minimálna výška regionálneho príspevku je 10 000,00 EUR
Maximálna výška regionálneho príspevku je 40 000,00 EUR
- **Aktivity a prioritné oblasti AP:** rozvoj podnikania, diverzifikácia činnosti, špeciálna rastlinná a živočíšna výroba s dôrazom na finalizáciu produktov, cestovný ruch, viacdňová turistika, kvalitné vzdelávanie pre všetkých, sociálne podnikanie, kvalitné životné prostredie a verejná infraštruktúra, dostupné sociálne a zdravotné služby

Okresný úrad Snina vyhlásil v roku 2021 výzvu na predkladanie projektov financovaných alebo spolufinancovaných z regionálneho príspevku (výzva číslo 5/OÚ – SV/2021)

- **Finančné prostriedky vyčlenené na výzvu:** 230 576 EUR
- **Minimálna a maximálna výška regionálneho príspevku:**
Minimálna výška regionálneho príspevku je 10 000 EUR
Maximálna výška regionálneho príspevku je 50 000 EUR
- **Aktivity a prioritné oblasti AP:** špeciálna rastlinná a živočíšna výroba s dôrazom na finalizáciu produktov, cestovný ruch, viacdňová turistika, sociálne podnikanie

Príklady úspešných žiadateľov o regionálny príspevok (2021)

Prijímateľ	Účel poskytnutia RP	Výška RP v EUR
obec Stakčín	Rekonštrukcia časti múzea obce Stakčín, oprava elektroinštalácie, výmena podláh, omietok, stropov, náter okien	32 500 EUR
Obec Kolonica	Obnova bazéna ako nástroj turistického rozvoja obce	33 065 EUR
Obec Runina	Obnova dlhodobo nevyužívaného objektu kováčskej vyhne, ktorá má slúžiť pre účely prezentácie podkúvania koní, činností, ktorá je spojená s chovom koní a tradičným životom na vidieku prostredníctvom tradičného aj moderného muzeálneho prejavu	30 000 EUR
Obec Ulič	Zvýšenie návštevnosti Uličskej doliny, vznik novej infraštruktúry podporujúcej cestovný ruch v tejto oblasti	45 000 EUR
Obec Ulič	Úhrada výdavkov na spracovanie destinačnej stratégie cestovného ruchu v regióne Snina	40 000 EUR

Benchmarking s obdobnými oblastami na Slovensku

Horný Zemplín / Horný Šariš

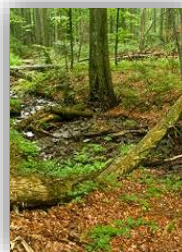
- Región, ktorý sa nachádza na najkrajnejšom severovýchode krajiny, tvorí východnú časť Prešovského kraja. Jedná sa o región cestovného ruchu, ktorý zahŕňa mestá Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov, Vranov nad Topľou, Giraltovcie a obce Nová Sedlica, Runina, Ulič, Vladiča, Zamutov, Bžany, Holčíkovce, Kvakovce, Malá Domaša, Nová Kelča, Zemplínske Hámre. Pre Horný Zemplín je typická pahorkatá krajina Nízkych Beskýd, na severovýchode prechádzajúca do Bukovských vrchov na trojmedzí Poľska, Slovenska a Ukrajiny. Pahorkatina je zbrázdnená dlhými a širokými údoliami riek Ondavy, Tople, Laborca, Cirochy a ich prítokov.
- **Turistické ciele:** Turistickým lákadlom Horného Zemplína je najmä jeho najvýchodnejšia časť, **národný park Poloniny** s niekoľkými pralesmi zapísanými na zozname UNESCO. V tejto oblasti sa nachádza aj množstvo **pamiatkovo chránených drevených kostolov**. Významné sú aj chránené krajinné oblasti **Vihorlat** a **Východné Karpaty**. Horný Zemplín má z pohľadu svojho potenciálu nadregionálny význam daný najmä nasledujúcimi turistickými bodmi záujmu: **vodná nádrž Domaša**, **Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach** a **Biokúpalisko Sninské rybníky**. Z akcií sa v danej oblasti koná napr. organizovaný výstup na hrad Čičva cez Veľký Inovec.
- **Infraštruktúra:** 17 turistických centier (TIC Humenné, Informačné stredisko Správy Národného parku Poloniny, TIC Zemplínske Hámre, Turistické infocentrá v obciach Uličskej doliny, TIC Ublá, TIC v Osadnom, Turisticko-informačná kancelária pri CA UNITUR Snina, TIC v RO Sninské rybníky, Regionálne informačné turistické centrum v Giraltovcích, Mestské informačné centrum pri CK Prima vo Vranove n/Topľou, TIC Stropkov, TIC Vladiča), značené cyklotrasy a cyklochodníky (v Poloninách v celkovej dĺžke viac ako 250 km), turistické trasy/chodníky, lyžiarske strediská (Danová, Zamutov), biokúpalisko Snina, miesta na stanovanie, nízky počet parkovísk, reštaurácií a ubytovacích zariadení, chýbajúce verejné WC
- **Prezentácia regiónu:** Horný Zemplín sa pýši 4 atribútmi územia, a to história, kultúra, príroda a voda. OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš podporuje rozvoj cestovného ruchu v danom území, spoluorganizuje výlety, koná súťaže, sumarizuje a propaguje turistické atraktivity. V oblasti ponúka 3 typy výletov: cyklo výlet, peší výlet alebo výlet za oddychom.

Lokality Svetového dedičstva UNESCO:

Havešová – Havešová je národná prírodná rezervácia v Národnom parku Poloniny v Bukovských vrchoch. Prales Havešová sa nachádza v katastrálnom území obcí Stakčinska Roztoka a Kalná Roztoka v okrese Snina.

Rožok – Rožok je malá národná prírodná rezervácia, ktorá sa nachádza na východe Slovenska v Bukovských vrchoch. Obsahuje les pralesovitého charakteru a nachádzajú sa tu hlavne buky.

Stužica – Stužica je národná prírodná rezervácia, pôvodný karpatský prales, ktorý sa rozprestiera v hlbokom údolí okolo Stužickej rieky na rozhraní Slovenska, Poľska a Ukrajiny v Bukovských vrchoch – v národnom parku Poloniny – neďaleko najvýchodnejšej slovenskej obce Nová Sedlica.

Vihorlatský prales – Vihorlatský prales skrátene aj Vihorlat je územie vo Vihorlatských vrchoch. Nachádzajú sa tu zachovalé bukove pralesy s vyše 240-ročnými exemplármi.

Zdroj: Wikiwand.com

Benchmarking s obdobnými oblasťami na Slovensku

Liptov

- Liptov je **horský región na severe Slovenska**. Jedná sa o historické územie na strednom Slovensku, pod Vysokými Tatrami, na hornom toku rieky Váh.
- **Turistické ciele:** Špecifikom regiónu Liptov je **spojenie hôr a vody**. Medzi najnavštevovanejšie turistické lokality patria: najväčšie **horské a lyžiarske strediská** na Slovensku – Jasná Nízke Tatry a Ružomberok – Malinô Brdo ski & bike, najväčšie **termálne parky:** Aquapark Tatralandia, Vodný park Bešeňová a Aqua-Vital Park Kúpele Lúčky, štyri verejne prístupné **jaskyne** – Demänovská jaskyňa Slobody, Demänovská ľadová jaskyňa, Važecká jaskyňa a Stanišovská jaskyňa, dedinka **Vlkolínec** zapísaná do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Do zoznamu **múzeí a galérií** patrí: Liptovské múzeum a Galéria Ľudovíta Fullu v Ružomberku, Galéria P. M. Bohúňa a Galéria Kolomana Sokola v Liptovskom Mikuláši. Pre milovníkov histórie a mestského turizmu sú zaujímavými miestami najväčšie mestá regiónu – **Liptovský Mikuláš, Ružomberok a Liptovský Hrádok**.
- **Infraštruktúra:** 6 turistických centier, cykloregión s rozsiahlou sieťou viac ako 850 km značených cykloturistických trás, cca 50 turistických chodníkov a značených trás v celkovej dĺžke 1185 km, ski areály, aquaparky, dostatok ubytovacích a reštauračných zariadení, vybudované verejné WC
- **Prezentácia regiónu:** OOCR Liptov združuje subjekty verejného a súkromného sektora s cieľom jednotnej propagácie regiónu Liptov ako jedinečného „zeleného“ regiónu pre aktívne trávenie voľného času plného zážitkov. Na svojich webových stránkach VisitLiptov.sk ponúka **Liptov Region Card**, ktorú je možné získať zadarmo u partnerských ubytovacích zariadení alebo za mierny poplatok. Regionálna zľavová karta Liptov Region Card umožňuje majiteľovi čerpať zľavy na produkty a atrakcie regiónu (doprava, lyžiarske strediská, vodné parky, obchody a služby, regionálne produkty a iné).

Lokality Svetového dedičstva UNESCO:

Zdroj: UNESCO.org

Vlkolínec – Vlkolínec je horská dedinka vo Veľkej Fatre desať kilometrov od Ružomberka. Imponuje nielen malebnosťou prostredia a pôvabom ľudovej architektúry, ale i tým, že stále žije.

Turistické lokality:

Jasná Nízke Tatry – Jasná je centrom slovenského lyžovania v zime a ťažiskom turizmu v lete. Lyžiarske stredisko Jasná tvorí v súčasnosti najväčší lyžiarsky areál na Slovensku. V lete oblasť ponúka možnosť turistiky a skalolezectva.

Zdroj: jasna.sk

Zdroj: visitliptov.sk

Demänovská jaskyňa slobody – Demänovská jaskyňa slobody je súčasťou obrovského podzemného krasového systému v Demänovskej doline pod Nízkymi Tatrami. Má jedinečnú kvapľovú výzdobu, ktorá ju radí medzi najkrajšie jaskyne v Európe.

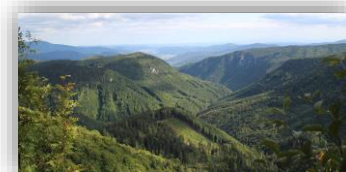
Benchmarking s obdobnými oblasťami na Slovensku

Gemer / NP Muránska planina / NP Slovenský kras

- Gemer ako región cestovného ruchu oficiálne zahŕňa: okres Rimavská Sobota, okres Revúca a okres Rožňava. Gemer susedí s národnými parkami Slovenský raj a Muránska planina, na juhu sa rozprestiera chránená krajinná oblasť Slovenský kras. Je to kraj hôr, hustých lesov, bystrín a strmých horských lúk, ale aj vlúdnych pahorkatín a úrodných polí s lánmi slnečníc, modrými hladinami jazier a rybníkov a klukatými tokmi riek. Predovšetkým ale kraj dolín. Nachádzajú sa tu starobylé kostoly, panské sídla a statky, ale aj zachovalá ľudová architektúra. Prosperitu územia odjakživa zabezpečovalo rozvinuté baníctvo a hutníctvo.
- **Turistické ciele:** Nesmiernym bohatstvom územia je tunajšia príroda a jej prejavy vo forme jedinečných fenoménov – krasových a ľadových jaskýň v podzemí troch národných parkov: **Slovenského raja**, **Slovenského krasu** a **Muránskej planiny**. Z nich **Dobšinská ľadová jaskyňa** a **Ochtinská aragonitová jaskyňa** sú svetovými unikátmi. Jaskyne Slovenského krasu a príslušného Aggteleckého krasu v Maďarsku sú zapísané do zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. V lete sú hlavnými atrakciami hojne navštevované pamiatky: stredoveký hrad Krásna Hôrka so secesným mauzóleom Andrášovcov v podhradí, poľovnícke panské sídlo s parkom v Betliari, zrúcanina hradu Muráň, historické centrá Rožňavy a Vrúmovej Deboty a Tormavy. V zime je to hlavne lyžovanie na svahoch Radzimu a v Slovenskom raji.
- **Infraštruktúra:** Gemer – 5 turistických informačných centier, cyklotrasy s dĺžkou 946 km, cca 200 turistických trás s dĺžkou cca 1660 km, NP Muránska planina – 2 infocentra, cca 7 reštauračných zariadení v okolí, cca 8 ubytovaní v okolí, NP Slovenský kras – množstvo reštauračných a ubytovacích zariadení, v pláne je vznik infocentra s múzeom
- **Prezentácia regiónu:** OOCR Gemer sa podieľa na rozvoji infraštruktúry cestovného ruchu, značky regionálneho produktu, značenia cyklotrás, vyhľadávania zdrojov financovania pre projekty, reprezentáciu na akciách v regióne, ale aj mimo neho. Organizácia na svojich webových stránkach RegionGemer.sk ponúka prírodné, kultúrne, historické atraktivity, ale aj nápady na pokojnú či aktívnu dovolenku. Jedným z produktov CR prezentovaných na webových stránkach je gotická cesta, ktorá spája zabudnuté slovenské dedinky, v ktorých je možné nájsť architektonicky zaujímavé stavby. Ďalšími zaujímavými témami sú kultúra, remeslá a Andrášovci.

Turistické lokality:

NP Muránska planina – NP je z 86 % pokrytý lesmi a nachádza sa tu viac ako 500 jaskýň. V oblasti sa je možné navštíviť 8 náučných chodníkov. Pre stanovanie sú vyhradené tri miesta: dolina Trsteník, Veľká lúka – Piesok a Nižná Klaková. V oblasti sa nachádzajú 2 informačné strediská. Webové stránky NP ponúkajú sekciu priamo pre návštevníkov, ktorá obsahuje tipy na výlety, povolené miesta na stanovanie vrátane pravidiel pre pobyt, návštevný poriadok, zoznam informačných stredísk a pripravované udalosti.

Zdroj: trekking.cz

Zdroj: e-slovensko.cz

NP Slovenský kras – NP je z 78% pokrytý lesmi, nachádza sa tu 1500 druhov vyšších rastlín a viac ako 1350 jaskýň. V oblasti je možné navštíviť cca 10 náučných chodníkov (napr. Domica, Zádielska tiesňava a iné) a vežu na pozorovanie vtáctva (Hrhovské rybníky). Stanovanie, bivakovanie a zakladanie ohňa je tu zakázané. Webové stránky ponúkajú sekciu pre návštevníkov, ktorá však obsahuje iba návštevný poriadok a zoznam náučných chodníkov i možných výletov.

Benchmarking s obdobnými oblastami v zahraničí – ČR

Lipensko

- Lipensko sa skladá z oblastí Stožec, Nová Pec, Horná planá, Hořice na Šumave, Čierna v Pošumaví, Frymburk, Lipno nad Vltavou, Predná Výtoň, Loučovice, Vyšší Brod a Rožmberk nad Vltavou.
- **Turistické ciele:** Lipensko ponúka mnoho atraktivít, medzi tie najvýznamnejšie patrí **vodná nádrž Lipno** s veľkou ponukou vodných športov a množstvom pláží, **Chodník korunami stromov** s fantastickými výhľadmi na Lipenské jazero, okolitú šumavskú krajinu a pri dobrej viditeľnosti tiež na masív Rakúskych Álp, **Ski Areál Lipno** so snowparkom, rodinný zážitkový park **Kráľovstvo lesa**, cisterciánsky **kláštor vo Vyššom Brode**, **hrad Rožmberk**, najvyššie položený hrad v Čechách **Vítkov hrádok**, **Stožecká kaplnka**, najvyššia hora českej časti Šumavy **Plechý** a **ľadovcové Plešné jazero**. V Lipensku sa nachádza fascinujúca príroda. Celý pravý breh Lipna je súčasťou CHKO Šumava a doposiaľ zostáva civilizáciou takmer nedotknutý.
- **Infraštruktúra:** 7 turistických centier, hustá sieť cyklotrás, in-line chodníky, turistické trasy všetkých úrovní, cca 20 kempov s požičovňami lodičiek či vodnými atrakciami, požičovňa jacht, bicyklov a športového vybavenia, dostatok stravovacích a ubytovacích zariadení.
- **Prezentácia regiónu:** Turistický spolok Lipenska je certifikovanou oblastnou destinačnou spoločnosťou, ktorá sa usiluje o rozvoj cestovného ruchu v oblasti a prevádzkuje turistický web Lipensko.cz. Lipensko láka predovšetkým na vodnú nádrž Lipno a rieku Vltavu, prírodu, cykloturistiku a in-line korčuľovanie, zábavu a atrakcie pre deti i dospelých, kultúrne a historické dedičstvo a športové zážitky. Na webe sú veľmi prehľadne vedené tipy na výlety, chystané akcie a udalosti, ponuky ubytovania, stravovania a rôzne praktické informácie (autoservisy, infocentrá, lekárne, pošty, taxislužby a iné). Výhodou sú webkamery z rôznych miest regiónu. Na webe je možné veľmi jednoducho zostaviť vlastný výlet výberom zážitku, akcie, ubytovania atď., ku ktorému je možné potom vytlačiť všetky informácie. Turistický spolok Lipenska vydáva raz za štvrt' roka časopis Lipensko.

Turistické lokality:

Lipno nad Vltavou – Lipno nad Vltavou je tzv. „obetovanou destináciou“. Táto destinácia nepodlieha prísnej kontrole ako napr. národné parky či iné chránené oblasti. Je tu vybudovaná infraštruktúra pre cestovný ruch a podporovaný mainstreamový turizmus. To chráni pred masovým turizmom inej časti krajiny (CHKO Šumava).

Zdroj: Lipensko.cz

Zdroj: Lipensko.cz

Rožmberk nad Vltavou – Mesto Rožmberk nad Vltavou je spojené s významným šľachtickým rodom Rožmberkov. Leží na rieke Vltave a je jedným z turisticky najatraktívnejších miest v južných Čechách. Hlavnou dominantou mesta je hrad Rožmberk, ktorý patrí medzi najstaršie hrady v ČR. Veľkými lákadlami pre turistov je nielen historické zázemie obce, rieka Vltava, ale aj nedotknutá príroda.

Benchmarking s obdobnými oblasťami v zahraničí – ČR

České Švajčiarsko

- České Švajčiarsko je názov pre krajinu ležiacu na oboch brehoch rieky Labe medzi Děčínom a Pirnou. Zaberá oblasť pri štátnej hranici s Nemeckom, ktorá ho oddeľuje od národného parku Saské Švajčiarsko.
- **Turistické ciele:** Dominantou územia je **Národný park Českej Švajčiarsko**. Hlavným predmetom ochrany sú unikátne pieskovcové útvary a na nich viazaný biotop. Najznámejším skalným útvarom je **Pravčická brána**, ktorá sa stala symbolom parku. Má status národnej prírodnej pamiatky a jedná sa o najväčšiu pieskovcovú skalnú bránu v Európe. **Tiesňavy Hrensko** predstavujú plavbu na lodičkách rieky Kamenice. **Edmundova tiesňava** a **Divoká tiesňava** sú jednou z najväčších atrakcií NP České Švajčiarsko. Pre oblasť Českého Švajčiarska sú typické tajomné skalné hrádky a hrady. **Jetrichovické skaly**, **Máriina skala**, **Rudolfov kameň** a **Vilemínina stena** sú pieskovcové skalné útvary, ktoré sú jedným z turistických centier NP. Častými turistickými cieľmi sú aj skalný hrad **Šaunštejn**, **Malá Pravčická brána** a zrúcanina hradu **Falkenštejn**. **Ružovský vrch** je so svojimi 619 m najvyšším bodom Českého Švajčiarska. V oblasti sa nachádza **Skiareál Horní Podluží** a **Skiareál Jedlová**.
- **Infraštruktúra:** 6 informačných centier, Dom Českého Švajčiarska v Krásnej Lípe (návštevnícke stredisko s interaktívnou expozíciou), množstvo turistických a cyklistických trás, nové linky vlakov a autobusov v cezhraničnej doprave, v pláne je obnova niektorých ciest v NP a inštalácia toaliet na vybraných chodníkoch
- **Prezentácia regiónu:** Región ponúka mnoho aktivít, patrí medzi nich lyžovanie, turistika, cyklistika, šport, rybárčenie, jazda na koni, agroturistika a kúpanie. O šetrný rozvoj cestovného ruchu sa snaží spoločnosť České Švajčiarsko o.p.s., ktorá prostredníctvom webovej stránky CeskeSvycarsko.cz ponúka služby v danom regióne (prenájom konferenčných priestorov, ubytovanie, výlety so sprievodcom, vzdelávacie a osvetové akcie atď.). V sekcii „zážitky“ sú uvedené tipy na výlety, kde je možné vyfiltrovať výlety na bicykli i pešo. Pri jednotlivých výletoch je zaznačená ich dĺžka v kilometroch aj hodinách, návštevník tak môže ľahko odhadnúť obťažnosť výletu a podľa toho si zvoliť výlet. Na webe je taktiež možné zakúpiť regionálne výrobky v e-shope. Sekcia „**destinačný fond**“ ponúka zapojenie súkromných subjektov i obcí a miest do komunikačnej a rozvojovej platformy, ktorá združuje podnikateľov a firmy v regióne Českého Švajčiarska za účelom spoločného financovania propagácie cestovného ruchu, jeho udržateľného rozvoja a spoločného ovplyvňovania kľúčových zmien v oblasti.

Turistické lokality:

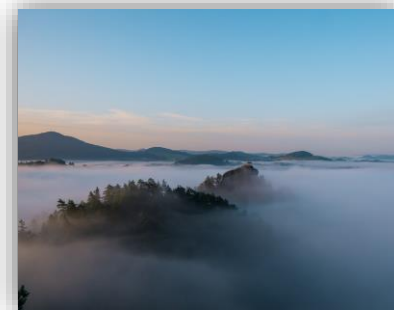
NP České Švajčiarsko – V rámci turistickej dopravy je možné využiť súbor troch železničných tratí – tzv. *Dráhu národného parku*, čo mnoho návštevníkov prinúti zanechať svoj osobný automobil doma. V sezóne sú tu zaistené aj autobusové linky. Na vyhradených skalných vežiach a masívoch je možné prevádzkovať horolezectvo. V NP sú vyznačené cyklistické trasy s celkovou dĺžkou 55 km. Táborenie a nocovanie je povolené len na jednom mieste, a to Kemp Medzná Lúka. Parkovanie motorových vozidiel je možné na parkoviskách v obciach alebo na menších odstavných plochách na hranici národného parku. Pre priaznivcov jazdy na koňoch platia obdobné pravidlá ako pre cyklistov, môžu sa pohybovať výhradne po tzv. hipostezkách, ktorých celková dĺžka je 37 km.

Zdroj: ceskesvycarsko.cz

Zdroj: ceskesvycarsko.cz

Zdroj: ceskesvycarsko.cz

Benchmarking s obdobnými oblasťami v zahraničí – Poľsko

NP Bieszczady

- NP Bieszczady je karpatský mikroregión, ktorý sa nachádza v západných Bukovských vrchoch. NP Bieszczady susedí so Slovenskom a s Ukrajinou a chráni najvyššie časti poľských východných Karpát. Je súčasťou prvej svetovej tripartitnej ukrajinsko-poľsko-slovenskej medzinárodnej biosférickej rezervácie „Východné Karpaty“, ktorá je súčasťou svetovej siete biosférických rezervácií UNESCO.
- **Turistické ciele:** Turistický ruch v Bieszczadskom národnom parku v lete prekvitá vďaka trom hlavným formám turistiky: **pešej turistike, cyklistike a jazde na koni**. Pre každú z týchto aktivít bola pripravená vhodná turistická infraštruktúra a boli vypracované samostatné pravidlá pre pohyb turistov v parku. Bieszczady sú tiež mimoriadne atraktívnym regiónom na fotografovanie prírody. Národný park Bieszczady podporuje **vzdelávaciu turistiku**, predovšetkým pešiu turistiku spojenú s poznávaním prírody. Návštevníci parku v zime môžu využiť turistické chodníky ako trasy pre pešiu turistiku na lyžiach vybavených tulaňmi. Vysoké Bieszczady sú ako stvorené na horské lyžovanie. Na území NP leží najjužnejší bod Poľska, ktorý je umiestnený na hranici s Ukrajinou – vrchol **Opołonek** (1028 m. n. m.). Medzi turistické ciele patrí napr.: skala **Riaba**, horská planina **Połonina Caryńska**, hora **Halicz**, **Tarnica**, **Bukowe Berdo**, **rozhľadňa na Jeleniowatách**, **predvážacia farma bizónov**, **Muzeum Przyrodnicze** a iné.
- **Infraštruktúra:** značené turistické cesty a náučné chodníky s dĺžkou cca 130 km, cyklotrasy s dĺžkou cca 75 km, konské chodníky s dĺžkou cca 80 km, systém informačných a pokladničných miest, prístrešky a obslužné miesta, pre turistické skupiny a študentov škôl primerané zariadenia (ubytovacie zariadenia priemerného turistického štandardu, ktoré sa nachádzajú v rôznych častiach parku), požičovňa bicyklov v Tarnawa Nižna.
- **Prezentácia regiónu:** Samotný región popisujú podrobne dva internetové servery Bieszczady.pl a Bieszczady.net.pl. Spomínané portály ponúkajú v tejto oblasti možnosť ubytovania a tiež zoznamy turistických atrakcií (turistické trasy, prírodné cesty, náučné chodníky, trasy pre automobily a cyklotrasy). Región sa prezentuje ako miesto pre pešiu turistiku, cyklistiku a jazdu na koni.

Turistické lokality:

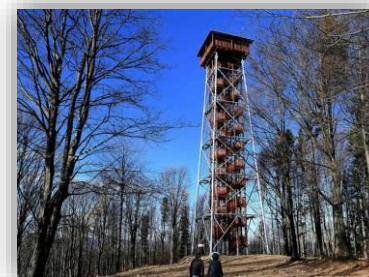
NP Bieszczady – V zime je nutné pre vstup na chodníky a prírodné cesty zakúpiť vstupenku. Z peňazí z predaja vstupeniek sa financuje ochrana prírody, dane a Horská dobrovoľnícka záchranná služba, ktorá pomáha turistom v ťažkých situáciách. Z týchto poplatkov je tiež financovaných približne 12 toaliet, ktoré sú pre turistov prístupné zdarma. Ďalej sú čiastočne hradené náklady na čistenie parku z tuhého odpadu apod. V národnom parku majú efektívne vyriešený systém verejných toaliet, čo eliminuje časté znečistenie prírody papierovými vreckovkami a inými hygienickými potrebami. Pre skupiny park ponúka ubytovanie, niekoľkodňové až niekoľkohodinové výlety, prednášky, besedy, vzdelávacie filmy a workshopy vedené pedagogickými aj terénnymi pracovníkmi.

Zdroj: facebook.com/bieszczady

Zdroj: facebook.com/bieszczady

Zdroj: pap.pl

Benchmarking s obdobnými oblasťami v zahraničí – Ukrajina

Užanský národný park

- Užanský národný park je chránená oblasť na Ukrajine. Nachádza sa v okrese Veľký Bereznyj v Zakarpatskej oblasti na hraniciach s Poľskom a Slovenskom a je súčasťou prvej svetovej tripartitnej ukrajinsko-poľsko-slovenskej medzinárodnej biosférickej rezervácie „Východné Karpaty“, ktorá je súčasťou svetovej siete biosférických rezervácií UNESCO.
- **Turistické ciele:** Rekreačný a turistický potenciál Užanského parku je pomerne veľký. Osady sa nachádzajú v malebných horských údoliach, ktoré sú prepojené železnicou a diaľnicou, a preto sú ľahko dostupné, ako aj vzdialené od priemyselných podnikov. V horských obciach sa zachoval tradičný život, remeslá, kultúra a kuchyňa. V Národnom prírodnom parku je veľa zaujímavých prírodných objektov. Mnoho ľudí chce navštíviť miesto, kde v roku 1866 spadol najväčší meteorit v Európe. Najväčší úlomok s hmotnosťou 279 kg sa našiel v trakte **Chorní Mlaky**. Cesty tých, ktorí sa chcú napiť krištáľovo čistej liečivej vody z minerálnych prameňov, vedú do malebných dedínok **Stužhytsia, Kostryno, Sal** a **Užhok**. Okrem toho v obci Stužhytsya mnohých turistov lákajú obrovské stromy „**Dido-oak**“ a dub „**Champion**“, ktoré sú najstaršími a najväčšími dubmi na Ukrajine. Najväčšou hodnotou parku sú **bukové pralesy** zachované v horách. V júli 2007 bolo 6,1 tisíc hektárov (z toho 2,5 tisíc hektárov chránených rezervácií) bukových pralesov zaradených do Zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO.
- **Infraštruktúra:** 17 turistických trás, 6 ekologických chodníkov, sieť rekreačných oblastí s oddychovými zónami a stanovými zónami, vybudované baldachýny, altánky, chatky, lyžiarske strediská s modernými sedačkovými lanovkami a vlekmí, v poslednom období sa aktívne rozvíjajú turistické hotely, rekreačné strediská, sídla vidieckeho cestovného ruchu a prijímajú sa opatrenia na otvorenie cezhraničných priechodov pre chodcov s Poľskom a Slovenskom
- **Prezentácia regiónu:** Užanský národný park sa profiluje ako oblasť malebných horských údolí, horských obcí a miestom, kde spadol meteorit s názvom Princezná.

Zdroj: unpp.uz.ua

Benchmarking s obdobnými oblasťami v zahraničí – Maďarsko

Tokaj / Zemplínske vrchy

- Región, najmä vinársky, v severovýchodnom Maďarsku ležiaci v podhorí Zemplínskych vrchov, vulkanického pohoria na severovýchode Maďarska, ktoré susedia so Slanskými vrchmi, Východoslovenskou pahorkatinou a Východoslovenskou rovinou. Zemplínske vrchy patria do Matransko-slanskej oblasti, ktorá je súčasťou Vnútorých Západných Karpát a rozprestiera sa na území Slovenska i Maďarska.
- **Turistické ciele:** Najdôležitejším turistickým cieľom je **vinárska oblasť Tokaj**, ktorá bola v roku 2002 zapísaná na zoznam svetového dedičstva UNESCO. Tokajská oblasť má priaznivé prírodné podmienky pre vznik bohatého vína kategórie Aszú so znamenitou chuťou. V strednej časti **Zemplínskych vrchov** sa rozprestierajú turistické chodníky plné pevností a stredovekých hradov. Unikátnym hradom je hrad **Boldogkö** umiestnený na strmom skalnom hrebeni, ktorý poskytuje jedinečný výhľad na divokú a romantickú krajinu. Jazierko **Megyer-hegy** je zvláštnym geologickým útvarom, ktoré vzniklo vo výkopovej jame opusteného kameňolomu. Najhlbší bod jazera je 6,5 metra, útesy siahajú do výšky 70 metrov nad hladinou vody. **Zábavný park Zemplín** ponúka 1 036 metrov dlhú zipline lanovku, ktorá vedie medzi vrchmi **Szár** a **Magas**. Lanovkou je možné zísť v rýchlosti až 80km/h, v Európe existujú podobné lanovky len v Alpách.
- **Infraštruktúra:** ubytovanie v hoteloch, penziónoch, apartmánach, súkromných objektoch, reštaurácie, bary, kaviarne, vínne pivnice, cyklistická sieť – oblasťou prechádza maďarská časť cyklotrasy Eurovelo 11, pešia turistika – okrem iných, Národná modrá cesta, ktorá sa tiahne necelých 1100 km, celkom 5 turistických informačných centier + 3 návštevnícke ekocentrá
- **Prezentácia regiónu:** Región sa prezentuje ako jedinečná vinárska oblasť, ktorá má čo ponúknuť milovníkom kultúry aj histórie. Región má svahy plné najkrajších a najstarších viníc, unikátnych hradov a výhľadov. Oblasť je vhodná na pešie túry, cykloturizmus s chodníkmi, ktoré vedú oblasť Hornej Tisy, kde na návštevníka čakajú malé kostoly, drevené zvonice, fresky, maľované galérie a vyrezávané kazateľnice. Návštevníci majú aj možnosť jazdy na kajaku a na kanoe na rieke Tisa, ktorá je vhodná aj pre začiatočníkov. Propagáciu regiónu tvorí napr. webová stránka Visithungary.com alebo Tbf.hu, ktorá sa venuje len tomuto regiónu.

Turistické lokality:

Vinárska oblasť Tokaj – Tokaj patrí od roku 2002 medzi svetové dedičstvo UNESCO, patrí ale aj medzi najznámejšie vinárske regióny. Ide o vína s najvyšším obsahom alkoholu, cukru a obsahom kyseliny. Vďaka ideálnym mikroklimatickým podmienkam, ktoré tento región ponúka, dochádza k produkcii prvotriedneho vína, ktoré je občas nazývané pravým nektárom. Južné svahy, blízko riek Tisa Bodroh, teplé roky a dlhé slnečné jesene produkujú spoločne v kombinácii víno unikátnej chuti. V oblasti je vyrábané Aszú víno, ktoré vďaka svojej jedinečnosti bolo nazvané kráľom Ľudovítom XIV: „vínom kráľov“. Infraštruktúra cestovného ruchu tokajskej vinárskej oblasti v minulosti dynamicky vzrástla. Ubytovacie zariadenie poskytujú kvalitné služby. Tokaj nie je spojená iba s vínom, ale aj s vodnou a pútnickou turistikou či festivalmi.

Zdroj: visithungary.com

Zdroj: visithungary.com

Zdroj: visithungary.com

Benchmarking s obdobnými oblasťami v zahraničí – Rakúsko

NP Kalkalpen / Pyhrn Priel

- NP Kalkalpen sa skladá z dvoch horských celkov – pohoria Recihraminger Hinterbirge a Sengsengebirge. Rekreačná oblasť Pyhrn Priel sa nachádza na juhu Horného Rakúska, v južnej časti sa nachádza NP Kalkalpen. Región je známy pre turistické trasy, divokú prírodu a lyžovanie.
- Turistické ciele:** NP Kalkalpen je najväčšou súvislou lesnou oblasťou v Rakúsku. Ide o park bohatý na druhy, kde 75 % oblasti tvorí divočina, čo je v Rakúsku unikátne. Ľudia tu žili už v dobe kamennej. **Reichraminger Hintergebirge** je jednou z najväčších uzavretých lesných oblastí v Rakúsku, tiež nazývanú morským lesom. Nenachádzajú sa tu žiadne cesty verejnej dopravy alebo osady. Horská skupina Hornorakúskych Vápencových Álp sa nazýva **Sengsengebirge** (hlavný hrebeň s dĺžkou približne 20 km). **SKI areál Hinterstoder = Ski World Cup rezort a Wurzeralm** – vhodné na lyžovanie, snowboarding, bežkovanie. Kostoly, jazerá, skalné tiesňavy.
- Infraštruktúra:** Viac ako 200 možností ubytovania v hoteloch, apartmánoch, penziónoch, na chalupách a chatách. Reštaurácia, pizzeria, kaviarne, bary, diskotéky, cukrárne. Wellness, bazény, masážne služby, supermarkety, trhy, športové zariadenia, požičovne športového vybavenia – lyže, snowboardy, bicykle, elektrobicykle. Hustá sieť cyklotratí a peších ciest. Infraštruktúra pre ďalšie letné i zimné športy – lezectvo, golf, atď. celkom 4 turistické kancelárie, množstvo infocentier.
- Prezentácia regiónu:** Združenie cestovného ruchu Pyhrn – Priel prevádzkuje webovú stránku Urlaubsregion-pyhrn-priel.at, ktorá ponúka všetky informácie o regióne, jeho infraštruktúre a službách. Región je prezentovaný ako destinácia pre každého návštevníka v akomkoľvek období. Návštevník môže získať prepracovanú **kartu hostľa**, ktorá sa delí na niekoľko typov: **AktivCard** – Kartou klient dostane po príchode do jedného zo 180 partnerských zariadení a platí po celú dobu pobytu (karta má vždy Karta zahŕňa veľký počet služieb zadarmo – jazdy lanovkou, vstup na kúpalisko, programy pre deti a ďalšie zľavy na akcie, návštevy kín. Platí aj za hranicami regiónu. Existuje aj ekvivalent **AktivKidsCard** pre deti. **SaisonCard** – Sezóna karta, ktorá sa dá zakúpiť online a potom návštevník môže bezplatne celú sezónu využívať všetky lanovky v oblasti, pešie túry za zážitkami s odborným sprievodom, kryté plavárne a kúpaliská a ďalšie služby. Karta je určená pre miestnych obyvateľov i jednodňových hostí. **SaisonCard – Bike & Fly** – Bezplatná vstupenka na osobnú dopravu s paraglidingovým vybavením pri lanovkách, poplatok na vzlet a pristátie, všetky horské železnice v regióne, vedené extrémne túry, cykloturistiku v obciach oblasti Bergbahnen Hinterstoder, Wurzeralm a Wurbauerkogel a ďalšie. Cena 247 EUR pre dospelého. Platnosť karty je cca pol roka.

Turistické lokality:

NP Kalkalpen – nazývaný pralesom Európy, je oblasť s rozlohou takmer 21 000 ha. Je porastený horskými lesmi, ktoré sú nechané na porast samé sebe bez zásahu človeka. Park patrí k významným rekreačným oblastiam. Nájde sa tu turistické chodníky, lesnícke chodníky ako trasy pre jazdu na koni, cyklotrasy, alebo trasy pre horské bicykle.

Zdroj: hornirakousko.cz

SKI World Cup v areálu Hinterstoder je jediný svetový pohár konajúci sa na území Horného Rakúska. Súťaž sa tu koná od roku 1986. Areál ponúka 60 km zjazdoviek, z ktorých je 38 km červených, 20 km modrých a 12 km čiernych, 6 vlekov a 3 lanovky.

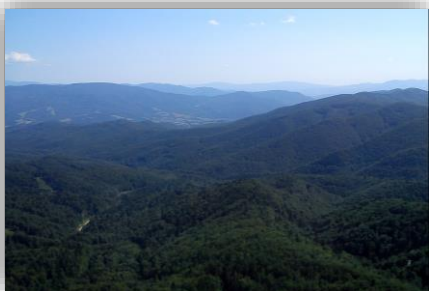

Zdroj: skisport.com

2. **Analýza predpokladov pre turizmus a ponuky cestovného ruchu v okrese Snina**

Prírodné predpoklady cestovného ruchu

Okres Snina vyplňa severovýchodný cíp Slovenska. Najväčšiu časť oblasti tvoria **Bukovské vrchy**, kde sa nachádza **NP Poloniny**. Na južnej strane okresu zasahujú **Vihorlatské vrchy** chránenou krajinou oblasťou Vihorlat. Oblasť je prevažne hornatá a lesnatá a vhodná pre aktívny turizmus. Destinácia je útočiskom pre zvieratá ako sú jelene, vlci, zubry a ďalšie. Ide o najvýchodnejší okres Slovenska, ktorý svojou polohou ponúka nízky svetelný smog ideálny na pozorovanie nočnej oblohy a krásnej prírodnej scenérie. V oblasti nájdeme prírodné rezervácie, dedičstvo **UNESCO** a pozoruhodné **vodné plochy**.

Zdroj: horydoly.cz

Bukovské vrchy

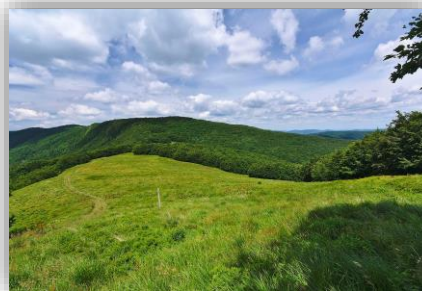
- Pohoria a geomorfologický celok v oblasti Poloniny v Beskydách rozkladajúce sa na území Slovenska, Poľska a Ukrajiny

Zdroj: slovakia.travel

NP Poloniny

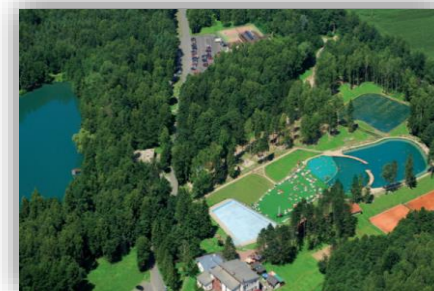
- Najvýchodnejší slovenský NP s pôvodnými bukovými a jedľovo-bukovými lesmi
- Niektoré časti parku boli v roku 2007 zapísané na zoznam **UNESCO**

Zdroj: wikipedia.org

Jarabá Skala, NP Poloniny

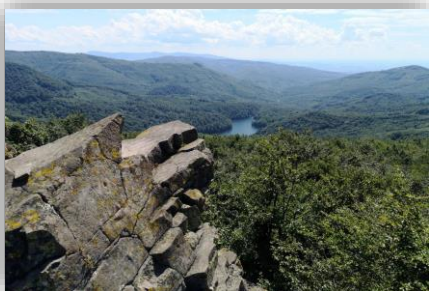
- NPR v NP Poloniny
- Z vrcholu je jedinečný výhľad na celú slovensko-poľskú oblasť Bukovských vrchov a poľských Beskyd

Zdroj: snina.sk

Sninské rybníky

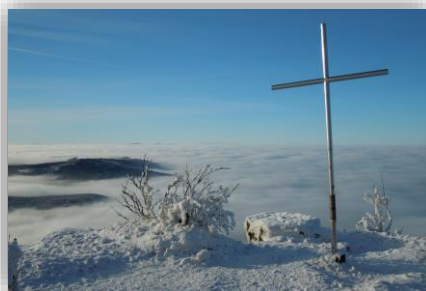
- Rekreačná oblasť s prírodnými kúpaliskami
- využíva technológiu samočistenia pomocou rastlín a rias

Zdroj: sirava.sk

CHKO Vihorlat

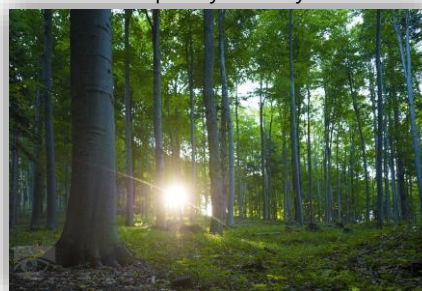
- Zahrnuje strednú časť vulkanického pohoria Vihorlat
- Významné postavenie jazier

Zdroj: severovychod.sk

Sninský kameň

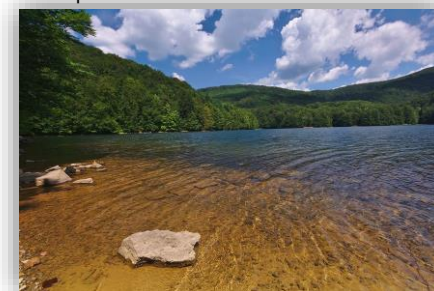
- Prírodná pamiatka vo Vihorlatskom pohorí
- Vznikol sopečnou činnosťou v období starších tret'ohôr

Zdroj: severovychod.sk

Karpatské bukové pralesy

- Nachádza sa v NP Poloniny aj CHKO Vihorlat, **UNESCO**
- Jedná sa o zachovalé pralesy mierneho pásma a veľké množstvo chránených druhov zvierat

Zdroj: wikipedia.org

Morské oko

- Najväčšie jazero Vihorlatských vrchov
- Spolu s okolitými lesmi tvorí národnú prírodnú rezerváciu s výmerou 108,48 ha

Prírodné predpoklady cestovného ruchu

Okres Snina vyplňa severovýchodný cíp Slovenska. Najväčšiu časť oblasti tvoria **Bukovské vrchy**, kde sa nachádza **NP Poloniny**. Na južnej strane okresu zasahujú **Vihorlatské vrchy** chránenou krajinou oblasťou Vihorlat. Oblasť je prevažne hornatá a lesnatá a vhodná pre aktívny turizmus. Destinácia je útočiskom pre zvieratá ako sú jelene, vlci, zubry a ďalšie. Ide o najvýchodnejší okres Slovenska, ktorý svojou polohou ponúka nízky svetelný smog ideálny na pozorovanie nočnej oblohy a krásnej prírodnej scenérie. V oblasti nájdeme prírodné rezervácie, dedičstvo **UNESCO** a pozoruhodné **vodné plochy**.

Zdroj: snina.sk

Murovaná voda

- Kamenné more vo Vihorlatskom pohorí s priemerom 3 m
- Je tvorená andezitovými balvanmi na svahu stratovulkánu Diel

Zdroj: snina.sk

Rašeliniská – Zemplínske Hámre

- Zosuvové zazemnené jazerá vo Vihorlatských vrchoch
- Najcennejšie je z prírodovedeckého pohľadu rašelinisko Podstavka

Zdroj: hostovice.sk

Hostovické lúky

- Chránené územie s najväčším výskytom kosatca sibírskeho na Slovensku

Zdroj: e-slovensko.cz

Vodná nádrž Starina

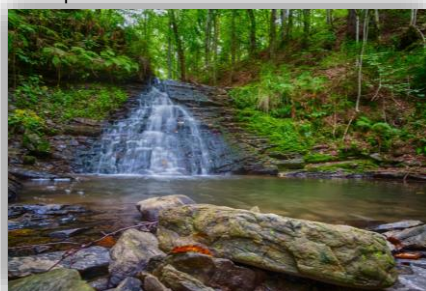
- Najväčšia zásobáreň pitnej vody v strednej Európe, ktorá zásobuje takmer celé východné Slovensko
- V južnej časti sa nachádza vyhladka

Zdroj: severovychod.sk

Arpádová línia

- Obranný val s dĺžkou 600 km, postavený Maďarskom počas 2. sv. vojny pri postupe Červenej armády
- Vedie od Polonín až po Rumunsko

Zdroj: severovychod.sk

Runinský vodopád

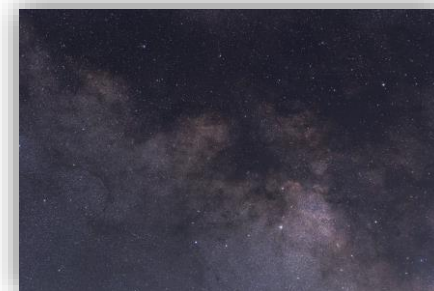
- Runinský flyšový vodopád v NP Poloniny blízko židovského cintorína
- Výškovo je na úrovni 5 metrov

Zdroj: severovychod.sk

Rozhľadňa Holica

- Veža s výškou 3 m v nadmorskej výške 538 m n.m
- Súčasťou Náučného chodníka Miroslava Poliščuka

Zdroj: astrokolonica.sk

Park tmavej oblohy

- Oblasť sa vyznačuje veľmi nízkou úrovňou svetelného znečistenia a tmavou nočnou oblohou, vďaka tomu je miesto vhodné na astronomické pozorovanie

Kultúrno-historické predpoklady cestovného ruchu

Okres Snina je oblasť bohatá na **históriu, kultúru, folklór** a **remeslá**. Za prvej svetovej vojny tu prebiehali boje, v ktorých bojovala rakúsko-uhorská armáda spolu s Nemcami proti armáde ruskej, v okrese preto ležia **vojenské cintoríny**. Podľa sčítania ľudu z roku 2011 žije na Slovensku stále **najviac Rusínov**, ktorí si udržiavajú svoje tradície najmä v období dožiniek, Veľkej noci či Vianoc. **Rusínsku kultúru** v oblasti je možné vnímať vďaka množstvu gréckokatolíckych a pravoslávnych chrámov. V neposlednom rade si región drží niektoré remeslá pre sninskú oblasť typické ako sú **tkáčstvo** či **ikonopisectvo**.

Snina

Zdroj: slovakia.travel

Kaštieľ Snina

- Klasicistický kaštieľ z roku 1781
- Múzeum, galérie, spoločenské akcie, koncerty

Snina

Zdroj: galeriaas.sk

Galéria Andrej Smolák Snina

- Známa v Berlíne, Prahe a Bratislave
- Tradičný medzinárodný výtvarný festival

Kalná Roztoka

Zdroj: karpatskecerkvi.org

Ikona Kristus – Pantokrát

- Dielo ikonopisca Teodora Spalinského
- Chrám sv. Jána Krstiteľa, Kalná Roztoka

Osadné

Zdroj: severovychod.sk

Krypta v Osadnom

- Pozostatky 1 025 ruských a rakúsko-uhorských vojakov z 1. svetovej vojny

Nová Sedlica

Zdroj: severovychod.sk

Domček deduška Večernička

- Národná kultúrna pamiatka, ktorá je vďaka svojej streche posledná svojho druhu v Prešovskom kraji mimo skanzenu

Zemplínske Hámre

Zdroj: zemplinskehamre.sk

Múzeum Zemplínske Hámre

- Dve stále expozície – história baníctva a železiarstva a etnografická: ľudová architektúra, remeslá, poľnohospodárstvo, ľudové odevy obyvateľov Josefsthalu

Celý okres

Zdroj: regionsnina.webnode.sk

Vojnové cintoríny

- Na území regiónu sa nachádza viac než 200 vojnových cintorínov
- Cintoríny sú postupne obnovované a najvýznamnejšie lokality navrhnuté na NKP (viac ako 60 lokalít)

Topoľa

Zdroj: facebook.com

Dielňa sv. Juraja

- Tvorba ručne písaných ikon byzantského obradu
- Používanie prírodných tempier v celom procese tvorby

Kultúrno-historické predpoklady cestovného ruchu

Drevené chrámy východného obradu patria medzi najväčšie poklady umenia, náboženstva a ľudovej kresťanskej architektúry na Slovensku. Oblasť Polonín sa pýši týmito skvostami vo forme drevených chrámov. Ide o **unikátne rusínske sakrálné stavby**, ktoré môžeme označiť za jedinečné kultúrne dedičstvo severovýchodu Slovenska. V roku 2008 bolo celkom 8 chrámov Karpatského oblúka zapísaných na zoznam svetového dedičstva **UNESCO** – gréckokatolícke: Chrám prenesenia pozostatkov sv. Mikuláša v Ruskej Bystrej, chrám sv. Mikuláša v Bodružali a chrám svätého Michala archanjela v Ladomírovej (okres Svidník), ďalej tri evanjelické a dva rímskokatolícke.

Ruský potok

Zdroj: severovychod.sk

Chrám sv. archanjela Michala

- Chrám z roku 1740
- Vo vnútri sa nachádza štvorradový ikonostas, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou

Šmigovec

Zdroj: cestovanie.sme.sk

Kostol Nanebovstúpenia Pána

- Drevený chrám z roku 1755
- V chráme je inštalovaná výstava „Ikony Zemplína“

Topol'a

Zdroj: drevenechramy.sk

Chrám sv. archanjela Michala

- Drevený chrám z roku 1700
- V tejto oblasti sa začiatkom 19. storočia rodine gréckokatolíckeho kňaza narodil Alexander Duchnovič

Kalná Roztoka

Zdroj: slovakia.travel

Kostol sv. Bazila Veľkého

- Drevený chrám z konca 18. storočia
- Chrám je pomastený hlinou a obielený, takže pôsobí dojemom murovanej stavby

Hrabová Roztoka

Zdroj: severovychod.sk

Chrám sv. Bazila Veľkého

- Chrám z roku (cca) 1750
- Raritou sú cárske dvere osadené Jesseho stromom s desiatimi medailónmi Kristovho rodokmeňa

Uličské Krivé

Zdroj: drevenechramy.sk

Chrám sv. archanjela Michala

- Chrám z roku 1718
- Ikona sv. Mikuláša a ďalších pochádza zo 16. storočia

Jalová

Zdroj: trekking.cz

Chrám sv. veľkomočedníka Juraja

- Chrám z roku 1792
- Nová stavba, pôvodný materiál zničený
- V chráme sa nachádza najstaršia ikonostas v regióne

Tradičné remeslá riešeného územia

Okres Snina je jedinečný z pohľadu drevených stavieb, jazyka, náboženstva a **tradičných remesiel**. Bohužiaľ v oblasti dochádza k vyľudňovaniu regiónu. Odchádza hlavne mladšia generácia kvôli nedostatku pracovných príležitostí. Dochádza tak k postupnému vyľudňovaniu oblasti a starnutiu miestneho obyvateľstva. Dôsledkom tejto migrácie je veľmi náročné udržiavanie tradičných remesiel v oblasti. Práve remeslá sú jedným z faktorov, ktoré môžu pomôcť **rozvoju regiónu z pohľadu cestovného ruchu**.

Zdroj: sindelarstvi.cz

Šindelárstvo

- Dôležité remeslo v kontexte sociálnej ekonomiky
- Dopyt prevyšuje ponuku v oblasti
- Využitie pri obnove pamiatok aj pre súkromný sektor

Zdroj: sdetmi.com

Kováčstvo

- Nahradené priemyselnými výrobkami
- Využitie na rekonštrukciu pamiatok a na umenie na každodenný úžitok

Zdroj: karpatskecerkvi.org

Zdobenie kraslíc

- Remeslo späté so sviatkami Veľkej noci
- Exkluzívny produkt cestovného ruchu s celoročným záujmom

Zdroj: slovakiana.sk

Opracovanie rohoviny, parohoviny a kostí

- Ojedinelý produkt cestovného ruchu domácej výroby
- Výroba originálnych dekoratívnych predmetov – hrebene, sponky, držiaky, poháre, rekonštrukcia kostených zvonov

Zdroj: severovychod.sk

Výroba včelích produktov

- Včelárstvo je v oblasti veľmi rozšírené
- Predaj lokálnych produktov

Zdroj: severovychod.sk

Košikárstvo

- Tradičná výroba z prútia, ľubov alebo umelých materiálov
- Suveníry a úžitkové predmety

Športové a kultúrne zariadenia

Športové a ďalšie kultúrne zariadenia sa nachádzajú prevažne v Snine. Nájde tu kúpalisko, športovú halu, krytý bazén aj kino. V ostatných obciach nájde futbolové ihriská, viacúčelové športové ihriská a detské ihriská. Významným zariadením v okrese je práve **Astronomické observatórium**, ktoré vďaka kvalitnej oblohe v území pomáha získavať vedecké informácie a rozvíjať **astroturistiku**.

Snina

Zdroj: vpssnina.sk

Mestská športová hala

- Viacúčelová hala s tribúnou s kapacitou 384 miest
- Súčasťou je posilňovňa, masáže, sauny

Snina

Zdroj: vpssnina.sk

Mestský futbalový štadión

- Rekonštruovaný v roku 2017
- Kapacita štadióna je 6 000 miest z toho 1 200 miest na sedenie

Snina

Zdroj: vpssnina.sk

Prírodné kúpalisko Sninské rybníky

- Kúpací biotop prestavaný z pôvodných troch bazénov v roku 2010
- Prírodný zdroj – vodný tok Bystrá

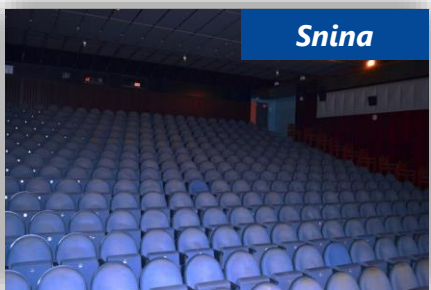

Snina

Zdroj: regióny.zosnam.sk

Plaváreň Snina

- V priestoroch sa nachádza plavecký bazén, oddychový bazén, tobogán, sauny, whirlpool

Snina

Zdroj: kinosnina.sk

Kino Centrum

- Sála s kapacitou 396 miest
- Kultúrne akcie

Zemplínske Hámre

Zdroj: zemplinskehamre.sk

Športovo-relaxačný areál Barnova Rika

- Areál s dvoma bazénmi (letná prevádzka), šmykľavkou, detským ihriskom
- Fínska sauna pre 8 osôb v prevádzke celoročne

Stakčín

Zdroj: dusekarpat.cz

Paraglidingový klub Vihorlat

- Možnosť zúčastnenia sa letových akcií

Ladomirov

Zdroj: severovychod.sk

Astronomické observatórium na Kolonickom sedle

- Na území Parku tmavej oblohy
- Astroturistika

Spoločenské a kultúrne akcie

V okrese Snina sa konajú aj **akcie národného významu** reprezentujúce umenie, folklór, kultúru, hudbu aj adrenalín.

Zdroj: facebook.com

Rock pod Kameňom

- Letný hudobný festival v rekreačnej oblasti Sninských rybníkov
- Slovenské, zahraničné, amatérske i rockové kapely

Zdroj: kulturasnina.sk

Gerbócova literárna Snina

- Autorská literárna súťaž
- Súťaž pre autorov bez vekového obmedzenia

Zdroj: regionzemplin.sk

Festival duchovnej piesne

- Festivalový koncert slovenských i ukrajinských kolektívov
- Rozvoj kresťanských tradícií

Zdroj: bulkis.sk

Medzinárodný výtvarný festival

- Festival, ktorý realizuje Galéria Andrej Smolák v spolupráci s mestom Snina už od roku 1994

Zdroj: Michalovce.dnes24.sk

Fest pod Kremencom

- Festival plný hudby, tanca, spevu, kultúry a tradícií v Novej Sedlici

Prírodné predpoklady cestovného ruchu

Okres Snina spoločne s okresmi Humenné, Medzilaborce, Michalovce (iba mesto Strážske), Stropkov a Vranov nad Topľou sú územne priradené do regiónu cestovného ruchu Horný Zemplín. Jedná sa o okresy okolo okresu Snina, ktoré ponúkajú potenciál rozvoja pre **letné pobyty, vodné športy, pobyty v horskom prostredí, pešiu turistiku** a ďalšie. Nižšie sú ukážky niekoľkých prírodných atrakcií, ktoré sú vhodné na rekreáciu, poznávaciu turistiku, jednoduché výlety. Pri každej z nich je uvedené, ako ďaleko sa nachádzajú od okresu Snina pri ceste automobilom.

Okres Vranov nad Topľou

Zdroj: presovskykraj.sk

Vodná nádrž Veľká Domaša, 57 km

- 5 rekreačných stredísk, kde je možnosť ubytovania, stravovania a stanovania
- Vhodné na rekreáciu, rybolov alebo odpočinok

Okres Michalovce

Zdroj: slovakia.travel

Zemplínska Šírava, 58 km

- 3. najväčšia vodná plocha Slovenska
- Časť územia je chránená, avšak v súčasnej dobe je priehrada kontaminovaná

Okres Vranov nad Topľou

Zdroj: hornyzemplin.sk

Roklina Zapikan, 59 km

- Roklina vznikla vodnou eróziou pyroklastických usadenín z andezitového stratovulkánu Strechový vrch

Okres Vranov nad Topľou

Zdroj: severovychod.sk

Zámutovské skaly, 57 km

- Prírodná rezervácia, pre ktorú je charakteristická teplomilná flóra a vzácne druhy rastlín

Okres Medzilaborce

Zdroj: severovychod.sk

Čertov kameň, 62 km

- Pieskovcová skala s vyrytým reliéfom čerta
- Na vrchole skaly je tabuľa s erbom obce Krásny Brod

Okr. Snina, Medzilaborce, Stropkov, Svidník

Zdroj: severovychod.sk

CHKO Východné Karpaty, 70 km

- Bohaté lesy, ktoré sú predovšetkým vhodným prostredím pre chránené a ohrozené zvieracie druhy, napr. medveď hnedý

Kultúrno-historické predpoklady cestovného ruchu

Centrom regiónu Horný Zemplín je **mesto Humenné**, ktoré sa nachádza iba 23 km od okresu Snina. Zachované **pamiatkové objekty kultúrneho dedičstva** dotvárajú celkový obraz obce. V oblasti sa objavujú krásne **historické kostoly, originálne múzeá, historické zámky, cintoríny, vojnové pozostalosti, hrady a ľudové skanzeny**.

Humenné

Zdroj: severovychod.sk

Zámok a skanzen v Humennom, 23 km

- Renesančný zámok, súčasťou ktorého je izba M. Terézie
- Najkrajšou miestnosťou je Zlatý salón s pozlátenou sedacou súpravou

Humenné

Zdroj: severovychod.sk

Kalvária v Humennom, 23 km

- NKP postavená koncom 19. storočia
- Dominantou je Kostol Panny Márie Sedembolestnej postavený v klasicistickom slohu

Humenné

Zdroj: severovychod.sk

Socha dobrého vojáka Švejka v Humennom

- Kamenná socha Švejka symbolicky umiestnená pri vlakovej stanici v Humennom
- Autorom je Jaroslav Drotár

Vranov nad Topľou

Zdroj: hornizemplin.sk

Bazilika minor Narodenia Panny Márie, 48 km

- Najstaršia historická pamiatka v meste z roku 1580
- V 18. st. sem bola prinesená vzácna ikona Panny Márie, ktorá pred znakmi všetkých ronila slzy

Medzilaborce

Zdroj: hornyzemplin.sk

Múzeum moderného umenia Andyho Warhola, 63 km

- Približuje tvorbu aj život kráľa pop-artu
- Hlavnú expozičnú časť tvorí stála expozícia diel A.W. zastupujúce všetky tvoriace obdobia vo forme serigrafii

Hanušovce nad Topľou

Zdroj: severovychod.sk

Archeopark, 70 km

- Spojenie živého archeoparku, kde sedem obydľí predstavuje obdobie od prvku až po stredovek

Analýza primárnej ponuky cestovného ruchu

Územie Polonín má veľmi vhodný **potenciál prírodného i kultúrno-historického cestovného ruchu**. V oblasti dochádza k spojeniu jedinečných prvkov **prírodného, kultúrneho i historického** bohatstva. **Bukovské vrchy** a ich časť **Národný park Poloniny** ponúka autentickú a svojráznu karpatskú prírodu, ktorá je rajom pre poznávaciu turistiku pre náročného i nenáročného návštevníka, rovnako tak ako útočiskom pre chránenú a takmer vyhynutú zver. Oblasť **Vihorlatského pohoria**, najmä **CHKO Vihorlat**, ponúka široké spektrum **vyhlíadok**. **Karpatské bukové lesy**, ktoré sú zapísané na zozname svetového dedičstva **UNESCO**, patria k posledným svojho druhu. **Morské oko**, ktoré sa tiež nachádza v tejto oblasti, je úplne unikátnym sopečným jazerom na Slovensku. Na najtmavšej nočnej oblohe môže človek pozorovať a obdivovať hviezdy a užívať si pokoj a ticho, ktoré je v dnešnej uponáhľanej dobe viac než vzácné.

V okrese sa nachádza celkovo **56 národných kultúrnych pamiatok – kostoly, židovské cintoríny, vojenské cintoríny, chrámy a kaštiele**. Kultúra a história tejto oblasti je predovšetkým prezentovaná unikátnymi **rusínskymi sakrálnymi stavbami – drevenými chrámami a kostolíkmi**, ktoré sú typickým karpatským fenoménom. Tieto stavby patria medzi **klúčové lokality turistického dopytu**. Ojedinelosť týchto stavieb spočíva v architektúre, technológii výstavby, ale aj v spojení s byzantským prostredím. Bohužiaľ sa chrámy nachádzajú v stave potrebnom rekonštrukcie a opráv. Návštevníkom nie sú sprístupnené pamiatky v súkromnom vlastníctve a vo vlastníctve štátu, ktoré sú používané na sociálne účely. Častými problémami sú **nevyrovnané majetkové vzťahy architektonických hodnotných objektov**, ktoré vedú k devastácii objektov a **neuplatňovaniu postihov**, v prípade, že sa vlastník nestará o pamiatkovo chránené objekty. Dochádza potom častejšie k **budovaniu nových objektov a atraktivít na úkor historického dedičstva**.

V okrese Snina, kde leží aj niekoľko **rusínskych dedín**, návštevník môže okúsiť typické rusínske pirohy alebo sa dozvedieť niečo o histórii Rusínov. V súčasnej dobe je rusínska kultúra a tradícia v oblasti Polonín veľmi málo prezentovaná a podporovaná.

O históriu, zvyky a tradície sa starajú a rozvíjajú ich rôzne organizácie ako sú školy, múzeá, osvetové strediská a ďalšie, avšak **územie nedostatočne využíva miestne legendy, historické udalosti a významné osobnosti oblasti** pre kultúrno-sociálny a ekonomický rozvoj. Nie sú prezentované napríklad prvky východného obradu, ktoré sú prvkom grécko-katolíckej kresťanskej tradície.

V minulosti sa v destinácii vykonávali tradičné remeslá ako **stolárstvo, tkáčstvo, kožušníctvo, súkenníctvo, kamenárstvo** a mnoho ďalších. Mnoho z nich už zaniklo, avšak niektoré činnosti a produkty majú potenciál, aby sa stali trvalým zdrojom príjmu pre miestne obyvateľstvo a podieľali sa na zisku cestovného ruchu vďaka turistickému dopytu. Dôležitosť remesiel je daná aj faktom, že ako súčasť kultúrneho dedičstva sú základným predpokladom zachovania rôznorodosti obnovy chátrajúcich pamiatok v destinácii.

V porovnaní s ostatnými obcami okresu i okresným mestom Humenné, mesto Snina nepatrí svojou ponukou medzi najviac atraktívne a zážitkové mestá. Kaštieľ je najväčšou kultúrno-historickou pamiatkou obce, avšak jeho okolie degraduje zážitok z atrakcie. Obec však môže pôsobiť ako východisková základňa pre turistov či zamestnancov služieb cestovného ruchu.

Zaradenie okresu Snina do regiónu cestovného ruchu Horný Zemplín rozširuje možnosti pre návštevníka polonínskej destinácie. Okrem lesnatých a hornatých plôch s krásnymi vyhlíadkami ponúka možnosti rekreácie pri vodnej nádrži **Domaša**, ktorá je najväčšou vodnou plochou tohto regiónu. Je rozdelená na niekoľko rekreačných stredísk, ktoré ponúkajú využitie vodných športov, stravovacích i ubytovacích zariadení. **Z rekreačných stredísk tohto typu je možné prilákať návštevníkov práve do menej navštevovaných miest okresu Snina/Poloniny.**

Analýza primárnej ponuky cestovného ruchu

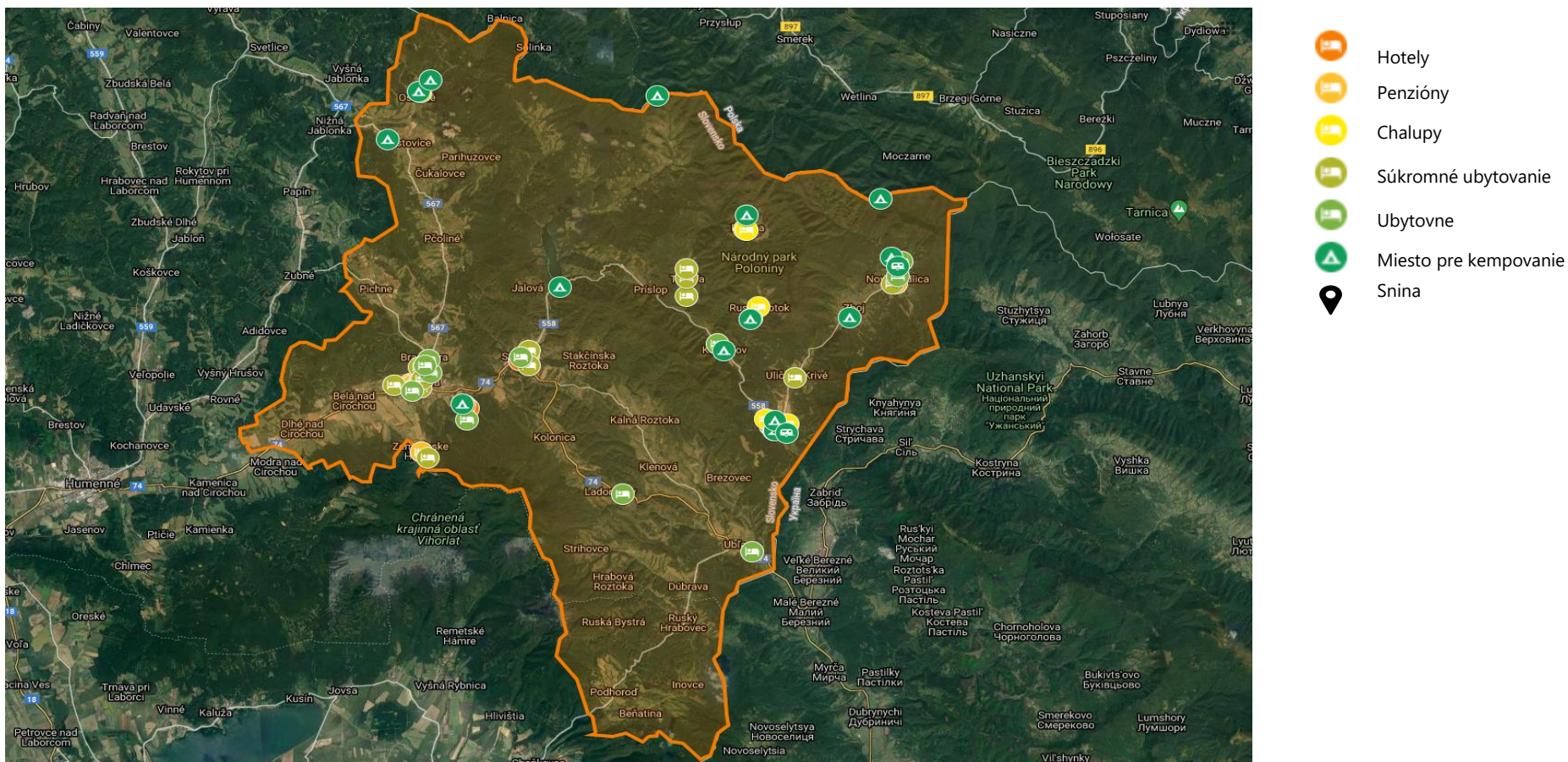
Z hľadiska kultúrno-historického poznávacieho turizmu ponúka mesto **Humenné**, vzdialené iba 23 km od okresu Snina, jedinečné **historické pamiatky**. Vo väčšej vzdialenosti od okresu Snina sa nachádza veľké množstvo ďalších zaujímavých **zámkov, kostolov, chrámov**, ale aj **hradov a kláštorov**.

V Poloninách, ale aj v celom Hornom Zemplíne, prebiehali boje v prvej i druhej svetovej vojne. Je tu vysoké množstvo **vojenských cintorínov a pamätníkov**. Počas druhej svetovej vojny tu bol Maďarov vybudovaný val – **Arpádova línia**, dlhšia ako 600 km, ktorý sa tiahol od Polonín až po Rumunsko.

Na zvýšenie povedomia o tejto oblasti a turistického dopytu je absolútne kľúčová **digitalizácia**. Dôležitým digitálnym projektom pre túto oblasť je **Objavte Poloniny**. Táto webová stránka ponúka potenciálnemu návštevníkovi komplexnú ponuku zážitkov, ubytovania, stravovania, ale aj informácie o doprave v oblasti Polonín.

Ponuka ubytovacích zariadení

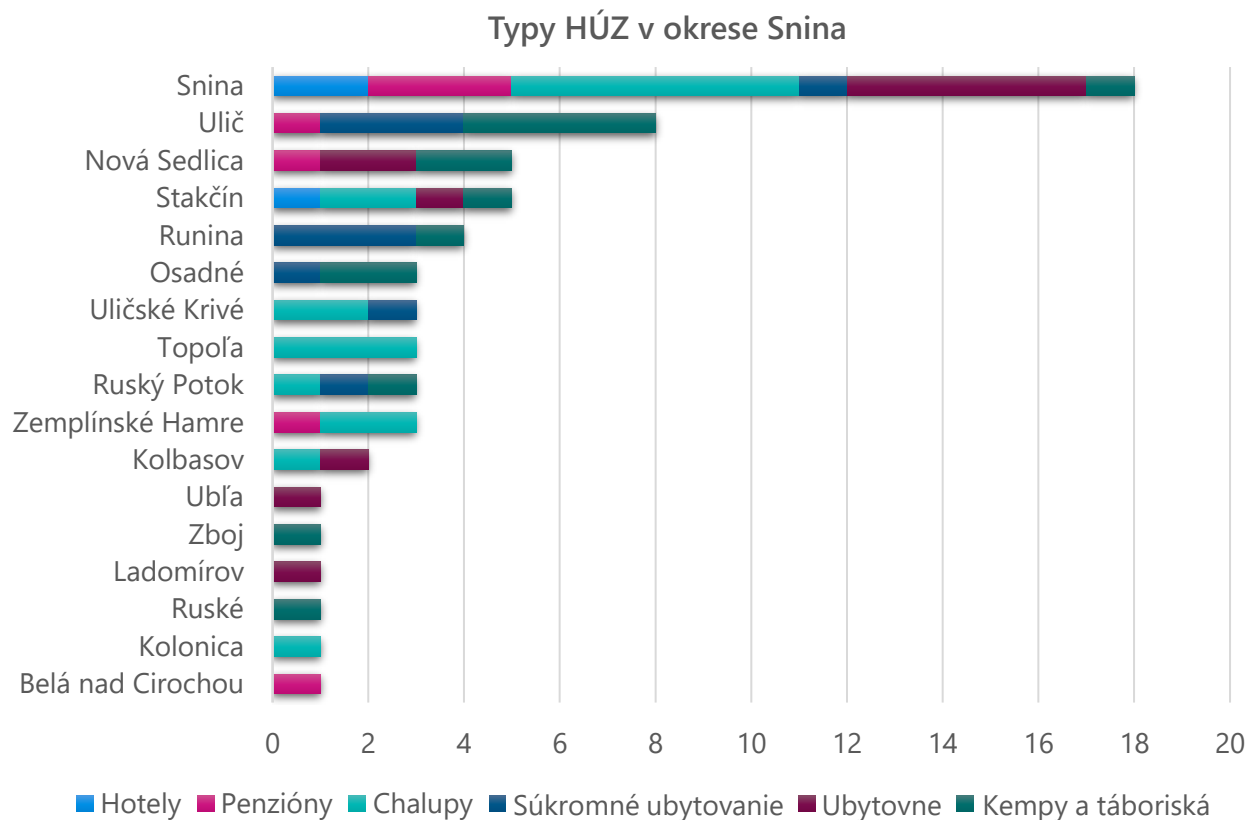
Podľa **Akčného plánu okresu Snina 2019–2023**, bolo v roku 2017 registrovaných **1 551 lôžok** v celkom **19 zariadeniach**. Mapa ubytovacích zariadení na webe **www.regionpoloniny.sk** ponúka referenciu **59 ubytovacích zariadení** – hotely, penzióny, chalupy, ubytovne, kempy, a súkromné ubytovanie. V oblasti tvoria najvyššiu ponuku **súkromné objekty na ubytovanie** ako napr. domy, či chalupy. Údaje ubytovacej štatistiky poskytuje pre Štatistický úrad SK iba 8 obcí okresu – Belá nad Cirochou, Osadné, Pichne, Runina, Stakčín, Ubľa, Ulič a Zemplínske Hámre. Niektoré obce **nemajú zavedenú daň z ubytovania**. Majitelia súkromných objektov tak nie vždy priznávajú návštevníkov, ktorí prenocujú v ich zariadení, čo má za následok nepresnú štatistiku o počte prenocovaní. Mapa uvedená nižšie bola naposledy aktualizovaná v septembri 2021.

Ponuka ubytovacích zariadení

V rámci vlastného prieskumu bol vytvorený zoznam zverejnených ubytovacích zariadení za pomoci webových stránok: www.regionpoloniny.sk, Mapy.cz, Google.maps.cz, Booking.com, Airbnb.cz a ďalších stránok ponúkajúcich ubytovaciú kapacitu. V nižšie uvedenej tabuľke sú závery z tejto analýzy týkajúce sa okresu Snina. **Ubytovacia kapacita nebola zverejnená pre všetky zariadenia.** Hodnoty s * značia neúplné informácie práve z dôvodu nezverejnených či nedohľadateľných dát. U niektorých kempov, táborísk a hotela BYSTRÁ (Snina) nie je zverejnená aktuálna kapacita lôžok. Rozdiely prisudzujeme neaktuálnosti mapy a taktiež covidovej pandémie, ktorá vyradila niektoré ubytovacie zariadenia z prevádzky. Niektoré zariadenia sú tiež iba sezónnymi a neponúkajú ubytovanie návštevníkom celoročne. Niektoré zariadenia nie sú patrične digitalizované a okrem súradníc na mape nie je možné dohľadať detailnejšie informácie o ubytovaní.

Ubytovacie zariadenie	Počet	Lôžka
Hotely	3	*100
Penzióny	7	153
Chalupy	10	167
Súkromné ubytovanie	18	162
Ubytovne	12	*263
Kempy a táboriská	14	*53

Zdroj: regionpoloniny.sk + vlastné spracovanie

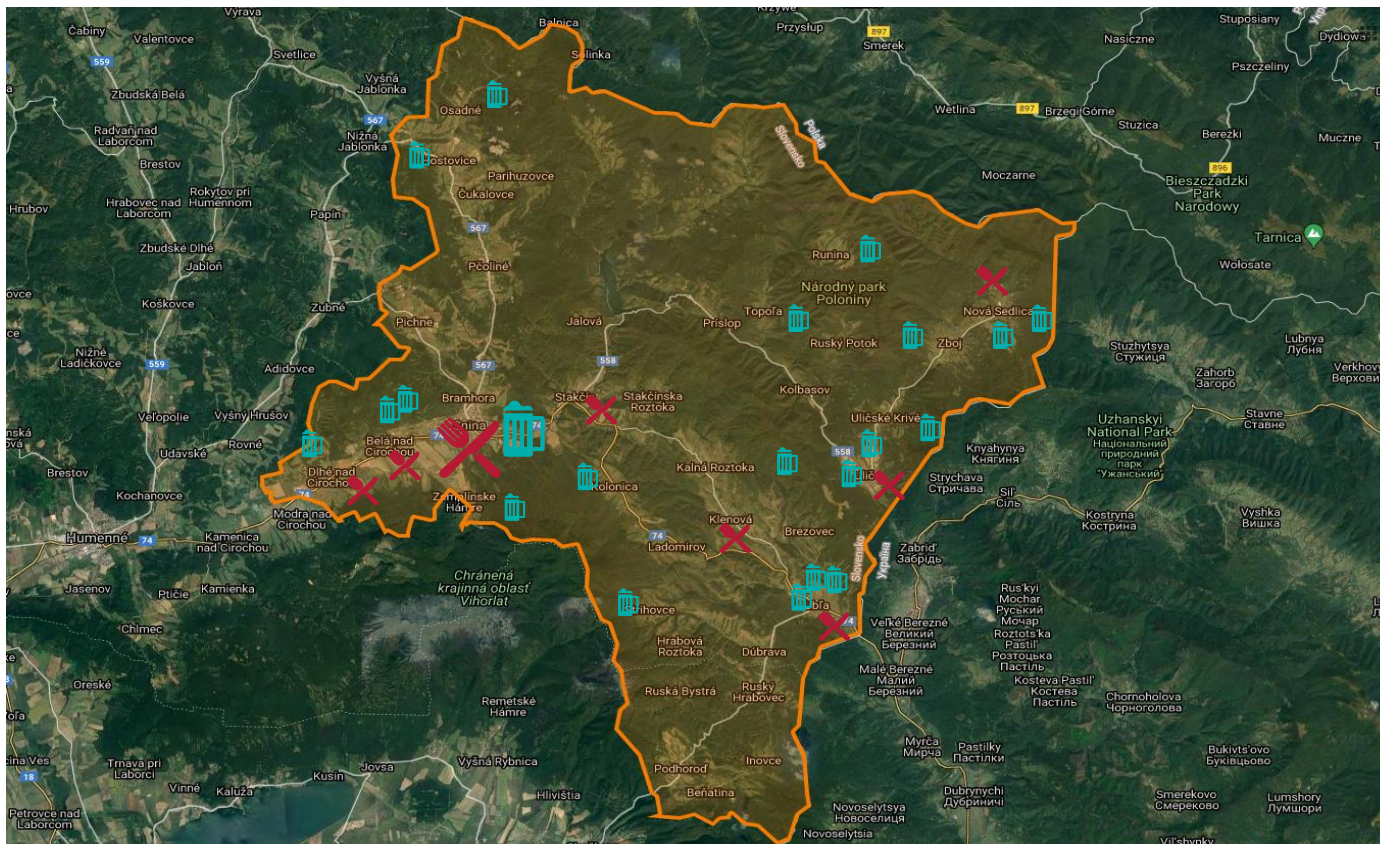
Ponuka ubytovacích zariadení

Pozn. Rozdelenie HÚZ podľa webu regionpoloniny.sk

HÚZ	Názov zariadenia	Lôžka	Lokalita	HÚZ	Názov zariadenia	Lôžka	Lokalita	
Hotely	Hotel Bystrá	neuvěřnené	Snina	Chalupy	Borovka	10	Osadné	
	Hotel Kamei	60	Snina		Ďurkovec	6	Runina	
	Hotel Armales	40	Stakčín		Chalupa Runina č.6	6	Runina	
Penzióny	Penziión Starý Mlýn	22	Belá nad Cirochou		Chalupa Runina č. 8	8	Runina	
	Penziión Kremenc	35	Nová Sedlica		Chata u Andrejka	6	Ruský Potok	
	Penziión Adria	36	Snina		Chata Alexander	90	Snina	
	Penziión Euroharmen	10	Snina		Chalupa Gabirela	8	Ulič	
	Penziión Minos	11	Snina		Hafičova chyža	9	Ulič	
	Penziión Poloniny	19	Ulič		Chalupa Ulič č. 4	13	Ulič	
	Penziión Luki	20	Zemplínske Hámre		Chata pod Rožkom	11	Uličské Krivé	
	Súkromné ubytovanie	U Ľubky	9		Kolbasov	Ubytovne	Turistická obecná ubytovňa Kolbasov	8
Josef Chomanič		10	Kolonica		Turistická ubytovňa Jurčišin		23	Ladomírov
U Roba v Ruskom Potoku		5	Ruský Potok	Hostinec Beskyd	9		Nová Sedlica	
u Daniely v Snine		16	Snina	ISS NP Poloniny	15		Nová Sedlica	
U Mareka v Snine		11	Snina	Turistická ubytovňa – Bytové družstvo	54		Snina	
U Matúša v Snine		7	Snina	Turistická ubytovňa SOŠ Snina	neuvěřnené		Snina	
Rekreačný dom Veronika		8	Snina	Vihorlat Resort	96		Snina	
Apartmán Triga		6	Snina	Školský internát SŠI Snina	neuvěřnené		Snina	
U Daniely Snina - 2		3	Snina	Animoterapeutické-jazdecké centrum	neuvěřnené		Snina	
U Jany Boberovej v Stakčine		11	Stakčín	Turistická ubytovňa Obecný dom Stakčín	30		Stakčín	
U Vojta v Stakčine		6	Stakčín	Motorest Milka	18		Ublá	
Chata Slavena		6	Topola	Kempy a táboriská	Táborisko/útulňa Poľana: 8 lôžok, Nová Sedlica; Táborisko/útulňa pod Čierťažou: 7 lôžok, Nová Sedlica; Parkovisko pre karavany: nezverejnené, Nová Sedlica; Táborisko nad kasárňou: nezverejnené, Osadné; Táborisko Borovka: 10 lôžok, Osadné; Táborisko Brehy: 8 lôžok, Runina, Táborisko/útulňa Ruské sedlo: 8 lôžok, Ruské; Humnokemp pri Robe: 10 lôžok, Ruský Potok; Záhrada pri Jarke: nezverejnené, Ulič; Autocamping Snina: nezverejnené, Snina; Táborisko pod nádržou Starina: nezverejnené, Stakčín; Táborisko v Kolbasove: nezverejnené, Ulič; Táborisko v Uliči: nezverejnené, Ulič; Parkovisko pre karavany: nezverejnené, Ulič; Táborisko v Zboji: 12 lôžok Zboj			
U Jara v Topoli		9	Topol'a					
U Miroslava v Topoli		5	Topol'a					
u Evy		21	Uličské Krivé					
Privát v Poloninách		10	Uličské Krivé					
U Kvetky v Zemplínských Hámroch		12	Zemplínske Hámre					
Nad Gichtou	7	Zemplínske Hámre						

Ponuka stravovacích zariadení

Definovať ponuku stravovacích zariadení v tejto oblasti je pomerne zložitá. Podľa webových zdrojov by sa malo v okrese nachádzať celkom **17 reštaurácií**, a to v **7 obciach okresu** – Belá nad Cirochou, Dlhé nad Cirochou, Ladomirov, Nová Sedlica, Snina, Stakčín a Ublá. **V celkom 18 obciach** okresu, Belá nad Cirochou, Dlhé nad Cirochou, Hostovice, Kalná Roztoka, Kolonica, Nová Sedlica, Osadné, Runina, Ruský Potok, Snina, Strihovce, Šmigovec, Topoľa, Ublá, Ulič, Uličské Krivé, Zboj, Zemplínske Hámre, **by sa mali nachádzať krčmy / pohostinstvá / bary**. Základom pre mapu nižšie, je mapa stravovacích zariadení zverejnená na webe regionpoloniny.sk, ktorá bola naposledy aktualizovaná v júli 2020. Po porovnaní s mapami obcí, ich webovými stránkami, boli na mapu umiestnené ďalšie zariadenia a niektoré boli odstránené. Údaje však môžu byť aj tak neaktuálne, napr. kvôli pandémie covid-19.

- Snina – 11 reštaurácií
- Snina – 13 pohostinstiev
- Reštaurácie
- Pohostinstvá

Zdroj: regionpoloniny.sk + vlastné spracovanie

Turistická infraštruktúra a služby

Organizácia cestovného ruchu a turistické informačné centrá zohrávajú dôležitú úlohu pri ochrane, rozvoji a podpore statkov cestovného ruchu. Oblasť Polonín s národným parkom, prírodnými rezerváciami i významným kultúrnym dedičstvom potrebuje túto ochranu pre budúci rozvoj. V okrese Snina je iba **5 turistických informačných centier** – Nová Sedlica, 2x Snina, Zemplínske Hámre a Ublá. Iba v Novej Sedlici a v Snine sú tieto centrá prevádzkované celoročne. V okrese sa ďalej nachádza 7 **informačných centier, ktoré fungujú na samoobslužnej báze** – Zboj, Ruský Potok, Runina, Topoľa, Príslop a Kolbasov.

V rámci okresu Snina pôsobí **Správa NP Poloniny**, ktorá sa venuje sprievodcovskej, vzdelávacej a propagačnej činnosti so zameraním na ochranu a udržateľnosť cestovného ruchu v oblasti Polonín. Organizácia prevádzkuje **informačné centrum v Novej Sedlici** (NP Poloniny), stará sa o náučné chodníky a riadi návštevnické aktivity v súlade s ochranou územia. Organizácia nie je majiteľom. Podobne je to u **CHKO Vihorlat**.

Podľa prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi ako aj medzi odbornou verejnosťou (2022, výsledky vid' nižšie v dokumente) je v okrese **nedostatočná turistická infraštruktúra**. Náučné chodníky sú v zlom stave, turistické chodníky a cesty nie sú dobre značené, chýbajú interaktívne prvky pri informačných tabuliach, okresu tiež chýbajú pri dôležitých turistických bodoch odpočívadlá a toalety pre návštevníkov. Veľkým nedostatkom je aj nemožnosť zapožičania bicyklov či bežkárskeho vybavenia. Značenie kultúrno – historických pamiatok je nedostačujúce.

V oblasti je aj nedostatok ľudských zdrojov pre činnosť TIC. Okres zároveň nie je úplne vybavený pre turistov zo zahraničia. Chýba ponuka sprievodcovstva v cudzích jazykoch.

Subdestinácia	Lokalizácia TIC	Zriaďovateľ	Personál	Otváracie hodiny	Ponuka služieb
Uličská dolina	Nová Sedlica	ŠOP, Správa NP Poloniny	1	počas turistickej sezóny denne: 7:30 - 15:30	Informácie návštevníkom, slúži i pre vedecké účely, ochrannárske podujatia, súťaže, konferencie, prednášky či semináre.
	Kolbasov, Príslop, Runina, Ruský Potok, Zboj		0	nonstop	Informačné brožúry, drobné predmety na pamiatku, v niektorých i možnosť oddýchnuť si.
Ublánska dolina	Ublá	Obec Ublá	1	pondelok – piatok: 7:30 - 15:30	Poskytujú tu komplexné informácie o turistických trasách a atrakciách nielen po celom okrese Snina. Ponuka propagačných materiálov, pohľadníc, máp a kníh.
Pčolinská dolina	Osadné	Krypta, n.o	0	nonstop	Propagačné materiály, informácie, wifi, kávomat.
Cirošská dolina	Zemplínske Hámre	Obec Zemplínske Hámre	2	streda – nedeľa: 7:30 - 15:00	Občertstvenie, suveníry, bezplatné parkovisko, wifi a sociálne zariadenia.
Mesto Snina	RO Sninské rybníky	Mesto Snina	1	počas turistickej sezóny: utorok - nedeľa: 8:00 - 16:00; mimo sezóny podľa dohody	Predaj suvenírov, požičovňa bicyklov, informácie o možnostiach turistiky v území.
	CA Unitur Snina	Marcinek - Univerzál, s.r.o.	1	pondelok - piatok: 8:00 - 17:00; sobota: 8:00 - 12:00	Informácie o turistických možnostiach a zaujímavostiach. Zabezpečenie turistických sprievodcov po regióne, predaj máp, pohľadníc, kníh, turistických známok, nálepiek, suvenírov, atď.

Zdroj: Rozvojový koncept Aegis + hornyzemplin.sk

KROKEM s.r.o., IČ: 06946861

Ďalšie formy cestovného ruchu

Jednou z najnovších foriem cestovného ruchu, je **cestovný ruch zážitkový**. Tento druh turizmu sa v oblasti mieša s prírodným turizmom už kvôli tomu, že lesy zaberajú až 63 % okresu Snina. Oblasť ponúka UNESCO pamiatky, pralesy tvorené najvyššími bukovými stromami na svete, unikátnou flórou a faunou (žije tu veľké množstvo druhov vtákov, motýľov, cicavcov a rýb). Súkromníci ponúkajú širokú škálu ďalších aktivít a zážitkov hlavne pre rodiny s deťmi, ktorých sa návštevníci môžu zúčastniť. V oblasti Polonín nájdeme aj **unikátny gurmánsky cestovný ruch** a to vďaka vplyvu **rusínskej kultúry** a ich pirohom.

Zdroj: nppoloniny.sopsr.sk

Zubor hrivnatý

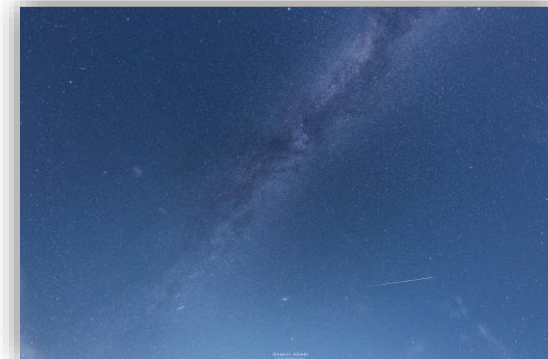
- NP Poloniny sú jediným miestom na Slovensku, kde môžeme uvidieť zubra hrivnatého vo voľnej prírode

Zdroj: nppoloniny.sopsr.sk

Iskerník karpatský

- Na Slovensku sa vyskytuje v jednej lokalite a to práve v NP Poloniny

Zdroj: astrokolonica.k

Astronomické observatórium

- Pozorovanie hviezd na najtmavšej oblohe na Slovensku

Zdroj: objavtepoloniny.sk

Pirohy

- Tradičná rusínska pochúťka, ktorú môže návštevník ochutnať ale aj sám uvariť

Zdroj: slovenskycestovatel.sk

Minizoo Juško

- Animoterapeutické jazdecké centrum s mini zoo, otvorené v roku 2001

Zdroj: najzazitkysk

Bežkovanie

- Oblasť ponúka bežkárske trate, ich sieť by však mohla byť hustejšia

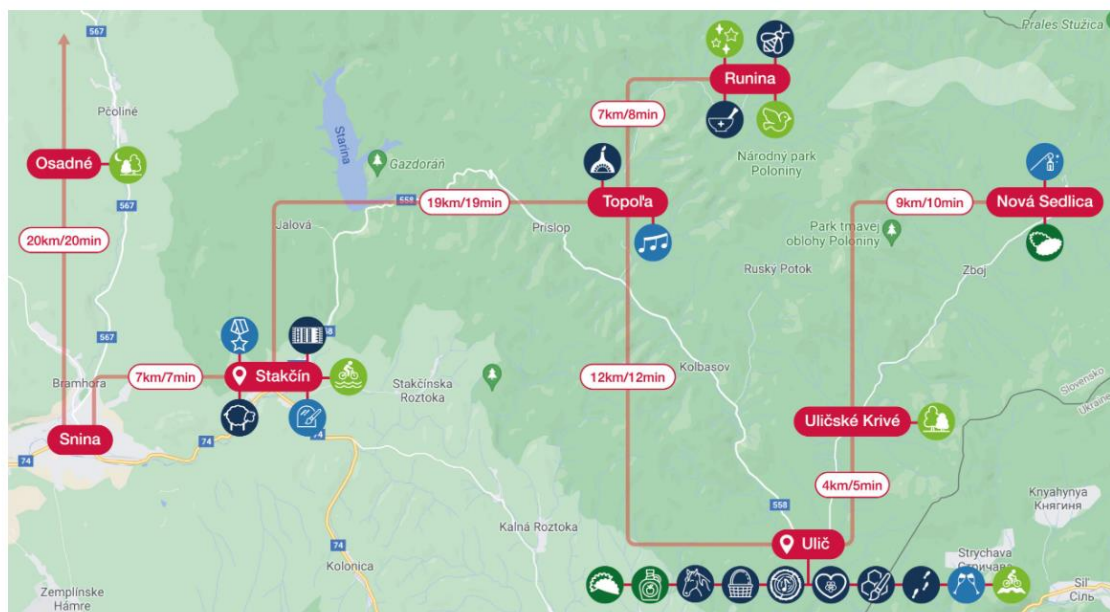
Objavte Poloniny

Občianske združenie **Take naše** zorganizovalo projekt s názvom **Objavte Poloniny**. Tento projekt je výsledkom **prvej vlny covidovej pandémie v máji 2020**. Projekt bol inšpirovaný Róbertom Vicom, ktorý sa zaslúžil o vytvorenie akcie Tour de Ruthenia – cyklo akcie po rusínskych obciach. Články, ktoré sú publikované na webovej stránke www.objavtepoloniny.sk, majú za účel získať: reklamu celému regiónu a rusínskej kultúre, nových návštevníkov, tržbu za služby, daň z ubytovania, novú skúsenosť.

Na webe sú **zverejnené všetky zážitky**, ktoré sú vymyslené a realizované poskytovateľmi služby (zážitku). Ide najmä o drobných podnikateľov v regióne. Združenie neurčuje, či je zážitok zaujímavý alebo kvalitný, to určuje zákazník. Zážitky sú publikované s krátkym popisom, ktorý zahŕňa miesto a čas konania, náplň programu a cenu.

Až 80% ceny ide priamo poskytovateľovi služby. Projekt je financovaný **najmä práve návštevníkmi, ktorí platia za zážitky**. Združenie však bolo podporené **Nadáciou SSP**. Sponzori nie sú v projekte zainteresovaní. Okrem zážitkov nájde návštevník webovej stránky **aj praktické informácie o ubytovaní, stravovaní a doprave a ďalšie typy v regióne**.

MAPA ZÁŽITKOV V ULIČSKEJ DOLINE

Duša dreva spieva	Bzuket včiel a vôňa medu	Pozorovanie nočnej oblohy
Výroba masťičiek z liečivých rastlín	Farebná etuda na krosnách	Cyklotulanie za Poloninskými ikonami
Tajomstvá hlinenej pece	Hebkosť ovčej vlny – pletenie	Cyklotulanie okolo Stariny
Prútie, korytka a prstienky	Namaľuj si obraz horúcim voskom	V objatí pralesa
Drevené magnetky	Milujem kone	Prales v noci nespí
Vtáčí svet lesov a lúk	Rusnácka zábava	Remeslo
Výroba sirupov	Rozprávky s Dedkom Večerničkom	Príroda/Turistika
Trené pirohy	Po stopách prevádzáčov	Gastro
Tatarčané pirohy	Kurz trojhlasného spevu	Kultúra/História/Súčasnosc
Ako hrdina svetovej vojny	Podmaľba na skio	Hlavné stanovište

Zdroj: objavtepoloniny.sk

Analýza sekundárnej ponuky cestovného ruchu

V okrese je **nedostatočný počet** ubytovacích a stravovacích zariadení. Jedným z problémov, ktorý to spôsobuje je nedobudovaná základná infraštruktúra, najmä absencia **vodovodu** a **kanalizácie**. Podľa Akčného plánu okresu Snina 2019–2023 iba 10 obcí z 34 je napojených na verejný vodovod a na verejnú kanalizáciu iba 6 obcí z 34. Niektoré obce tak majú vodu sotva na svoju spotrebu. Ide o kľúčový nedostatok, ktorý neumožňuje podnikateľom rozvíjať ubytovacie a stravovacie služby, pretože nemôžu ponúkať svojim návštevníkom základné služby spojené so zásobou vody.

Najrozšírenejším typom HÚZ sú **súkromné subjekty**. Dochádza tak k nepriznávaniu všetkých hostí, ktorí prenocovali v danej oblasti za účelom neplatenia dane z pobytu. Hotely sú v okrese iba tri, a to s maximálne tromi hviezdčkami. **Jediný štvorhviezdičkový hotel** v okolí okresu je Hotel Karpatia, ktorý sa nachádza v meste **Humenné**. Jedná sa o hotel s ponukou ubytovania, wellness služieb, prenájmu niekoľkých sál pre svadby, konferencie a súkromné akcie. V oblasti sa tiež nachádza **veľké množstvo prázdnych objektov**, ktoré sú nevyužívané. Domy majú v oblasti často veľké množstvo vlastníkov, ktorí sa nedokážu medzi sebou dohodnúť na opravách, predaji, či prenájme nehnuteľností, a tie potom postupne chátrajú. Tieto priestory by mohli slúžiť napríklad na rozšírenie ponuky ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov.

Ďalším problémom je **digitalizácia ubytovacích i stravovacích zariadení**. Webové stránky miest a obcí, ďalej weby www.regionpoloniny.sk, www.severovychod.sk, www.travelguide.sk a ďalšie, majú často odlišné informácie ohľadom ubytovania a stravovania. Poskytujú informácie o **webových stránkach zariadenia**, ktoré sú často **neplatné, neaktuálne, neúplné, zastarané a nefunkčné**. Toto má za následok pomernú zložitosť pre potenciálneho návštevníka vybrať si ubytovanie pre svoj pobyt v tejto oblasti, alebo pri jednodňovom výlete nájsť kvalitnú reštauráciu alebo kaviareň. Pri detailnejšom porovnaní prezentovaných zariadení s Mapy.cz a Google.maps.cz, zistíme, že niektoré zariadenia neexistujú, prípadne sú značené ako reštaurácie a jedná sa o krčmu či naopak. **Správna digitalizácia je zásadná pre konkurencieschopnosť**. Najefektívnejším spôsobom pre návštevníka je **realizácia jedného projektu** (jedna webová stránka), ktorý by spájal komplexné informácie o atraktivitách, ubytovacích zariadeniach, stravovacích zariadeniach v destinácii a turista by tak našiel všetky aktualizované informácie na jednom mieste.

Zložitá je aj získavanie štatistických údajov ohľadom kapacít HÚZ, pretože **iba 8 obcí z 34 reportuje v oblasti cestovného ruchu Slovenskému štatistickému úradu**. Dáta, ktoré sú tu zverejňované sú do roku 2016, čo neodráža aktuálnu situáciu, najmä vďaka pandémie covidu-19.

Iba 9 obcí má Územný plán, ostatné obce sa rozvíjajú nahodilo, čo nie v súlade s princípmi autentickej vidieckej krajiny.

Riešená oblasť má široký potenciál pre turizmus a má čo ponúknuť, od **jedinečnej prírody, cez unikátnu históriu a kultúru až k tradičným remeslám**. Bohužiaľ turistická infraštruktúra (ako sú chodníky) je v zlom stave, chýba dostatočné značenie ciest, odpočívadlá, sociálne zariadenia a iné. Neexistujú tu požičovne bicyklov a je tu nízky počet turistických centier. Oblasť je tak aj napriek svojej unikátnosti veľmi málo známa, **nedostatočne propagovaná** a z dôvodu nedostatku sprievodcovských služieb v cudzom jazyku nie je možné aplikovať navrhnutú ponuku pre zahraničných návštevníkov.

Zážitkový turizmus tu nie je dostatočne rozvíjaný. Projekt občianskeho združenia **Take naše spustilo v roku 2020** projekt s názvom **Objavte Poloniny**, ktorý publikuje zážitky drobných podnikateľov regiónu a snaží sa tak oblasť propagovať a priblížiť ju návštevníkom. Prezentované sú **remeselné práce, zážitkové trasy a chodníky, návštevy drevených kostolíkov**.

Kúpeľný a kongresový turizmus v destinácii vôbec nefigurujú, nie je pre nich žiadna infraštruktúra.

Cestná doprava

Okres Snina je **najvýchodnejším okresom Slovenska**. Vďaka jeho pohraničnej polohe má spolu s okresmi Medzilaborce, Rimavská Sobota, Sobrance, Humenné, Komárno, Poltár, Rožňava a Revúca **najhorší stupeň dostupnosti**. Na území okresu sa nachádza **184,918 km pozemných komunikácií**, pričom žiadna z nich **nie je diaľnica alebo medzinárodná cesta**. Snina je v Prešovskom kraji **4. okresom s najkratšou cestnou sieťou**. Najviac zastúpené sú tu cesty III. Triedy – 84,426 km, potom cesty II. triedy – 60,963 km a na poslednom mieste cesty I. triedy s dĺžkou 39,529 km. Hustota cestnej siete v okrese je 0,230 km/km² a 5,119 km/tis. obyvateľov. Dáta sú platné k 1.1.2021.

OKRES	DIAĽNICA / D [km]	DIAĽNICA / R [km]	CESTY I. TRIEDY [km]	CESTY II. TRIEDY [km]	CESTY III. TRIEDY [km]	SPOLU [km]	CESTY, KTORÉ SÚ SÚČASŤOU:			ROZLOHA km ²	POČET OBYVATEĽOV počet	HUSTOTA CESTNEJ SIETE	
							"E" ŤAHOV [km]	TRÁS "TEM" [km]	MULTIMO- DÁLNYCH A DOPLNKO- VÝCH KORIDOROV "TEN-T" [km]			km/km ²	km/1000 obyv.
Prešov	42,464		92,896	35,271	286,364	456,995	72,992	72,575	72,896	934	176 181	0,489	2,594
Bardejov			45,205	30,907	268,746	344,858				936	77 765	0,368	4,435
Poprad	34,065		92,792	71,330	142,109	340,296	34,065	34,065	34,065	1 105	104 990	0,308	3,241
Vranov nad Topľou			79,811	55,373	155,774	290,958				769	80 841	0,378	3,599
Svidník		4,472	68,311	8,671	153,474	234,928	52,599	52,599	52,599	550	32 484	0,427	7,232
Stará Lubovňa			72,698	19,958	139,725	232,381				708	53 958	0,328	4,307
Humenné			22,462	48,418	149,094	219,974				754	61 773	0,292	3,561
Kežmarok	1,129		30,381	57,360	124,019	212,889	1,129	1,129	1,129	630	75 533	0,338	2,818
Levoča	29,120		38,426	12,967	117,411	197,924	29,120	29,120	29,129	421	33 708	0,470	5,872
Snina			39,529	60,963	84,426	184,918				805	36 123	0,230	5,119
Sabinov			26,563		146,902	173,465				545	60 659	0,318	2,860
Stropkov			22,420	33,189	108,778	164,387				389	20 442	0,423	8,042
Medzilaborce				81,964	46,351	128,315				427	11 787	0,300	10,886
PREŠOVSKÝ KRAJ SPOLU:	106,778	4,472	631,494	516,371	1 923,173	3 182,288	189,905	189,488	189,818	8 973	826 244	0,355	3,852

Zdroj: cdb.sk

Cestná sieť v okrese Snina

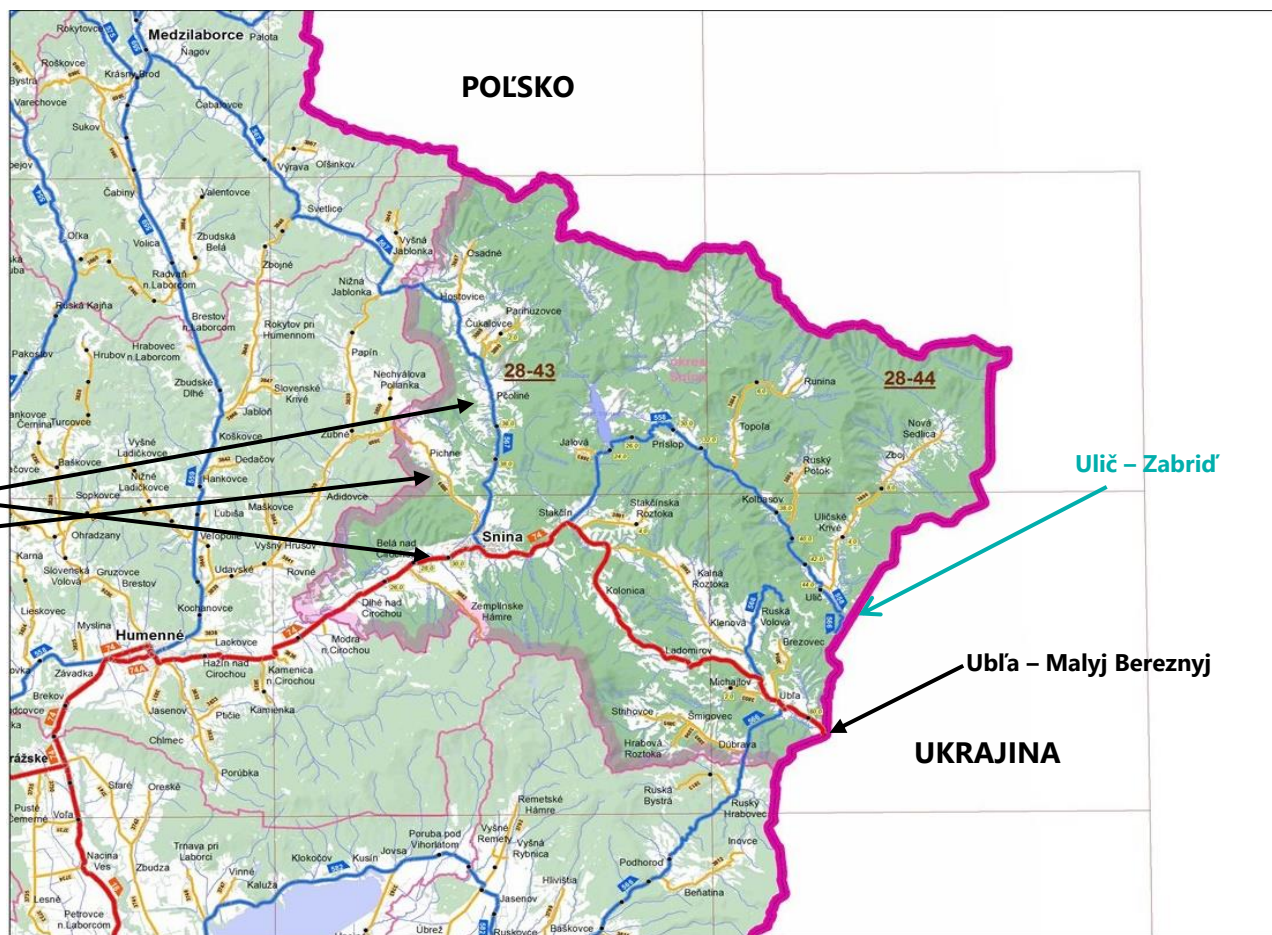
Snina leží na trase základného cestného ťahu cesty I/74 Prešov – Ubl'a. Na ňu sa ďalej napájajú cesty II/567 Snina – Medzilaborce a III/3866 Snina – Pichne. Tieto cesty tvoria kostru dopravnej siete mesta Snina. Okres Snina má iba jeden cestný hraničný priechod: Ubl'a – Malyj Bereznyj. Ide o hraničný priechod s Ukrajinou. Ďalší plánovaný hraničný priechod s Ukrajinou by mal byť vybudovaný medzi mestami Ulič – Zabrid'. Prešovský kraj uspel so svojimi návrhmi na otvorenie prechodu už v roku 2013. Priechod ale stále **nie je vybudovaný**. NP Poloniny napríklad **nesúhlasia** s hraničným priechodom pre automobilovú cestnú osobnú a nákladnú dopravu z dôvodu ochrany prírody.

Cesty I. triedy

Cesty II. triedy

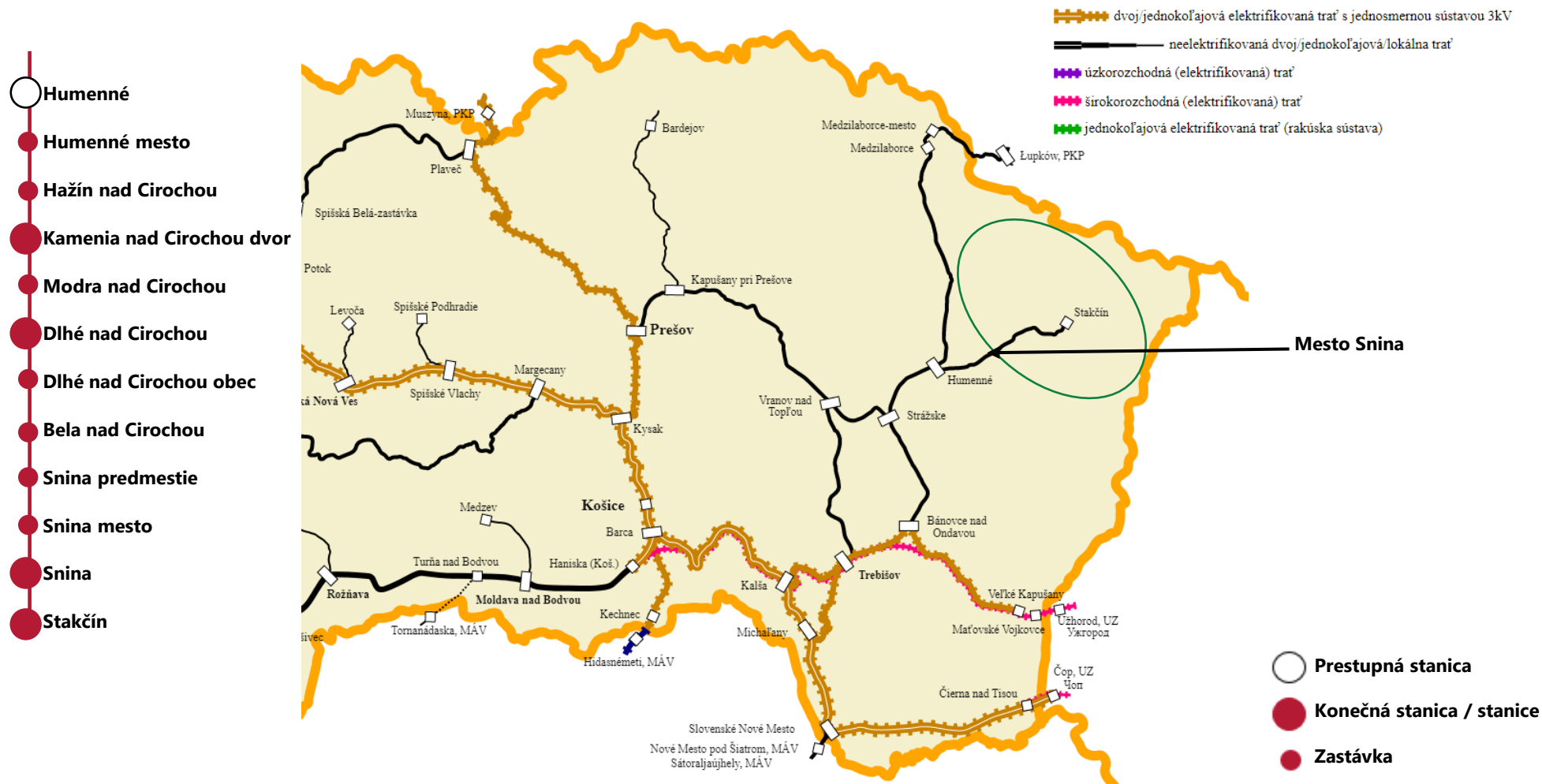
Cesty III. triedy

Cesta I/74
Cesta II/567
Cesta III/3866

Železničná sieť v okrese Snina

V okrese Snina siaha **národná železničná trať až do Stakčína, cez Sninu a Humenné vedie do Bratislavy**. Železničná trať **Humenné – Stakčín**, železničná trať číslo 196, je jednokoľajová a neelektrifikovaná. Prví cestujúci sa po tejto trati zviezli 30.11.1909. V meste Snina sa nachádzajú tri zastávky – Snina predmestie, Snina mesto a Snina.

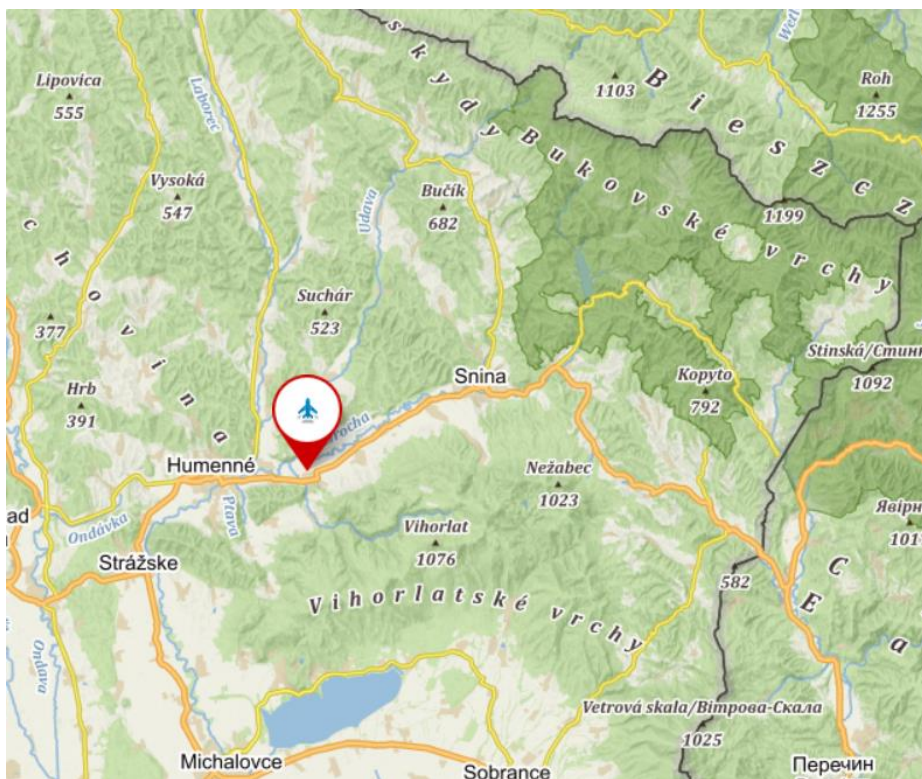

Zdroj: wikipedia.org

Letecká doprava v okrese Snina

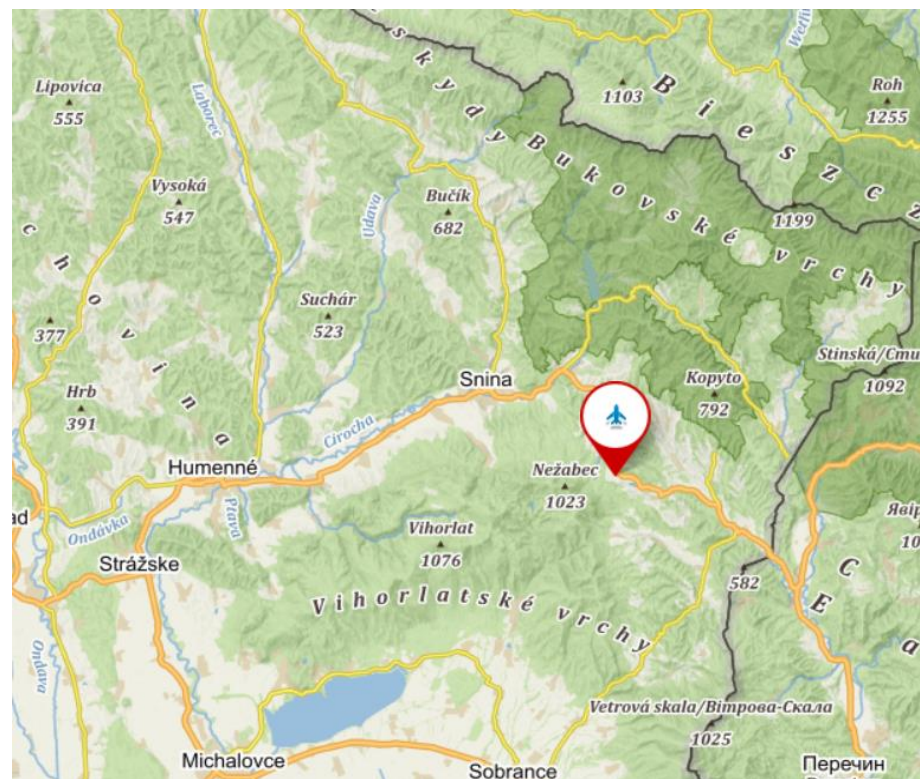
V okrese Snina sa **nenachádza žiadne dopravné letisko**. Najbližšie letisko regionálneho významu sa nachádza v **Kamenici nad Cirochou**, v okrese Humenné. Je vybavené pre civilnú leteckú prepravu malými lietadlami a vrtuľníkmi. Letisko je vzdialené **14 km od Sniny**. Na športové účely sa využíva letisko Kolonica, ktoré sa nachádza v katastri obce Ladomírov. Letisko je vzdialené 16 km od Sniny. **Najbližším medzinárodným letiskom je letisko v Košiciach vzdialené 108 km.**

Poloha letiska v Kamenici nad Cirochou

Zdroj: mapy.cz

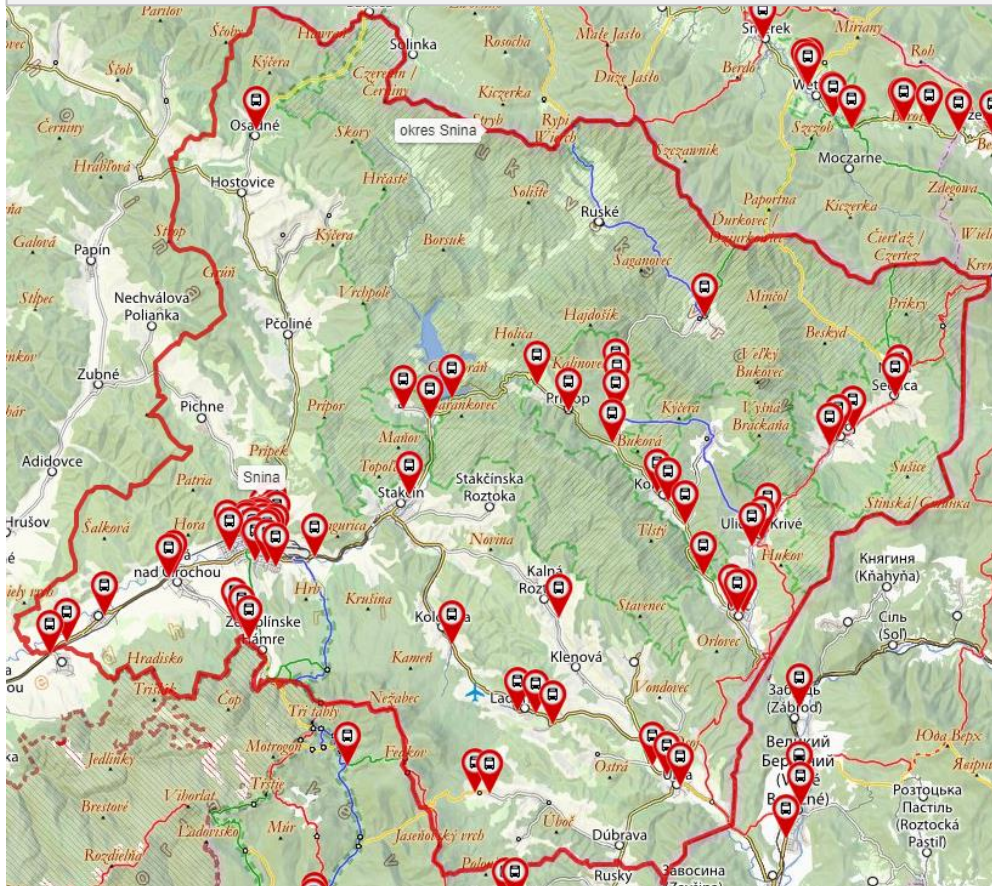
Poloha športového letiska Kolonica

Zdroj: mapy.cz

Doprava v riešenom území

V okrese Snina funguje najmä **autobusová doprava zabezpečovaná Prešovským krajom**. V celom okrese sa nachádza cez **70 autobusových zastávok**. Najväčší počet zastávok je v okresnom meste Snina, viac ako 20 zastávok. V meste Snina zaisťuje hromadnú autobusovú dopravu spoločnosť **Ejzatur s.r.o.**, a to **jednou autobusovou linkou**. Vo všedné dni jazdí autobus od 5 hodín ráno do skorého popoludnia, potom až neskoro večer. V nedeľu ide spoj iba raz za deň. V letnom období je doplnená ďalšia rekreačná linka k Sninským rybníkom. V súčasnej dobe **chýba autobusová stanica s čakárňou a toaletami**, ktorá je dôležitá pre ďalší rozvoj v oblasti cestovného ruchu. Po okrese a medzi okresmi zaisťuje prímestskú dopravu spoločnosť **SAD Humenné**.

Zdroj: okres-snina.oma.sk

Autobusové prímestské linky – okres Snina

Linka: 709401

Snina -> Humenné -> Havaj -> Stropkov

Linka: 709402

Snina -> Runina -> Ruský Potok -> Ulič -> Nová Sedlica

Linka: 709403

Snina -> Stakč. Roztoka -> K. Roztoka -> Ruská Volova -> Michajlov - Ubl'a

Linka: 709404

Snina -> Kolonica -> Michajlov -> Brezovec -> Hrab. Roztoka -> Strihovce

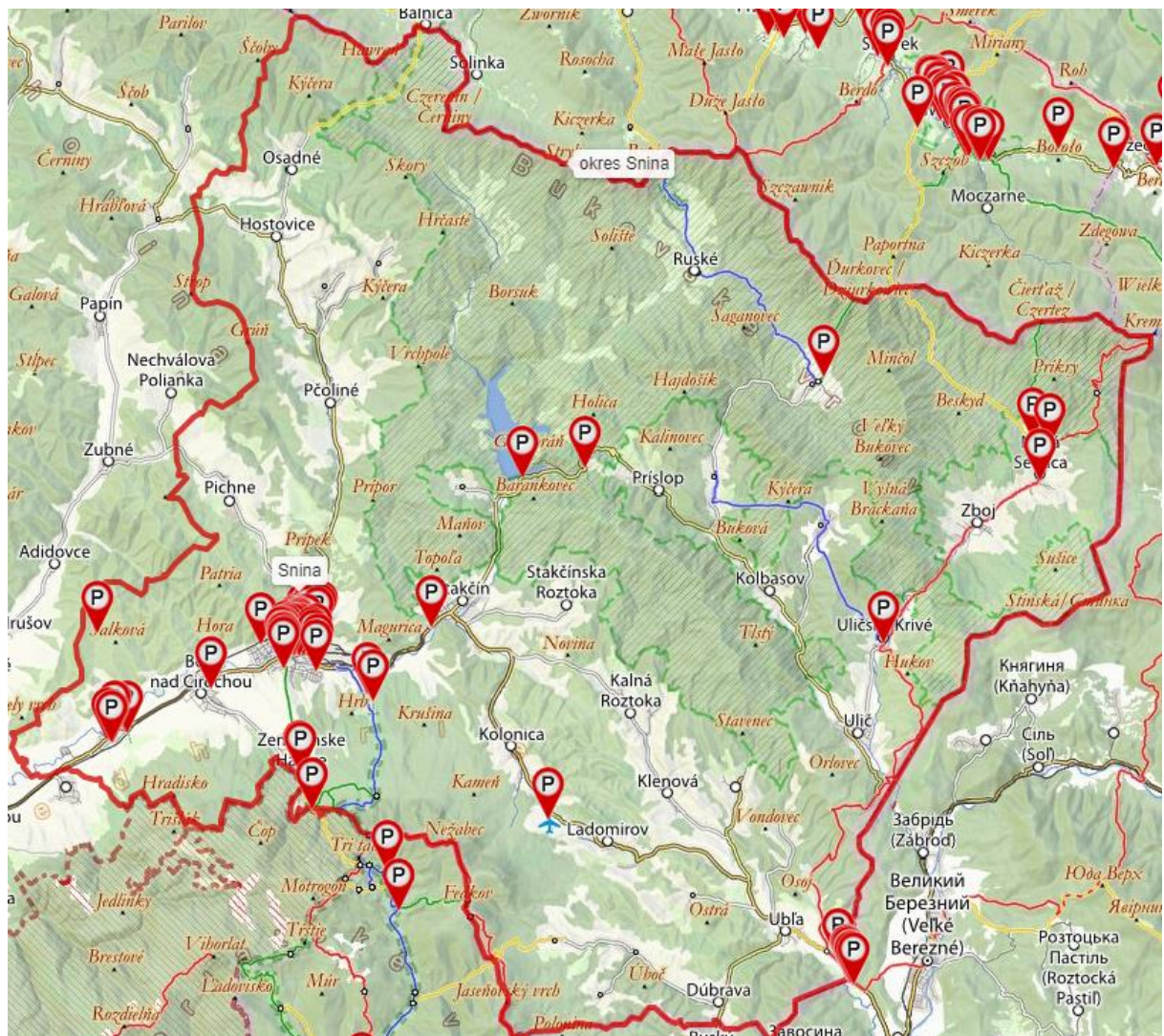
Linka: 709405

Snina -> Čukalovce -> Parihuzovce -> Osadné

Linka: 709406

Snina -> Píchné -> Zubné -> Papin

Parkoviská v riešenom území

Zdroj: okres-snina.oma.sk

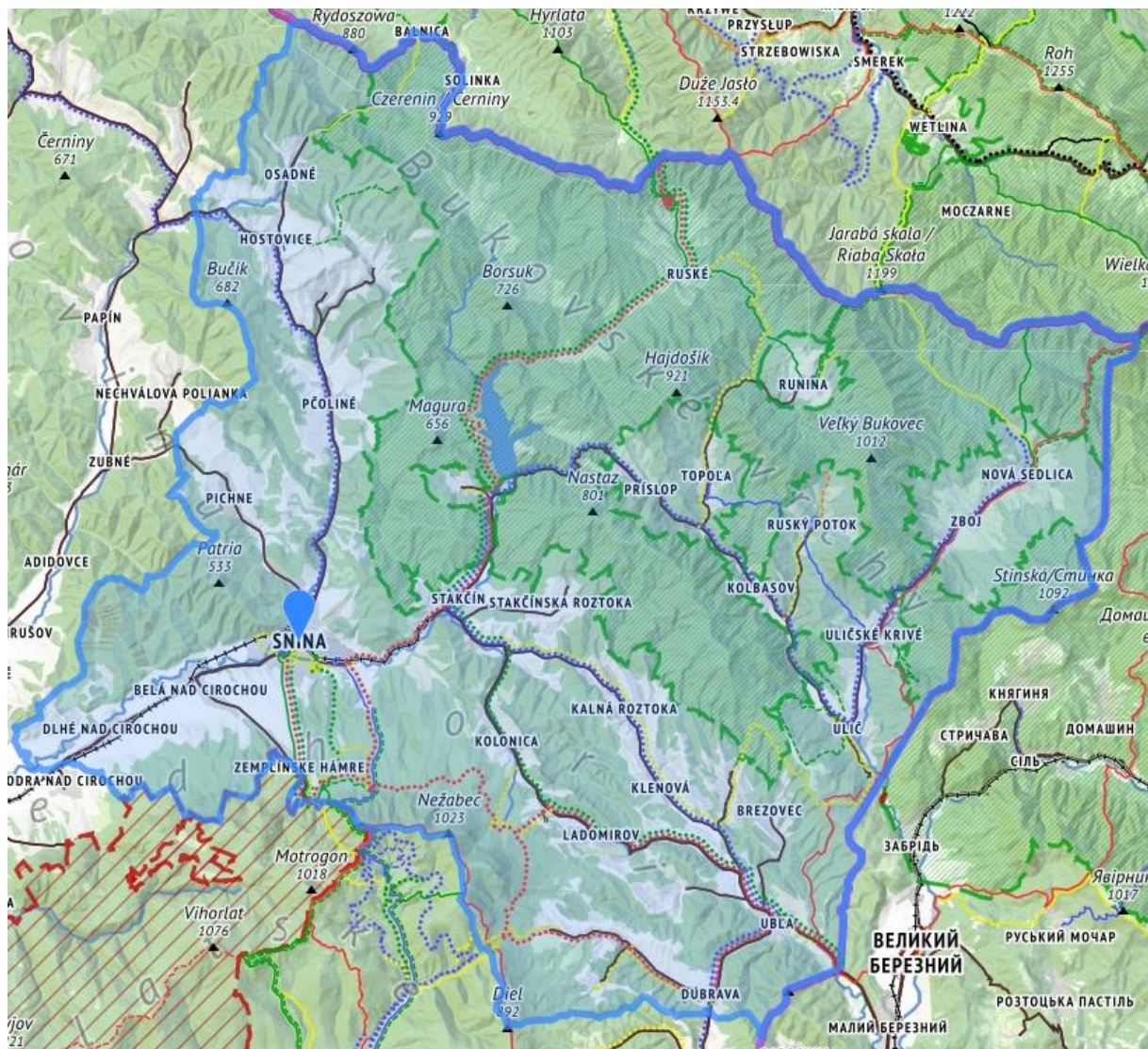
Počet parkovacích miest a ich poloha sa bohužiaľ líši podľa nižšie uvedenej mapy. Nižšie uvedená mapa znázorňuje okolo **70 parkovacích plôch v oblasti**, podobný počet ukazuje aj web Mapy.cz. Parkovacích plôch je v Snine na prvý pohľad vysoký počet, avšak z hľadiska dopytu je **počet parkovacích plôch stále nedostatočný**.

V ostatných obciach je jedna/dve plochy, alebo žiadna. Vzhľadom na to, že veľkú časť oblasti tvoria NP Poloniny, CHKO a ďalšie prírodné rezervácie, je dôležité zaviesť **reguláciu záchytných parkovísk za účelom zabezpečenia kvality života obyvateľov i ochrany životného prostredia**. Dostatočné parkovacie plochy sú aj predpokladom pre rozvoj cestovného ruchu.

Hlavné sú **funkčné parkoviská pri pamiatkach svetového dedičstva UNESCO** (napr. Pralesy Stužica, Havešová a Rožok) a ďalej **parkoviská pri významných bodoch turistického záujmu**. Parkoviská by sa tiež mali zriaďovať v nadväznosti na turizmus v oblasti (napr. v Snine, Stakčine).

V oblasti **chýba smart systém týkajúci sa parkovania v pokoji** v celom regióne, ktorý vodičom poskytuje informáciu o naplnenosti parkovísk s dostatočným časovým predstihom.

Infraštruktúra pre pešiu turistiku

Podľa Akčného územného plánu okresu Snina (2019–2023) je v okrese prístupných **152,5 km značených peších turistických trás**. Ide o celkom 12 turistických trás. Červená značka: 85 km, celkom 4 trasy, modrá značka: 35 km, celkom 3 trasy, zelená značka: 17,5 km, celkom 3 trasy, žltá značka: 15 km, celkom 2 trasy. Hlavné turistické trasy sa nachádzajú v **NP Poloniny** a **CHKO Vihorlat**.

Okres Snina má **dva pešie hraničné priechody s Poľskom**: Osadné – Balnica a Ruské Sedlo – Roztoki Górne.

Náučné chodníky a atraktívne turistické trasy

Prvý turistický chodník na území NP Poloniny bol vyznačený v roku 1971, a to na trase **Nová Sedlica – Kremenec – Riaba skala – Nová Sedlica**. Odvtedy bolo vybudovaných niekoľko atraktívnych trás a náučných chodníkov spoločne s informačnými tabuľami a interaktívnymi prvkami pozdĺž ciest. Trasy vedú krásnou poloninskou prírodou aj okolo kultúrnych a historických miest.

Zdroj: severovýchod.sk

Hrebeňom Poloninských Karpát

- Chodník začína v Novej Sedlici, vedie cez NPR Stužica na Kremenec, kde sa stretávajú hranice SK, PL, UA a končí v Lupovskom sedle

Zdroj: severovýchod.sk

Chodník Ruskou cestou

- Chodník začína v Runine a vedie cez zaniknuté obce Smerekovice a Ruské a odtiaľ po Ruskej ceste sa dôjde na prechod Ruské sedlo

Zdroj: beautifulslovakia.sk

Chodník Nová Sedlica – Čierťaž

- Chodník začína v Novej Sedlici a vedie na hlavný Karpatský hrebeň na vrch Čierťaž

Zdroj: legendarium.info

Tri studničky

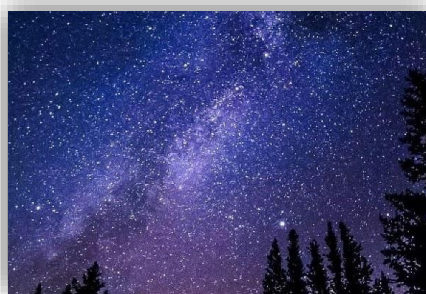
- Chodník začína v obci Runina a vedie okolo kostola na pútnické miesto Zjavenia Panny Márie Tri studničky, v kt. je údajne liečivá voda

Zdroj: hornyzemplin.sk

Náučný chodník Morské oko – Sninský kameň – Sniské rybníky

- Chodník ponúka tri okruhy: k Morskému oku, k Sninskému kameňu a k Sninským rybníkom

Zdroj: objavujemslovensko.blogspot.com

Náučný chodník pod tmavou oblohou

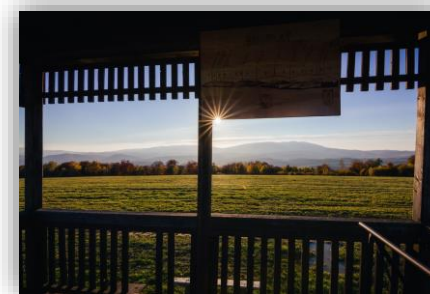
- Chodník začína v Novej Sedlici a končí pri miestnom Domove sociálnych služieb, odtiaľ sa vracia na začiatok

Zdroj: hornyzemplin.sk

Hámorský naučný chodník Zemplínske Hámre

- Chodník približuje priemyselnú a hutnícku minulosť osady Josefthal

Zdroj: hornyzemplin.sk

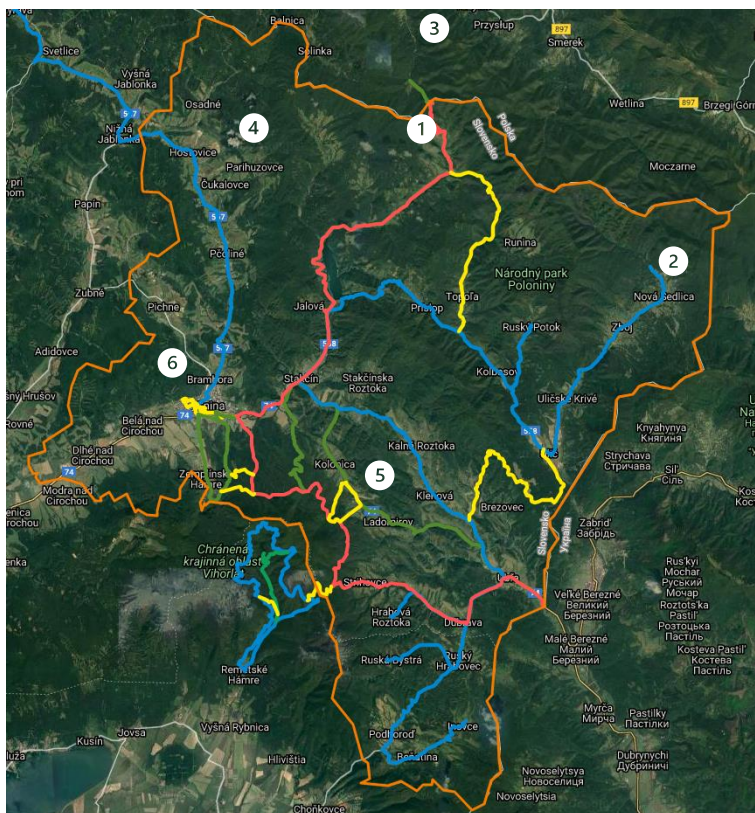
Náučný chodník Miroslava Poliščuka

- Chodník začína v Uličí a cez rozhľadňu Holica sa dôjde späť do obce

Infraštruktúra pre cykloturistiku

Podľa Akčného územného plánu okresu Snina (2019-2023) je v okrese prístupných **8 tematických cyklotrás v celkovej dĺžke 281,8 km**. Celkovo **3 sú medzinárodné**, kedy 2 spájajú Slovensko s Poľskom a 1 z nich Slovensko s Ukrajinou. Ďalšie 2 zasahujú do okolitých okresov a spájajú atraktívne turistické body. Priamo v **NP Poloniny** sa nachádza **6 vyznačených cyklotrás**, avšak na väčšine územia parku nie je kvôli vysokej členitosti reliéfu pre cyklistov možný pohyb. Terénna jazda mimo vyznačenej cesty má za následok poškodzovanie významných biotopov a vyrušovanie živočíchov. Brzdenie na strmých svahoch urýchľuje eróziu pôdy.

Okres Snina ponúka aj zaujímavé **single tracky pre regionálnych cyklistov**. Projekt **Sninskej singletracky** tvorí skupina nadšencov do horskej cyklistiky, ktorí vytvorili **traily z chodníkov v lese**. **Sninské singletracky** sa stali aj súčasťou **MTB maratónu „Cez ľovnicky hrebeň“**, ktorý organizuje občianske združenie **Laborecká MTB z Humenného**. Po týchto singletrackoch **vedie najdlhšia trať**.

1. Karpatská magistrála

- 64 km dlhá trasa s prevýšením 1 297 m
- Trasa je súčasťou cyklomagistrály, ktorá vedie z Poľska cez Slovensko a Ukrajinu až do Rumunska

2. Cyklochodník ikon

- 79 km dlhá trasa s prevýšením 1 085 m
- S odbočkami je trasa dlhá 114 km s prevýšením 1 641 m
- Trasa vedie okolo deviatich drevených chrámov

3. Medzinárodná cyklotrasa Zelený bicykel

- 51 km dlhá trasa s prevýšením 988 m, napája sa na ňu Porta Rusica, najatraktívnejšie miesto pre cyklistov
- Trasa vedie celými Vlčimi horami cez Poľsko, Ukrajinu a Slovensko

4. Cyklochodník umenia

- 46 km dlhá trasa s prevýšením 550 m
- Trasa spája Múzeum moderného umenia Andyho Warhola a sninský zámok

5. Cyklochodník malých planét

- 6 km dlhá nenáročná trasa
- Trasa ponúka okrem nádhernej prírody aj dve zaujímavé zastávky – Astronomické observatórium a športovo-rekreačný areál Bejvoč

6. Za históriou Sniny

- 10 km dlhá trasa s prevýšením 57 m
- Nenáročný cyklochodník, ktorý je vhodný aj pre rodiny s deťmi, historické momenty, miesta a zaujímavé pamiatky v meste Snina sú prezentované formou 9 zastávok

Ďalšie trasy:

- Po sninskej úzkokojajke, Po stakčinskej úzkokojajke, Okolo Morského oka, K Morskému oku, Topoľa – Ruskej, Ulič – Ruská Volová

Infraštruktúra pre bežkovanie

Terénne aj poveternostné podmienky poskytujú ideálne prostredie na **bežkovanie**. V regióne Horný Zemplín nájdeme **nenáročné prechádzkové trasy až po adrenalínové výstupy** na vrcholy pohraničných kopcov. Bežkárske trasy sú vyznačené, niektoré z nich vedú po vyznačených cyklistických a turistických chodníkoch. Trate sú vzájomne prepojené, cestu si človek môže skombinovať podľa seba a prispôbiť svojim schopnostiam. Návštevníkovi sa ponúkajú unikátne **vyhliadky** aj **náročnejšie stúpanie**. V sninskom okrese sa nachádzajú **dve bežkárske trasy**. Trasa, ktorá vedie **okolo Morského oka** je dlhá 22 km. Druhá trasa vedie zo **Zemplínskych Hámrov** po trase sninskej úzkokoľajky k destinácii **Pri Umretom**. Bežkár môže pokračovať smerom na Kolonicu.

Zdroj: okres-snina.oma.sk

Zdroj: okres-snina.oma.sk

Infraštruktúra pre lyžovanie

V okrese Snina sa nachádza **lyžiarske stredisko Parihuzovce**. V regióne Horný Zemplín nájdeme lyžiarsku infraštruktúru v okrese Medzilaborce a to v **SKI Danovej** a v okrese Vranov nad Topľou **SKI Zámutov**.

Zdroj: slovago.sk

Lyžiarske stredisko Parihuzovce

- Stredisko sa nachádza v pohorí Vihorlatské vrchy, 17 km severovýchodne od Sniny.
- Základná stanica je v nadmorskej výške 420 m n. m. a najvyššie položený bod vo výške 620 m n. m.
- Stredisko prevádzkuje dva vleky s dĺžkou 650 a 350 m s celkovou kapacitou prepravy 1 450 osôb za hodinu. K dispozícii je aj detský vleč.
- Areál ponúka jednu čiernu, jednu červenú a dve modré zjazdovky.
- Ideálne pre začiatočníkov i skúsenejších lyžiarov.
- Pre priaznivcov bežeckého lyžovania je v rámci strediska k dispozícii 10 km udržiavaných tratí.
- V okruhu 300 metrov od vlekov sa nachádza 120 bezplatných parkovacích miest pre návštevníkov lyžiarskeho strediska.

Zdroj: travelguide.sk

SKI Areál Danová

- Stredisko sa nachádza pri okresnom meste Medzilaborce, 65 km od okresu Snina autom.
- Areál leží v pohorí Nízke Beskydy pri hraniciach s Poľskom a nachádza sa v nadmorskej výške 490–600 metrov.
- V areáli sú dva lyžiarske vleky pre dospelých: 1. s dĺžkou 730 metrov určený pre lepších lyžiarov s kapacitou prepravy 840 osôb za hodinu. 2. s dĺžkou 380 metrov vhodný pre začiatočníkov a menej zdatných lyžiarov s kapacitou prepravy 600 osôb za hodinu.
- Lyžiarske trate majú celkovú dĺžku 1,5 km.
- Areál sa nachádza 6 km od Rekreačného strediska Falko Danová, ktoré ponúka ubytovaciu kapacitu pre 120 osôb.

Zdroj: travelguide.sk

SKI Zámutov

- Stredisko sa nachádza v meste Zámutov v okrese Vranov nad Topľou, 70 km od okresu Snina autom
- V areáli sú tri lyžiarske vleky: 1. s dĺžkou 150 metrov, 2. s dĺžkou 300 metrov a 3. s dĺžkou 450 metrov. Svahy sú vhodné pre začiatočníkov a rekreačných lyžiarov. Svahy sú vhodné aj pre deti a začiatočníkov.
- V prípade ideálnych snežných podmienok areál ponúka 10 km bežeckých tratí.
- K dispozícii je čajovňa s bufetom s rýchlym občerstvením.

Infraštruktúra pre vodnú turistiku, vodné nádrže

Najvýznamnejšou vodnou plochou v okrese Snina je **bio kúpalisko Sninské rybníky**. V blízkom okrese Sebranice nájdeme ďalej jazero **Beňata**. Ďalšou zaujímavou infraštruktúrou sú splavy v Snine, Runine a okolitých obciach.

Zdroj: hornzemplin.sk

Sninské rybníky

- Rekreačná oblasť na okraji mesta Snina.
- Oblasť je obklopená Vihorlastkými vrchmi, cyklotrasami a turistickými chodníkmi.
- Bio kúpalisko Sninské rybníky nachádzajúce sa v tejto oblasti bolo v roku 2010 prestavané z pôvodných troch kúpalísk na dve.
- Kúpalisko je druhým bio kúpaliskom na Slovensku, ktoré využíva technológiu samočistenia vody pomocou rastlín a rias.
- Kúpalisko má tri hĺbkové pásma, je vhodné pre plavcov aj neplavcov.
- Okolo vody sú zatravnené plochy na oddych, ihriská na športové aktivity, detské ihriská.
- Návštevníkom sú k dispozícii stravovacie a ubytovacie služby v areáli.

Beňatinské jezero

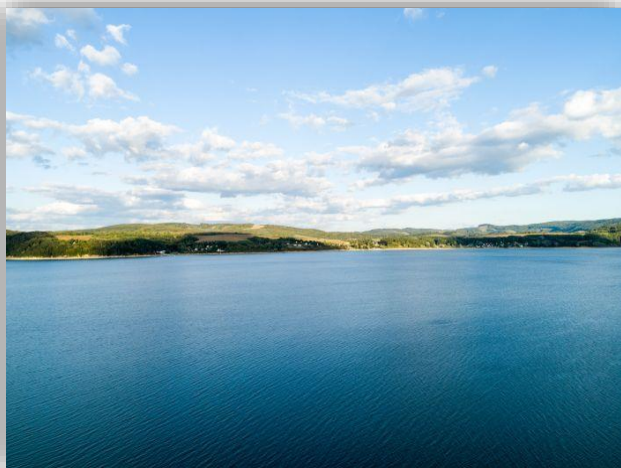
- Unikátna prírodná pamiatka nachádzajúca sa v katastri východoslovenskej obce Beňatina, neďaleko ukrajinských hraníc.
- Ide o bývalý travertínový lom, ktorý bol zaplavený priehľadnou spodnou vodou a vďaka svojej krásnej smaragdovej vode pripomína chorvátske Plitvičné jazerá.
- V strmých skalnatých stenách lomu sa nachádza množstvo drobných skamenených živočíchov.
- Zaujímavosťou je 5 metrov dlhý obtlačený útvar, ktorý je odhadovaný ako obtlačok pravekej veľryby.
- Voda je studená, avšak čistá, a tak sa v nej dá na vlastné riziko kúpať.

Zdroj: dusekarpat.cz

Infraštruktúra pre vodnú turistiku, vodné nádrže

Dôležité vodné plochy v Hornom Zemplíne, ktoré slúžia na vodnú turistiku, sú **Veľká Domaša** a **Zemplínska Šírava**.

Zdroj: travelguide.sk

Vodná nádrž Veľká Domaša

- Nádrž je najväčšou vodnou plochou v regióne Horný Zemplín, rozprestiera sa okrese Vranov nad Topľou a Stropkov.
- Zatopená plocha predstavuje 1510 hektárov.
- Priehrada slúži na reguláciu prítokových vôd do Východoslovenskej nížiny, zásobuje pitnú a úžitkovú vodu.
- Na brehu priehrady sa nachádza 5 rekreačných stredísk – Dobrá, Poľany, Holčíkovec, Nová Keľča a Valkov. Tieto strediská ponúkajú ubytovacie aj stravovacie zariadenia i športové ihriská.
- Priehrada je ideálna na rekreáciu aj rybolov.
- Domaša je predurčená k vodným športom a je využívaná pre: jachting, windsurfing, kitesurfing, wakesurfing, návštevník si tu môže zapožičať motorový čln, paddleboard, vodný skúter.

Vodná nádrž Zemplínska Šírava

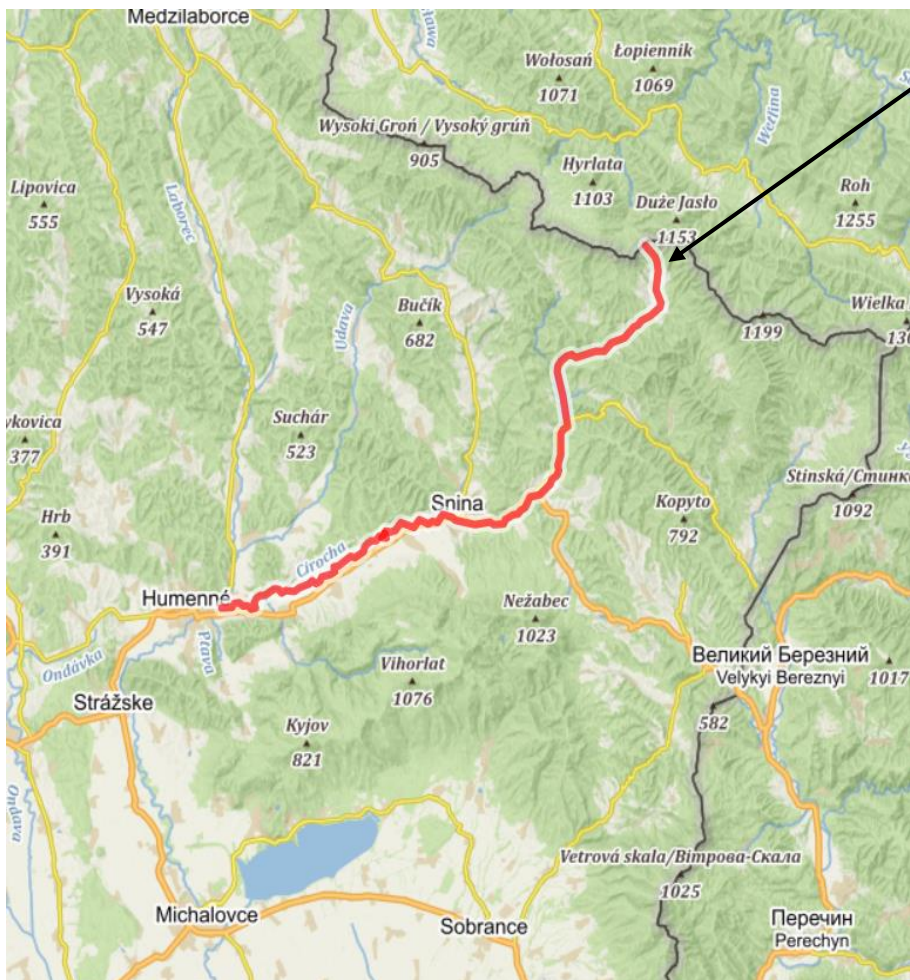
- 2. najväčšia priehradná nádrž na Slovensku, ktorá sa rozprestiera v povodí Bodrogu pod Vihorlatskými vrchmi.
- Objem nádrže je 335 mil. kubických metrov, hĺbka nádrže je 3,5 m a rozloha v závislosti od stavu vody je od 22 do 35 km².
- Priehrada je ideálna na kúpanie, rybolov a vodné športy a disponuje piesočnými a trávnatými plážami.
- Na severnej strane priehrady sa nachádza množstvo rekreačných stredísk. Strediská ponúkajú: požičiavanie člnov, vodných bicyklov, vodných skútrov a vybavenie na windsurfing.
- V súčasnej dobe je nádrž čiastočne kontaminovaná.

Zdroj: travelguide.sk

Infraštruktúra pre vodnú turistiku, vodné nádrže

Región Horného Zemplína je vhodný na splavovanie riek – Ondava, Laborec, Cirocha a Topľa. Ponuka tohto športu je široká – pre začiatočníkov aj pokročilých, jednodenné aj viacdenné výlety, vnútroštátne aj cezhraničné cesty. Zo spomínaných riek **Cirocha** preteká okresom Snina. Nižšie je uvedená ponuka niektorých splavov.

Zdroj: mapy.cz

1. Cirocha

- Cirocha sa dá splavovať po celom toku od vodnej nádrže Starina až po Humenné podľa aktuálnej hladiny rieky.
- Táto rieka je pre skúseného vodáka.
- **Starina – Snina, ústie do Laborca:** splav je dlhý 38 km a je určený pre skúsených vodákov. V úseku od Stariny po most na Sninských rybníkoch je 5 hatí, nasledujú dve nízke lávky, ďalší jedz, most a tri dostatočne vysoké lávky.
- **Snina – Humenné:** úsek je splavný za 4–7 hodín. Ide o rýchly splav s množstvom perejí, prudkých zákrut a technických prejazdov medzi prekážkami.

2. Ondava

- **Sedliská, most pod hradom – Hencovce, žltý most:** úsek je splavný za 1,5–2 hodiny, je tak vhodný pre začiatočníkov. Na úseku nie sú hate.
- **Hrádza nádrže Veľká Domaša – Hencovce, žltý most:** úsek je splavný za 5–6 hodín. Začína za vodnou elektrárnou na Domaši a pokračuje medzi obcami Malá Domaša a Slovenská Kajňa. V časti splavu sa plavidlo musí preniesť cez hrádzu. Počas plavby sa dá vylodiť na opustenom ostrove, okúpať sa, relaxovať. Plavba ponúka krásne scenérie.
- **Slovenská Kajňa, hrádza – Sedliská, most**
- **Stropkov, smer Bokša – Hencovce, žltý most**

3. Topľa

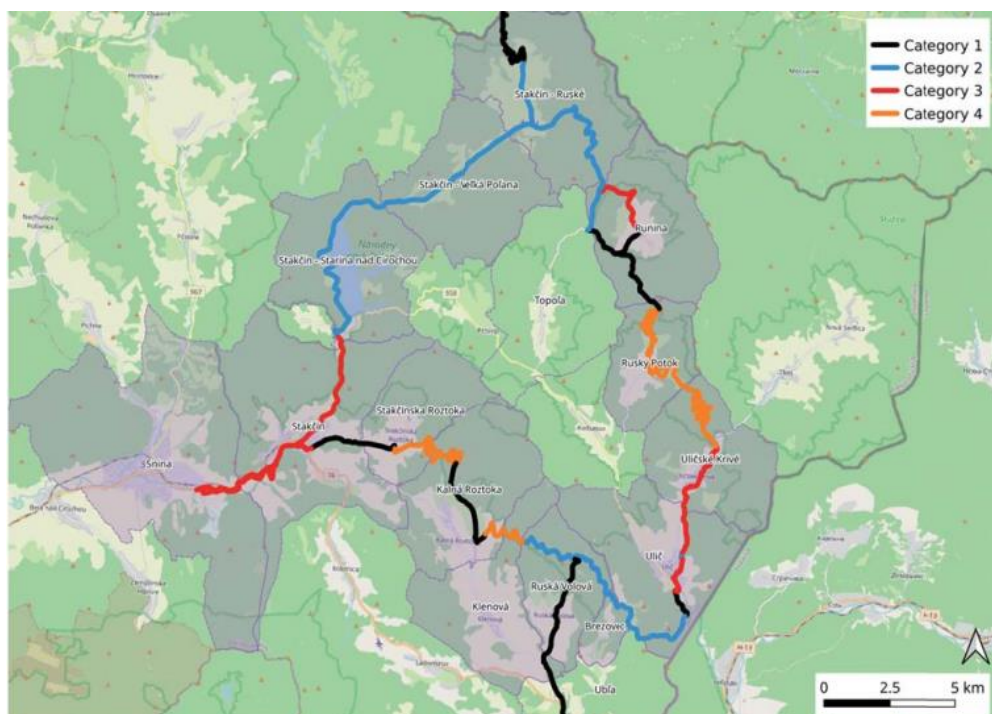
- **Giraltovce – Božčice, most:** splav začína v obci Giraltovce, po ľavostranný prítok k obci Tarbaj prebieha plavba po pokojnom úseku. Plavba pokračuje do obce Hanušovce nad Topľou, Vranov nad Topľou, kde je výskyt perejí. Za mostom medzi Sačurovou a Dlhým Klčovom rieka spomaľuje. Hat' sa nachádza v obci Božčice, kde sa dá plavba ukončiť. Táto trasa je vhodná na víkendový pobyt, kedy sa dá počas plavby nájsť miesto na táborenie.

Poloniny trail

Poloniny trail je unikátny a pilotný projekt Prešovského samosprávneho kraja s cieľom naštartovať ekonomický potenciál okresu Snina a to dobudovaním cykloinfraštruktúry – cyklotrás a drobných oddychových zón v národnom parku Poloniny, ako aj podporou malých a stredných inovatívnych podnikov v danom okrese. Poloniny trail má ambíciu prepojiť zaujímavé turistické body – prírodné a kultúrne pamiatky – v rámci národného parku a v jeho blízkosti jednou spoločnou cyklotrasou v celkovej dĺžke zhruba 86 km.

Kedže sa nachádzame na území chránenej prírody a dôležitých kultúrnych a historických pamiatok, je nutné zahrnúť do projektovania infraštruktúry environmentálnu a kultúrnu danosť chráneného územia. Navrhovaný okruh sa skladá z úsekov, ktoré sčasti vychádzajú z existujúcich turistických chodníkov a trás. Niektoré z týchto častí sú už teraz v relatívne dobrom stave, zatiaľ čo ďalšie vyžadujú väčšie či menšie intervencie, iné musia byť vybudované od začiatku.

V nadväznosti na tento zámer bola v roku 2020 vyhlásená výzva Ministerstva hospodárstva z OP integrovaná infraštruktúra pre podnikateľské subjekty cestovného ruchu na rozšírenie ich prevádzok a služieb.

Jednotlivé úseky trasy spadajú do 4 kategórií, pričom ich delenie vychádza zo súčasného stavu, potreby intervencií a plánovaného využitia

- Category 1:** Existujúce úseky s dĺžkou cca 13,23 km, ktoré vyžadujú malé úpravy
- Tieto úseky spĺňajú minimálne požiadavky a štandardy príslušných stavebných zákonov a predpisov.
 - Vyžadujú malé úpravy drobnej infraštruktúry a značenia.

- Category 2:** Existujúce úseky s dĺžkou cca 35,42 km, ktoré vyžadujú väčšie úpravy
- Existujúce úseky, ktoré nespĺňajú požiadavky a pre potreby cestovného ruchu vyžadujú rozsiahlejšie úpravy.
 - Nutné pridať prvky drobnej infraštruktúry (odpočívadlá) a zaistiť ich riadne značenie.

- Category 3:** Nové úseky s dĺžkou cca 19,5 km so spevneným povrchom
- Úsekové trasy, ktoré primárne slúžia pre potreby cestovného ruchu, ale zároveň zaisťujú lepšiu mobilitu medzi jednotlivými obcami.
 - Nutné vybudovať nové prvky drobnej infraštruktúry ako stojany na bicykle, presné značenie, smerové tabule, odpočívadlá, parkoviská, verejné toalety, informačné tabule, prístrešky.

- Category 4:** Nové úseky s dĺžkou cca 23,91 km s nespevneným povrchom
- Úsekové trasy v súčasnej dobe neexistujú, sú navrhnuté na rekreačné účely a výhradne pre potreby cestovného ruchu.
 - Je nutné ich vybudovať, vybaviť príslušnou kvalitnou infraštruktúrou a značením.

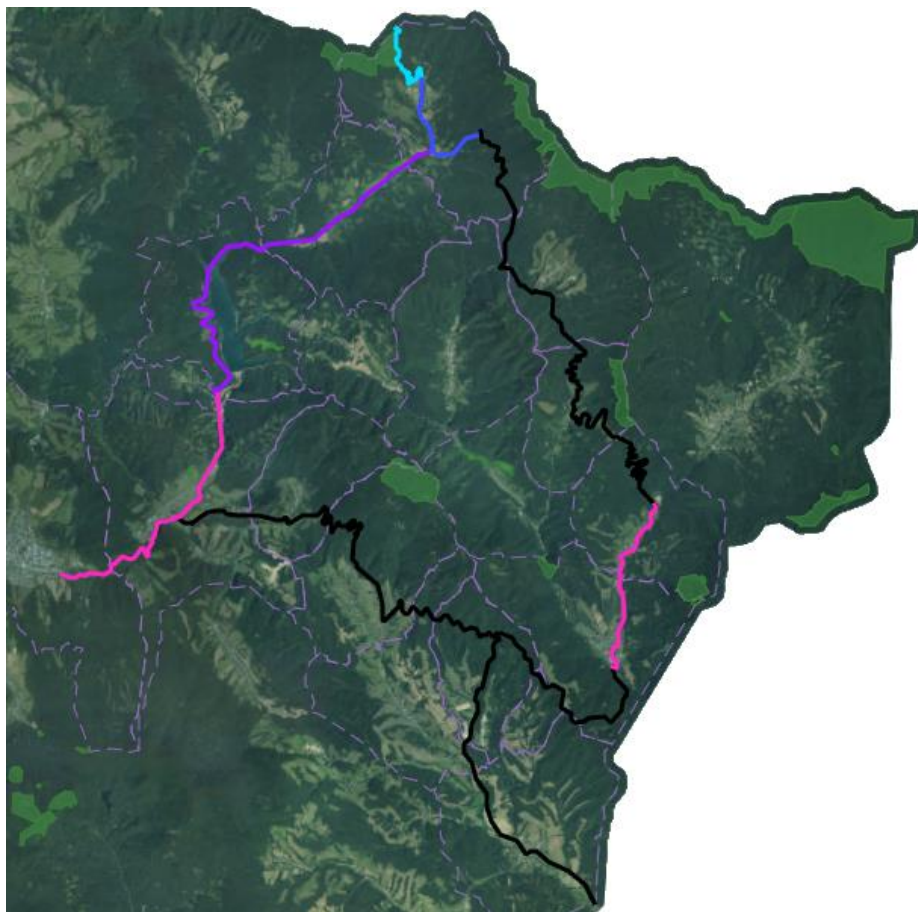
Zdroj: snina.sk

KROKEM s.r.o., IČ: 06946861

Poloniny trail – etapy

Projekt bude realizovaný v troch etapách:

1. etapa – Úseky Snina – Stakčín a Ulič – Uličské Krivé (nové úseky)
2. etapa – Starina – Ruské (rekonštrukcia existujúcich úsekov)
3. etapa – ostatné úseky

HARMONOGRAM AKTIVÍT PRE REALIZÁCIU JEDNOTLIVÝCH ETÁP POLONINY TRAIL			
Etapy	1. etapa	2. etapa	3. etapa
Vypracovanie PD	6/2020-7/2021	3/2020-8/2021	3/2021-8/2022
MPV	2/2021-9/2021	2/2021-8/ 2021	1/2022-3/2023
Získanie stavebného povolenia	12/2021-3/2022	9/2021-12/2021	6/2023-12/2023
Príprava ŽoNFP	12/2021-3/2022	12/2021-3/2022	2024
VO na stavebné práce	12/2021 – 7/2022	12/2021 – 7/2022	2024
Ukončenie stavebných prác	8/2022-9/2023	8/2022-9/2023	2026

Zdroj: geopresovregion.sk

Rozpočty

Etapa výstavby (do roku 2023)	Dĺžka (km)	Náklady spolu v €
1. Výstavba úseku „Snina“ a úseku „Stakčín“	10,3	4 592 371,46
1. Výstavba úseku „Ulič“ – Uličské Krivé“	4,5	1 511 921,38
2. Modernizácia úseku „Jalová – Ruské“	14,3	4 982 056,58
Majetkovo-právne vysporiadania – skutočné náklady, znalecké posudky	-	100 000,00
Vypracovanie PD 1. etapa		135 000,00
Vypracovanie PD 2.etapa		45 350,40
Spolu		11 366 349,26
Etapa výstavby (do roku 2026)	Dĺžka (km)	Náklady spolu v €
3. Výstavba nových úsekov, rekonštrukcia existujúcich úsekov – odhad v spolupráci s projektantom	56,9	21 600 000,0
Majetkovo-právne vysporiadania – odhad mimo už vynaložených výdavkov		200 000,00
Projektová dokumentácia 3. etapa vrátane PD drobnej infraštruktúry		240 000,60
Dodatočná turistická infraštruktúra (altánky, vyhliadky, toalety)		900 000,00
Spolu		22 940 000,60
Spolu Poloniny Trail		34 306 349,60

Zdroj: Informatívna správa o projektě Poloniny Trail

Analýza dopravnej infraštruktúry v kontexte cestovného ruchu

Okres Snina je najvýchodnejším a nedostatočne dostupným regiónom Slovenska. Okresom nevedú **žiadne diaľnice, medzinárodné cesty, iba cesty I., II. a III., triedy.** Sieť komunikácií je nedostatočná, vyžadujúca opravy, komplexnú rekonštrukciu, a rozšírenie. Z okresu je to 90 km do Prešova, 100 km do Košíc a 500 km do Bratislavy. Kvalitné a pohodlné cestné podmienky sú pre návštevníkov dôležité. Ďalším slabým článkom tejto oblasti je **nedostatočná kapacita parkovísk.** Veľká časť okresu Snina leží v CHKO alebo v NP Poloniny, v okolí ktorých je nedostatok parkovacích plôch.

Železničná sieť je tiež v oblasti nerozvinutá. Pri ceste do Sniny a obcí tohto okresu je nutné niekoľkokrát prestupovať a do samotnej Sniny vedie iba neelektrifikovaná jednokolesová trať.

Medzi obcami okresu a medzi okresmi je **najjednoduchšia doprava autobusom zabezpečená Prešovským krajom.** Cestovný poriadok MHD, ktorý sa stará o dopravu v Snine – Ejzatur s.r.o. ukazuje, že **autobus jazdí len v skorých ranných hodinách**, cca do ranných popoludňajších hodín **a potom až neskoro večer.** O dopravu v okrese a medzi okresmi sa stará SAD Humenné. Doprava v okrese aj medzi okresmi je taktiež **časovo veľmi obmedzená.**

Cyklotrasy sú v okrese v hojnom počte, celkovo cez 280 km. Nájdeme tu aj medzinárodnú Karpatskú magistrálu, ktorá vedie cez Ukrajinu a pokračuje až do Rumunska. Atraktivitou pre regionálnych cyklistov sú ďalej **Single track trasy** po okrese.

Turistické trasy sú taktiež v hojnom počte a to celkovo okolo 150 km. V okrese sa nachádzajú náučné chodníky a chodníky červenej, modrej, zelenej i žltej náročnosti. Je **nutná však komplexná rekonštrukcia týchto komunikácií,** najmä prístupových ciest k pamiatkam, chýba tiež značenie ciest a dostatočné vyznačenie turistických cieľov a pamiatok pozdĺž chodníkov a tratí.

Projekt **Poloniny trail** je aktívnym riešením ako rozšíriť, zrekonštruovať a vylepšiť turistickú infraštruktúru, najmä pre cyklo a peších turistov.

Oblasť je v zime vhodná k lyžiarskemu aj bežkárskemu športu. Priamo v okrese sa nachádza lyžiarsky areál Parihuzovce, v regióne potom SKI Danová a Zámotov. Na bežkovanie tu nájdeme dve zaujímavé bežkárske trate – okolo Morského oka a Zemplínske Hámre – Pri Umretom.

Vodstvo v riešenej oblasti je významným prvkom pre cestovný ruch. Celkom štyri rieky sa dajú schádzať v Hornom Zemplíne – Cirocha, Ondava, Laborec a Topľa, z nich Cirocha priamo v okrese Snina. Rekreačná oblasť **Sninské rybníky** spolu **s prírodným kúpaliskom** je turistami vyhľadávaná oblasť pre rekreáciu, vodné športy, dovolenku. Ponúka širokú škálu **ubytovacích i stravovacích služieb.** Krásne Beňatínske jazero v susednom okrese Sobrance je jedinečnou turistickou atraktivitou. Rekreačné nádrže **Veľká Domaša** a **Zemplínska Šírava** sú strediskami obklopené destinácie tiež vhodné k rekreácii, vodným športom, rybolovu a celkovo k letnej dovolenke. Splavy v Snine a okolitých dedinách môžu byť celoročne využívané na **aktivity ľadoborcov** a stojí za zváženie rozvoj prístupových ciest.

Ponuka cyklotrás a turistických trás a parkovísk je digitálne spracovaná na webe www.regionpoloniny.sk. V rámci dobrovoľníckeho projektu na stránkach www.oma.sk nájdeme ďalšie trasy pre cyklo, turistiku, bežkovanie, lyžovanie a ďalšie, ktoré nie sú len komerčne známe, ale sú tvorené príspevkami dobrovoľníkov, ktorí do máp zakresľujú zaujímavé a atraktívne trasy.

3. Analýza dopytu cestovného ruchu

Trendy v medzinárodnom cestovnom ruchu

OECD Tourism Trends and Policies 2020 uverejnila kľúčové fakty o medzinárodnom cestovnom ruchu:

Cestovný ruch je stále rastúcim a hospodársky dôležitým odvetvím, a to na celosvetovej aj miestnej úrovni.
V priemere predstavuje:

4,4 %
HDP

6,9 %
zamestnanosť

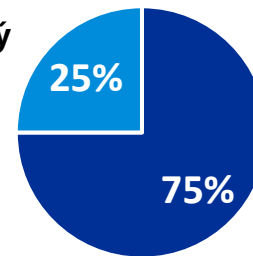

21,5 %
export služieb

Domáci cestovný ruch dominuje vo väčšine krajín OECD:

**Medzinárodný
cestovný ruch**

**Domáci
cestovný ruch**

Medzi trendy v medzinárodnom cestovnom ruchu patria:*

Kombinácia služobných a rekreačných ciest: Ľudia cestujúci za prácou trávia v cieľovej destinácii aj voľný čas. Tieto služobné a rekreačné cesty môžu byť vopred naplánované, pričom návštevníci si môžu naplánovať svoju dovolenku v rovnakom čase ako služobnú cestu. Alebo sa návštevníci môžu rozhodnúť predĺžiť si pobyt a spoznať destináciu až po stretnutí, konferencii alebo iných pracovných povinnostiach. Medzi mileniálmi rastie aj trend známy ako "digitálny nomád". Online pracovníci pracujú aj počas cestovania.

Využitie moderných technológií: Rozvoj cestovného ruchu súvisí aj s rozvojom technológií. Cestujúci pri cestovaní často používajú navigačné systémy, vyhľadávajú informácie na sociálnych sieťach, rezervujú si ubytovanie, výlety alebo kupujú vstupenky na kultúrne/spoločenské/športové udalosti online. Pandémia koronavírusu tiež urýchľuje prechod do online sveta.

Individualizácia: Návštevníci požadujú, aby boli uspokojené ich individuálne potreby. Ponuka služieb by mala byť prispôsobená návštevníkom podľa ich správania, osobných preferencií a predchádzajúcich rozhodnutí.

*Dáta prevzaté z: World Tourism Organization (UNWTO), štúdia Expedia Group Media Solutions (2018), prieskum Think with Google (The future of travel: New consumer behavior and the technology giving it flight, 2017), prieskum spoločnosti Booking (Booking.com reveals key findings from its 2019 sustainable travel report), správa spoločnosti Arival (Ready for the rebound 2020).

Trendy v medzinárodnom cestovnom ruchu

Medzi trendy v medzinárodnom cestovnom ruchu patria:*

Zameranie na udržateľný cestovný ruch: Z prieskumu spoločnosti Booking.com vyplýva, že 72 % turistov je presvedčených o tom, že by si ľudia mali vyberať udržateľné spôsoby cestovania, aby zachránili planétu a zachovali ju pre budúce generácie. Čoraz viac cestovateľov si osvojuje tento spôsob myslenia, a preto sa pri cestovaní rozhoduje ekologicky. Napríklad kompenzácia emisií uhlíka je čoraz populárnejšia, najmä preto, že cestujúci chcú pomôcť zmierniť vplyv klimatickej krízy.

Cestovanie ako nástroj sebapoznania a transformácie: Ide o nový trend cestovného ruchu, ktorý si rýchlo získava popularitu. „Transformative travel“ nie je len o cestovaní za oddychom, ale aj o snahe zmeniť život iných aj svoj vlastný. Dobrovoľnícke výlety sú príkladom zážitkov, ktoré si vďaka tomuto trendu získali popularitu. Cestovatelia trávajú svoju dovolenku, a zároveň si vyhradzujú čas na dobrovoľnícku činnosť v cieľových destináciách. Tento trend viedol aj k pozoruhodnej zmene v spôsobe stravovania cestujúcich. Tí, ktorí sa pridali k hnutiu ekologického stravovania, uprednostňujú namiesto nezdravého jedla miesta, ktoré ponúkajú vysoko výživné a ekologické potraviny. Jedným z hlavných cieľov „transformative travel“ je zapojiť sa do niečoho, čo je zmysluplné a dáva ceste zmysel (dobrovoľníctvo, medzinárodná pracovná sťaž).

Zážitkový cestovný ruch: Zážitkový cestovný ruch je na vzostupe. Tento trend je zameraný na získavanie jedinečných zážitkov alebo emocionálnych spojení s kultúrami a prírodou. Cestovatelia vyhľadávajú autentické zážitky v cieľovej destinácii a chcú spoznať kultúru miestnych ľudí.

Sólo cestovanie: Čoraz viac ľudí sa z rôznych dôvodov snaží cestovať osamote. Niektorí chcú mať slobodu robiť, čo chcú a kedy chcú, namiesto toho, aby boli viazaní na skupinu priateľov, rodinu alebo partnera. Niektorí ľudia môžu cestovať sami kvôli svojmu osobnému rastu. Čoraz viac samostatných cestovateľov si tiež vyberá zájazdy s profesionálnym sprievodcom, čo je dobrá správa pre organizátorov zájazdov a aktivít.

Wellness cestovanie: Mnohí ľudia hľadajú obohacujúce zážitky, ktorých hlavným cieľom je dosiahnuť alebo udržať si čo najlepšie zdravie a pocit pohody a rovnováhy.

**Data prevzaté z: World Tourism Organization (UNWTO), štúdia Expedia Group Media Solutions (2018), prieskum Think with Google (The future of travel: New consumer behavior and the technology giving it flight, 2017), prieskum spoločnosti Booking (Booking.com reveals key findings from its 2019 sustainable travel report), správa spoločnosti Arival (Ready for the rebound 2020).*

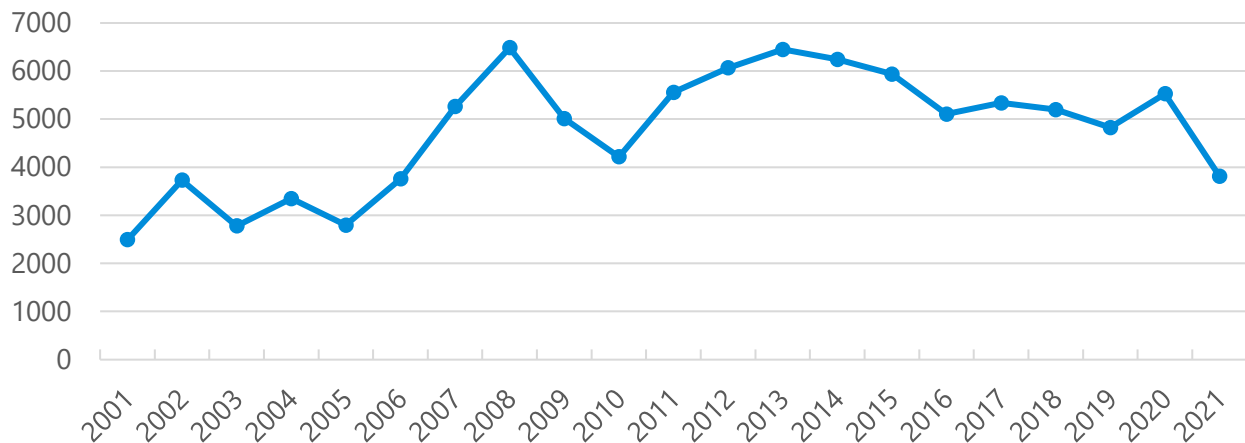
Trendy v destinačnom manažmente

Výkonnosť cestovného ruchu v destinácii je nevyhnutne ovplyvnená trendmi v destinačnom manažmente. Organizácie destinačného manažmentu, ktoré zohľadňujú tieto trendy, sa stávajú konkurencieschopnejšími a úspešnejšími pri priťahovaní návštevníkov do destinácie. V roku 2019 vydala Destinations International publikáciu A Strategic Road Map for the Next Generation of Global Destination Organizations, ktorá uvádza trendy dominujúce v oblasti destinačného manažmentu. Nižšie je uvedených 20 hlavných trendov, pričom pri každom z nich je uvedená zmena oproti roku 2017 alebo značka N, ktorá označuje, či ide o nový trend.

Zákazníci čoraz viac vyhľadávajú jedinečné, autentické zážitky z cestovania.	+2
Vytváranie obsahu a jeho šírenie rôznymi kanálmi, vytvára značku destinácie a jej prislúchajúci zážitok.	0
Rastúci význam sociálnych médií pri oslovovaní trhu cestovného ruchu.	-2
Video sa stáva najdôležitejším prvkom destinačného marketingu a story-tellingu destinácie.	+2
Zber a analýza dát sa stáva faktorom úspechu destinácií.	+2
Mobilné platformy a aplikácie sú kľúčové pre zapojenie cestovateľov a pre komunikáciu s nimi.	-1
Návštevníci vyžadujú viac informácií, prehľadu, interakcie a individuálneho prispôsobenia služieb vlastným potrebám a očakávaniam.	+10
Návštevníci od destinačných organizácií požadujú starostlivo vybraný, customizovaný content destinácie.	+5
Inteligentné technológie vytvárajú nové príležitosti pre inovatívne nové služby a umožňujú zrýchlenie rozhodovacieho procesu zákazníkov.	-1
Geotargeting a lokalizácia začína byť v online marketingu prevládajúca.	0
Komunity sú viac zapojené do rozvoja a riadenia zážitkov v destinácii.	+13
Rastúci význam transparentnosti a budovania partnerstiev na zabezpečenie obchodu destinácie.	+39
Organizácie čoraz častejšie vytvárajú strategické aliancie naprieč viacerými hospodárskymi sektormi s cieľom využiť zdroje.	-2
Viac obcí a samospráv si uvedomuje význam cestovného ruchu pre miestne hospodárstvo a rast zamestnanosti.	N
Letecká dostupnosť destinácie je kľúčovým faktorom pri prilákaní podnikateľov.	+1
Cestujúci vyhľadávajú viac osobného obohatenia zahŕňajúce wellness a podobné služby.	N
Destinácie sa na udržateľnosť pozerajú oveľa širšie, zohľadňujú ekonomické, sociálne a environmentálne dopady.	N
Viac poskytovateľov informácií od tretích strán, ktorí agregujú obsah o destináciách.	+21
Vplyv peer to peer nákupcov na riadenie nákupu zákazníkov.	+10
Značka destinácie sa stáva čoraz dôležitejším faktorom v rozhodovacom procese návštevníkov.	-6

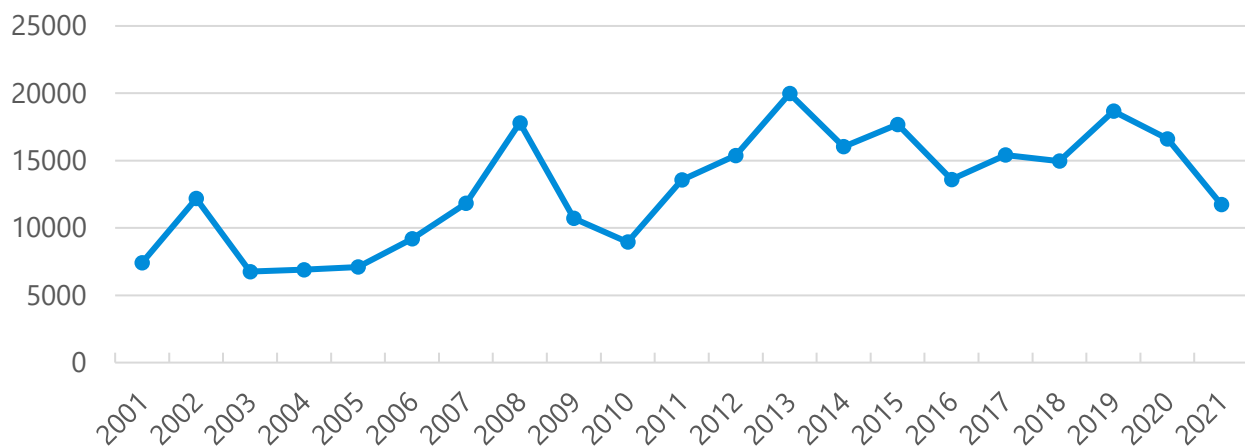
Návštevnosť okresu Snina

Počet návštevníkov v okrese Snina

Návštevnosť okresu Snina za posledných 20 rokov v priemere vzrástla, aj napriek znateľnému poklesu po protiepidemiologických opatreniach. Na grafe je zobrazená návštevnosť iba v ubytovacích zariadeniach (hoteloch, penziónoch a ostatných), zariadenia zdieľanej ekonomiky nie sú započítané a dá sa očakávať, že sa celkový počet návštevníkov navýši až o 50%.

Počet prenocovaní návštevníkov v okrese Snina

Počet prenocovaní viacmennej kopíruje počet návštevníkov, aj keď je zrejmé, že po ekonomickej kríze sa dĺžka pobytu – počet prenocovaní na návštevníka – nenavýšila zrovnateľne s počtom návštevníkov.

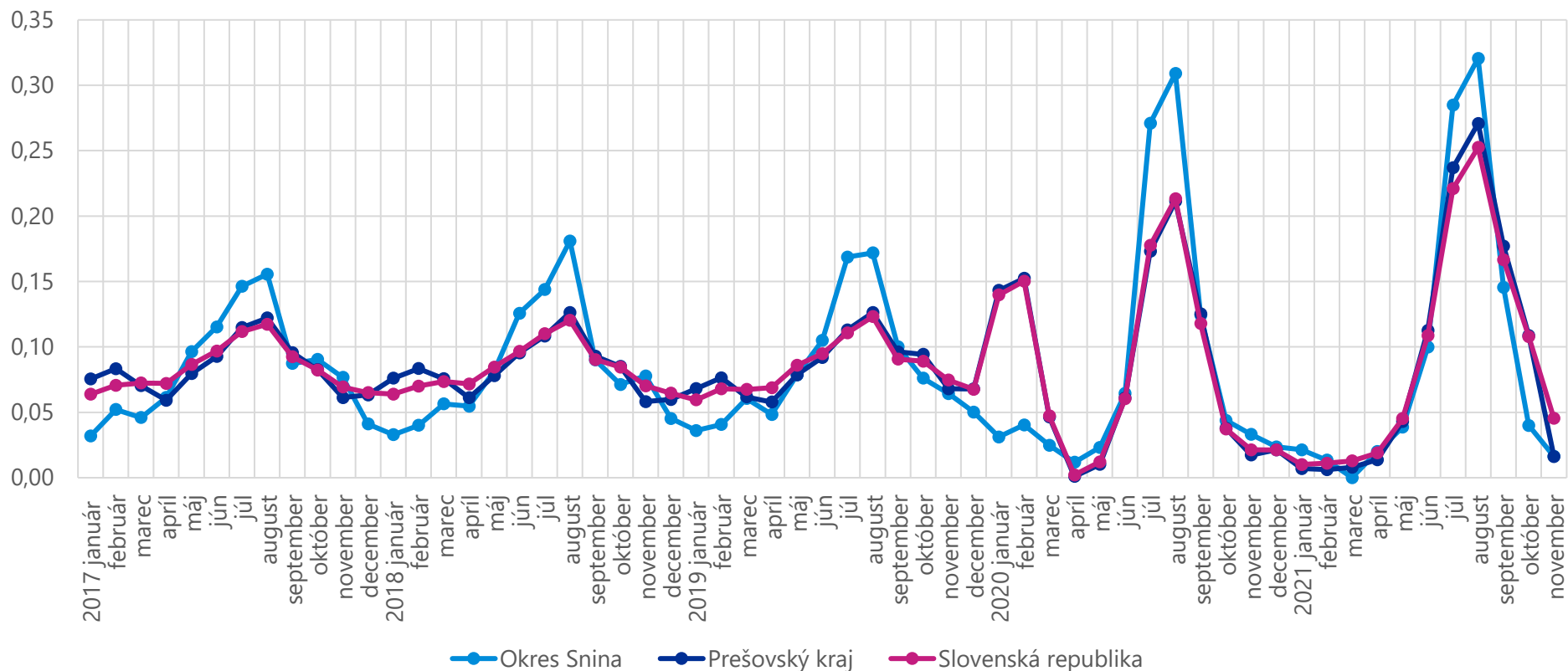
V dobe protiepidemiologických opatrení sa dĺžka pobytu výraznejšie skrátila a zvýšil sa počet krátkodobých návštevníkov.

Zdroj: Štatistický úrad Slovenska, vlastné spracovanie
Poznámka: za rok 2021 sú údaje bez decembra.

Návštevnosť okresu Snina v priebehu roka

Okres Snina je výrazne preferovaný v letných mesiacoch. Prešovský kraj má k celkovému územi Slovenska relatívne veľmi podobne rozloženú návštevnosť v priebehu roka, ktorú tak možno považovať za priemernú, v porovnaní s Prešovským krajom a Slovenskom má tak návštevnosť okresu Snina výraznejšie relatívne výkyvy. Dlhodobo sú zimné mesiace poddimenzované, relatívny podiel návštevníkov je menej ako 5 %, od roku 2020 dokonca menej ako 2 %. Tak isto jarné mesiace patria k menej využitým na rozdiel od zvyšku Prešovského kraja. Letné mesiace sú naopak v porovnaní s Prešovským krajom preferovanejšie až o 5% bodov pred Covid-19 a až o 10 percentných bodov po protiepidemiologických opatreniach.

Relatívne rozloženie návštevníkov v roku

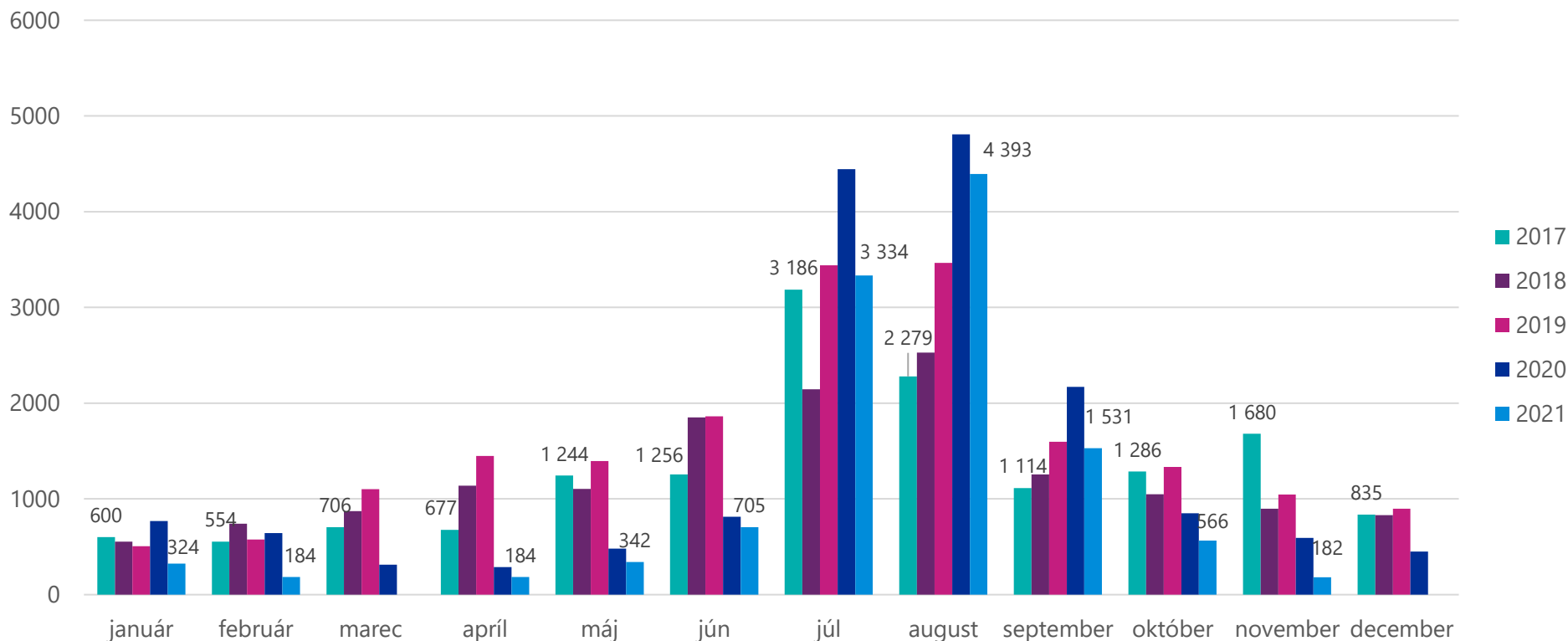
Zdroj: Štatistický úrad Slovenska, vlastné spracovanie

Návštevnosť okresu Snina v priebehu roka

Z pohľadu sezónnej návštevnosti bol rok 2018 najbližšie efektívnej distribúcii návštevnosti, kedy návštevníci využívali zariadenia okresu Snina na jar a na jeseň podobne ako v letných mesiacoch, avšak s ohľadom na saturáciu návštevnosti, ktorá je hlboko pod potenciálom, sa stále nedá hovoriť o ciele.

Nakoľko v rokoch 2017–2019 bol medzi návštevníkmi najmenej obľúbený január, od zavedenia protiepidemiologických opatrení sa zvýšila návštevnosť v januári a februári, keďže najmä miestni obyvatelia trávajú sviatky na Slovensku. Novým najmenej obľúbeným mesiacom sa stal marec, a to napriek tomu, že jarná príroda v Poloninách ako aj v okolitých destináciách je dostatočne rozmanitá a atraktívna.

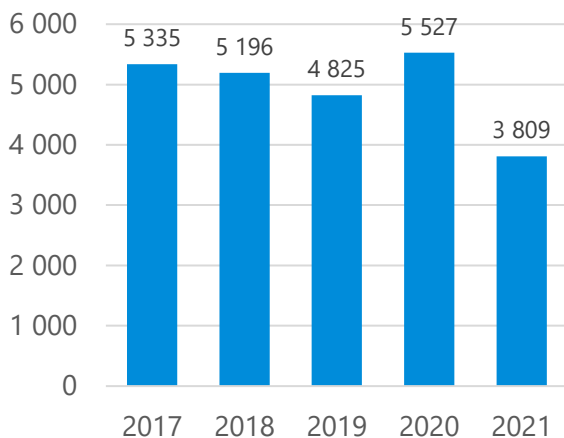
Počet prenocovaní návštevníkov

Zdroj: Štatistický úrad Slovenska, vlastné spracovanie

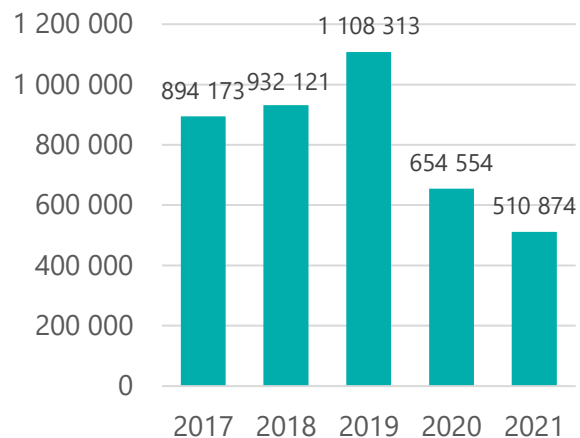
Počet návštevníkov okresu Snina

Počet návštevníkov okresu Snina

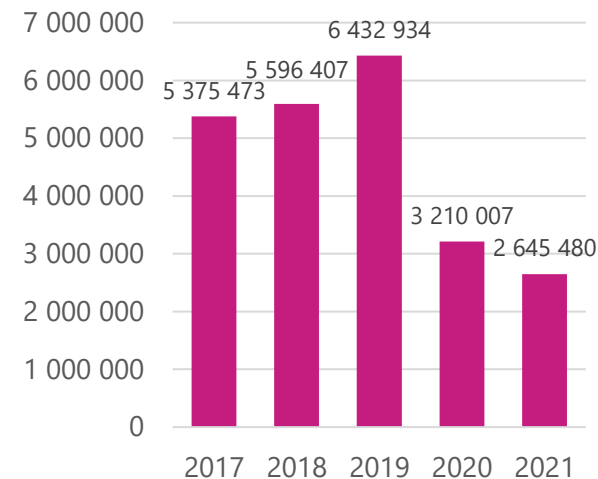
Veľmi úspešný rok napriek, alebo skôr vďaka protiepidemiologickým opatreniam.

Počet návštevníkov Prešovského kraja

Pokles (takmer) o polovicu.

Počet návštevníkov Slovenska

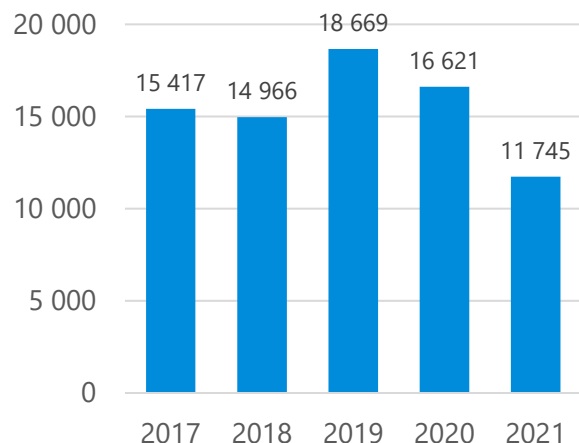
Zdroj: Štatistický úrad Slovenska, vlastné spracovanie
Poznámka: za rok 2021 sú údaje bez decembra.

Celkový počet návštevníkov okresu Snina mal pred protiepidemiologickými opatreniami zostupný trend, na rozdiel od Prešovského kraja a Slovenska ako celku. Napriek tomu bol prvý rok po zavedení opatrení turisticky veľmi úspešný a návštevnosť za posledné 4 roky najvyššia, pričom na celom území Slovenska bola návštevnosť polovičná. Ani v roku 2021 nebol relatívny pokles návštevníkov tak výrazný ako v Prešovskom kraji a zvyšku Slovenska.

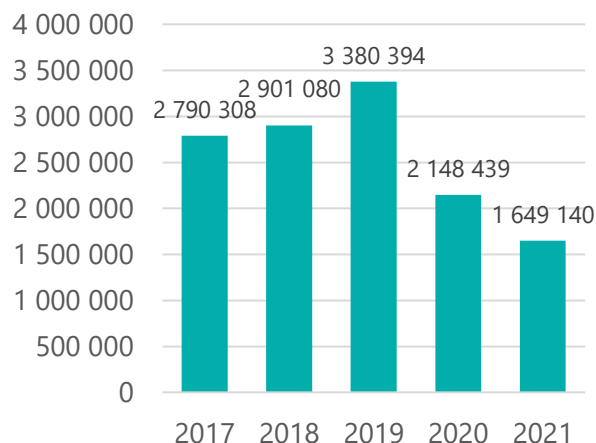
Nakoľko zahraničných návštevníkov sa v okrese Snina nevyskytuje zvyčajne vysoké percento, predstavuje obrat potenciálnych návštevníkov na domácom trhu významnú príležitosť.

Počet prenocovaní v okrese Snina

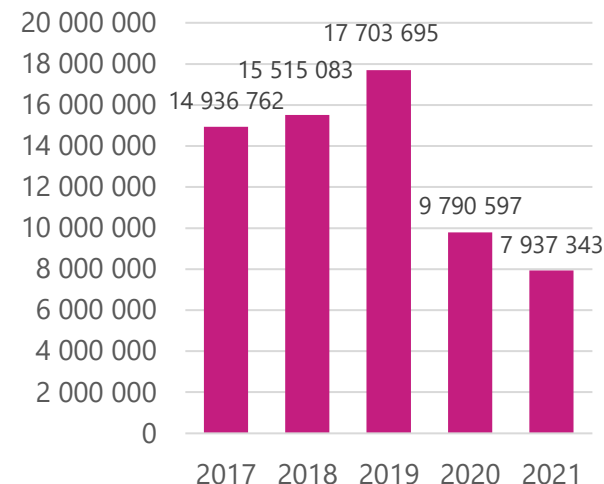
Počet prenocovaní v okrese Snina

Počet prenocovaní v Prešovskom kraji

Počet prenocovaní na Slovensku

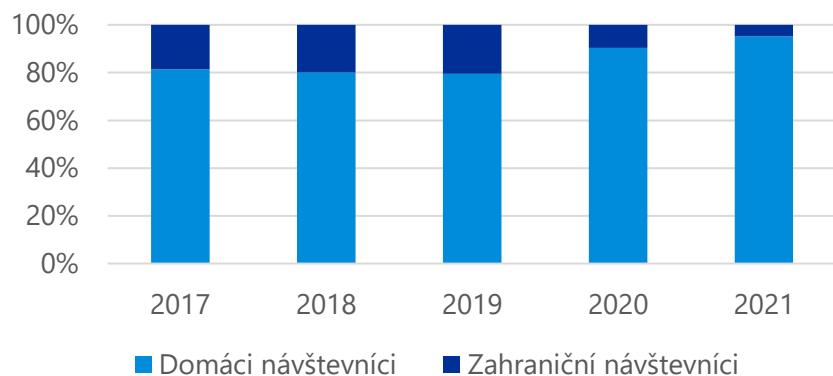

Zdroj: Štatistický úrad Slovenska, vlastné spracovanie
Poznámka: za rok 2021 sú údaje bez decembra.

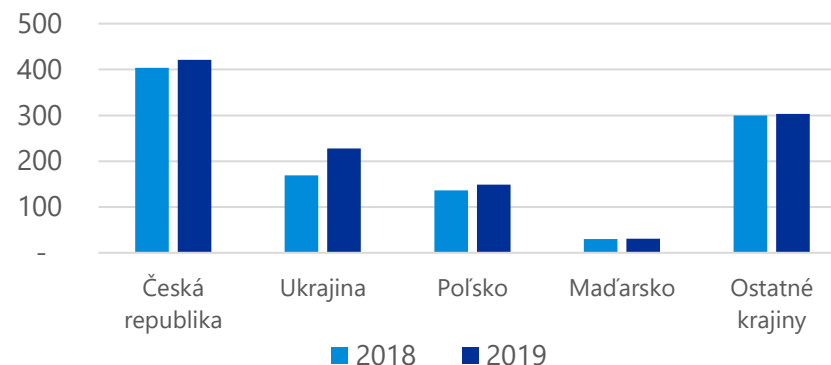
Počet prenocovaní je v uvedenej hodnote nižší ako v skutočnosti, lebo štatistické údaje nezahŕňajú zdieľané a súkromné formy ubytovania, napr. Airbnb, ktoré tvoria nemalý podiel prenocovaní. Aj keď počet návštevníkov v roku 2020 bol v okrese Snina najvyšší, počet prenocovaní klesol. To poukazuje na vyšší podiel víkendových pobytov a pobytov, ktoré sú súčasťou dlhších ciest po viacerých atrakciách v okolí.

Počet domácich a zahraničných návštevníkov v okrese Snina

Počet návštevníkov domácich/zahraničných

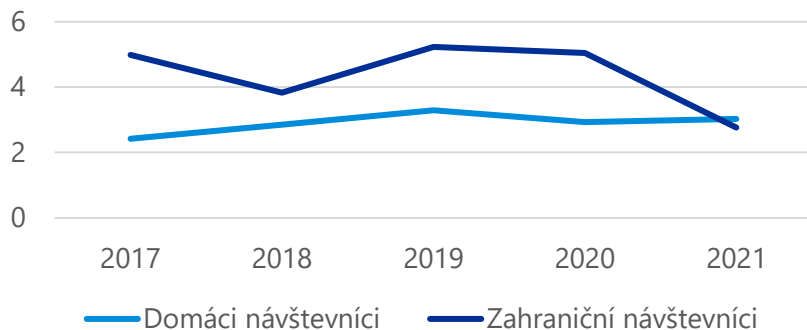

Zahraniční návštevníci okresu Snina

Pozn.: pre ostatné roky nie sú dáta porovnateľné.

Priemerný počet prenocovaní domácich/zahraničných

Okres Snina napriek svojej lokalizácii v bezprostrednej blízkosti štátnych hraníc vykazuje **veľmi nízke hodnoty zahraničných návštevníkov**. Pred uzavretím hraníc bol priemerný podiel zahraničných návštevníkov 20 %, v dobe obmedzeného cestovania necelých 10 %.

Najpočetnejšou skupinou zahraničných návštevníkov sú **Česi**, ktorí tvoria takmer polovicu zdrojových trhov, aj keď musia prekonať najvyššiu vzdialenosť v porovnaní s ostatnými cudzincami.

Priemerná dĺžka pobytu zahraničných návštevníkov sa v dobe cestovných obmedzení vyrovnala domácim.

Zdroj všetkých grafov: Štatistický úrad Slovenska, vlastné spracovanie

Zdrojové trhy

Pre efektívne využitie priamych marketingových aktivít je dobré zamerať sa na menšie územie, a to ako aj na Slovensku, tak aj v zahraničí. Navrhované perspektívne zdrojové trhy sú Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Nemecko, Ukrajina a Rakúsko. Najprv je ale nutné rozvíjať návštevnosť na Slovensku v jeho okolí a až neskôr sa zamerať na zahraničie.

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká republika predstavuje jednu z najdôležitejších krajín príjazdového cestovného ruchu Slovenska a dlhodobo je najsilnejšou zdrojovou krajinou CR s najvyšším objemom zahraničnej návštevnosti Slovenska. Ide o prioritný trh, ktorý sa vyznačuje stabilným a zároveň vysokým dopytom. Mnohí českí občania považujú Slovensko za domácu dovolenkovú destináciu, čo znamená, že ak sú spokojní, pravdepodobne sa opakovane vrátia. Česko a Slovensko spája spoločná kultúra, história a minimálna jazyková bariéra. Konkurenčnou výhodou destinácie je okrem toho bezpečnosť a pestrá ponuka primárneho cestovného ruchu – prírodné bohatstvo.

Profil návštevníka	Český zákazník je aktívny, náročný, zvedavý a uvážlivý. Je citlivý na ceny, vyhľadáva väčšinou cenovo dostupnejšie možnosti. Pred vycestovaním na dovolenku sa snaží o destinácii získať mnohé dostupné informácie. Dôležitým faktorom jeho rozhodovania pri výbere destinácie je pomer medzi cenou, kvalitou poskytnutých služieb a zážitkom, ktorý počas dovolenky prežije. Hľadá intenzívne zážitky, obľubuje aktívny spôsob trávenia dovolenky, zaujíma sa o pôvodné tradície, má záujem o autentické zážitky a rád ochutnáva lokálne gastronomické špeciality. Väčšina českých občanov nežije pasívny život, radšej trávi voľný čas v prírode.
Záujem a motivácia dopytu	<ul style="list-style-type: none">▪ prírodné lokality spojené s turistikou, vodou a zábavou, lyžovanie v zime, relax a wellness, poznávanie a kultúra, návšteva príbuzných, pracovné cesty, zážitková gastronómia
Zdroj informácií	<ul style="list-style-type: none">▪ vlastné pozitívne skúsenosti, odporúčania od známych, podklady z internetu, médií, výstav a prezentácií

UKRAJINA

Ukrajina ako susediaca krajina so Slovenskom sa dlhodobo umiestňuje v TOP 10 krajín príjazdového cestovného ruchu Slovenska. Ide o prioritný trh, ktorý sa vyznačuje nezanedbateľným trhovým potenciálom. Z dôvodov nestabilnej politickej aj ekonomickej situácie ale cestuje pomerne malý počet Ukrajincov. Tí, ktorí cestujú si vyberajú prímorské destinácie, prípadne aj ďalšie krajiny V4, ktoré sú k nim dopravne bližšie. Slovensko považujú za čistú a bezpečnú krajinu s množstvom historických pamiatok, lyžiarskych stredísk a kúpeľov. Pre týchto návštevníkov je Slovensko celoročnou destináciou, ktorá ponúka cenovo prístupné produkty a služby. Okres Snina je pre nich prístupný aj vďaka minimálnej jazykovej bariére.

Profil návštevníka	Dovolenkári z Ukrajiny sa počas letných mesiacov na Slovensku zaujímajú o krásne prírodné scenérie, kultúru a históriu. Vo vzťahu k Slovensku prejavujú čoraz väčší záujem aj o kúpele kvôli liečbe a prevencii, príjemnému prostrediu a ničím nerušenému relaxu. Počas zimnej sezóny, najmä v období pravoslávnych Vianoc, vyhľadávajú ponuky kvalitných lyžiarskych stredísk. Najaktívnejšou kategóriou v cestovaní sú obyvatelia so stredným a vyšším príjmom vo veku 30–45 rokov, pričom pomerne viac cestujú ženy.
Záujem a motivácia dopytu	<ul style="list-style-type: none">▪ pracovné cesty, zimné športy, lokality spojené s aktívnym oddychom, vodou a zábavou, poznávanie miest a kultúry, zdravie a wellness
Zdroj informácií	<ul style="list-style-type: none">▪ vlastná skúsenosť, odporúčania rodiny

Zdrojové trhy

POLSKO

Poľsko sa dlhodobo drží na špičke príjazdového cestovného ruchu Slovenska. Ide o prioritný trh, ktorý sa vyznačuje pomerne vysokým dopytom. Poliaci na Slovensku obdivujú hory, krásnu prírodu a množstvo kultúrnych a prírodných zaujímavostí. Navštevujú hrady, zámky, jaskyne, historické mestá a v zime lyžiarske strediská. Jedným z najväčších lákadiel sú pre nich termálne kúpaliská a aquaparky s celoročnou prevádzkou. Významným prvkom, ktorý rozhoduje o návšteve Slovenska je taktiež blízka dopravná dostupnosť, atraktivnosť služieb, podobná mentalita, takmer žiadna jazyková bariéra a pestrá primárna ponuka cestovného ruchu – prírodné a kultúrne bohatstvo na relatívne malom území.

Profil návštevníka	Poľský návštevník je citlivý na ceny v porovnaní s kvalitou poskytovaných služieb, rovnako tak reaguje na výkyvy kurzov medzi eurom a poľským zlotým. Každé posilnenie poľskej meny voči euru, alebo zatraktívnenie cenovej ponuky má za následok zvýšenie návštev a naopak, oslabenie poľského zlotého spôsobuje nezáujem poľských dovolenkárov a pokles návštevnosti.
Záujem a motivácia dopytu	<ul style="list-style-type: none">▪ prírodné lokality spojené s aktívnym oddychom, vodou a zábavou, zimné športy, poznávanie, mestá a kultúra, zdravie a wellness
Zdroj informácií	<ul style="list-style-type: none">▪ vlastná skúsenosť, internet, odporúčania rodiny a známych

MAĎARSKO

Maďarsko tiež patrí medzi hlavné zdrojové trhy príjazdového cestovného ruchu Slovenska. Ide o prioritný trh, ktorý je relatívne stabilný a vyznačuje sa dobrým dopytom. Slovensko je pre Maďarsko susednou krajinou, spätou historicky, kultúrne aj spoločensky. Slovensko je maďarskými návštevníkmi vnímané ako krajina tradične orientovaná, zaujímavá, s pozoruhodnou prírodnou, jedinečnými scenériami, spoločnou históriou a bohatou kultúrou. Maďari si Slovensko spájajú aj s mnohými významnými osobnosťami. Výhodami ponuky Slovenska pre maďarského návštevníka sú najmä dobrá dostupnosť, bezpečnosť, v oblasti južného Slovenska aj minimálna jazyková bariéra a pestrá primárna ponuka cestovného ruchu – prírodné a kultúrne bohatstvá.

Profil návštevníka	Maďarskí dovolenkári čoraz viac vyhľadávajú zážitkový cestovný ruch. Takisto kladú veľký dôraz najmä na spoľahlivosť a na pomer medzi cenou a kvalitou. Maďarskí návštevníci vyhľadávajú zábavu a nočný život, ale aj oddych a mestský cestovný ruch počas celého roka. Jednou zo zaujímavých cieľových skupín v Maďarsku, ktorej vyhovuje Slovensko ako destinácia cestovného ruchu je tzv. grandmother's traveller, keď rodičia nemajú dostatok času na kratšiu dovolenku so svojimi deťmi, a tak cestujú starí rodičia so svojimi vnúčatami. Dôležitou skupinou sú aj cyklisti a mladí ľudia, ktorí nie sú ešte dostatočne finančne disponovaní a vo väčšine necestujú do drahých a exotických dovolenkových destinácií, ale skôr na kratšie pobyty a vzdialenosti individuálne bez využitia služieb CK.
Záujem a motivácia dopytu	<ul style="list-style-type: none">▪ prírodné lokality spojené s aktívnym oddychom, vodou a zábavou, poznávanie spoločnej histórie a kultúry, mestá, zážitková gastronómia
Zdroj informácií	<ul style="list-style-type: none">▪ vlastná skúsenosť, on-line zdroje (internet), odporúčania rodiny a známych, televízia, noviny

Návštevníci na Slovensku aj v zahraničí

Krátkodobý cieľ:

- Okolie okresu Snina
- Košický kraj
- Prešovský kraj

Strednodobý cieľ:

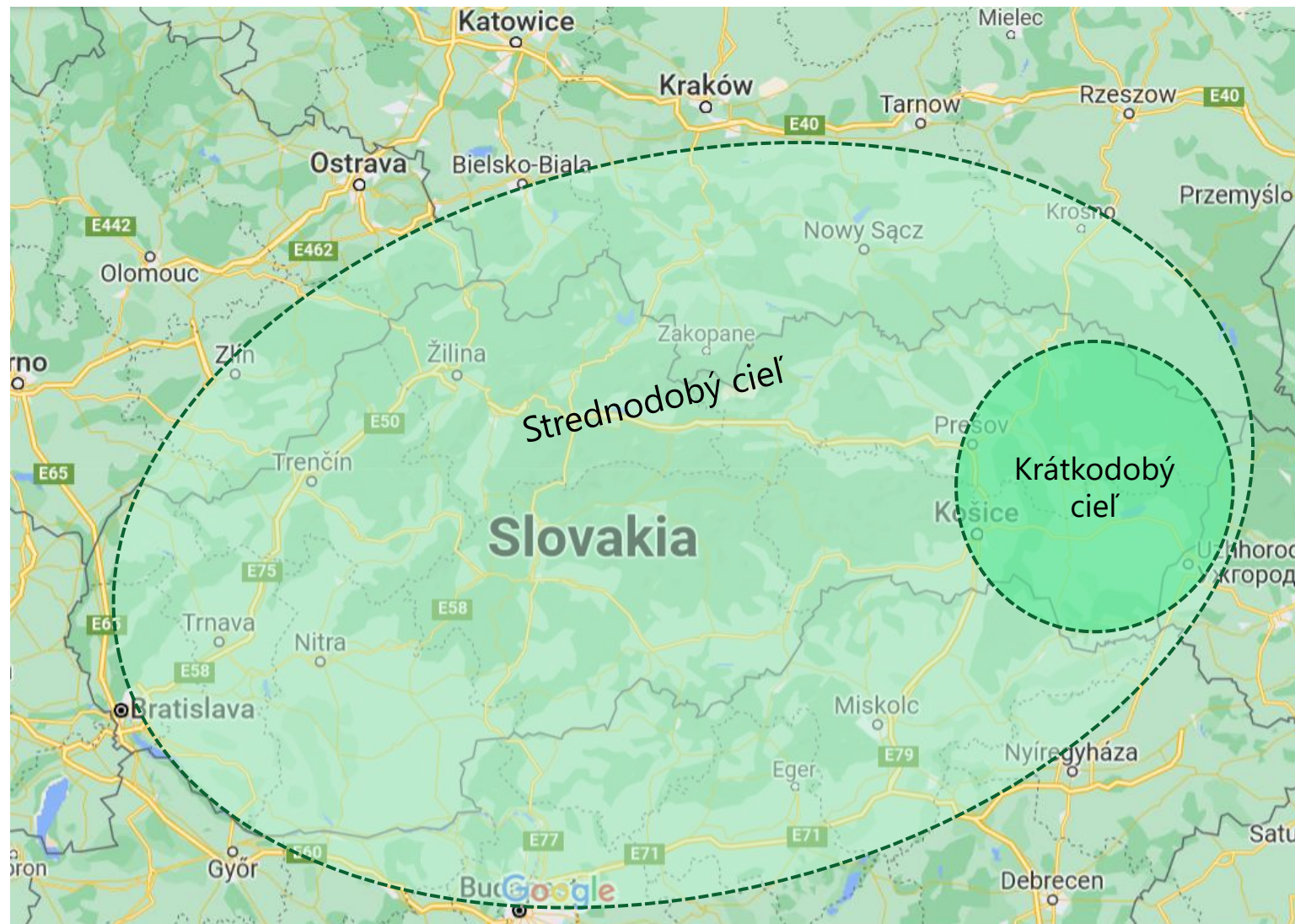
- Zvyšok Slovenska
- Juh Poľska
- Sever Maďarska

Dlhodobý cieľ:

- Užgorod, Mukačevo
- Väčšie mestá z ČR

Ďalej:

- Celé Česko
- Maďarsko
- Poľsko
- Rakúsko
- Nemecko

Špecifická segmentácia klientely

Prvá segmentácia potenciálnych klientov je založená na sociodemografických charakteristikách návštevníkov. Návštevníci sú rozdelení na základe zvyčajných sociálnych a demografických parametrov na niekoľko skupín uvedených nižšie. Pre každú skupinu je uvedená príjmová kategória, ktorá odpovedá cieľovej skupine pre okres Snina.

Skupina	Popis	Vek	Príjmová kategória
Motorkári, off-road komunita	Zážitok je pre nich samotná cesta, vyžadujú poznávanie nových miest, je pre nich dôležitá kvalitná ponuka služieb.	25–65 rokov	
Poľovníci	Základným cieľom cesty je lov, ide o ekonomicky silnú cieľovú skupinu.	50+ rokov	
Ekológovia	Vyžadujú zážitky odpovedajúce ich záujmom, jedná sa o študentov/profesionálov v oblasti ekológie, botaniky a prírody.	20–35 rokov	
Školské skupiny	Jazdia v priebehu celého roka, nevyžadujú vysokú mieru komfortu, ale špecifické podmienky pre skupinové aktivity.	6–15 rokov	
Rodiny s deťmi	Potrebujú jasne definované atraktivity s dostatočnou sieťou sekundárnej infraštruktúry.	2–12 rokov 28–40 rokov	
Mladí dospelí	Vyžadujú zážitky odpovedajúce ich záujmom, zvyčajne s veľmi flexibilným plánovaním.	20–30 rokov	
Rodičia z „opusteného hniezda“	Dávajú dôraz na komfort, servis a perfektnú infraštruktúru, ktorá im ho zaistí, aj keď nemusia spoliehať iba na organizovaný CR.	40–65 rokov	
Zájazdy seniorov	Využívajú skupinové aktivity, organizované činnosti, zmyslové zážitky.	65+ rokov	
Účastníci konferenčného CR	Vyžadujú perfektne pripravenú infraštruktúru CR s možnosťou časovo nenáročných, blízkych aktivít počas večera.	35–65 rokov	

Segmentácia klientely – preferenčná podľa CzechTourism

Súčasne so sociodemografickou segmentáciou sú potenciálni klienti rozdelení aj podľa svojich preferencií. Túto archetypálnu segmentáciu využíva napr. agentúra **CzechTourism**. Agentúra CzechTourism vytvorila profil a segmentáciu turistov podľa vybraných krajín (Nemecko, Poľsko, Veľká Británia, Francúzsko, Taliansko, Holandsko, Slovensko, Rakúsko, Maďarsko a Španielsko). Jednotlivé archetypy sa ďalej delia na podsegmenty, ktoré sú zobrazené na nasledujúcej schéme.

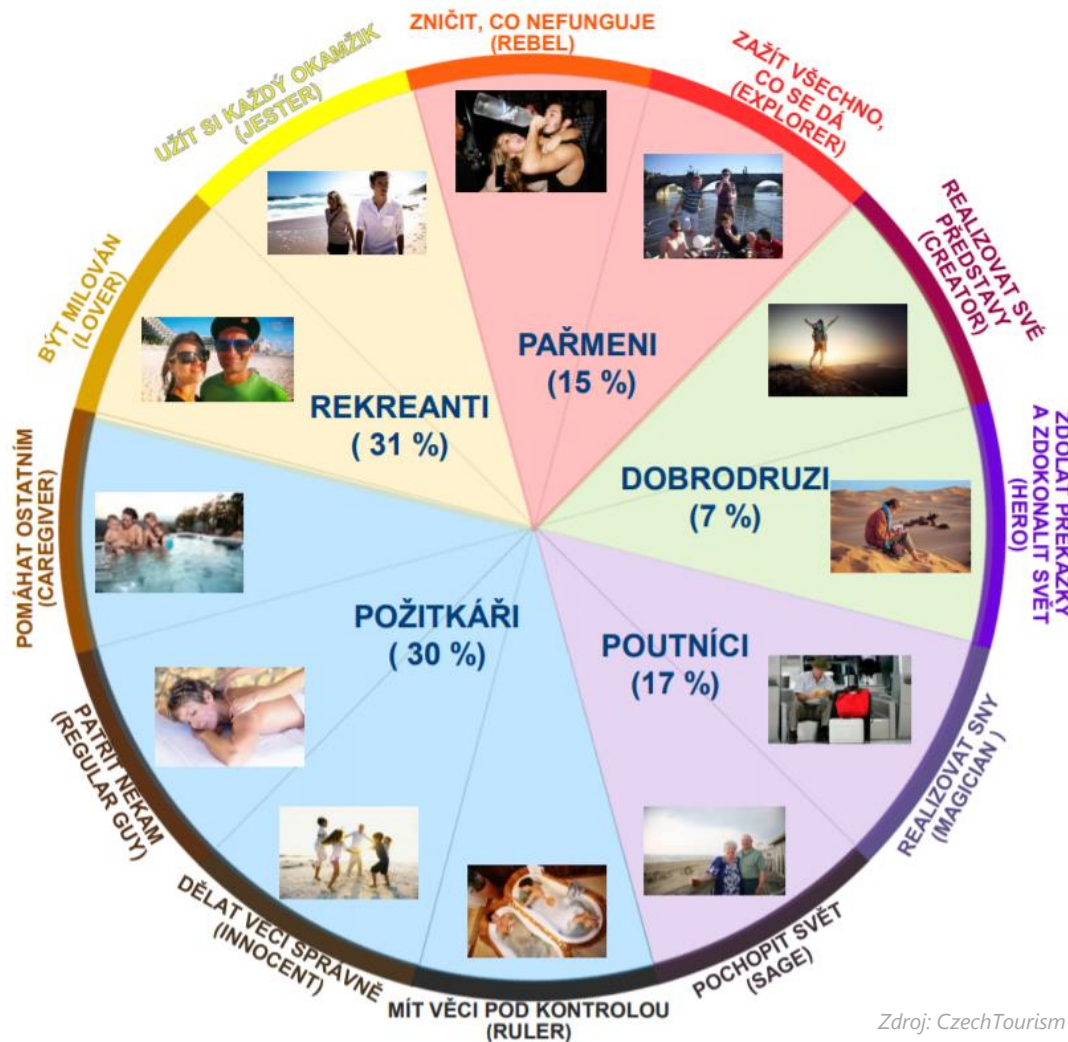
31 % turistov sa jazdí rekreovať, chcú si lacno užiť more a rekreovať na pláži

30 % turistov cestuje za pôžitkami, chcú sa nechať hýčkať, trávajú čas vo wellness, užívajú si gastronómiu a kvalitné ubytovanie

15 % turistov jazdí žúrovať, cestujú za zábavou a alkoholom, trávajú čas v kluboch a baroch

7 % turistov jazdí za dobrodružstvom, chcú poznávať neobjavené

17 % turistov sa vydáva na svoju osobnú púť, spoznávať iné kultúry a ich duchovno

Segmentácia klientely – preferenčná podľa Czechtourism

Flámovači

Hlavným dôvodom pre cestovanie segmentu flámovačov je predovšetkým nočná zábava na nových miestach, ktorá je cenovo dostupná. Cieľovú destináciu navštevujú bez cestovnej kancelárie a v skupine priateľov na základe odporúčaní na internete. Ubytovávajú sa v hosteloch, apartmánach alebo u známych. Program riešia tradične až na mieste a je založený na navštevovaní barov a klubov.

Dobrodruhovia

Pre dobrodruhov je najdôležitejšie poznávanie nových miest so snahou o autentický zážitok. Trasa býva starostlivo naplánovaná bez využitia cestovných kancelárií a jej súčasťou je poznávanie lokálnych obyvateľov a návšteva miestnych kultúrnych podujatí a koncertov. Pri cestovaní často aktívne športujú a radi podnikajú turistické výlety za atraktivitami v okolí destinácie. Dobrodruhovia sú zaistení ľudia najrôznejšieho veku.

Pútnici

Segment pútnikov cestuje za poznaním miestnej kultúry, tradícií obyvateľov a lokálnych jedál. Na svojich cestách navštevujú hrady a zámky, historické mestá a pamiatky. Pútnici sú veľmi citliví na dodržiavanie ľudských práv a toleranciu. Do cieľovej destinácie jazdia na dobu dlhšiu ako dva týždne a predovšetkým sami. Informácie o destinácii čerpajú prevažne z dokumentov alebo kníh a jedná sa predovšetkým o zaistených a vysokoškolsky vzdelaných cestovateľov.

Pôžitkári

Pre pôžitkárov je pri ich cestách dôležitá kvalita ponúkaných služieb a ľahká dostupnosť. Na cesty sa vydávajú prostredníctvom cestovných kancelárií, ktoré pre nich zariaďujú aj čiastkové výlety. Informácie o destináciách čerpajú z časopisov, propagačných materiálov cestovných kancelárií. Pri cestách radi spoznávajú prírodu, ochutnávajú miestne špeciality a relaxujú v kúpeľoch a wellness centrách.

Rekreanti

Segment rekreantov jazdí na lacnú dovolenku predovšetkým za účelom oddychu. O cieľovej destinácii sa dozvedajú prostredníctvom odporúčaní od známych alebo v televízii a zájazd býva realizovaný prostredníctvom cestovnej kancelárie. Program si však rekreanti organizujú sami a je založený na trávení času s rodinou pri nenáročných aktivitách ako sú nákupy, sledovanie televízie či posedenie s blízkymi.

Segmentácia klientely – matica

Nasledujúca matica zobrazuje **prienik najsilnejších segmentov potenciálnych návštevníkov destinácie**. Medzi súčasné najsilnejšie skupiny patria **pôžitkári a dobrodruhovia**, najmä z kategórie návštevníkov v strednom a vyššom veku v strednej príjmovej kategórii. Cieľovou skupinou s veľkým potenciálom sú však návštevníci z vyššej strednej triedy a vyššej triedy, ktorí majú prostriedky na vychutnanie prírody, pokoja a objavujúceho sa servisu v okrese. Zároveň je možné využiť atraktivity v okolí okresu k nalákaniu dobrodružných typov a jednodňových návštevníkov.

Spojenie segmentácií s najvyšším potenciálom pre okres Snina	Motorkári, off-road komunita	Poľovníci	Ekológovia	Školské skupiny	Rodiny s deťmi	Mladí dospelí	Rodičia z „opusteného hniezda“	Zájazdy seniorov	Účastníci konferenčného CR
Flámovači						■			
Dobrodruhovia	■	■	■	■	■	■	■		
Pútnici			■			■		■	
Pôžitkári	■	■					■	■	■
Rekreanti				■	■		■	■	

Dobrodruhovia tvoria významný podiel na cieľovej skupine návštevníkov okresu Snina.

Medzi ekonomicky najsilnejšie cieľové skupiny, ktoré sú pre okres Snina typické, patria motorkári, off-road komunity a poľovníci.

Páry a skupiny bez detí predstavujú lukratívnych návštevníkov, ktorí vedia zvýšiť atraktivitu destinácie.

Segmentácia klientely – cieľové skupiny

Motorkári, off-road komunita & dobrodruhovia	
Popis skupiny	Motorkári aj off-road komunita radi spoznávajú nové miesta. Trasu vopred plánujú, zážitok je pre nich samotná cesta. Motorkári aj off-road jazdci jazdia individuálne, aj v organizovaných skupinách. Motorkári sa môžu členiť do motorkárskych klubov a zúčastňovať sa spoločných zrazov a vychádzok. Ide o zaistenú cieľovú skupinu, tvorenú mladými i staršími ľuďmi.
Charakteristika typického predstaviteľa	Osoby ve strednom veku.
Miesta a spôsoby trávenia dovolenky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Outdoorové a adrenalínové športy ▪ Návšteva reštaurácií a barov ▪ Návšteva kultúrnych / športových udalostí, festivalov a gastroakcií
Motivácia	Motiváciou je zábava, nové zážitky a čas strávený s priateľmi.
Potreby	Potrebujú poznať terén, dostupnosť určitých lokalít a sieť čerpacích staníc. Významne preferujú kvalitné pohostinské služby a vedia ich zaplatiť, radi si čas prispôsobujú sami.
Obmedzenia	Skupina nemá žiadne zásadné obmedzenia.
Typická dĺžka cesty	Predĺžený víkend, primárne v lete a sekundárne rozložený počas roka.

Poľovníci & dobrodruhovia	
Popis skupiny	Poľovníctvo je spojené s fyzickým pohybom a takmer každodenným pobytom v prírode. Poľovníci sa svojmu koníčku spravidla venujú niekoľko rokov, zúčastňujú sa rôznych výstav, kynologických podnikov, veľtrhov, kultúrnych a spoločenských podujatí.
Charakteristika typického predstaviteľa	Osoby ve strednom a vyšom veku.
Miesta a spôsoby trávenia dovolenky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pobyt v prírode ▪ Poľovnícke a lovecké úkony ▪ Turistika ▪ Návšteva kultúrnych / spoločenských udalostí, festivalov
Motivácia	Motiváciou je zábava, nové zážitky a čas strávený s priateľmi.
Potreby	Poznávajú krásy miestnej prírody. Nie sú nároční na infraštruktúru, viac sú zameraní na zážitok.
Obmedzenia	Skupina nemá žiadne zásadné obmedzenia.
Typická dĺžka cesty	Predĺžený víkend podľa loveckej sezóny.

Segmentácia klientely – cieľové skupiny

Rodiny s deťmi & dobrodruhovia	
Popis skupiny	Dobre situované rodiny s deťmi hľadajú zábavný spôsob trávenia voľného času a prázdnin. Rodičia chcú s deťmi stráviť kvalitný čas, zažiť niečo nové a vytvoriť si spolené spomienky. Keďže cestovanie s deťmi môže byť náročnejšie, potrebujú mať vopred istotu, že čas bude dobre využitý, čiže si informácie zisťujú pred odjazdom.
Charakteristika typického predstaviteľa	Rodiny s deťmi typicky staršími ako 5 rokov, alebo skupiny podobne založených rodín. Častejšie ide o vzdelané rodiny, ktoré majú záujem tráviť čas s deťmi mimo organizované animačné programy.
Miesta a spôsoby trávenia dovolenky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Outdoorové a adrenalínové športy ▪ Turistika, horská turistika, cykloturistika ▪ Atraktivity pre deti a teenagerov ▪ Mestská turistika a návšteva vybraných pamiatok ▪ Návšteva kultúrnych / športových udalostí, festivalov a gastroakcií ▪ Stretávanie s rodinou
Motivácia	Motiváciou je zábava, nové zážitky a čas strávený s rodinou.
Potreby	Potrebujú širokú škálu zaujímavých aktivít, nové, interaktívne spôsoby trávenia času, dostatočnú podpornú infraštruktúru pre deti a možnosť variabilného plánovania a trávenia času.
Obmedzenia	Skupina nemá žiadne zásadné obmedzenia.
Typická dĺžka cesty	Týždeň alebo viac dní počas školských prázdnin.

Mladí dospelí & dobrodruhovia	
Popis skupiny	Mladí dospelí hľadajú najmä zaujímavé, netradičné zážitky, chcú si užívať, vyskúšať nové veci a stráviť čas s priateľmi, narušiť svoj stereotyp. Sú otvorení, prístupní a rýchlo reagujú na zmenu. Zaujímajú sa o technológie, nové trendy, nové kultúrne smery a zároveň zvyknú byť citliví na ekológiu a sociologické témy.
Charakteristika typického predstaviteľa	Osoby v mladej dospelosti a strednom veku.
Miesta a spôsoby trávenia dovolenky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Outdoorové a adrenalínové športy ▪ Turistika, horská turistika ▪ Návšteva reštaurácií a barov ▪ Návšteva kultúrnych / športových udalostí, festivalov a gastroakcií ▪ Cykloturistika ▪ Mestská turistika a návšteva vybraných pamiatok
Motivácia	Motiváciou je zábava, nové zážitky a čas strávený s priateľmi.
Potreby	Potrebujú širokú škálu zaujímavých aktivít, nové, interaktívne alebo seba poznávacie spôsoby trávenia času. Nie sú nároční na infraštruktúru, viac sú zameraní na zážitok.
Obmedzenia	Skupina nemá žiadne zásadné obmedzenia.
Typická dĺžka cesty	Predĺžený víkend, primárne v lete a sekundárne rozložený počas roka.

Segmentácia klientely – cieľové skupiny

Rodičia z „opusteného hniezda“ & pôžitkári	
Popis skupiny	Páry alebo skupiny (párov) ľudí, ktorí už nemusia strážiť deti a majú dosť síl a peňazí k poznávaniu nových miest. Zatiaľ nie sú v dôchodkovom veku, čiže majú obmedzené časové možnosti a o to viac si chcú dovolenku užiť. Návštevníci hľadajú zaujímavé, netradičné zážitky, chcú si užívať, vyskúšať nové veci, narušiť svoj stereotyp. Sú otvorení, prístupní, ale program si tvoria sami.
Charakteristika typického predstaviteľa	Osoby v strednom veku až skorom dôchodku, zvyčajne páry alebo skupiny viac rodičov podobne finančne situovaní.
Miesta a spôsoby trávenia dovolenky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turistika, cykloturistika ▪ Mestská turistika a návšteva vybraných pamiatok ▪ Návšteva reštaurácií a barov ▪ Návšteva kultúrnych / športových udalostí, festivalov a gastroakcií ▪ Outdoorové a adrenalínové športy
Motivácia	Motiváciou je využitie voľnosti, financií, nadobudnutie zážitkov a čas strávený s partnerom a priateľmi.
Potreby	Potrebujú dostatočnú ponuku zaujímavých aktivít, nové, interaktívne alebo seba poznávacie spôsoby trávenia času, významne preferujú kvalitné pohostinské služby a vedia ich zaplatiť, radi si čas prispôbujú sami.
Obmedzenia	Skupina nemá žiadne zásadné obmedzenia.
Typická dĺžka cesty	Predĺžený víkend, rozložený počas roka.

Aktívni seniori & pútnici	
Popis skupiny	Typicky ide o návštevníka zameraného na oddych a relaxáciu, často v organizovaných pobytoch. V kontexte okresu Snina môže ísť skôr o doplnkovú návštevu popri cestovaní po okolí. Táto skupina disponuje dostatkom času, do určitej miery aj financií, ale preferuje organizované činnosti.
Charakteristika typického predstaviteľa	Osoby v dôchodkovom veku s dobrým zdravotným stavom a dostatočnými prostriedkami na cestovanie.
Miesta a spôsoby trávenia dovolenky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turistika ▪ Cyklistika ▪ Stretnutie s rodinou ▪ Mestská turistika a návšteva vybraných pamiatok ▪ Návšteva kultúrnych podujatí, najmä tých, ktoré sú zamerané na seniorov
Motivácia	Motiváciou je oddych, zmena stereotypu a čas strávený s priateľmi.
Potreby	Potrebujú dostatočnú informačnú aj sekundárnu infraštruktúru, ďalej sa neobídu bez kvalitnej hromadnej dopravy. Preferujú organizované výlety.
Obmedzenia	Skupina má zdravotné obmedzenia, potrebuje prístupné trasy s ľahko dostupnou podpornou infraštruktúrou.
Typická dĺžka cesty	Týždeň, viac dní počas celého roka. Môže ísť o výlet zo susednej destinácie.

Analýza dopytu – závery

Dopyt cestovného ruchu je v sledovanom území jednoznačne pod svojim potenciálom a má priestor rásť. Nakoľko ide o relatívne malé územie so špecifickou ponukou, dá sa očakávať, že dopyt je a bude čiastočne závislý na atraktivite okolitých destinácií, čo je však zároveň východiskom pre posilnenie dopytu v okrese Snina a NP Poloniny.

Kľúčové závery z analýzy dopytu:

- **Trendom cestovného ruchu** aj pred pandémiou Covid-19 bola **individualizácia**, flexibilita, dôraz na moderné technológie, cestovanie zamerané na **sebapoznanie** a vnútorný, intenzívny prežitok a cestovanie s ohľadom na **životné prostredie**. Pandémia tieto trendy nezvrátila, naopak posilnila individualizáciu, dôraz na moderné technológie a sebapoznanie, ktoré zahŕňa aj spoznanie svojich tradícií v rodnej zemi.
- **Dopyt okresu Snina** má z dlhodobého pohľadu **rastúcu tendenciu**, aj napriek poklesu počtu návštevníkov popri pandémii Covid-19. Naopak, v roku 2020 zaznamenal okres Snina nárast počtu návštevníkov, na rozdiel od zvyšku Slovenska, ktoré zažilo takmer polovičný prepad.
- **Návštevnosť je výrazne sezónna** s vrcholom počtu návštevníkov v lete a s významným poklesom v zime. Na rozdiel od toho je návštevnosť Prešovského kraja a celkového územia Slovenska viac vyrovnaná.
- Pomer domácich a zahraničných návštevníkov je nevyrovnaný, silne naklonený voči domácim návštevníkom. Pred pandémiou bol pomer návštevníkov približne 1:4 zahraničných ku domácim, v priebehu pandémie pomer klesol na 1:10. Najpočetnejšou skupinou sú **Česi**, ktorí, napriek vzdialenosti, **tvoria takmer polovinu zahraničných návštev**. Strednodobým cieľom je prilákať návštevníkov zo zvyšku Slovenska a tiež z blízkeho zahraničia. Ďalej je cieľom osloviť mestá v ČR a až v poslednom kroku zvyšné krajiny.
- Z pohľadu zdrojových trhov je krátkodobým cieľom oslovenie potenciálnych cestovateľov v susediacich okresoch a krajoch. Medzi potenciálnymi návštevníkmi (nie nutne medzi súčasnými) prevažujú tzv. **dobrodruhovia a pôžitkári** z rad dobre finančne zaistených osôb rôznych vekových kategórií. Nemalú úlohu môžu prevziať školské skupiny a ďalšie organizované vzdelávacie skupiny a konferencie.

4. Organizácia cestovného ruchu

Aktéri CR – destinačný management

Na území okresu Snina pôsobí niekoľko organizácií, ktoré priamo podporujú rozvoj cestovného ruchu. Okrem organizácií zriadených zo zákona o cestovnom ruchu ide o niekoľko záujmových skupín, ktoré súčasne kladú dôraz na ochranu prírody (správcovia chránených území aj neziskové organizácie) alebo na históriu, tradície a kultúru obyvateľov regiónu.

Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska

- Zakladateľom je Prešovský kraj + členské OOCR
- Najväčšou a finančne najsilnejšou OOCR sú Vysoké Tatry, ktoré svojou návštevnosťou a rozpočtom niekoľkonásobne prevyšujú všetky ostatné členské OOCR

Aktivity

- Okres Snina a NP Poloniny sú zastúpené v projekte vybudovania Poloniny trail, ktorý je v prípravnej fáze od júna 2020
- V rámci kampane Legendarium sú Poloniny obecne zastúpené, na úrovni ostatných destinácií

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš (OOCR HZaHŠ)

- OOCR HZHŠ je založená na základe zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu
- Zastrešuje spolu 5 okresov (Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce, Humenné a Sninu), 20 samospráv, 9 podnikateľských subjektov a 2 občianske združenia
- Za okres Snina sú zastúpené mesto Snina a 4 obce (Nová Sedlica, Runina, Ulič a Zemplínske Hámre) a 1 podnikateľský subjekt (DRZ –Vihorlat – Rybníky)

Aktivity

- OOCR realizuje aktivity podľa zákona o cestovnom ruchu, najmä za účelom propagácie regiónu a sprostredkovania projektov pre rozvoj infraštruktúry CR

Hodnotenie ostatných aktérov

- Aktéri CR hodnotia fungovanie OOCR ako profesionálne, kvalitné a spoľahlivé, aj napriek obmedzeným finančným možnostiam

Aktéri CR – podpora cestovného ruchu

Take naše

- Organizáciu prevádzkuje skupina obyvateľov zameraných na rozvoj cestovného ruchu v regióne
- Cieľom je podporovať a rozvíjať cestovný ruch Polonín
- Web/organizácia funguje iba od roku 2020

Aktivity

- Prevádzkuje web s informáciami pre návštevníkov regiónu
- Spája niekoľko poskytovateľov služieb („zážitkov“), ktoré ponúka na stránkach.
- Zážitky tvoria spolu s ďalšími informáciami produkty cestovného ruchu

Aevis

- Organizácia pôsobí na širšom území, za účelom rozvoja sledovaného regiónu však založila neziskovú organizáciu Aevis n. o.
- Cieľom je ochrana divokej prírody, zachovávanie prírodných a kultúrnych hodnôt a podpora miestnych komunít a regionálneho rozvoja

Aktivity

- Aevis prevádzkuje informačný web k vybraným atraktivitám v okrese, podporuje rozvoj značky Poloniny
- Súčasne je značka Poloniny aj systémom kvality, ktorý umožňuje návštevníkom identifikovať kvalitné produkty a služby priamo z regiónu, vypestované či vyrobené miestnymi ľuďmi. Túto značku získalo 14 subjektov
- Predstavila súbor cyklo-výletov s podrobným popisom.

Správa NP Poloniny

- Spadá do systému starostlivosti o územia s vyšším stupňom ochrany prírody.
- Jej úlohou je starostlivosť o národný park, avšak sekundárnym dôsledkom je budovanie prostredia pre návštevníkov.
- Správa štátnych pozemkov národných parkov prechádza pod Štátnu ochranu prírody SR, čím sa rozšírila pôvodný rozsah jej činnosti. Chýba však čas a financie na prípravu, čo môže významne ohroziť správu NP Poloniny.

Aktivity

- Realizuje projekty ochrany prírody, ale aj rozvoja turistickej infraštruktúry (budovanie chodníkov, informačná infraštruktúra, výmeny know-how)
- Prevádzkuje TIC NP Poloniny v najvýchodnejšom dome na Slovensku. V dome sa konajú aj semináre, podujatia, pracovné stretnutia.

Aktéri CR – samosprávy

Prešovský samosprávny kraj

Prešovský samosprávny kraj sa podieľa na rozvoji cestovného ruchu niekoľkými spôsobmi:

- Rozvíja projekty pre podporu cestovného ruchu v celom kraji, priamo aj prostredníctvom KOČR
- Podporuje projekt *Poloniny trail: Posun vpred*. V rámci projektu je navrhnutý 86 kilometrový okruh, ktorý zahŕňa hlavné atrakcie a scenérie v okolí vodnej nádrže Starina, a zároveň spája väčšinu obcí nachádzajúcich sa v národnom parku Poloniny. Finalizácia projektu sa očakáva do konca roku 2026.

Obec Snina

Obec Snina sa podieľa na rozvoji cestovného ruchu a partnerstvách niekoľkými spôsobmi:

- Predkladá výzvy žiadateľom o regionálny príspevok na rôzne aktivity, z nich niektoré je možné využiť na podporu cestovného ruchu a kultúry.
- Má partnerské mestá v Poľsku (Lesko, Boguchwala), Ukrajine (Chust, Kremenčuk, Sambir), Maďarsku (Tokaj), Česku (Praha 4, Žarošice) a v Turecku (Serefihisar).
- Má poradnú komisiu regionálneho rozvoja, cestovného ruchu a spolupráce s podnikateľmi

Ostatné obce

Ostatné obce sa podieľajú na rozvoji cestovného ruchu niekoľkými spôsobmi:

- Vykonávajú rekonštrukcie a údržbu atraktivít vo svojej správe. Takisto pomáhajú budovať chodníky, trasy, parkoviská a spojenia hromadnej dopravy k atraktivitám.
- Budujú partnerstvá pre väčšie projekty.

Aktéri CR – ostatní

Detská organizácia Fénix (ÚO Snina)

- Organizácia detí, mládeže a dospelých s celoslovenskou pôsobnosťou, Územná Správna rada v Snine vznikla v roku 1997
- Podieľa sa na budovaní cyklotrás a realizuje cezhraničné mikroprojekty turistickej „výmeny“

Astronomické observatórium na Kolonickom sedle

- Observatórium je vysunutým odborným pracoviskom Vihorlatskej hvezdárne v Humennom
- Vďaka notoricky známej nočnej oblohe Polonín je v porovnaní s inými hvezdárňami obľúbeným cieľom návštevníkov

Karpatské drevené cerkvi, n.o.

- Nezisková organizácia bola založená v roku 2012 na princípe partnerstva samospráv a oboch cirkví východného obradu (gréckokatolíckej aj pravoslávnej)
- Jej cieľom je spoločný postup pri záchrane, obnove a prezentácii drevených chrámov

Farnosti

- Farnosti sú vlastníci drevených chrámov, ktoré sú v sninskom okrese unikátom
- Gréckokatolícky drevený chrám sv. archanjela Michala – Topoľa, Pravoslávny drevený chrám sv. archanjela Michala – Ruský Potok, Gréckokatolícky drevený chrám sv. archanjela Michala – Uličské Krivé a iné.

Podnikatelia

- Podnikatelia vytvárajúci sekundárnu ponuku a podpornú infraštruktúru cestovného ruchu pôsobia najmä v meste Snina a v obciach sledovaného územia (viac informácií v časti Analýza ponuky). Každý subjekt je aktívny vo svojej lokálnej pôsobnosti, medzi vzájomne spolupracujúce subjekty však patria najmä členovia a partneri OOCR.

Partnerstvá aktérov CR

Cezhraničná úroveň

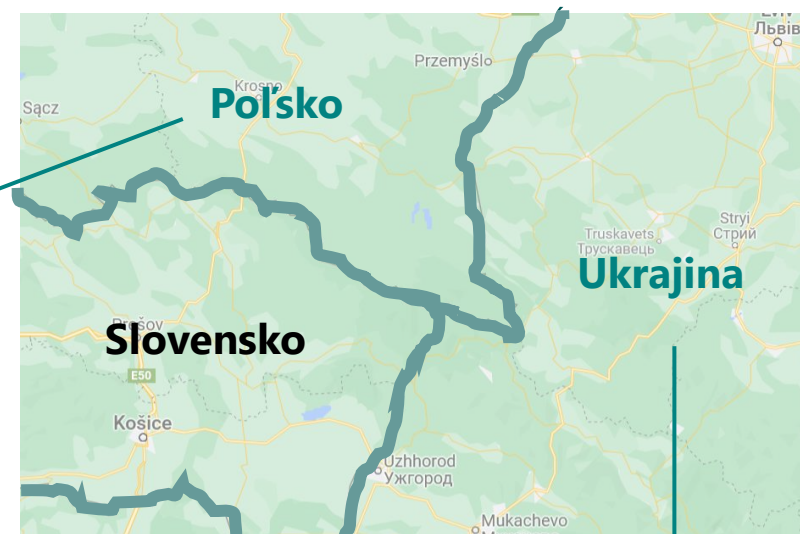

Cezhraničná spolupráca s poľskými partnermi je na dobrej úrovni, pravidelne sú realizované projekty menšieho aj väčšieho rozsahu. Najrozšírenejšia forma spolupráce je prostredníctvom programu Interreg V-A Poľsko-Slovensko (2014-2020), kde figuruje niekoľko partnerov na slovenskej aj poľskej strane:

- Za Slovensko napríklad mesto Snina, Správa NP Poloniny, OOCR HZ, Detská organizácia Fénix (ÚO Snina)...
- Za Poľsko napríklad Podkarpateské vojvodstvo, Správa Bieščadského národného parku, organizácia Gmina Boguchvala, Pro Carpathia...

Kultúrna, geografická a historická blízkosť oblasti východných Karpát a trojmedzia predstavuje prirodzený základ pre kooperáciu, v prípade okresu Snina sú kľúčové územia Bieščadského NP a NP Poloniny (a Uzhanskyi NP na Ukrajine).

S Maďarskom cezhraničná spolupráca na sledovanom území neprebíha.

Maďarsko

Mesto Snina a ukrajinské mesto Chust realizovali už 2 projekty na záchranu prírodného a kultúrneho dedičstva v rámci Programu cezhraničnej spolupráce ENI.

Spolupráca s ukrajinskými partnermi je takmer neexistujúca, národné cezhraničné programy v oblasti cestovného ruchu, kultúry alebo ochrany prírody, ak fungujú, tak nemajú dopad na sledované územie.

Partnerstvá aktérov CR

Národná úroveň

Na národnej úrovni funguje obmedzená spolupráca medzi Zemplínskou OOCR z Košického kraja a OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš. Zemplín ako územie je návštevníkmi rozpoznateľné bez ohľadu na hranice regiónu, ktoré ním prechádzajú, do budúcnosti sa tak ponúka posilnenie zjednocujúcej spolupráce. V súčasnosti je silnejšie partnerstvo v počiatku.

**Zemplínska oblastná organizácia
cestovného ruchu**

**PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ**

Regionálna úroveň

Regionálna spolupráca funguje prostredníctvom štruktúry destinačného managementu podľa zákona o cestovnom ruchu. OOCR HZaHŠ je dlhodobo najmenšou OOCR v Prešovskom kraji z pohľadu finančnej podpory (aj členský príspevok KOOCR Severovýchod Slovenska je dlhodobo najnižší zo všetkých členov).

Ďalšie zdroje podpory sú obmedzené na konkrétne projekty, najdôležitejším je pre okres Snina projekt **Poloniny trail: Posun vpred**, ktorý spája množstvo partnerov v čele s PSK. Za účelom realizácie projektu bolo podpísané Memorandum o spolupráci medzi ktoré patrili Štátna ochrana prírody SR, Lesoproľnohospodársky majetok Ulič, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, Lesoochránárske zoskupenie VLK, mesto Snina a 13 obcí okresu.

OOCR HZaHŠ spolu s partnermi tiež získalo z pohľadu OOCR významný projekt vybudovania cyklotrasy medzi Vranovom nad Topoľou a RO Domaša, ktorý sa však netýka sledovaného územia.

Lokálna úroveň

Spolupráca medzi partnermi na lokálnej úrovni funguje obmedzene, lokálni aktéri majú tendenciu participovať s bezprostredne blízkymi aktérmi alebo izolovane. Napriek tomu niekoľko partnerstiev (dlhodobých aj časovo obmedzených) funguje a miestni aktéri realizujú projekty lokálneho významu.

Tiež je nutné vyzdvihnúť úsilie jednotlivcov a izolovaných malých skupín. V regióne funguje niekoľko (desiatok) „nadšencov“, ktorí svojou činnosťou v oblasti prevádzky atraktivít alebo služieb cestovného ruchu vytvárajú dopyt medzi návštevníkmi a posilňujú dobré meno územia. Časť jednotlivcov sa zameriava na prevádzku atraktivít spojených s tradíciami alebo kultúrou, časť pomáha budovať infraštruktúru a informačné služby, spolu sú veľmi iniciatívni aj k vzájomnej spolupráci a realizácii projektov.

Analýza konkurencie – východiská

Okres Snina a NP Poloniny ako destináciu charakterizuje **množstvo príjemných a pokojných miest**, ktoré sú v hlbokom súzvuoku s **prírodou** a lokálnou **kultúrou, folklórom** či **tradíciami**. Prispôbením sa miestnemu tempu života a zvyklostiam návštevník získava zážitok spomalenia a odpútania sa od všedného života. Návštevník si môže vychutnať vnútorné prepojenie sám zo sebou, s prírodou, zažiť lokálny rytmus všedného dňa a zároveň má možnosť užiť si kultúrne udalosti.

Všeobecne okres Snina ponúka podobné typy produktov ako zrovnateľné regióny, ale disponuje niekoľkými unikátmi na stredoeurópskej aj medzinárodnej úrovni, aj s ocenením UNESCO. **Autentickosť prírody**, s množstvom **velkej zveri**, v západnej Európe takmer sa nevyskytujúcim počtom **viditeľných hviezd** a so svojráznou kultúrou **Rusínov** spolu dávajú významný potenciál pre zvýšenie návštevnosti. Naopak nedostatočne rozvinutá infraštruktúra – ubytovacie služby, požičovni, odpočinková infraštruktúra, dopravná dostupnosť a ostatné potrebné prvky zaostávajú za potenciálom územia.

Points of parity

(Konkurenčná podobnosť)

Parametre, ktoré destinácia spĺňa a mala by spĺňať, ale samy od seba ju neodlišujú od konkurencie

- Kultúrne a historické pamiatky
- Doplnková infraštruktúra
- Základné služby pohostinstvá
- Informačné služby pri navštevovaných turistických atrakciách
- Bezpečnosť
- Turistické a cyklo chodníky
- Priaznivý pohľad miestnych obyvateľov na rozvoj (najmä ekologického) cestovného ruchu
- Dobré meno medzi slovenskými návštevníkmi

Points of difference

(Konkurenčná výhoda)

Parametre, ktoré destinácia spĺňa a ktoré ju odlišujú od konkurencie, a preto sú vhodné ako súčasť brandu

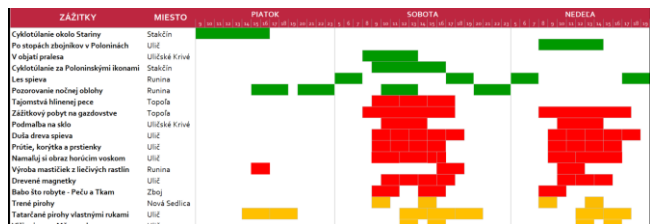
- Lokality, ktoré napriek nepopierateľnej atraktivite nie sú masovo navštevované turistami
- Autentickosť regiónu, a to ako nezasiahnutou prírodou, tak folklórom a svojráznou regionálnou atmosférou s rusínskym vplyvom
- Vysoký potenciál pre rozvoj produktov, ktoré návštevníkovi sprostredkujú upokojenie a spojenie sa s prírodou a tradíciami
- Unikátna kombinácia divokej prírody a potenciálu pre ponuku náročným klientom, ktorí vedia rozvinúť brand lokality

Analýza konkurencie

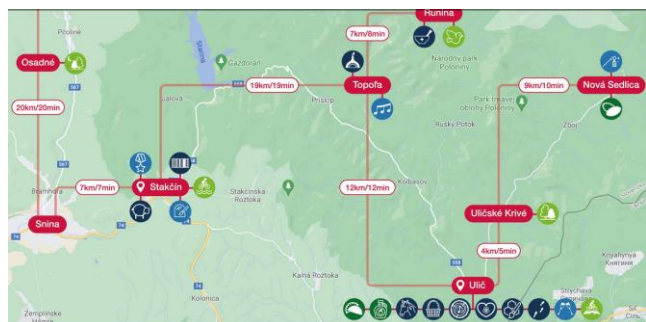
Nižšie je uvedené konkurenčné postavenie okresu Snina – porovnanie v analýze silných a slabých stránok (konkurenčných výhod a nevýhod). Na rozdiel od Points of parity/difference sú zdôraznené konkurenčné nevýhody územia.

	Konkurenčné výhody	Konkurenčné nevýhody
Geografické	<ul style="list-style-type: none"> Niekoľko prírodných a kultúrnych stredoeurópskych unikátov na malom území Blízkosť zahraničných trhov Prírodné podmienky žiadané medzi návštevníkmi z vyššej strednej triedy 	<ul style="list-style-type: none"> Vzdialenosť pre návštevníkov Slabá dopravná dostupnosť aj pre cezhraničných Chýba letisko so zaujímavými zdrojovými trhmi Okolité lokality sú turisticky atraktívne, návštevníci musia mať motiváciu prísť až do okresu Snina
Produktové	<ul style="list-style-type: none"> Nízka návštevnosť – destinácia nie je masová v kontraste napríklad s Tatrami Potenciál pre rozvoj produktov CR, ktoré majú lukratívnu cieľovú skupinu Niekoľko organizácií oddane sa zaoberajúcich rozvojom cestovného ruchu v regióne, aj keď ich koordinácia sa ešte len rozvíja 	<ul style="list-style-type: none"> Destinačný management v rozvíjajúcej sa fázy Nedostatok aktuálne etablovaných produktov cestovného ruchu Nedostatok prvkov pre plné využitie súčasných atraktivít (vyhliadkové veže, pozorovateľne zveri, požičovne) V rámci štruktúry DMO je v Prešovskom kraji preferencia turisticky viac navštevovaných atraktivít Produkty pre zimnú sezónu chýbajú Nedostatok sprievodcov v cudzích jazykoch Nedostatok ľudských zdrojov pre rozvoj cestovného ruchu
Diferenčné	<ul style="list-style-type: none"> Množstvo prírodných unikátov 	<ul style="list-style-type: none"> Nedobudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v niekoľkých obciach územia
Infraštruktúrne	<ul style="list-style-type: none"> Využitie zdieľanej ekonomiky v ubytovacích zariadeniach, kedy prevádzkovatelia ponúkajú súkromné ubytovacie služby, napríklad cez AirBnb 	<ul style="list-style-type: none"> Základná infraštruktúra zaostáva v niektorých prípadoch aj infraštruktúra pre samotné prevádzkovanie služieb Informačná a odpočinková infraštruktúra je tiež nedostatočná alebo vyžaduje opravy Nízke zastúpenie ubytovacích služieb vyššej kategórie

Digitalizácia – služby pre návštevníkov

Harmonogram programu na víkend

Mapa dopravnej dostupnosti Zdroj: objavtepoloniny.sk

Aevis: regionpoloniny.sk

Web regionpoloniny.sk (prevádzkovaný organizáciou Aevis) sa sústreďí na rozvoj ochrany prírody v regióne, avšak ruku v ruku s rozvojom cestovného ruchu, ktorý na regionálnych prírodných unikátoch zakladá. Z pohľadu informácií prevažujú témy cyklistika a nočná obloha. Pre návštevníkov na bicykli sú pripravené trasy na stiahnutie do aplikácie strava.com alebo v GPX formáte.

Z pohľadu digitalizácie tak web:

- Ponúka informačné služby návštevníkom
- Umožňuje interakciu počas návštevy za pomoci máp (trás) na stiahnutie

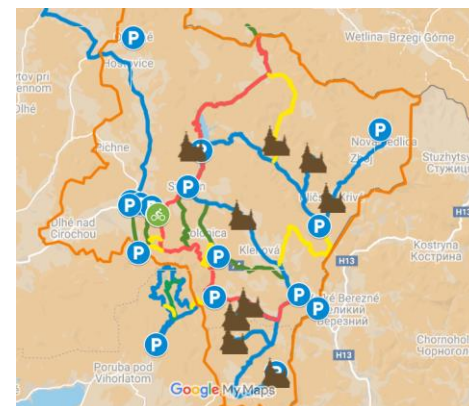
Take naše: objavtepoloniny.sk

Web objavtepoloniny.sk (prevádzkovaný organizáciou Take naše) bol založený v roku 2020 ako spôsob podpory cestovného ruchu v oblasti Polonín. Na webe sú uvedené najmä štruktúrované informácie o zážitkoch aj s možnosťou online rezervácie (ktorá je obmedzená počas protiepidemiologických opatrení). Pre návštevníka sú príhodne spracované mapy a informačné prehľady, dopravná dostupnosť, harmonogram zážitkov a informácie o infraštruktúre.

Z pohľadu digitalizácie tak web:

- Ponúka informačné služby návštevníkom na vysokej úrovni
- Sústreďí na online platforme prevádzkovateľov služieb v regióne a sprostredkováva predaj ich zážitkov pre návštevníkov
- Obsahuje odkazy aj prepojenia na ďalšie weby a portály

Do určitej miery tato aktívna koncentrácia prevádzkovateľov služieb a zážitkov aj s predajom pomáha zvyšovať pripravenosť regiónu na štruktúrnú digitalizáciu cestovného ruchu z pohľadu jeho riadenia.

Zdroj: regionpoloniny.sk

Digitalizácia – služby pre návštevníkov

Za/ži dobrodružstvo na Hornom Zemplíne!

Zdroj: hornyzemplin.sk

Zdroj: regionpoloniny.sk

Zdroj: objavtepoloniny.sk

OOCR HZaHŠ: hornyzemplin.sk

Web hornyzemplin.sk (prevádzkovaný OOCR HZaHŠ) obsahuje základné informácie o možnostiach trávenia času návštevy a o pohostinských službách pre turistov do oblasti pôsobnosti OOCR. OOCR do júla 2021 realizovala interaktívnu súťažnú kampaň, kde návštevníci mohli vyhrať fotkami u vybraných miest, pričom na týchto miestach OOCR vybuodovala informačné zázemie s QR kódy, ktoré obsahovali ďalšie informácie.

Z pohľadu digitalizácie tak web:

- Ponúka základné informačné služby návštevníkom
- Umožňuje interaktívne zapojenie návštevníkov pomocou QR kódov na vybraných miestach

Turistické informačné centrá a tabule

Turistické informačné centrá fungujú primárne pre informačnú podporu pri fyzickej návšteve, v 6 prípadoch sú dokonca samoobslužné. Niektoré aktívne prispievajú aktualitami na weby / sociálne siete, ale všeobecne je úroveň digitalizácie informácií v ich prípade nízka.

Turistické tabule v rámci vyššie zmienenej kampane obsahujú QR kódy pre interakciu s návštevníkom, všeobecne sú ale bez digitálnych prvkov.

Z pohľadu digitalizácie je ich úroveň nízka.

Prevádzkovatelia služieb

Prevádzkovatelia služieb sa účastnia digitálnych transakcií zvyčajne pri rezerváciách, kedy buď prevádzkujú vlastný rezervačný formulár / online možnosť zakúpenia ponuky na webových stránkach, alebo spolupracujú so združujúcim portálom služieb typu Booking, Airbnb apod. V prípade okresu Snina je využitie prvkov zdieľanej ekonomiky v ubytovacích zariadeniach vysoká. To isté už ale neplatí pre platformy zdieľanej jazdy typu Uber, Liftago, ktoré nie sú v oblasti prakticky vôbec ponúkané. Zároveň informácie na stránkach propagujúcich pohostinstvo nie sú aktuálne.

Zhodnotenie digitalizácie a online prezencie značky

- V okrese pôsobí niekoľko skúsených aktérov, ktorí majú záujem na budovaní značky
- Weby objavtepoloniny.sk, regionpoloniny.sk a hornyzemplin.sk ponúkajú informácie, prehľady, mapy a kontakty
- Interakcia na sociálnych sieťach je častá, rýchla a aktuálna
- Na základnej úrovni funguje vzájomná propagácia (odkazovanie sa na ostatné weby) na sociálnych sieťach
- Zameranie značky pre zahraničných návštevníkov (Carpathia)

- Značka nie je jednotná, objavuje sa:
 - Objavte Poloniny
 - Carpathia
 - Neskutočne skutočné
 - Propagácia v rámci Horného Zemplína
- Návštevník nevie, na ktorom mieste čerpať informácie o svojej ceste – môže si vybrať z niekoľkých webov, napokon ale na žiadnom nenájde spolu všetky informácie
- Koordinácia propagácie je slabá
- Využitie možností interaktívnych digitálnych nástrojov je iba len na základnej úrovni
- Niektoré informácie o poskytovateľoch služieb nie sú aktuálne

Odporúčania pre rozvoj

- Definícia jednej značky a jednotnej marketingovej vízie pre región, primárne pre NP Poloniny
- Aktualizácia informácií u podnikateľských subjektov na destinačných weboch
- Podpora viac digitálnych a online projektov pre priamu aj nepriamu prezentáciu regiónu:
 - Online webkamera na pozorovanie zvierat (zubrov, medveďov, ...)
 - Online nástroj/informačná tabuľa pre vyhodnotenie počasia vhodného na pozorovanie hviezd, mapa hviezd, odkazy na aplikácie pre hľadanie a poznávanie hviezd, sledovanie objektov na obežnej dráhe, ...
 - Nástroje pre interakciu s návštevníkmi priamo pri atraktivitách – QR kódy na tabulách, aplikácia pre „komentované prehliadky“ vybraných trás, ...
- Podpora platformy predaja „zážitkov“ (produktov a služieb) špecifických pre daný región, čiže typicky rusínske tradície, predaj pirohov, komentované výlety atp. tak, aby bolo ľahké sa pripojiť aj pre malých živnostníkov a lokálnych podnikateľov

Záver z analýzy organizácie cestovného ruchu

V okrese Snina pôsobí niekoľko organizácií zameraných na rozvoj cestovného ruchu územia. Organizácie nie sú vždy koordinované a spolupráca sa iba len rozvíja, čo je ale časté pre takmer všetky územia mimo hlavné turistické prúdy.

Úroveň digitalizácie a pripravenosť na rozvoj digitalizácie je veľmi individuálna, niektorí aktéri intenzívne využívajú možnosť digitálnych nástrojov pre cestovný ruch, niektorí fungujú veľmi konzervatívne.

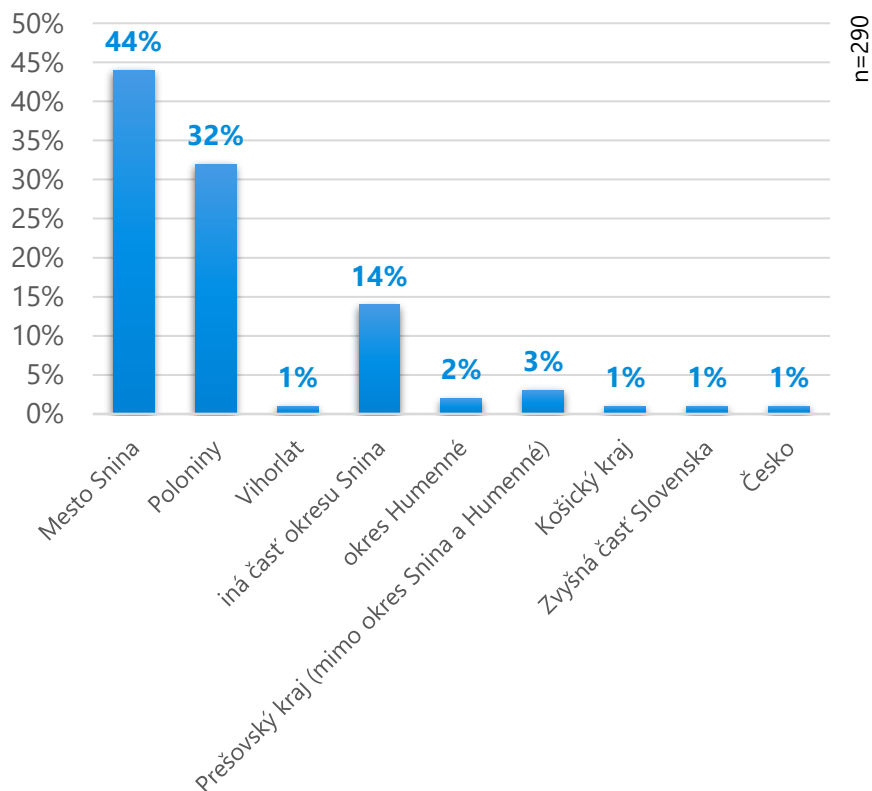
- Z pohľadu organizácií destinačného managementu sa okres Snina nachádza na území, ktoré **má slabšie zastúpenie** v porovnaní s ďalšími oblasťami. KOČR Severovýchod Slovenska sa v rozvojových prioritách zaoberá primárne územím Vysokých Tatier a podhorí (čo je v súlade s ich návštevnosťou). Oblasť Polonín je podporená PSK v projekte **Poloniny trail** čo je ambiciózný projekt vybudovania silnej siete turistických ciest s moderným brandom. Ďalej je územie zastúpené v univerzálnych aktivitách, ktoré sa vzťahujú na celý kraj.
- **OOČR Horný Zemplín a Horný Šariš** je z pohľadu finančného zázemia **dlhodobo s najslabšou podporou v kraji**. OOČR sa tak okrem marketingovej činnosti sústreďuje na rozvoj kľúčových strategických prvkov, napríklad budovanie cyklochodníkov. Pre hĺbkovú podporu rozvoja infraštruktúry nemá dostatočný rozpočet.
- Mesto Snina, obec Ulič a ďalšie obce v okrese sa starajú o atraktivity a majetok vo svojej správe, avšak rozvoj cestovného ruchu a súvisiacej infraštruktúry nie je vždy prioritou.
- Spolupráca funguje veľmi dobre na cezhraničnej úrovni, najmä vďaka programu **Interreg V-A Poľsko-Slovensko** (2014–2020), ktorého sa dlhodobo účastní množstvo partnerov. Na regionálnej úrovni sú partnerstvá viazané na konkrétne projekty, takisto aj vo veľkom množstve prípadov lokálnej spolupráce. Na druhú stranu medzi aktívnymi aktérmi v okrese funguje neformálna spolupráca aj spôsobom barterovej výmeny služieb.
- Analýza konkurencie ukazuje, že **okres Snina má silný potenciál pre rozvoj konkrétnych produktov**, ale **chýba mu základná infraštruktúra** pre obsluhu návštevníkov. Blízke ciele návštevníkov majú atraktívnu ponuku, nižšiu vzdialenosť a často viac zariadení sekundárnej ponuky.
- **Digitalizácia funguje pre ubytovacie služby** a rezervačné systémy na **zahraničných portáloch**, kde poskytovatelia ponúkajú možnosť online rezervácie/kúpi pobytu cez sprostredkujúci portál (Booking.com, AirBnb). Dobre funguje tiež portál objavtepoloniny.sk, ktorý umožňuje spoločný predaj/rezerváciu zážitkov priamo od ich poskytovateľov.
- **Informačné služby sú často obmedzené na tradičné kanály** – web, letáky, tabule. Nad rámec týchto kanálov **chýba interaktívny digitálny prvok** pre návštevníka, typicky QR kódy, komentované prehliadky na stiahnutie do mobilu, online webkamery so zvieratami, aplikácie na sledovanie oblohy apod. Niektoré aktivity v tomto ohľade však už boli úspešne realizované, napríklad možnosť importu máp cyklistických trás alebo súťaž OOČR HZaHŠ využívajúca nachystané QR kódy pri atraktivitách. Avšak celkom chýbajú virtuálne prehliadky a možnosť vzdialeného zoznámenia sa s atraktivitami.

5. **Výsledky dotazníkových prieskumov zameraných na miestnych obyvateľov a odbornú verejnosť**

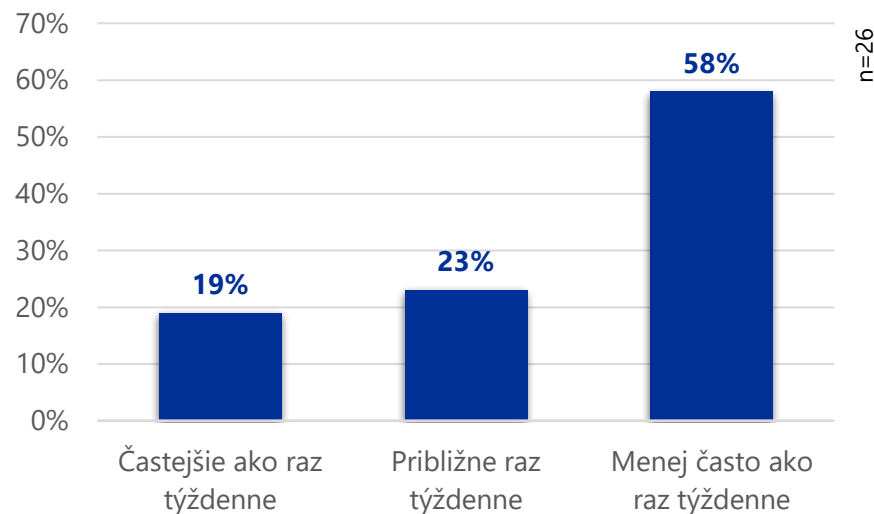
Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

V rámci prípravy Destinačnej stratégie rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina, v NP Poloniny 2030 sme realizovali **prieskum medzi miestnymi obyvateľmi** prostredníctvom online dotazníkov. Dotazník bol určený miestnym obyvateľom žijúcim v okrese Snina alebo v blízkom okolí (max. cca 15 km od hraníc okresu Snina). Cieľom dotazníkového prieskumu bolo zistiť, ako miestni obyvatelia vnímajú cestovný ruch a jeho rozvoj v danej oblasti. Svojou účasťou respondenti pomohli stanoviť priority stratégie. Prieskumu sa zúčastnilo celkom **327 respondentov**, ktorí sú spojení s okresom Snina – bývajú tu alebo pracujú či do okresu dochádzajú aspoň raz týždenne.

1. Miesto trvalého bydliska / obvyklé miesto pobytu

1a) Ako často zvyčajne navštevujete okres Snina?

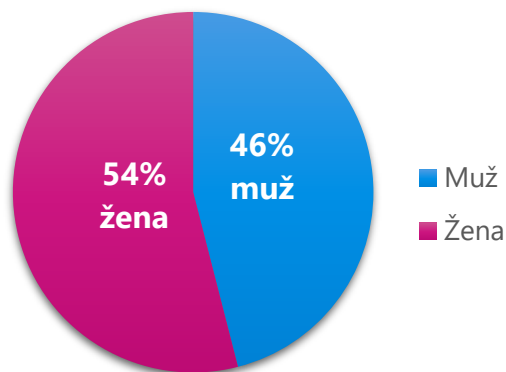

Pozn.: Ak respondent odpovedal, že nepochádza z okresu Snina, bol vyzvaný, aby v účasti na prieskume naďalej pokračoval, pokiaľ okres Snina navštevuje aspoň raz týždenne.

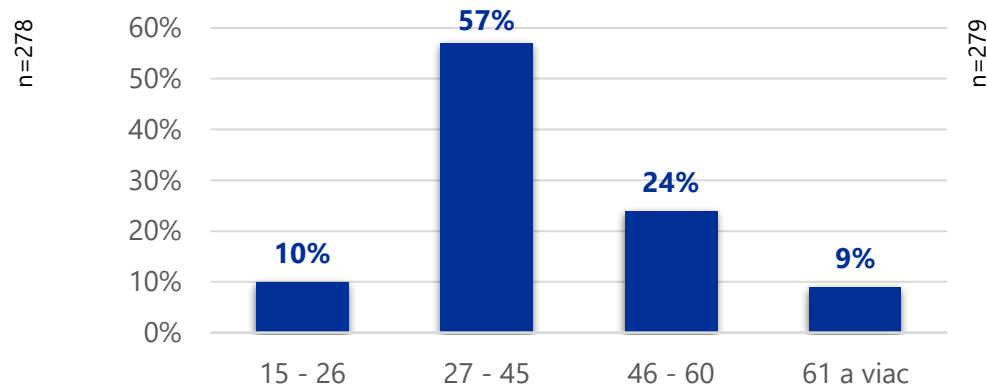
Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Vzorka respondentov reprezentovala slovenskú populáciu z hľadiska pohlavia i veku. Väčšina respondentov odpovedala, že pracuje v inom odbore ako je cestovný ruch. Priamo v cestovnom ruchu pracuje 5 % respondentov a 7 % respondentov pracuje v odbore, ktorý nepriamo súvisí s cestovným ruchom.

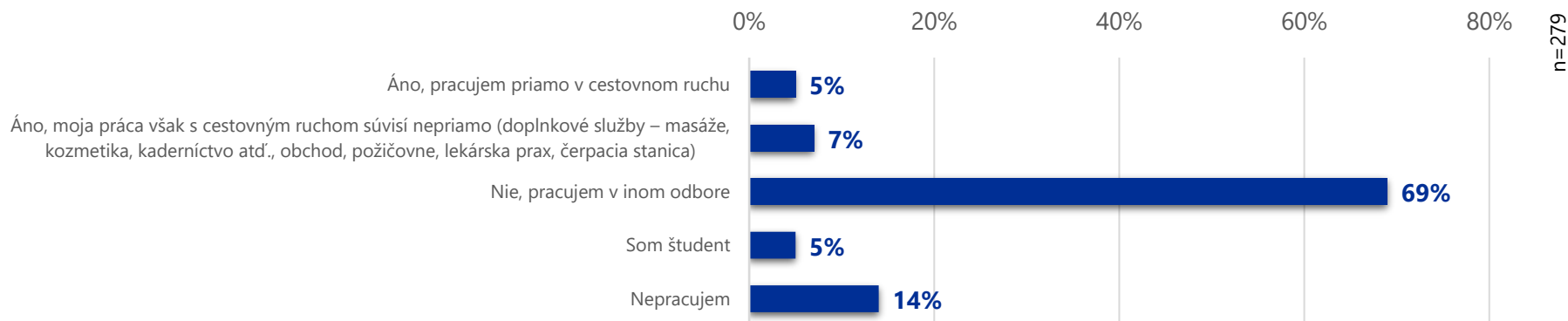
2. Pohlavie

3. Vek

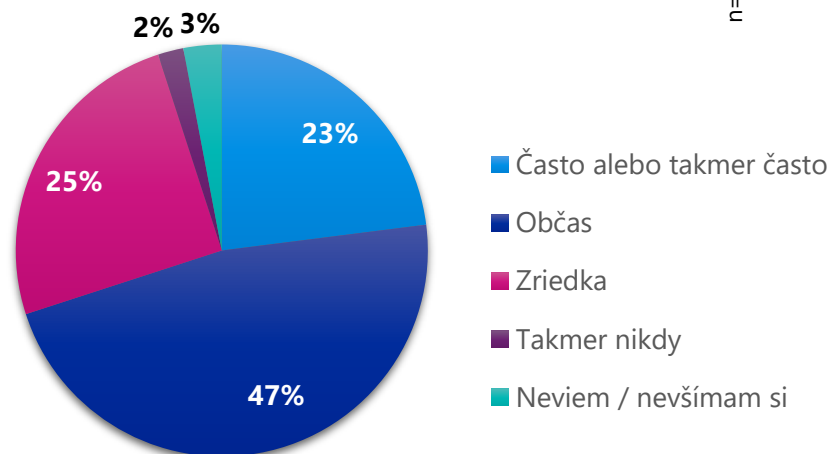
4. Pracujete priamo v cestovnom ruchu alebo nadväzujúcich službách?

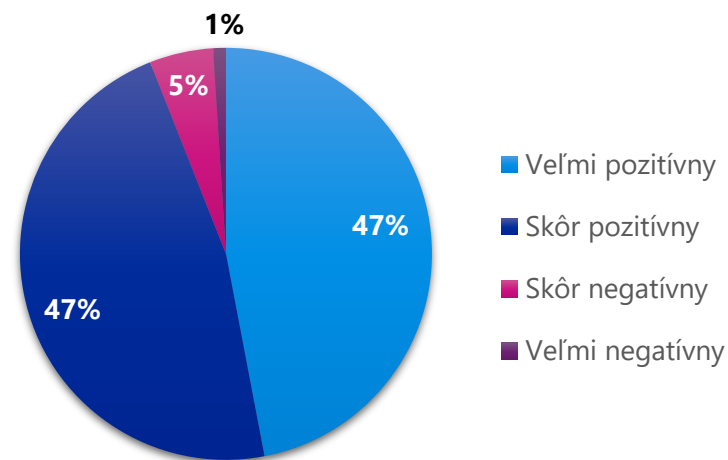
Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Väčšina respondentov uviedla, že pohyb návštevníkov či turistov v okrese Snina zaznamenávajú **občas** alebo **zriedka**. **94 %** respondentov vníma prítomnosť návštevníkov či turistov **pozitívne**. Iba 5 % respondentov odpovedalo, že ich vzťah k prítomnosti návštevníkov je skôr negatívny.

5. Ako často zaznamenávate pohyb návštevníkov / turistov v okrese Snina?

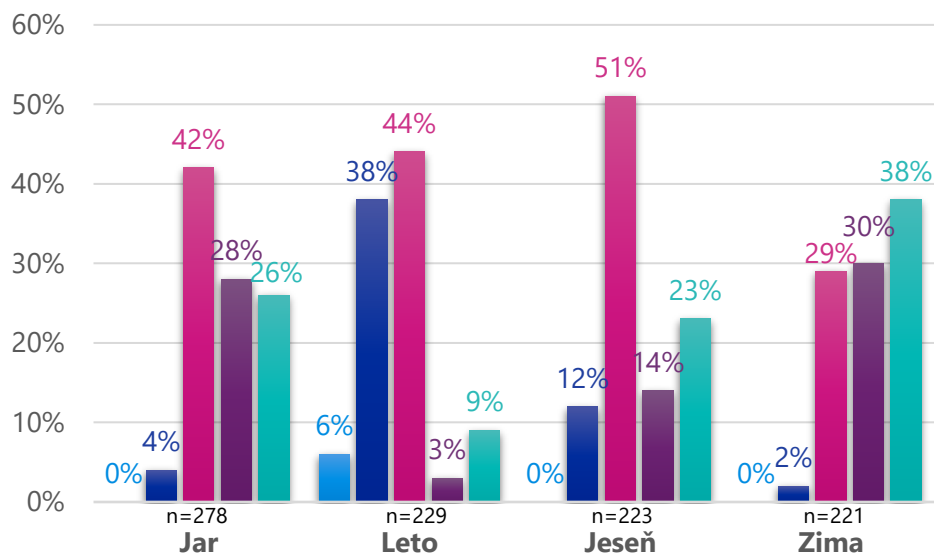
6. Aký je Váš osobný subjektívny vzťah k prítomnosti návštevníkov / turistov?

Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

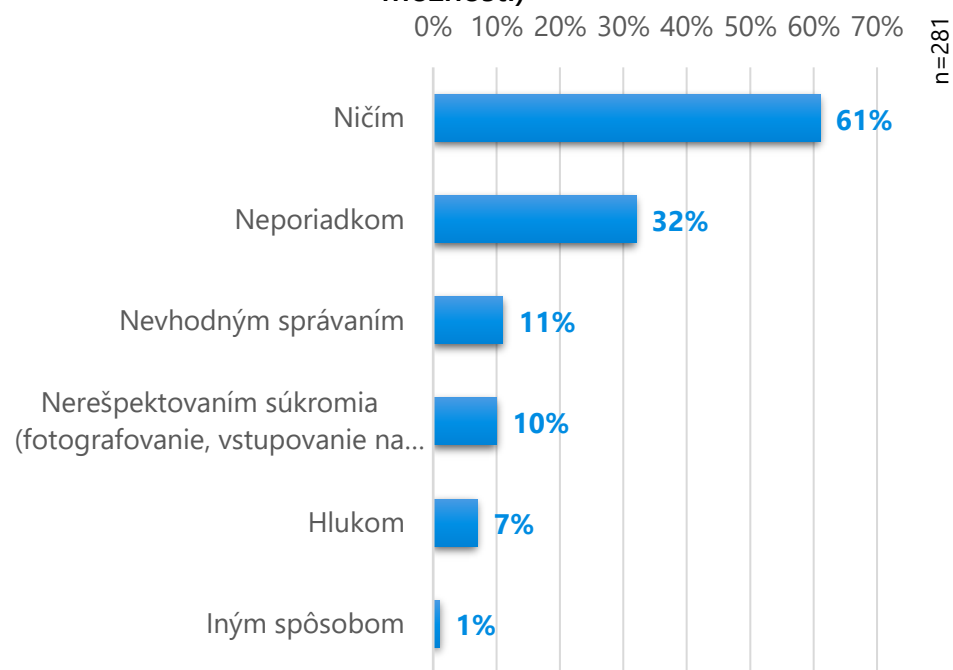
Respondenti mali za úlohu posúdiť intenzitu cestovného ruchu v jednotlivých ročných obdobiach. **Na jar, v lete a na jeseň je podľa väčšiny respondentov intenzita cestovného ruchu priemerná, v zime je naopak nízka**, čo väčšine opýtaných nevyhovuje. 38 % respondentov vníma, že v lete je intenzita cestovného ruchu vysoká, ale únosná. Na otázku, čím najviac obťažujú návštevníci/turisti miestnych obyvateľov, ktorí tu žijú či pracujú, odpovedala väčšina „ničím“ (až 61 %). 32 % respondentov sa zhoduje na tom, že ich obťažuje neporiadok, ktorý po sebe turisti zanechávajú.

7. Posúďte zo svojho pohľadu, aká je v okrese Snina intenzita cestovného ruchu v jednotlivých ročných obdobiach

- Veľmi vysoká až neúnosná
- Vysoká, ale únosná
- Priemerná
- Nízka - vyhovuje mi to
- Nízka - nevyhovuje mi to

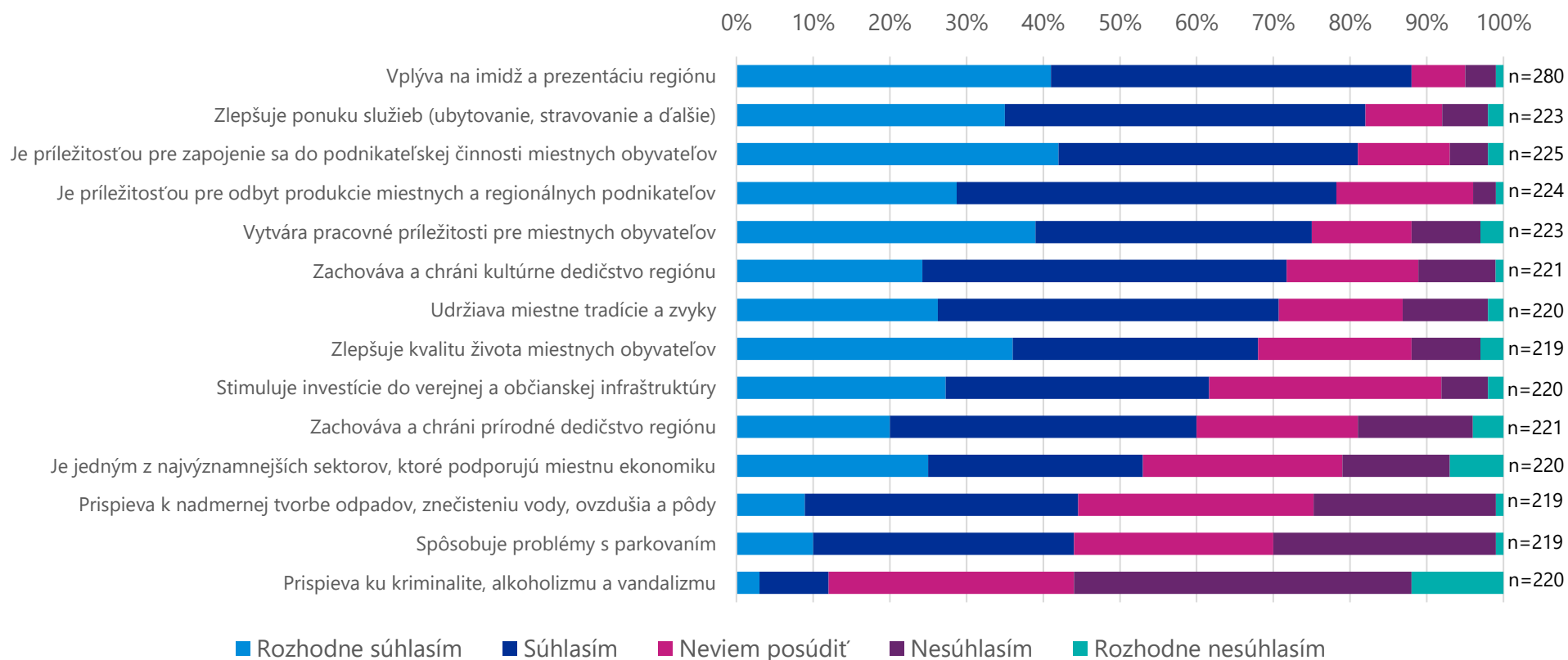
8. Čím Vás v okrese Snina najviac obťažujú návštevníci / turisti? (Vyberte, prosím, max. 2 možnosti)

Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Respondentom bolo predložených celkovo 14 tvrdení týkajúcich sa rozvoja cestovného ruchu v ich regióne, ku ktorým mali vyjadriť svoj názor. Väčšina opýtaných rozhodne súhlasí alebo súhlasí s tým, že **cestovný ruch má vplyv na imidž a prezentáciu regiónu, zlepšuje ponuku služieb**, ako je ubytovanie, stravovanie a ďalšie, a **je príležitosťou na odbyť produkcie miestnych a regionálnych podnikateľov**. Naopak väčšina respondentov nesúhlasí s tým, že cestovný ruch prispieva ku kriminalite, alkoholizmu a vandalizmu alebo že spôsobuje problémy s parkovaním.

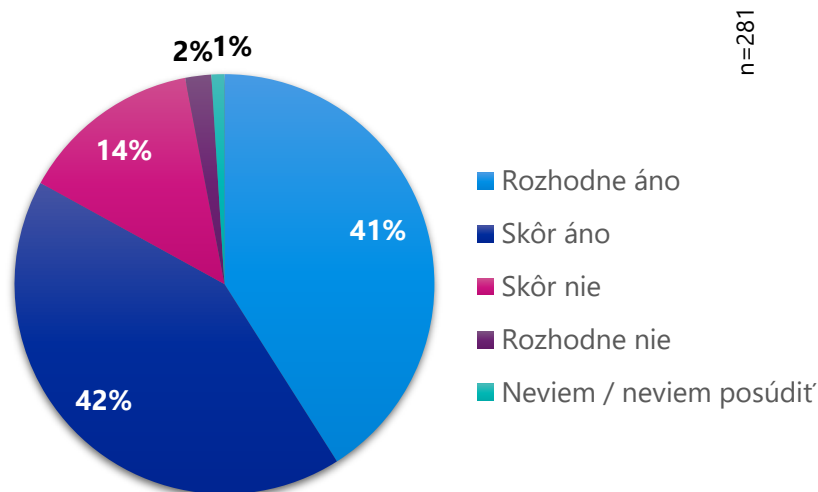
9. Vyjadrite, prosím, Váš názor na nasledujúce tvrdenia týkajúce sa rozvoja cestovného ruchu vo Vašom regióne. Platí, podľa Vás, tvrdenie, že cestovný ruch:

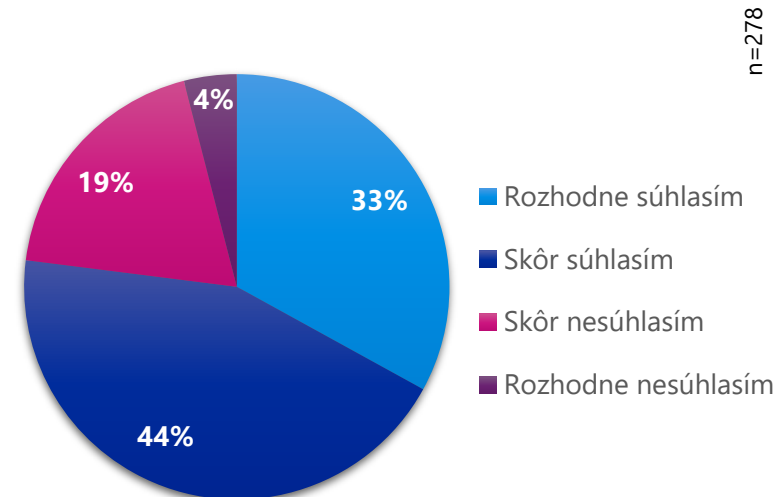
Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Až 83 % respondentov považuje okres Snina za **atraktívny pre návštevníkov či turistov**. 77 % respondentov súhlasí s tvrdením, že **pre trvale žijúcich obyvateľov vyplývajú prínosy z cestovného ruchu**, respektíve turistov navštevujúcich okres Snina/Poloniny/Vihorlat atď.

10. Považujete okres Snina za atraktívny pre návštevníkov/turistov?

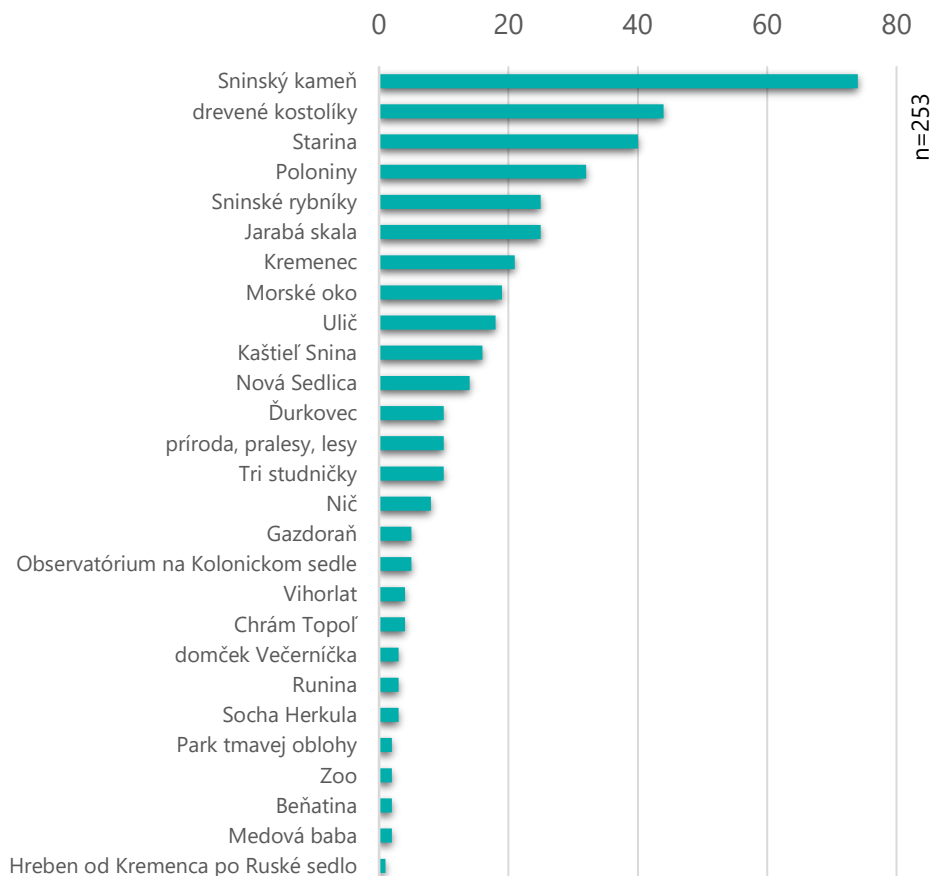
11. Súhlasíte s tvrdením, že pre trvalo žijúcich obyvateľov vyplývajú prínosy z cestovného ruchu, resp. turistov navštevujúcich okres Snina/Poloniny/Vihorlat...?

Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Na otázku aké miesto alebo atrakčivitu by opýtaní ukázali v okrese Snina osobe, na ktorej im záleží a ktorá by za nimi prišla prvýkrát, odpovedalo vyše 70 respondentov **Sninský kameň**. Vo viac ako v 40 odpovediach boli spomenuté **drevené kostolíky** a v cca 40 odpovediach sa objavila vodná nádrž **Starina**. Veľa ľudí spomínalo aj Poloniny, lesy a prírodu všeobecne.

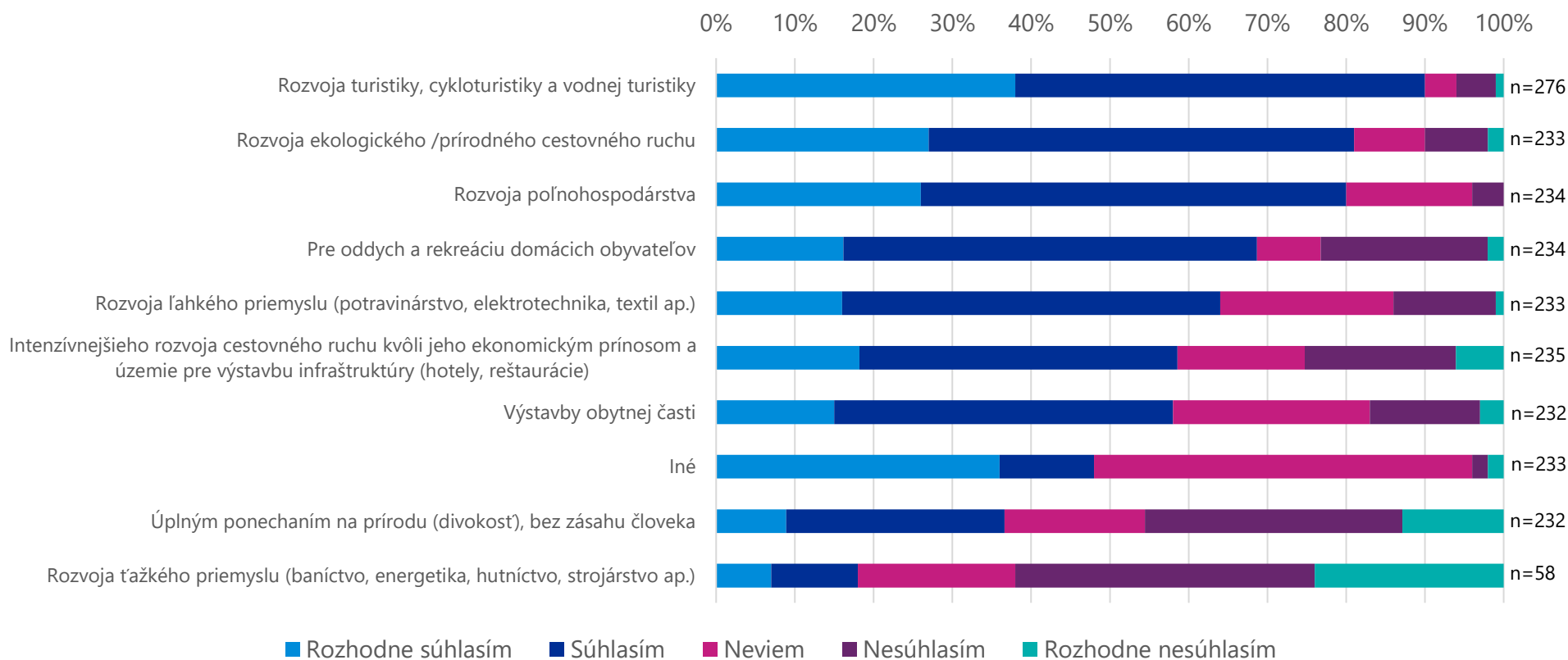
12. Aké miesto alebo atrakčivitu by ste ukázal/a v okrese Snina osobe, na ktorej Vám záleží a ktorá za Vami prišla prvýkrát?

Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Miestni obyvatelia boli opýtaní aj na možnosti využitia územia, v ktorom bývajú. Väčšina respondentov uviedla, že by toto územie malo byť miestom, kde sa **rozvíja turistika, cykloturistika a vodná turistika**. Ďalej tiež miestom, kde sa **rozvíja ekologický/prírodný cestovný ruch a poľnohospodárstvo**. Naopak respondenti najmenej súhlasia s rozvojom ťažkého priemyslu v regióne a úplným ponechaním prírody bez akéhokoľvek zásahu človeka.

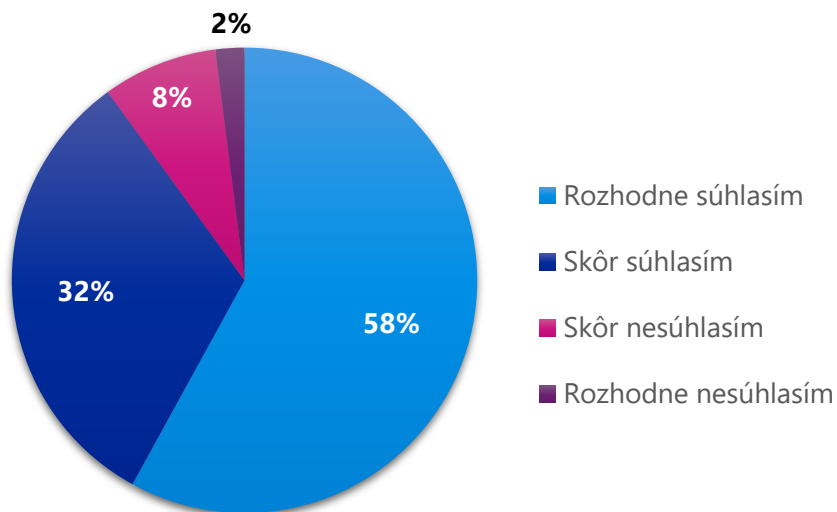
13. Existujú viaceré možnosti využitia regiónu, v ktorom bývate? Vyjadrite sa prosím, či ste za alebo proti nasledujúcim možnostiam využitia územia, v ktorom bývate. Toto územie by malo byť miestom:

Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

90 % respondentov spomenulo, že sa má okres Snina, mesto Snina a ďalšie mestá a obce podieľať na podpore rozvoja cestovného ruchu z verejných prostriedkov. Jednou z posledných otázok v dotazníku bolo, čo by zvýšilo atraktivitu okresu Snina pre cestovný ruch. Častými odpoveďami boli **cyklotrasy/cyklochodníky**, ktoré by prepojili celý región, a **ucelená jednotná propagácia oblasti**, ktorá povedie k prilákaniu návštevníkov či turistov.

14. Má sa okres Snina, mesto Snina a ďalšie mestá a obce podieľať na podpore rozvoja cestovného ruchu z verejných prostriedkov?

15. Čo by podľa Vášho názoru zvýšilo atraktivitu okresu Snina pre cestovný ruch?

n=275

- **Propagácia:** lepšia propagácia regiónu, jednotná prezentácia, koordinované marketingové aktivity, vznik webu, ktorý by združoval všetky dôležité informácie k návšteve regiónu (ubytovanie, atraktivita, výlety, požičovne atď.)
- **Infraštruktúra pro CR:** lepšia dostupnosť v rámci regiónu, viac značených cyklotrás/cyklochodníkov, ktoré prepoja región, trasy aj mimo hlavnej cesty, viac kvalitných služieb v oblasti ubytovania a stravovania (ubytovanie skôr lokálneho typu, nie veľké hotely), viac značených turistických trás v NP Poloniny, nepoškodené turistické chodníky, funkčné a čisté verejné toalety, atrakcie rôzneho charakteru (vyhliadkové veže, pozorovateľne zveri, land art prvky a ďalšie), trasy pre bežecké lyžovanie, možnosť nákupu suvenírov a občerstvenia, odpočívadlá, lavičky, informačné tabule, lepšie možnosti parkovania, lepšia dostupnosť vďaka vlakovým a autobusovým spojom, funkčné zimné lyžiarske stredisko, termálne kúpalisko
- **Ostatné:** agroturizmus, ukážka tradícií, lokálnej výroby a starých remesiel, organizácia rôznych udalostí – športové, kultúrne, spoločenské akcie, jednotná stratégia rozvoja cestovného ruchu a prepojenie jednotlivých služieb medzi samosprávou, štátnou správou a súkromným sektorom, spoločná značka, podpora drobných podnikateľov v oblasti, utlmenie ťažby dreva

Výsledky z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Na záver boli účastníci prieskumu vyzvaní, aby spomenuli čokoľvek, čo ich napadne k téme stratégie rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina, Poloninách, na Vihorlate. V odpovediach sa často objavovali rovnaké zmienky ako pri otázke, čo by zvýšilo atraktivitu okresu Snina pre cestovný ruch. Nižšie sú uvedené niektoré z odpovedí.

16. Tu môžete napísať čokoľvek ďalšie, čo Vás napadne k téme stratégie rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina, v Poloninách, na Vihorlate:

- Opraviť turistické cesty, vyznačiť viac cyklotrás
- Dbáť na čistotu mesta a celého regiónu
- Rekonštruovať železničnú stanicu v meste Snina
- Posilniť autobusovú dopravu Snina – Ulič
- Budovať atraktivity rôzneho typu (úzkokoľajka, kúpele, kúpaliská, lyžiarsky vlek a iné)
- Posilniť zviditeľnenie Sniny / NP Poloniny
- Dokončiť budovanie základnej infraštruktúry (voda, kanalizácia)
- Vybudovať sprievodnú infraštruktúru pre CR
- Vytvoriť DMO mikroregiónu za účelom podpory CR a poskytovaním know-how miestnym obyvateľom (podpora malých farmárov, produkcia miestnych plodín)
- Podporiť zimnú turistiku – napr. značené upravené bežkárske trasy

Záver z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi

Z prieskumu medzi miestnymi obyvateľmi, ktorého sa zúčastnilo celkom **327 respondentov**, vyplynulo, že miestni obyvatelia vítajú snahy o rozvoj cestovného ruchu v okrese Snina. Cestovný ruch ako odvetvie vnímajú veľmi **pozitívne**, rovnako tak **prítomnosť návštevníkov či turistov v oblasti**. 77 % respondentov súhlasí s tvrdením, že pre trvale žijúcich obyvateľov vyplývajú **prínosy z cestovného ruchu**, respektíve turistov navštevujúcich okres Snina/Poloniny/Vihorlat atď.

Respondenti súhlasia s tým, že cestovný ruch má **vplyv na image a prezentáciu regiónu, zlepšuje ponuku služieb**, ako je ubytovanie, stravovanie a iné, a **je príležitosťou pre odbyt produkcie miestnych a regionálnych podnikateľov**. Až 83 % respondentov považuje **okres Snina za atraktívny pre návštevníkov či turistov**. Na **jar**, v **lete** a na **jeseň** je intenzita cestovného ruchu v okrese Snina **priemerná**, v **zime** je naopak **nízka**, čo väčšine opýtaných nevyhovuje. Podľa otvorených odpovedí je zrejmé, že v oblasti **chýba funkčné lyžiarske stredisko**, ktoré by lákalo návštevníkov aj v zimných mesiacoch. Návštevnosť v zime by mohlo pozdvihnúť aj bežecké lyžovanie.

Ako najväčšie atraktivity regiónu boli hodnotené napr. **Sninský kameň, drevené kostolíky a vodná nádrž Starina**. Ďalej boli častokrát spomenuté Poloniny a Sninské rybníky.

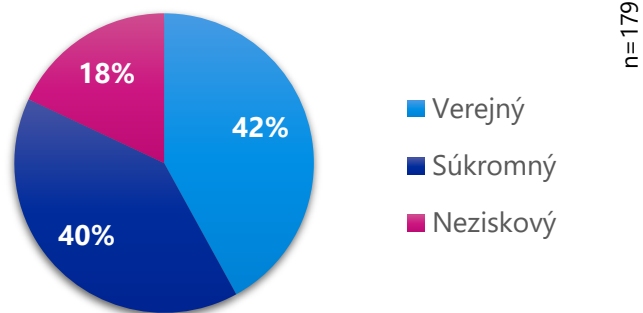
Skoro 90 % respondentov sa prikláňa k **rozvoju turistiky, cykloturistiky a vodnej turistiky** v tomto regióne. Okolo 80 % respondentov súhlasí s **rozvojom ekologického/prírodného cestovného ruchu** v danej oblasti. Rozvoj cestovného ruchu by sa mal podľa respondentov zaisťovať z verejných prostriedkov okresu Snina, mesta Snina a ďalších miest a obcí. V otvorených odpovediach sa objavila aj požiadavka na vznik destinačnej organizácie, ktorá by zabezpečila rozvoj cestovného ruchu napr. podporou miestnych drobných podnikateľov (nielen finančná podpora, ale aj zaistenie know-how).

Atraktivitu okresu Snina možno zvýšiť najmä koordinovanou jednotnou **propagáciou**. Pre rozvoj cestovného ruchu v tejto oblasti je nutné jednak **dobudovať základnú infraštruktúru obcí** (vodovod, kanalizácie) a budovať **sprievodnú infraštruktúru** (požičovne, odpočívadlá, atraktivity rôzneho typu, lavičky, informačné tabule, verejné toalety atď.).

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

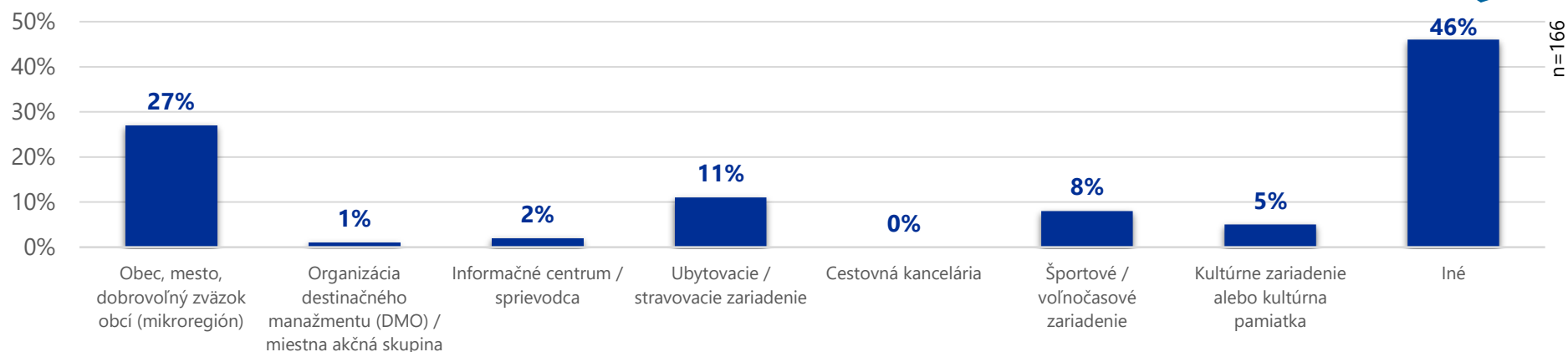
V rámci prípravy Destinačnej stratégie rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina, v NP Poloniny 2030 sme realizovali **prieskum medzi odbornou verejnosťou** prostredníctvom online dotazníkov. Dotazník bol určený zainteresovanej profesijnej verejnosti (zástupcom obcí, miest, mikroregiónu, organizácií destinačného manažmentu, informačných centier, ubytovacích a stravovacích zariadení, športových zariadení, kultúrnych pamiatok a ďalším). Dotazníkový prieskum a jeho výsledky boli využité na zistenie podnetov na stanovenie vhodných opatrení za účelom zlepšenia podmienok pre rozvoj turizmu a destinačnej spolupráce v okrese Snina. Prieskumu sa zúčastnilo celkom **196 respondentov** z verejného, súkromného a neziskového sektora.

1. Uveďte, prosím, sektor, ktorý zastupujete:

Medzi „iné“ respondenti uvádzali napr.: maloobchod, mediálna spoločnosť, náboženská spoločnosť, nezisková organizácia, priemysel, projektant stavieb, stavebníctvo, sociálna oblasť, výroba, školstvo, štátne inštitúcie, zdravotníctvo a iné.

2. Uveďte, prosím, druh subjektu, ktorý zastupujete:

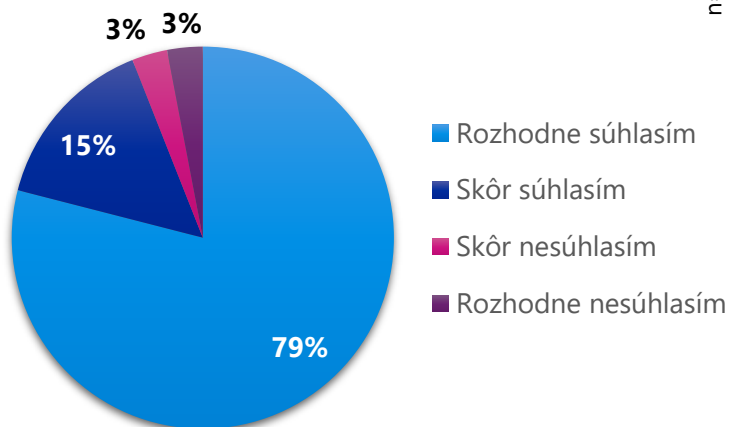

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

94 % respondentov z rád odbornej verejnosti súhlasí s tvrdením, že **cestovný ruch predstavuje pre Sninu a okolie, Poloniny, Vihorlat významné ekonomické odvetvie**, ktoré má byť zo strany kraja, mesta a obcí podporované. Podľa viac ako polovice respondentov vytvára v súčasnosti Prešovský samosprávny kraj, mesto Snina a ďalšie obce **nevyhovujúce podmienky pre rozvoj cestovného ruchu**.

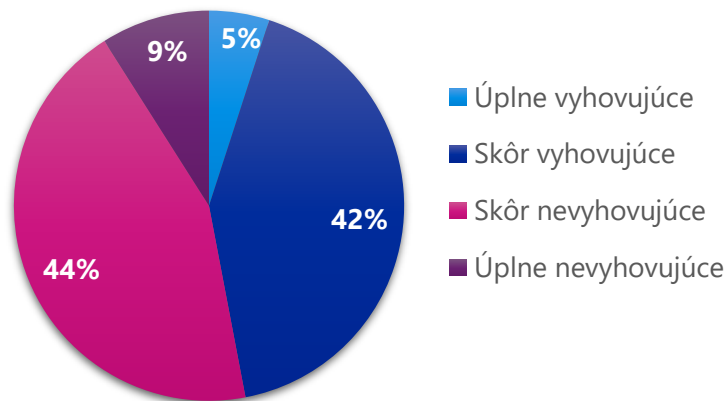
3. Súhlasíte s tvrdením, že cestovný ruch predstavuje pre Sninu a okolie, Poloniny, Vihorlat významné ekonomické odvetvie, ktoré má byť zo strany kraja, mesta a obcí podporované?

n=189

4. Aké podmienky podľa Vášho názoru v súčasnosti vytvára Prešovský samosprávny kraj, mesto Snina a ďalšie obce pre rozvoj cestovného ruchu na svojom území?

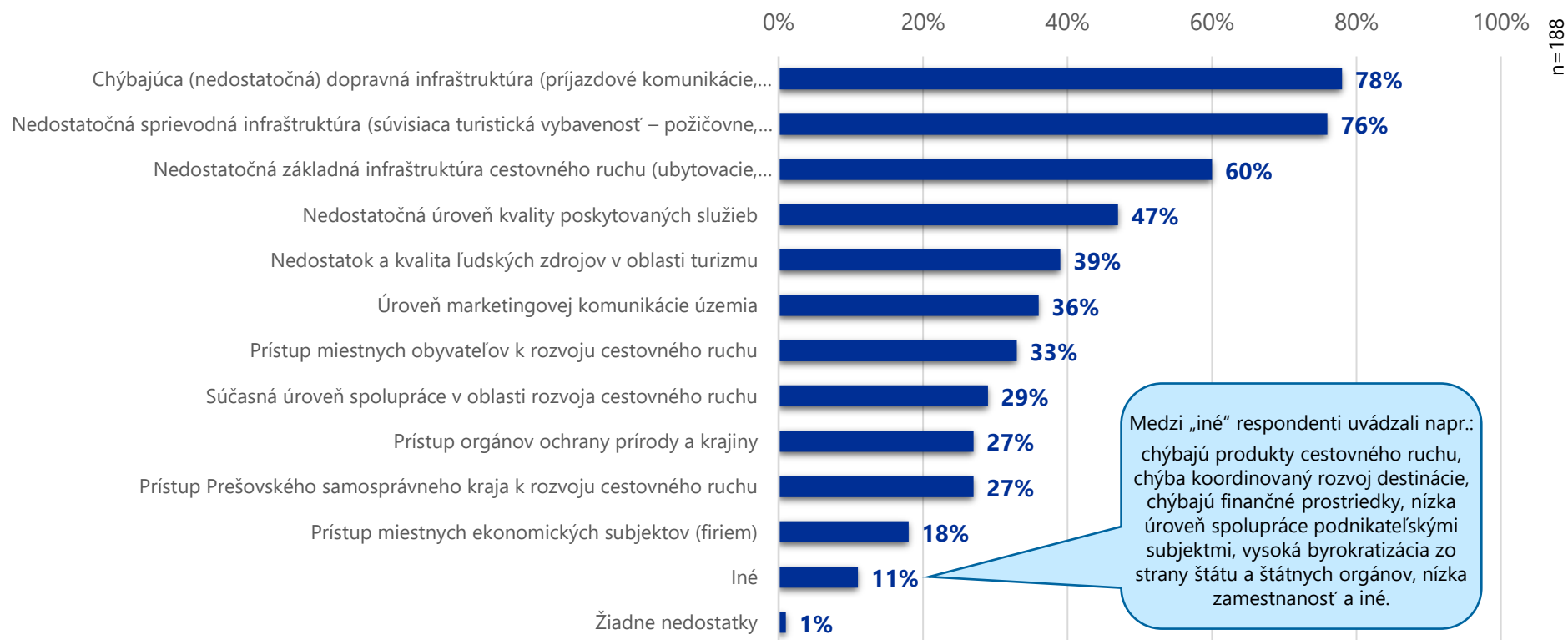
n=185

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Na otázku, aké nedostatky bránia väčšiemu využitiu potenciálu cestovného ruchu v okrese Snina, odpovedalo 78 % respondentov „**dopravná infraštruktúra**“, teda príjazdové komunikácie, parkoviská, cyklotrasy, pešie trasy atď. Druhou najčastejšou odpoveďou bolo, že sa v okrese Snina **nenachádza dostatočná sprievodná infraštruktúra**, čím sú myslené napr. požičovne, odpočívadlá, mobiliár, WC, moderné navigačné systémy a iné. V okrese **zaostáva aj základná infraštruktúra** cestovného ruchu, teda ubytovacie a stravovacie zariadenia.

5. Aké nedostatky bránia väčšiemu využitiu potenciálu cestovného ruchu v okrese Snina? (Môžete vybrať ľubovoľný počet možností)

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Ako prioritné ciele pre rozvoj cestovného ruchu v okrese Snina považuje väčšina respondentov **budovanie a skvalitňovanie infraštruktúry, silnejšiu propagáciu a skvalitnenie služieb**. Nižšie je uvedený zoznam ďalších cieľov, ktoré respondenti spomenuli. Budovanie infraštruktúry a silnejšiu propagáciu regiónu mnohokrát spomínali aj miestni obyvatelia v prieskume, ktorý bol zameraný na obyvateľov okresu Snina/Polonin.

6. Ktoré ciele považujete za prioritné pre rozvoj cestovného ruchu v okrese Snina (napríklad zvyšovanie kvality služieb, ich dostupnosť, budovanie infraštruktúry, silnejšia propagácia apod.)?

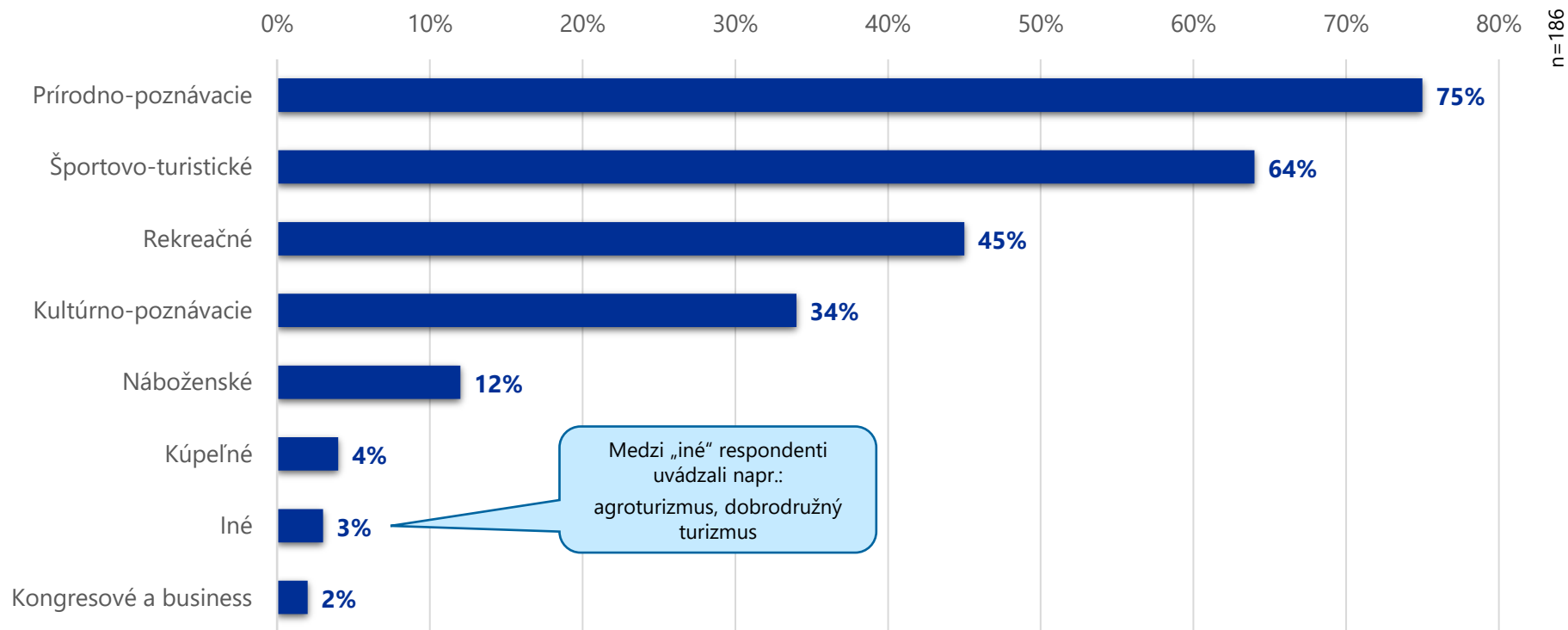
- **Budovanie a skvalitňovanie infraštruktúry** – dostatočné ubytovacie a stravovacie kapacity, budovanie cyklotrás, turistických trás, trás pre bežky, WC, požičovne a iné
- **Silnejšia propagácia**, väčšia informovanosť, web a aplikácie (ubytovanie, výlety, atrakcie, služby a iné), zvýšenie úrovne marketingovej komunikácie
- **Skvalitnenie služieb**
- Rôznorodosť služieb
- Jednotná stratégia aspoň na 5 rokov, ktorá sa bude naplňať
- Spolupráca podnikateľských subjektov na rozvoji CR v regióne, spolupráca starostov, spolupráca všetkých aktérov v CR, sieťovanie
- Dobudovanie základnej infraštruktúry obcí (vodovod, kanalizácia)
- Súhlas miestnych obyvateľov s rozvojom CR a ochranou prírody
- Vzdelávanie ľudí v oblasti cestovného ruchu
- Viac pracovných miest v CR pre miestnych obyvateľov
- Dopravná infraštruktúra – lepšia dostupnosť (autobusy, vlaky, cyklotrasy)
- Efektívne riadená DMO
- Podpora existujúcich aktérov v CR – podpora informačných stredísk a iných
- Väčšia podpora zo strany štátu i EÚ (eurofondy)
- Udržateľný a flexibilný CR
- Využitie potenciálu Sninských rybníkov
- Znižovanie byrokracie pri poskytovaní služieb
- Ochrana lesov v Poloninách, utlmenie ťažby dreva
- Adrenalinové atrakcie, športoviská

PODPORA EÚ
FINANCIE
VZDELÁVANIE
DOSTUPNOSŤ DMO
ADRENALINOVÉ ATRAKTIVITY
KVALITNÉ SLUŽBY
BUDOVANIE INFRAŠTRUKTÚRY
PROPAGÁCIA
STRATÉGIA ROZVOJA
SPOLUPRÁCA
OCHRANA PRÍRODY
PODPORA ŠTÁTU
PODPORA CR

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Za perspektívne považuje množstvo respondentov v okrese Snina **prírodno-poznávacej** a **športovo-turistickej** formy cestovného ruchu. Naopak ako najmenej perspektívna forma cestovného ruchu sa v okrese Snina javí kongresový a business turizmus.

7. Aké formy cestovného ruchu považujete v okrese Snina za perspektívne? (Vyberte len dve prevažujúce možnosti.)

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Respondenti uvádzali konkrétne spôsoby, ako využiť potenciál cestovného ruchu na území okresu Snina. Medzi najčastejšími odpoveďami sa objavovali opäť **cyklotrasy a cyklistické chodníky** a atraktivity, ktoré podporia najmenej navštevovanú **zimnú sezónu**. Viackrát sa tiež objavila požiadavka na väčší počet **turistických trás** a na **zážitkové organizované aktivity**, ako sú výstupy na kopce a školy v prírode.

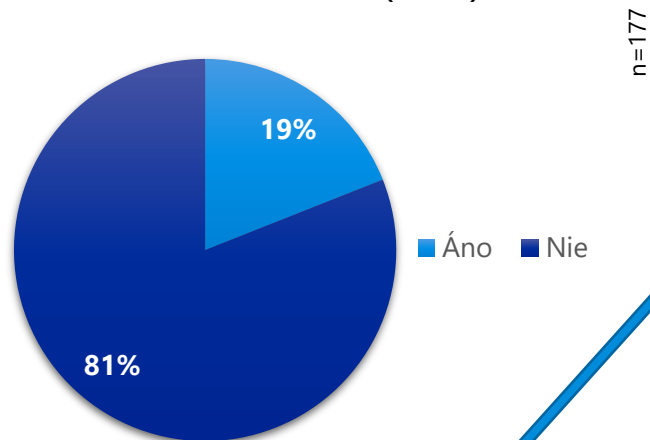
8. Tu môžete uviesť konkrétny spôsob, ako by mohol byť lepšie využitý potenciál cestovného ruchu na území okresu Snina (napr. rozvojový program, aktivita, projekt, podpora atraktivít, hodnôt na území)?

- **Cyklotrasy a cyklochodníky**
- **Atraktivity, ktoré udržia návštevníkov v regióne v zimných mesiacoch**, lyžiarske stredisko, zimný festival a iné zimné eventy
- **Väčší počet turistických trás**, krátke a nenáročné turistické chodníky (napr. v okolí obcí)
- **Zážitkové organizované aktivity** (výstupy na kopce, jazda na koni, oslavy, školy v prírode)
- Rôzne športovo-turistické aktivity v prírode, viac prírodno-vzdelávacích areálov (možno náučný chodník s dlhšou trasou a menšími zastávkami)
- Podpora tradičného poľnohospodárstva – tvorba ekofariem
- Podpora lokálnych remesiel a remeselníkov
- Podpora ľudovej kultúry celého regiónu, podpora aktivít v oblasti folklóru a remesiel
- Budovanie atrakcií, ktoré by boli charakteristické pre dané územie/obec
- Prepojenie jednotlivých ubytovacích zariadení s turistickými atraktivitami v regióne
- Korporátne a firemné teambuildingy
- Výstavba športových areálov (golf, lanové centrum a iné)
- Možnosť využiť sprievodcu
- Podpora včelárskych fariem, podpora projektov výstavby apidomčekov, návštevy fariem s ubytovaním
- Podpora agroturistiky
- Unikátne zážitky – napr. astronomický festival (najmenej svetelného smogu), cesta k pitnej vode (technologické vybavenie nádrže Starina), od zubra ku kravičkám, vítanie nového roka alebo najdlhšieho dňa v najvýchodnejšom bode Slovenska, zážitkový turizmus)
- Otvorenie hraničného priechodu s Poľskom – pre cyklistov aj chodcov
- Zriadenie kyvadlovej dopravy Kamei-Umarťy
- Vytvorenie odpočívadiel s prístupom k WC pri jednotlivých pamiatkach
- Aquapark
- Modernizácia a rozšírenie bio kúpaliska
- V jednotlivých obciach centra relaxu, sauny s príslušenstvom realizované v prírodnom prostredí
- Balík služieb vytvorený v spolupráci so subjektmi v CR obsahujúci prepojenie na aktivity a podujatia v širšom okolí mesta
- Mapa atraktivít a služieb

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Zástupcovia odbornej verejnosti boli opýtaní, či v ich meste či obci koordinuje aktivity cestovného ruchu **organizácia destinačného manažmentu (DMO)**. Iba 19 % opýtaných odpovedalo „áno“. Týchto 19 % sme sa pýtali ďalej na to, či s danou organizáciou spolupracujú. 53 % ľudí odpovedalo, že s touto organizáciou nespôlpracujú, a to najmä preto, lebo im nebola ponúknutá spolupráca. 25 % respondentov odpovedalo, že dôvodom nespôlpráce je ich vlastný nezáujem.

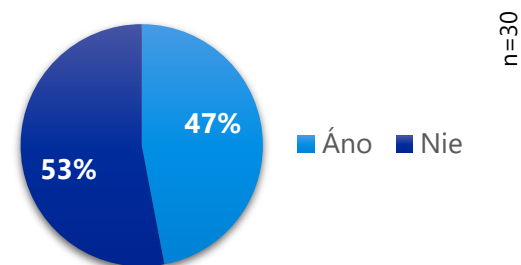
9. Pôsobí vo Vašom meste / obci / území a koordinuje tu aktivity cestovného ruchu Organizácia destinačného manažmentu (DMO)?

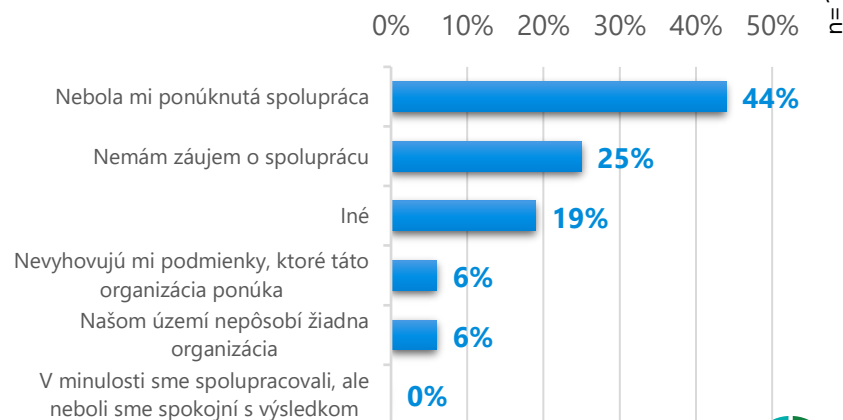
9a) Ak áno, aké je meno tejto Organizácie destinačného manažmentu (DMO)?

Odpovedi: Avis, Bratislava Tourist Board, KOCHR, Matovic. OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, OOCR Severovýchod, VISIT Košice

10. Spôlpracujete s touto organizáciou?

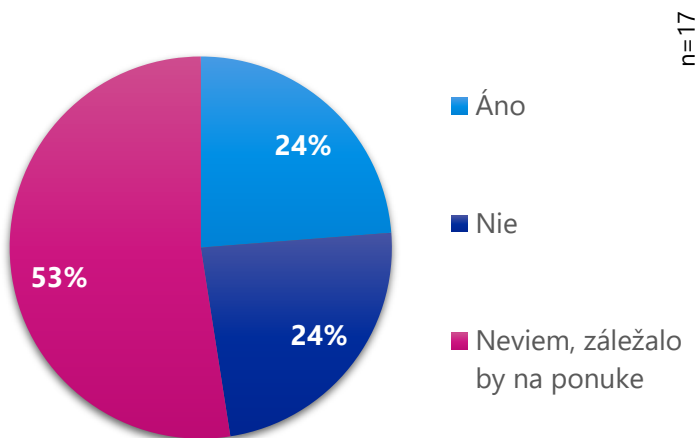
10a) Ak nie, čo je dôvodom, že s Organizáciou destinačného manažmentu (DMO) pôsobiacou vo Vašej turistickej oblasti nespôlpracujete?

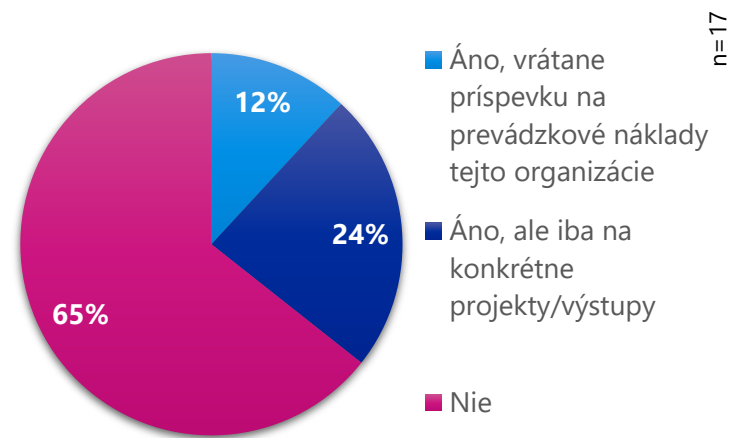
Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

53 % respondentov, ktorí uviedli, že nespolupracujú so žiadnou organizáciou destinačného manažmentu pôsobiacou v ich meste či obci, boli ďalej opýtaní, či by s takou organizáciou spolupracovali, keby im ponúkla spoluprácu. 53 % respondentov odpovedalo, že by záležalo na ponuke, 24 % by na spoluprácu pristúpilo. Rovnakému segmentu respondentov bola položená aj ďalšia otázka, a to, či by v prípade ponúknutej spolupráce boli ochotní prispieť finančnými prostriedkami. 65 % respondentov odpovedalo, že nie, 24 % respondentov by poskytlo finančné prostriedky iba na konkrétne projekty/výstupy.

10b) Spolupracovali by ste s takou organizáciou, keby Vám táto organizácia destinačného manažmentu (DMO) ponúkla spoluprácu?

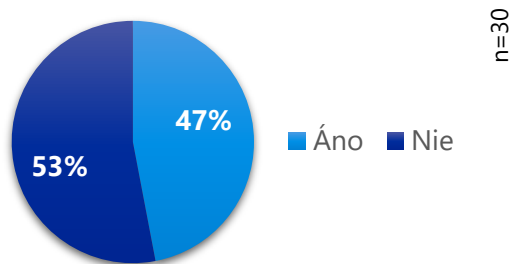
10c) Pokiaľ by Vám bola spolupráca ponúknutá, boli by ste ochotní prispieť finančnými prostriedkami?

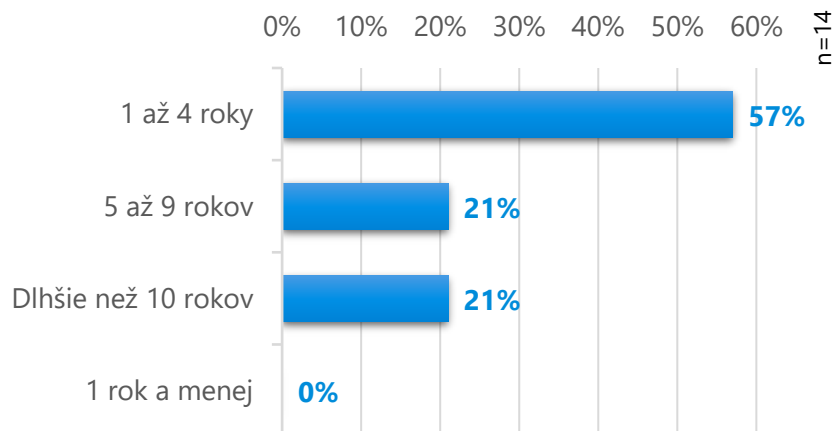
Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Respondenti, ktorí na otázku č. 10 odpovedali „áno“ (47 %), boli ďalej opýtaní, ako dlho s organizáciou destinačného manažmentu spolupracujú. Najviac z nich odpovedalo 1 až 4 roky. Respondenti najčastejšie uvádzali, že sú jedným zo zakladateľov tejto DMO.

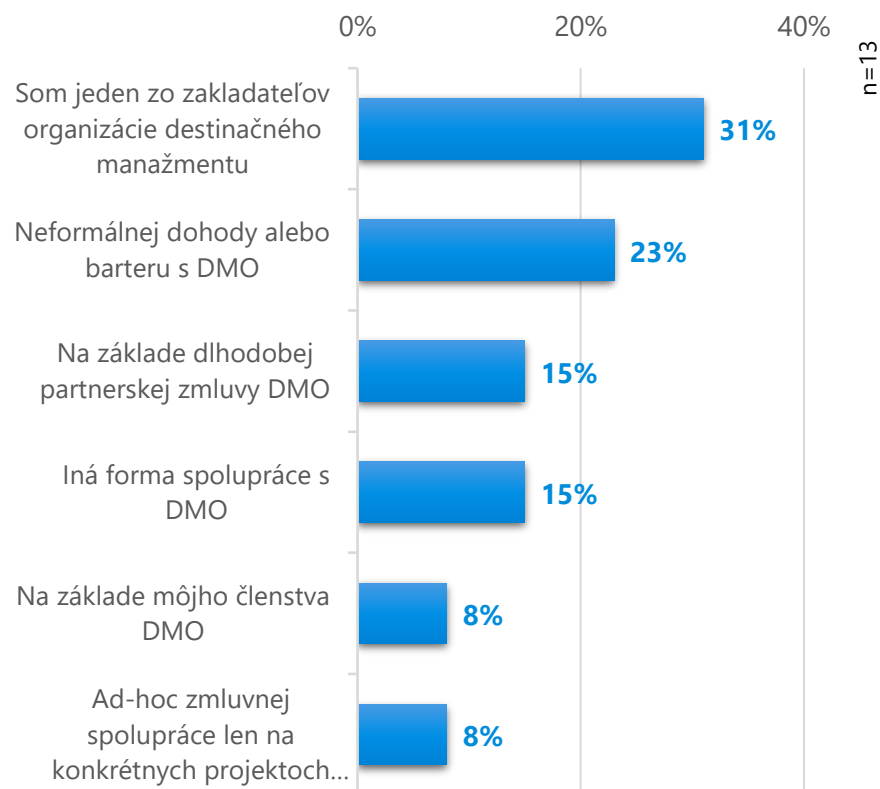
10) Spolupracujete s touto organizáciou?

10a) Ak áno, ako dlho s touto Organizáciou destinačného manažmentu (DMO) spolupracujete?

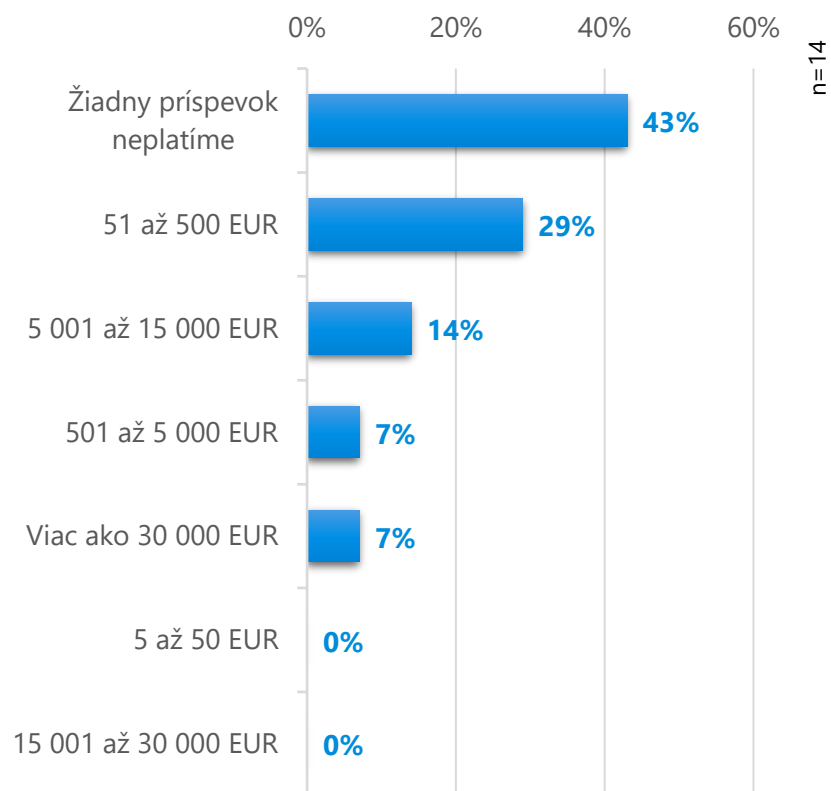
10b) Na základe čoho sa odohráva Vaša spolupráca s organizáciou destinačného manažmentu (DMO)? (Vyberte len jednu prevažujúcu možnosť.)

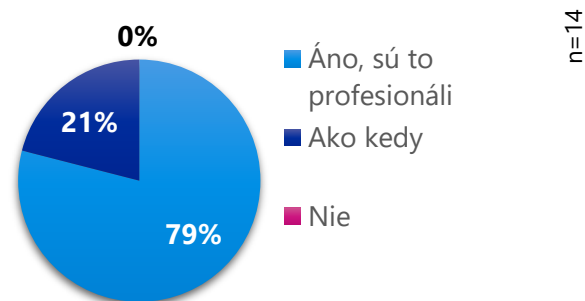
Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Rovnaký segment respondentov ako u predchádzajúcich otázok bol opýtaný, aký pravidelný finančný príspevok poskytujú organizácii destinačného manažmentu, s ktorou spolupracujú. Väčšina odpovedala, že žiadny, 29 % respondentov uviedlo sumu 51 až 500 EUR. So spolupracujúcou DMO je väčšina respondentov spokojná.

10c) Ak je spolupráca s touto organizáciou podmienená pravidelným finančným príspevkom, v akej výške sa tento príspevok obvykle pohybuje za jeden kalendárny rok?

10d) Ste so spoluprácou s organizáciou destinačného manažmentu (DMO) spokojní?

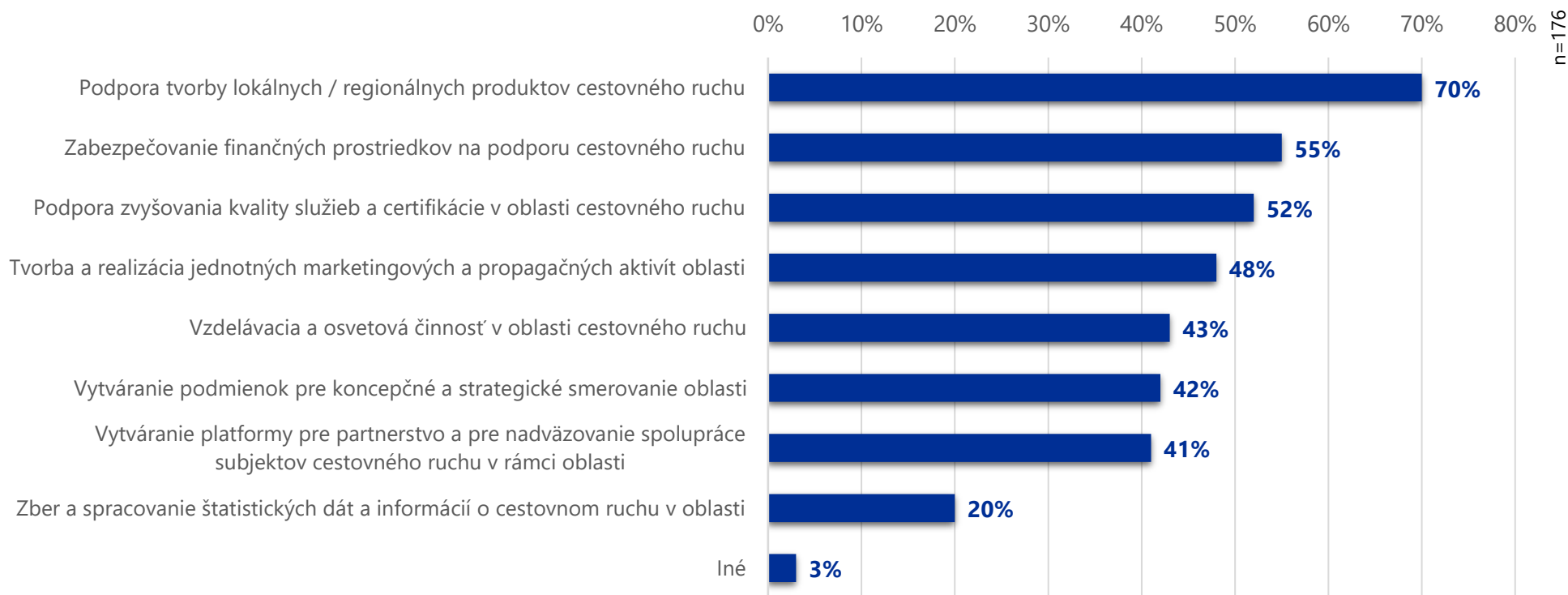
10e) Uveďte, s čím ste a s čím naopak nie ste spokojní pri spolupráci s touto organizáciou destinačného manažmentu (DMO)?

- +**
 - OOCR – dlhodobu spolupracujem na propagácii nášho regiónu.
 - Rozvoj turistiky priaznivej pre životné prostredie.
 - Sme spokojní s profesionalitou, prístupnosťou, poradenstvom a morálnou podporou, s propagáciou apod.
 - Spokojnosť s uverejňovaním informácií, osobná angažovanosť pri podujatiach v regióne.
- - Dodržiavanie dohodnutých termínov a nastavení nie vždy funguje.
 - Spolupráca je limitovaná výškou finančných prostriedkov, ktorými OOCR disponuje.

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Oblasťná organizácia destinačného manažmentu má podľa odbornej verejnosti **podporovať tvorbu lokálnych/regionálnych produktov** cestovného ruchu, **zabezpečovať finančné prostriedky** na podporu cestovného ruchu a **podporovať zvyšovanie kvality služieb a certifikáciu** tejto oblasti. Iba 20 % opýtaných si myslí, že DMO má zabezpečovať zber a spracovanie štatistických dát a informácií o cestovnom ruchu v danom regióne.

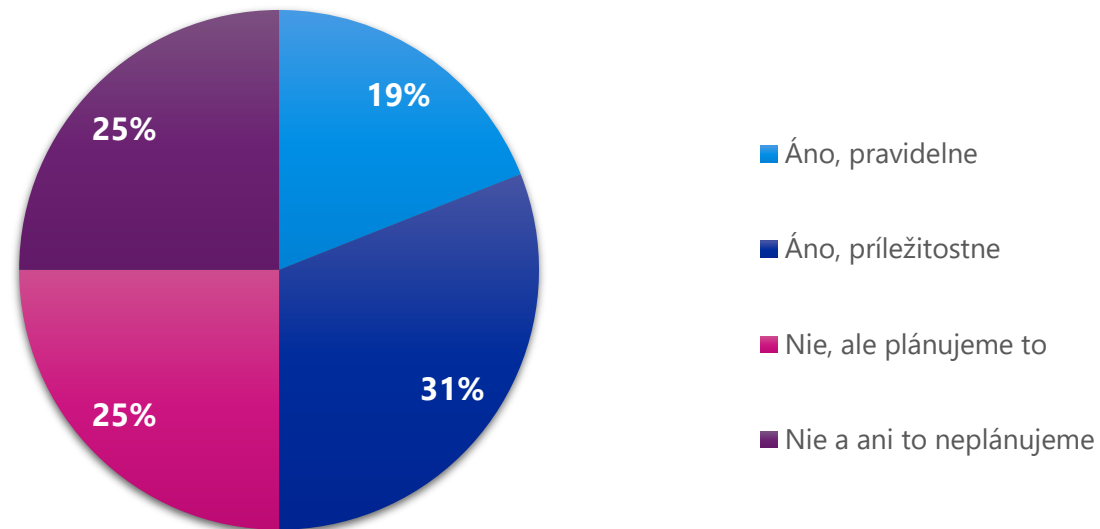
11. Aké najdôležitejšie činnosti má, podľa vás, zabezpečovať oblasťná organizácia destinačného manažmentu? (Môžete vybrať ľubovoľný počet možností.)

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

19 % respondentov z radov zainteresovanej profesijnej verejnosti sa pravidelne podieľa na rozvoji cestovného ruchu v okrese Snina, 31 % sa podieľa príležitostne, 25 % sa nepodieľa, ale má to v pláne, a 25 % sa nepodieľa a v pláne to ani nemá. Polovica aktérov sa teda podieľa na rozvoji turizmu v okrese a polovica nie.

12. Podieľa sa Vaša organizácia na rozvoji cestovného ruchu v okrese Snina (organizáciou iniciatív, spoluprácou s ďalšími subjektmi, podnikmi, ...)?

n=170

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Za najväčšie bariéry rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina považuje odborná verejnosť najmä **nedostatok finančných prostriedkov**. Ďalej **chýbajúcu infraštruktúru**, a to ako základnú, sprievodnú, tak aj dopravnú, a **zdlhové byrokratické postupy** napr. pri čerpaní európskych fondov. **Nízka kvalita a dostupnosť služieb** je tiež jednou z hlavných bariér rozvoja cestovného ruchu v tejto oblasti.

13. Ktoré sú najväčšie bariéry rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina, s ktorými sa vo svojej praxi stretávate?

- **Nedostatok finančných zdrojov na rozvoj**
- **Chýbajúca infraštruktúra** – základná a sprievodná, nedostatok alebo nízka úroveň reštauračných a stravovacích zariadení, nedostatočná cestná infraštruktúra
- **Byrokracia**
- **Kvalita a dostupnosť služieb**, nedostatok doplnkových aktivít pre voľný čas
- Málo viditeľná propagácia, nedostatočné informácie o možnostiach využitia kultúrneho a prírodného bohatstva na tomto území
- Medziľudské vzťahy
- Výrub lesov
- Nemožnosť prechodu na Ukrajinu
- Chýbajúce cestné spojenie s Poľskom
- Nevyužitý potenciál horskej cykloturistiky
- Fluktuácia volených zástupcov na regionálnej a národnej úrovni a s tým spojené riziko straty kontinuity realizácie dlhodobých rozvojových plánov
- Neexistencia jednotnej dlhodobej vízie a stratégie rozvoja regiónu Poloniny a riadenia tohto rozvoja
- Slabé skúsenosti s participatívnym plánovaním rozvoja a nedostatočná občianska angažovanosť
- Absencia celoročného produktu cestovného ruchu v destinácii
- Nepripravenosť služieb destinácie na zahraničného zákazníka
- Ťažba dreva v NP Poloniny
- Pretrvávajúci konflikt medzi ochranou prírody, lesným hospodárením a poľovníctvom
- Vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- Nedostatočná spolupráca medzi subjektami pôsobiacimi v regióne
- Migrácia mladých ľudí mimo okres a s tým súvisiaca nízka mzda v službách apod.
- Nedostatok a kvalita ľudských zdrojov v oblasti turizmu
- Prístup miestnych obyvateľov k rozvoju cestovného ruchu
- Pozemková rozdrobenosť
- Žiadne podujatia, súťaže a iné aktivity pre rozvoj

Výsledky z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Na záver boli účastníci prieskumu vyzvaní, aby spomenuli čokoľvek, čo ich napadne k téme stratégie rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina. Nižšie sú uvedené niektoré zo zmienok.

14. Tu môžete napísať čokoľvek ďalšie, čo Vám napadne k téme stratégie rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina:

- Využiť projekty pre rozvoj a modernizáciu rekreačnej oblasti Sninské rybníky na predĺženie letnej sezóny
- Nutné opraviť úsek Snina – Stakčín (nielen pre cyklistov)
- Podpora rozvoja CR napr. formou daňových úľav, podpora drobných remesiel, stravovacích zariadení a iné
- Vzdelávať mládež, aby z regiónu neodchádzali za prácou do iných miest a pomohli pozdvihnúť a rozvinúť územie
- Dobudovať cyklotrasy
- Prírodné a kultúrne dedičstvo je neefektívne prezentované, potrebná prezentácia regiónu na výstavách a iných podujatiach aj na medzinárodnej úrovni
- Chýbajú spoľahlivé informácie pre riadenie destinácie, najmä údaje o dopyte (príjazdy, prenocovania, celkové výdavky, počet organizovaných podujatí – kongresy, výstavy, semináre, podujatia, kultúrne cesty), údaje o ponuke (počet zariadení, lôžok, využitie ubytovacej kapacity, organizované podujatia), znalosť profilu, postojov a úrovne spokojnosti hostí
- Ukázať miestnym, aký má cestovný ruch význam pre nich samotných, nastaviť hranice tak, aby sa miestni nebáli toho, že bude v okrese Snina podporovaný masový turizmus
- Zvýšiť počet pracovných miest v CR
- Vytvoriť záchytné parkoviska pri chate Merga alebo Antolik alebo pri Umretom
- Upraviť trate a lesné cestičky po ťažbe na turistiku a v zimnom období na bežecké lyžovanie
- Vytýčiť nosné podujatia v rámci celého okresu a jednotlivých obcí, aby sa podujatia neprekrývali
- Viac zapojiť zahraničné partnerské mestá /obce do spoločných aktivít

Záver z prieskumu medzi odbornou verejnosťou

Z prieskumu medzi odbornou verejnosťou, ktorého sa zúčastnilo celkom **196 respondentov**, vyplynulo, že **cestovný ruch predstavuje pre Sninu a okolie, Poloniny a Vihorlat významné ekonomické odvetvie, ktoré má podporovať kraj, mesto a obce**. 53% respondentov vníma, že Prešovský samosprávny kraj, mesto Snina, obec Ulič a ďalšie obce vytvárajú nevyhovujúce podmienky pre rozvoj cestovného ruchu. 47 % respondentov si myslí opak, nemožno teda priamo konštatovať, že by kraj, mestá a obce úplne zabúdali na odvetvia cestovného ruchu.

Najväčším nedostatkom, ktorý bráni väčšiemu využitiu potenciálu cestovného ruchu v okrese Snina, je **chýbajúca dopravná infraštruktúra**, teda príjazdové komunikácie, parkoviská, cyklotrasy, pešie trasy atď. Druhou najväčšou bariérou rozvoja cestovného ruchu v tejto oblasti je **nedostatočná sprievodná infraštruktúra**, teda požičovne, odpočívadlá, verejné toalety, občerstvení a iné. Problémom je aj **nedobudovaná základná infraštruktúra** (vodovod, kanalizácia). Tieto tri nedostatky boli najčastejšie spomínané aj v otvorených odpovediach.

Ako prioritné ciele pre rozvoj cestovného ruchu boli označené: **budovanie a skvalitňovanie infraštruktúry**, teda základné, dopravné i sprievodné, **silnejšia propagácia regiónu**, čím je myslená jednotná prezentácia regiónu a väčšia informovanosť potenciálnych návštevníkov, a v neposlednom rade aj **skvalitnenie služieb**, najmä stravovacích zariadení. Krátka otváracia doba obchodov a nie príliš kvalitné stravovacie zariadenia môžu pôsobiť zlým dojmom na návštevníkov, ktorí do oblasti zavítajú.

Za perspektívne považuje množstvo respondentov v okrese Snina **prírodno-poznávacej a športovo-turistickej** formy cestovného ruchu. **Turistika a cykloturistika** v prírode majú potenciál byť hlavným „ťahákom“ pre návštevníkov tejto oblasti. V zimnom období by to mohlo byť ponúkané okrem **lyžovania** aj **bežkovanie**. K týmto dvom aktivitám však chýba infraštruktúra – kvalitné lyžiarske stredisko a značené bežkárске trasy. Samozrejmosťou by mali byť aj požičovne športového vybavenia a servisy. Na podporu pešej turistiky by podľa odbornej verejnosti mali byť **opravené a rozšírené turistické trasy/chodníky**. V regióne je veľký potenciál pre konanie **zážitkových organizovaných aktivít**, ako sú spoločné výstupy na kopce či školy v prírode.

Časť otázok sa sústredila aj na pôsobenie **organizácií deštanačného manažmentu (DMO)** v oblasti a na spoluprácu s ňou. Iba malá časť respondentov uviedla, že v ich meste či obci koordinuje aktivity cestovného ruchu DMO (19 %). Zhruba polovica z týchto respondentov uviedla, že s danou DMO nespolupracuje. Väčšina tých, ktorí odpovedali, že s DMO v ich oblasti/regióne spolupracujú, uviedli, že spolupráca prebieha cca 1–4 roky a nie je podmienená žiadnym pravidelným finančným príspevkom.

Oblasťná organizácia destinačného manažmentu má podľa odbornej verejnosti **podporovať tvorbu lokálnych/regiónálnych produktov** cestovného ruchu, **zabezpečovať finančné prostriedky** na podporu cestovného a **podporovať zvyšovanie kvality služieb a certifikáciu** danej oblasti. Polovica zo všetkých respondentov uviedla, že sa ich organizácie / organizácie, v ktorej pracujú podieľajú na rozvoji cestovného ruchu v okrese Snina. Druhá polovica sa na rozvoji nepodieľa, ale 25 % z nich plánuje, že sa do rozvoja cestovného ruchu zapojí. Tieto organizácie sa vo svojej práci najčastejšie stretávajú s **nedostatkom finančných zdrojov na rozvoj CR** a s **dlhými byrokratickými postupmi**, napr. pri čerpaní eurofondov.

Z dotazníkového prieskumu vyplýva, že si odborná verejnosť uvedomuje význam a dôležitosť rozvoja cestovného ruchu pre okres Snina a vníma nedostatky i potenciál spomínanej oblasti. Destinačná spolupráca je v oblasti nedostatočná.

6. Výstupy z workshopu uskutočneného 15. 2. 2022

Strategický workshop

Dňa 15. februára 2022 prebehol v Dome kultúry Snina workshop k tvorbe Destinačnej stratégie rozvoja cestovného ruchu v okrese Snina / NP Poloniny 2030. Účelom workshopu bolo identifikovať projekty zvyšujúce návštevnosť územia a aktivity a činnosti, ktoré by mohli dlhodobo zvýšiť intenzitu a efektivitu destinačnej spolupráce územie okresu Snina / NP Poloniny. Na workshope bola predstavená časť záverov z analytickej časti pripravovanej stratégie. Workshopu sa zúčastnilo 37 účastníkov (zástupcovia obcí, mesta Snina, NP Poloniny, VLK, R.O. Rybníky, VÚC PSK, OOCR HZ a ďalšie). Workshop prebehol riadne, účastníci pracovali v skupinách na 2 cvičeniach. Závety, ktoré vyplynuli z workshopu boli ďalej zohľadnené v návrhovej a implementačnej časti stratégie.

HARMONOGRAM WORKSHOPU

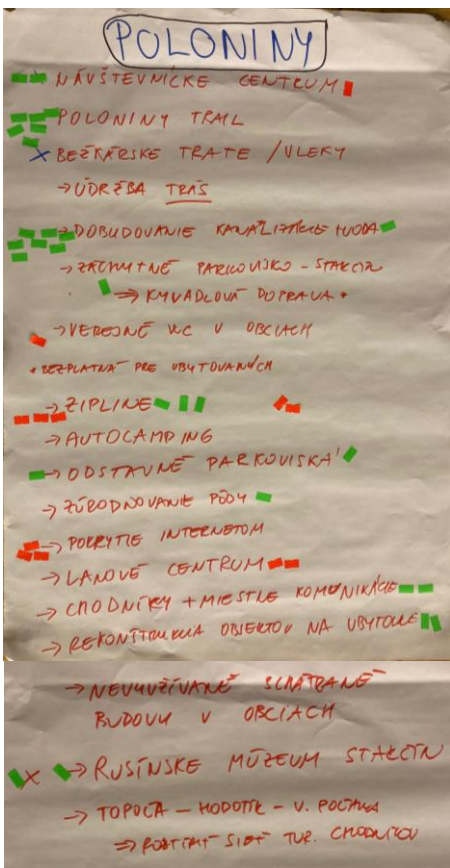
9:00 – 9:30	Registrácia
9:30 – 9:40	Hlavné ciele Destinačnej stratégie cestovného ruchu pre okres Snina
9:40 – 10:00	Okres Snina / NP Poloniny – východiskové body pre stratégiu, prezentácia hlavných výhod vyplývajúcich z funkčnej destinačnej spolupráce
10:00 – 10:45	Rozvoj – nápady / zámery / projekty v destinácii okresu Snina / NP Poloniny – skupinová diskusia
10:45 – 11:00	Prestávka
11:00 – 11:45	Rozvoj destinácie POLONINY – skupinová diskusia
11:45 – 12:00	Diskusia účastníkov, koniec workshopu

Strategický workshop – 1. cvičenie

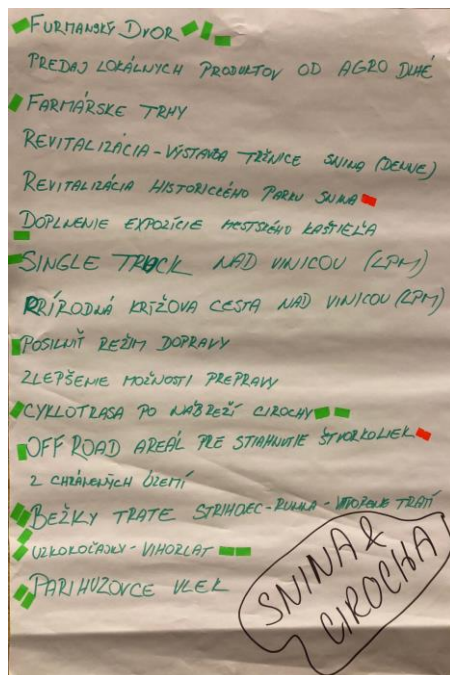
Na workshope prebehli celkom dve cvičenia. Prvé cvičenie sa zameriavalo na **projekty zvyšujúce potenciál návštevnosti na území okresu Snina / NP Poloniny** a na **aktivity a činnosti, ktoré by mohli dlhodobo zvýšiť intenzitu a efektivitu destinačnej spolupráce v danom území**. V prípade prvého cvičenia boli účastníci rozdelení do 4 skupín. Prvé 3 skupiny riešili projekty zvyšujúce potenciál návštevnosti na území **Polonín, Sniny a Cirochy** a **Vihorlatu**. 4. skupina sa zaoberala aktivitami a činnosťami zvyšujúcimi intenzitu a efektivitu destinačnej spolupráce na území okresu Snina / NP Polonín. Účastníci workshopu mohli následne prioritizovať jednotlivé návrhy za pomoci zelených (súhlasných) a červených (nesúhlasných) štítkov.

Aké identifikujete projekty zvyšujúce potenciál návštevnosti na území okresu Snina / NP Poloniny?

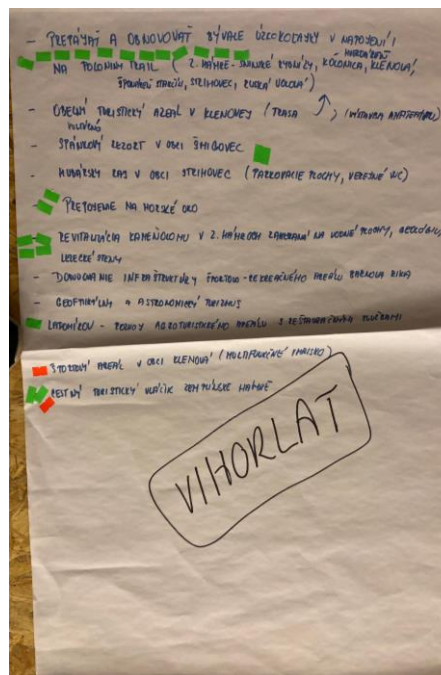
Poloniny

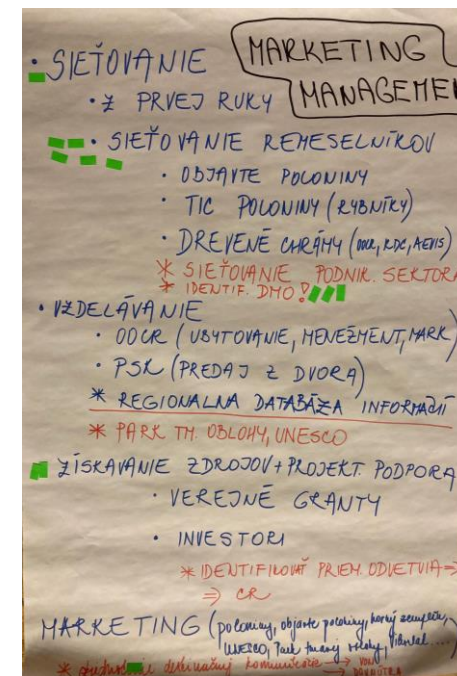
Snina a Cirocha

Vihorlat

Aké identifikujete aktivity / činnosti, ktoré by mohli dlhodobo zvýšiť intenzitu a efektivitu destinačnej spolupráce na území okresu Snina / NP Poloniny?

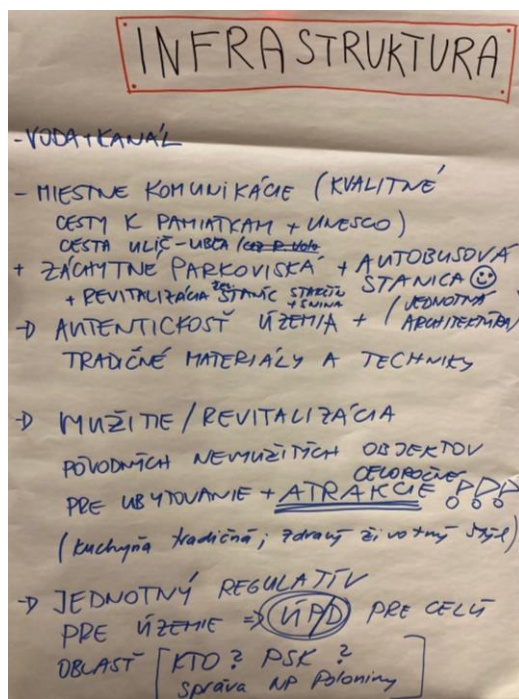

Strategický workshop – 2. cvičenie

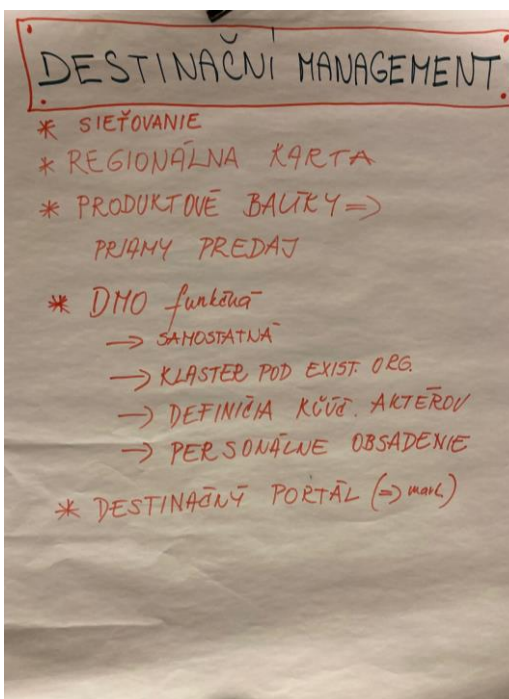
V rámci druhého cvičenia bola účastníkom položená otázka, čo by mali urobiť, aby v roku **2025** dosiahli **100 000 prenocovaní** v okrese Snina. Účastníci boli následne rozdelení do 3 skupín podľa témy, a to **infraštruktúra cestovného ruchu v oblasti**, **destinačná spolupráca v oblasti** a **destinačný marketing a propagácia oblasti**.

Čo by sme mali urobiť, aby sme v roku 2025 dosiahli 100 tisíc prenocovaní v našej oblasti?

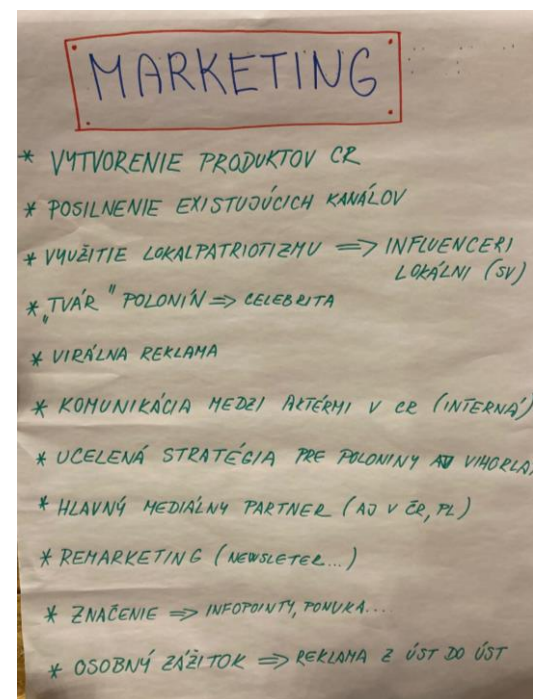
Infraštruktúra cestovného ruchu v oblasti

Destinačná spolupráca v oblasti

Destinačný marketing a propagácia oblasti

7. Výstupy z rozhovorov s aktérmi pôsobiacimi v okrese Snina / NP Poloniny

Výstupy z rozhovorov

V rámci tvorby destinačnej stratégie sme realizovali **14 rozhovorov** s aktérmi, ktorí pôsobia v okrese Snina/NP Poloniny a majú spojitosť s cestovným ruchom. Účastníkom rozhovoru boli položené 3 základné otázky, a to:

1. Ako vidíte rozvoj celého regiónu Snina/Polonín v oblasti cestovného ruchu? Ako vnímate súčasný stav cestovného ruchu? Ako vnímate jeho budúcnosť?
2. V čom vidíte najväčšie prekážky a bariéry rozvoja cestovného ruchu v oblasti, čo podľa vás najviac bráni jeho rozvoju?
3. Čo by ste urobili ako prvé pre to, aby sa cestovný ruch v oblasti rozbehol a stal sa silnejším odvetvím?

Rozhovory boli realizované so zástupcami:

- NP Poloniny
- Nadácia Aevis
- OOCR Horný Zemplín
- Lesopoľnohospodársky majetok Ulič
- ZŠ s MŠ Ulič
- Komunitné a turistické centrum Ulič
- Poloniny Trail
- Penzión Chalupa
- Penzión Gabriela
- Remeslníci a malí podnikatelia s lokálnymi produktmi

Z rozhovorov jasne vyplynulo, že je potrebné **citlivo pracovať s prírodným prostredím**. Okres Snina má potenciál rozvíjať produkty v 3 základných oblastiach, a to je **príroda, tmavé nebo a rusínska kultúra**. Väčšina z účastníkov rozhovorov apelovala na **destinačnú spoluprácu**.

Účastníci rozhovorov najčastejšie spomínali, že v oblasti **chýbajú dostatočné ubytovacie a stravovacie kapacity**. V okrese sa nachádza **slabá ponuka atraktivít**, a to najmä v zimnom období alebo za zlého počasia. Ďalším problémom je **zlá informovanosť turistov**, ktorá by sa dala vyriešiť návštevníckymi centrami a vhodne zacielenou propagáciou.

Výhodou oblasti sú prírodné podmienky, možnosť využitia cyklotrás a turistických trás. Viacúčelová turistická trasa **Poloniny trail** je považovaná za dobrý krok na prilákanie väčšieho množstva turistov.

8. SWOT analýza cestovního ruchu v okrese Snina

SWOT analýza územia

SILNÉ STRÁNKY

- Ponuka zahrnutá do štyroch atribútov: história, kultúra, príroda a voda, ponuka je jasná, jednoduchá a nie je prehlcujúca
- Niekoľko oblastí pod pamiatkovou ochranou UNESCO, špecifické unikátne atraktivity
- Niekoľko aktívnych aktérov cestovného ruchu, ktorí sa podieľajú na rozvoji aj bez ďalšej motivácie
- Nízka nasýtenosť návštevnosti – prichádzajúci návštevník nie je konfrontovaný s davmi turistov (typicky na rozdiel od Tatier), ale s kludnou prírodou
- Blízkosť obľúbeným rekreačným strediskám, z ktorých je možné návštevníkov prilákať aj do okresu Snina
- Pozitívne vnímanie väčšiny (opýtaných) obyvateľov voči cestovnému ruchu

SLABÉ STRÁNKY

- Koordinovaný destinačný management je obmedzený a produkty cestovného ruchu nie sú rozvinuté
- Ubytovacích a stravovacích zariadení je v okrese nedostatok, nezanedbateľná časť sú súkromné zariadenia, ktoré neodvádzajú daň z ubytovania a menej kooperujú, množstvo prázdnych chátajúcich objektov
- Vzdialenosť a zlá dopravná dostupnosť od kľúčových zdrojových trhov návštevníkov, nedostatok liniek hromadnej dopravy aj parkovísk pri atraktivitách
- Slabá infraštruktúra – najmä vodovody a kanalizácie, ale aj chodníky, značenie, informačná infraštruktúra, chýbajú odbočky do lesov z hlavných ciest, odpočívadlá, toalety, požičovne
- Nedostatok ľudských zdrojov pre rozvoj CR
- Obce – nie všetky vyberajú daň z ubytovania a chýba im aj územný plán potrebný pre ďalší rozvoj
- Vysoký podiel sezónnej návštevnosti

PRÍLEŽITOSTI

- Oblasť má niekoľko atraktivít, ktoré sú v súlade s trendami cestovného ruchu – pre zážitkový turizmus, individualizáciu a sólo travel, zameranie na udržateľný cestovný ruch
- Potenciál pre silnejšie využitie rusínskej histórie a prvkov východného obradu
- Poloniny trail ako základný kameň rozvoja Polonín ako destinácie
- Vybudovanie malého letiska pre športové a súkromné lietadlá má potenciál pre celkom novú cieľovú skupinu návštevníkov z vyššej strednej a vyššej triedy
- Základná infraštruktúra pre letnú aj zimnú sezónu

HROZBY

- Zaostávanie za konkurenciou v ponuke produktov, služieb, v digitalizácii alebo v prispôbení zahraničným návštevníkom
- Obava časti obyvateľov z prílišnej komercializácie cestovného ruchu v tejto oblasti
- Správa štátnych pozemkov národných parkov prechádza pod Štátnu ochranu prírody SR, čím sa rozšírila pôvodný rozsah jej činnosti. Chýba však čas a financie na prípravu, čo môže významne ohroziť správu NP Poloniny.
- Ťažobná činnosť ohrozuje cesty, narušuje návštevnícky pôžitok a obmedzuje rozvoj

Záver analytickej časti

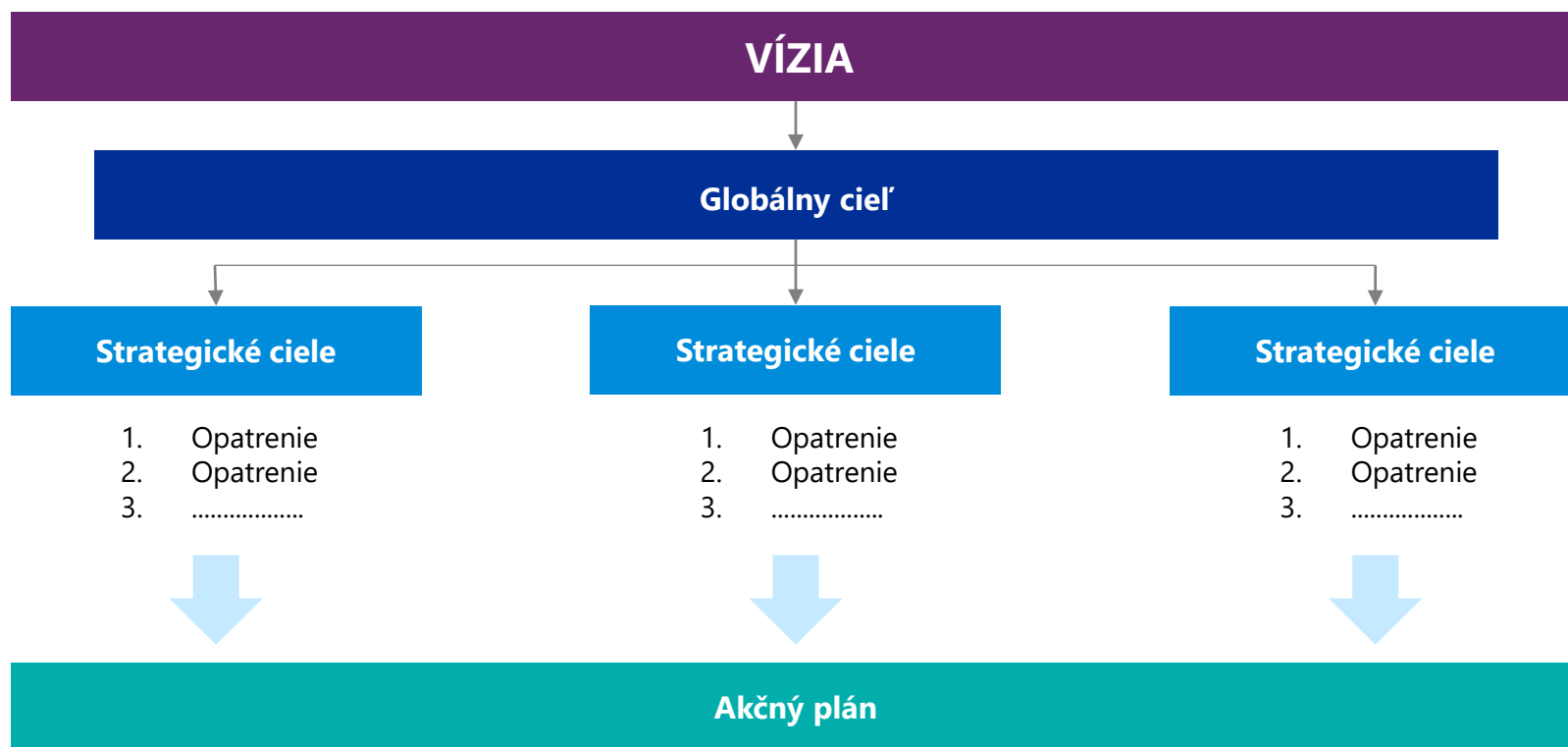
- Územie Polonín má veľmi vhodný **potenciál prírodného i kultúrno-historického cestovného ruchu**. V oblasti dochádza k spojeniu jedinečných prvkov **prírodného, kultúrneho i historického** bohatstva. **Bukovské vrchy** a ich časť **Národný park Poloniny**, zapísaný na zozname svetového dedičstva **UNESCO**, ponúka autentickú a svojráznu karpatskú prírodu. V okrese návštevník môže okúsiť typické rusínske pirohy alebo sa dozvedieť niečo o **histórii Rusínov**. O históriu, zvyky a tradície sa starajú a rozvíjajú ich rôzne organizácie ako sú školy, múzeá, osvetové strediská a ďalšie, avšak územie nedostatočne využíva miestne legendy, historické udalosti a významné osobnosti oblasti pre kultúrno-sociálny a ekonomický rozvoj.
- Ubytovacích a stravovacích zariadení je v okrese **nedostatočný počet**. Jedným z problémov, ktorý toto spôsobuje je nedobudovaná základná infraštruktúra, najmä absencia **vodovodu a kanalizácie**. Podľa Akčného plánu okresu Snina 2019–2023 iba 10 obcí z 34 je napojených na verejný vodovod a na verejnú kanalizáciu iba 6 obcí z 34. **Jedná sa o kľúčový nedostatok, ktorý neumožňuje podnikateľom rozvíjať ubytovacie a stravovacie služby.**
- Najrozšírenejším typom HÚZ sú **súkromné subjekty**. Dochádza tak k nepriznávaniu všetkých hostí, ktorí prenocovali v danej oblasti za účelom neplatenia dane z pobytu. Hotely sú v okrese iba tri, a to s maximálne tromi hviezdčkami. **Jediný štvorhviezdičkový hotel** v okolí okresu je Hotel Karpatia, ktorý sa nachádza v meste **Humenné**.
- Okres Snina je najvýchodnejším a **nedostatočne dostupným regiónom** Slovenska. Okresom nevedú žiadne diaľnice, medzinárodné cesty, iba cesty I., II. a III., triedy. **Železničná sieť je tiež v oblasti nerozvinutá**. Pri ceste do Sniny a obcí tohto okresu je nutné niekoľkokrát prestupovať a do samotnej Sniny vedie iba neelektrifikovaná jednokolesová trať. Naopak cyklotrasy a turistické trasy sa v okrese nachádzajú v hojnom počte.
- **Dopyt okresu Snina** má z dlhodobého pohľadu **rastúcu tendenciu**, avšak návštevnosť je výrazne sezónna s vrcholom počtu návštevníkov v lete a s významným poklesom v zime. Pomer domácich a zahraničných návštevníkov bol pred pandémiou približne 1:4 zahraničných ku domácim, v priebehu pandémie pomer klesol na 1:10. Najpočetnejšou skupinou sú **Česi**, ktorí, napriek vzdialenosti, **tvoria takmer polovinu zahraničných návštev**. Najperspektívnejšími segmentami klientov sú pôžitkári a dobrodruhovia z rôznych sociodemografických skupín.
- V okrese Snina pôsobí niekoľko organizácií zameraných na rozvoj cestovného ruchu územia. Organizácie nie sú vždy koordinované a spolupráca sa iba len rozvíja, čo je ale časté pre takmer všetky územia mimo hlavné turistické prúdy. Spolupráca však funguje veľmi dobre na cezhraničnej úrovni, najmä vďaka programu **Interreg V-A Poľsko-Slovensko** (2014-2020), ktorého sa dlhodobo účastní množstvo partnerov. Súčasne sú realizované alebo plánované projekty rozvoja oblasti, najmä **Poloniny trail**, ktorý pomôže prepojiť turistické chodníky v NP Poloniny.
- Analýza konkurencie ukazuje, že **okres Snina má silný potenciál pre rozvoj konkrétnych produktov**, ale **chýba mu základná infraštruktúra** pre obsluhu návštevníkov.
- **Digitalizácia ubytovacích i stravovacích zariadení**, o ktorých sú informácie na združujúcich weboch často neplatné, neaktuálne, neúplné, zastarané a nefunkčné. Úroveň digitalizácie ostatných aktérov je veľmi individuálna, niektorí aktéri intenzívne využívajú možnosť digitálnych nástrojov pre cestovný ruch, niektorí fungujú veľmi konzervatívne.

NÁVRHOVÁ ČASŤ

1. Vízia, globálny cieľ a strategické ciele

Východiská návrhovej časti

Súčasťou návrhovej časti Stratégia je podrobná stratégia rozvoja cestovného ruchu, ktorá je výsledkom analýzy a syntézy informácií o turizme a nadväzujúcich odvetviach v destinácii. Predmetom návrhovej časti je rozvojová vízia s platnosťou minimálne do roku 2030 a s presahom do ďalšieho obdobia. Na víziu nadväzujú merateľné ciele, pri ktorých boli stanovené žiaduce cieľové hodnoty tak, aby bolo možné lepšie sledovať ich dosiahnutie. Strategický rámec je ďalej rozpracovaný prostredníctvom štruktúry priorít a opatrení, ktoré vychádzajú z aktuálnych predpokladov a potenciálu cestovného ruchu v destinácii. Ich cieľom je riešiť konkrétne problémy cestovného ruchu v destinácii a vytvoriť vhodné podmienky na zabezpečenie udržateľného rozvoja destinácie. Opatrenia, aktivity a projekty sú doplnené o finančný rámec a čiastkové indikátory, ktoré slúžia na sledovanie efektivity ich realizácie. Výsledkom je definovanie aktivít a projektov, ktoré sú súčasťou Akčného plánu v implementačnej časti Stratégie.

Vízia

Vízia je vyjadrením ambície, kam by mala destinácia Poloniny v oblasti rozvoja cestovného ruchu smerovať. Vízia by mala mať dlhodobejší charakter, preto je stanovená s výhľadom do roku 2030. Destináciou Poloniny je myslené širšie vymedzenie územia, teda okres Snina.

Vízia cestovného ruchu destinácie Poloniny nadväzuje na už stanovený strategický smer a ďalej ho rozvíja. Pri naplnení cieľov Stratégie môže cestovný ruch destinácii priniesť ekonomickú prosperitu v podobe zamestnanosti a príjmov, ako aj prispieť celkovému zlepšeniu jej imidžu.

Vízia tak naznačuje cieľový žiaduci smer strategického rozvoja destinácie Poloniny v oblasti cestovného ruchu. Vízia sa opiera o silné stránky destinácie a vhodným spôsobom ich rozvíja s cieľom vytvárať podmienky pre udržateľný rozvoj turizmu.

VÍZIA CESTOVNÉHO RUCHU DESTINÁCIE POLONINY

Cestovný ruch realizovaný v destinácii Poloniny prispieva k ekonomickému i sociálnemu rozvoju destinácie a je nástrojom prosperity miestnych obyvateľov. Destinácia Poloniny je atraktívnym turistickým miestom a vyváženou a stabilnou destináciou.

Organizácie destinačného manažmentu v destinácii Poloniny intenzívne spolupracujú tak, aby bola destinácia prezentovaná komplexne, ponúkala široké spektrum produktov a služieb a návštevníkmi bola vyhľadávaná ako miesto na trávenie dovolenky v akomkoľvek ročnom období.

Rozšírená vízia (stavebné kamene)

Stavebné kamene konkretizujú stanovenú víziu, naznačujú smer, akým má byť vízia dosiahnutá a umožňujú víziu lepšie interpretovať vo vzťahu k subjektom, ktoré sa podieľajú na jej naplnení.

Ponuka produktov	Unikátnosť	Kooperácia	Kvalita	Inovácia
Špecifická produktová ponuka na mieru pre definované cieľové skupiny návštevníkov destinácie Poloniny.	Jedinečná produktová ponuka, ktorá destináciu Poloniny odlišuje od ponuky konkurenčných destinácií.	Intenzívna spolupráca zainteresovaných subjektov v destinácii Poloniny aj v okolitých destináciách.	Činnosti a aktivity, ktoré budú odrážať potreby, požiadavky a očakávania návštevníkov destinácie Poloniny.	Zdokonaľovanie ponuky destinácie Poloniny v budúcnosti – inovácia produktovej ponuky i riadenie destinácie.

Globálny cieľ

Globálny cieľ je stanovený za účelom sledovania postupu naplňania vízie a je ním meraný pokrok v jej naplňaní. Globálny cieľ je stanovený ako merateľný, aby bolo možné tento pokrok vyhodnotiť a prípadne na základe jeho vývoja prispôsobiť naplňaniu Stratégie.

STRATEGICKÝ CIEĽ CESTOVNÉHO RUCHU DESTINÁCIE POLONINY

Posilniť povedomie o destinácii Poloniny a jej potenciáli v rámci Slovenska i zahraničia, skvalitniť destinačnú spoluprácu v destinácii a na základe spoločnej propagácie zainteresovaných subjektov tak zvýšiť jej atraktivitu u návštevníkov a prispieť k navýšeniu návštevnosti destinácie v celoročnom meradle.

Globálny cieľ je v rámci Stratégie meraný nasledujúcimi indikátormi. Indikátory na úrovni globálneho cieľa Stratégie sú stanovené ako relatívne z dôvodu obmedzenia vplyvu objektívnych zmien vonkajších podmienok pre rozvoj cestovného ruchu:

Indikátory na meranie globálneho cieľa	Východisková hodnota (2019)	2025	2030	Zdroj merania
• Zvýšenie počtu prenocovaní hostí v HUZ v destinácii Poloniny	cca 30 tis.	+ 10 %	+ 25 % (*do budúcnosti apelovať na dosiahnutie 100 tis.)	Štatistický úrad SR
• Dĺžka pobytu hostí v HUZ v destinácii Poloniny	3,9	3,9	3,9	Štatistický úrad SR
• Zvýšenie spotreby z cestovného ruchu realizovaného v destinácii Poloniny	3,5 mil. EUR	+ 15 %	+ 35 %	Kalkulácia ekonomických prínosov na základe aktuálnych dát

Strategické ciele

Globálny cieľ je ďalej rozpracovaný v štruktúre strategických cieľov, na základe ktorých je stanovená štruktúra priorít Stratégie. Súčasťou strategických cieľov je aj sada indikátorov, ktoré umožňujú merať dosiahnutý úspech.

	Strategický cieľ	Indikátor	Cieľová hodnota indikátora (2030)	Zdroj merania
Strategický cieľ 1	Skvalitniť využitie potenciálu cestovného ruchu v destinácii Poloniny	<ul style="list-style-type: none"> Počet úspešne realizovaných projektov, ktorých iniciátormi bola destinácia Poloniny 	<ul style="list-style-type: none"> Aspoň 5 projektov za obdobie 	<ul style="list-style-type: none"> Databáza destinácie Poloniny
Strategický cieľ 2	Zefektívniť úroveň destinačnej spolupráce a partnerstva na území destinácie Poloniny	<ul style="list-style-type: none"> Počet aktívnych partnerov podieľajúcich sa na spolupráci v turizme v rámci destinácie Poloniny 	<ul style="list-style-type: none"> Min. 500 aktívnych partnerov v destinácii Poloniny a ich udržanie 	<ul style="list-style-type: none"> Databáza destinácie Poloniny
Strategický cieľ 3	Zlepšiť imidž cestovného ruchu, povedomie o destinácii Poloniny a atraktivitách	<ul style="list-style-type: none"> Zvýšenie záujmu o návštevu destinácie Poloniny 	<ul style="list-style-type: none"> Zvýšenie záujmu o návštevu destinácie Poloniny (populácia SR) o 15 % 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatívny a kvalitatívny výskum (*)
		<ul style="list-style-type: none"> Zvýšenie vracajúcich sa návštevníkov v destinácii Poloniny 	<ul style="list-style-type: none"> Zvýšenie podielov vracajúcich sa návštevníkov destinácie Poloniny o 10 % 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatívny a kvalitatívny výskum (*)

(*) merané na základe reprezentatívneho výskumu populácie

2. Rozvojové priority a ich opatrenia

Priority a opatrenia

V nadväznosti na strategické ciele sú na základe výsledkov analýzy, trendov a predpokladaných potrieb cestovného ruchu v destinácii a okolí stanovené prioritné oblasti a k nim čiastkové opatrenia. Jednotlivé opatrenia sú stanovené so zámerom využitia cestovného ruchu pre rozvoj destinácie, jej imidž a podporu prosperity podnikateľov a miestnych obyvateľov.

Priorita 1

Iniciácia skvalitnenia ponuky destinácie a jej dostupnosť

Opatrenie 1.1	Podpora rozvoja turistických cieľov s väzbou na potenciál a hlavné produkty
Opatrenie 1.2	Skvalitnenie dopravnej dostupnosti a prístupnosti destinácie a turistických cieľov

Priorita 2

Podpora systému riadenia destinácie (destinačný manažment)

Opatrenie 2.1	Rozvoj systému destinačnej spolupráce v destinácii
Opatrenie 2.2	Rozvoj kvality a podpora ľudských zdrojov v cestovnom ruchu
Opatrenie 2.3	Skvalitnenie zberu a využívania dát a informácií o cestovnom ruchu

Priorita 3

Marketingová stratégia destinácie

Opatrenie 3.1	Podpora tvorby regionálnych produktov a tém pre marketing cestovného ruchu
Opatrenie 3.2	Stratégia značky destinácie a jej marketingová komunikácia

Tieto priority a opatrenia budú napĺňané konkrétnymi aktivitami a následne projektmi. Ich obsahová náplň, organizačné zabezpečenie a časové rozloženie bude špecifikované v implementačnej časti Stratégie a Akčnom pláne.

Priorita 1 – Iniciácia skvalitnenia ponuky destinácie a jej dostupnosť

Opatrenie 1.1 – Podpora rozvoja turistických cieľov s väzbou na potenciál a hlavné produkty

Ciele a zámery opatrenia

- Vytvorenie podmienok pre vznik nových ubytovacích kapacít
- Zatraktívnenie destinácie pre rozvoj turizmu
- Rozšírenie služieb ponúkaných návštevníkom
- Zníženie vplyvu sezónnosti cestovného ruchu destinácie

Nástroje

- Rozpočet destinácie, KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, súkromné investície
- Národné dotačné programy, európske štrukturálne a investičné fondy
- Rozpočet Prešovského kraja a vybraných štátnych organizácií

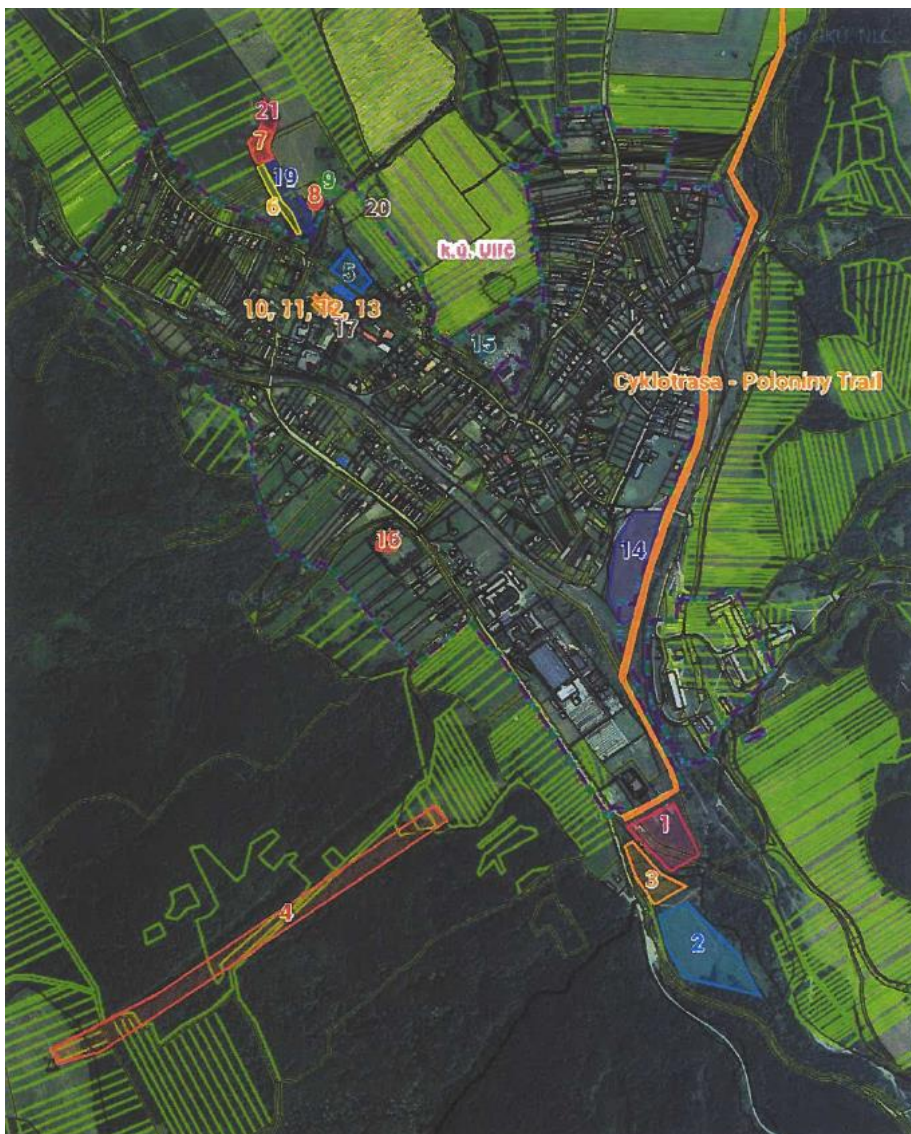
Stratégia opatrenia

Základným predpokladom pre rozvoj cestovného ruchu v destinácii je kvalitná infraštruktúra a pestrá ponuka služieb. Úlohou destinácie nie je takú infraštruktúru budovať, ale svojou činnosťou vytvoriť podmienky na realizáciu dôležitých verejných a súkromných investícií. Na účely vytvárania týchto podmienok by mala destinácia využiť svoje postavenie významného aktéra cestovného ruchu v území a v spolupráci s municipalitami, súkromnými a neziskovými subjektmi byť iniciátorom budovania infraštruktúry, ktorá v destinácii chýba alebo vykazuje nedostatky vo vzťahu k produktom cestovného ruchu. Pre zvýšenie svojej konkurencieschopnosti musí destinácia pracovať na dôležitých rozvojových projektoch, ktoré zvýšia možnosti pre rozvoj cestovného ruchu v destinácii. Výsledkom by malo byť zvýšenie voľnočasovej ponuky, ktorá destináciu dostatočne odliší a na základe ktorej bude možné vytvoriť konkurencieschopné produkty cestovného ruchu, ktoré majú silný trhový potenciál.

Súčasťou opatrení by malo byť aj dobudovanie sprievodnej infraštruktúry, a to predovšetkým vodovodu a kanalizácie v oblasti Polonín. Vďaka tomu dôjde k zlepšeniu zázemia pre návštevníkov destinácie. Riešený by mal byť aj rozvoj destinácie do budúcnosti, a to pomocou rámcového centrálného (jednotného) regulatívu, resp. územného plánu pre celú oblasť.

č.	Návrh aktivít	Garant	Spolupráca	Náklady
1.1.1	Iniciovať získanie dotácie na dobudovanie vodovodu a kanalizácie v oblasti Polonín	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, municipality	bez priamych nákladov
1.1.2	Iniciovať vznik jednotného územného plánu pre celú oblasť	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, municipality	bez priamych nákladov
1.1.3	Iniciovať vhodné infraštruktúrne projekty za účelom doplnenia produktov cestovného ruchu destinácie (astronómia, ezoterika, možnosti pre ľadoborcov)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, NP Poloniny	bez priamych nákladov
1.1.4	Spolupracovať s aktérmi na území destinácie v prípade budovania infraštruktúry cestovného ruchu (farma, geopark, militárne eventy)	Destinácia Poloniny	municipality, súkromný a neziskový sektor, NP Poloniny, investori	bez priamych nákladov
1.1.5	Podporovať starostlivosť o prírodné a kultúrne atraktivity destinácie (UNESCO pamiatky) a hľadať ich vhodné využitie na ďalší rozvoj cestovného ruchu a voľnočasových aktivít (obohatenie ponuky prírodných krás)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, NP Poloniny, súkromný a neziskový sektor, investori	bez priamych nákladov
1.1.6	Rozvíjať ponuku cestovného ruchu prostredníctvom vlastných rozvojových projektov (rekonštrukcia nehnuteľností na ubytovanie)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, prevádzkovatelia atraktivít, investori	podľa jednotlivých zámerných

Názorný príklad rozvoja jednej z hlavných lokalít

1. PUMP TRACK
2. Rybník
3. Vtáacie hniezdo
4. Bike park
5. Inventarizácia a úprava parku
6. Oddychová zóna
7. Lanové centrum
8. Hviezdne meditačné centrum
9. Bludisko
10. Street art maze Ulič
11. Múzeum – drevo v pohybe
12. Múzeum polície, colníkov, pašeráctva
13. Turistické informačné centrum
14. Autocamping
15. Vojenský cintorín
16. Retro turistickej ubytovne
17. Multifunkčné ihrisko
18. Úprava miestnych komunikácií
19. Osada rusínskych legiend
20. Rekonštrukcia amfiteátra
21. Rozprávkový les

Priorita 1 – Iniciácia skvalitnenia ponuky destinácie a jej dostupnosť

Opatrenie 1.2 – Skvalitnenie dopravnej dostupnosti a prístupnosti destinácie a turistických cieľov

Ciele a zámery opatrenia

- Skvalitnenie dostupnosti, prístupnosti a prepojenosti turistických cieľov a atraktivít
- Zlepšenie podmienok pre šetrné formy dopravy (pešia turistika, cykloturistika)
- Riešenie dôsledkov individuálnej dopravy spojenej s turizmom v destinácii
- Zníženie vplyvu sezónnosti cestovného ruchu v destinácii

Nástroje

- Rozpočet destinácie, KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, súkromné investície
- Národné dotačné programy, eur. štrukturálne a investičné fondy
- Rozpočet Prešovského kraja a vybraných štátnych organizácií

Stratégia opatrenia

Zásadným predpokladom rozvoja cestovného ruchu pre destináciu je kvalitná dopravná infraštruktúra vrátane jednoduchšej prístupnosti turistických cieľov a mobility návštevníkov medzi jednotlivými atraktivitami. Vhodne nastavené dopravné väzby môžu zvýšiť prínosy z cestovného ruchu pre destináciu. Návštevníkom je preto vhodné ponúknuť zaujímavé atraktívne dopravné spojenie s využitím rôznych foriem dopravy (pešia, cyklistická, cestná, verejná a pod.) s preferenciou verejnej dopravy na úkor tej individuálnej.

Z hľadiska produktového zamerania je dôležitý ďalší rozvoj prostredníctvom siete cyklotrás, peších a náučných chodníkov, ktoré musia byť rozširované a v spolupráci s partnermi udržiavané v bezchybnom stave. Prístupnosť turistických cieľov je potrebné zlepšiť najmä v oblasti NP Poloniny. Vyššia úroveň individuálnej dopravy v sezónnom období kladie veľký dôraz na riešenie dopravy v pokoji a ponuku alternatívnych foriem prepravy, ktorá bude uľahčovať mobilitu návštevníkov medzi turistickými atraktivitami (napr. prispôsobovanie hromadnej dopravy, alternatívne formy).

Súčasťou opatrení by malo byť aj vybudovanie parkovísk v cieľových obciach vrátane WC, infokiosku a občerstvenia, vybudovanie regionálnej autobusovej stanice v meste Snina a skvalitnenie a modernizácia budov železničných staníc v meste Snina a obci Stakčín.

č.	Návrh aktivít	Garant	Spolupráca	Náklady
1.2.2	Iniciovať skvalitňovanie siete peších trás, náučných chodníkov, cyklotrás a cyklotrás v destinácii (napr. dopĺňovanie chýbajúcich prepojk, prístupnosť NP Poloniny atď.)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR	bez priamych nákladov
1.2.3	Iniciovať prevázovanie turistických cieľov vhodnými formami dopravy vrátane budovania súvisiacej infraštruktúry (napr. navigačné systémy)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR	bez priamych nákladov
1.2.4	Iniciovať vznik vhodných prístupových dopravných bodov v destinácii s potrebnou infraštruktúrou (parkoviská, odpočívadlá, WC, infokiosky, občerstvenie, nabíjacie stanice pre elektrobicykle a pod.)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, investori	bez priamych nákladov
1.2.4	Podporovať prepojenie regiónu pomocou posilnenia sezónnej kyvadlovej prepravy (napr. cyklobusy, skibusy a pod.)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, prepravné spoločnosti	bez priamych nákladov

Priorita 2 – Podpora systému riadenia destinácie

Opatrenie 2.1 – Rozvoj systému destinačnej spolupráce v destinácii

Ciele a zámery opatrenia

- Zlepšenie výkonu činností destinácie v cestovnom ruchu a vytváranie podmienok pre destinačnú spoluprácu
- Zlepšiť úroveň partnerstva v cestovnom ruchu v destinácii
- Aktívne spolupracovať s ostatnými aktérmi v oblasti cestovného ruchu

Nástroje

- Rozpočet destinácie, Prešovského kraja, KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, zainteresovaných aktérov, súkromných organizácií, MVO
- Národné dotačné programy
- Kategorizácia organizácií destinačného manažmentu

Stratégia opatrenia

Destinácia Poloniny spadá v rámci krajskej úrovne do Prešovského kraja, resp. do krajskej organizácie cestovného ruchu Severovýchod Slovenska, v rámci oblastnej úrovne do Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš a v rámci lokálnej úrovne potom do organizácie Región Poloniny. Hlavnou úlohou destinácie Poloniny je predovšetkým efektívna koordinácia a poskytovanie marketingových a servisných služieb v oblasti cestovného ruchu na území okresu Snina.

Podmienkou funkčného systému destinačného manažmentu v destinácii je dôsledné uplatňovanie 3K princípu (komunikácia, koordinácia a kooperácia). Financovanie DMO musí byť založené na viaczdrojovom financovaní, ktorého súčasťou sú okrem prostriedkov z Prešovského kraja aj finančné zdroje dotačného financovania (externé zdroje) a finančné prostriedky členských a partnerských subjektov.

Destinácia Poloniny by mala aktívne iniciovať vznik lokálnej DMO, ktorá bude oblasť prezentovať ako jednotný celok. Kľúčové míľniky založenia lokálnej DMO s pracovným názvom „DMO Poloniny“ sú definované na nasledujúcich slidoch. Vzhľadom na kapacity destinácie je vhodné, aby v lokalitách s vysokou intenzitou cestovného ruchu bol iniciovaný vznik koordinátorov cestovného ruchu, ktoré pomôžu DMO s koordináciou cestovného ruchu na lokálnej úrovni. DMO by mala svoje aktivity rozvíjať aj v rámci cezhraničnej spolupráce.

č.	Návrh aktivít	Garant	Spolupráca	Náklady
2.1.1	Iniciovať vznik lokálnej DMO Poloniny	Destinácia Poloniny	MDV SR, PSK, KOČR, OOCR, mestá a obce, partneri	bez priamych nákladov
2.1.2	Iniciovať vznik koordinátorov cestovného ruchu na území destinácie v miestach s vyššou intenzitou cestovného ruchu	Destinácia Poloniny	mestá a obce	bez priamych nákladov
2.1.3	Zvyšovať podiel financovania svojej činnosti zo súkromných zdrojov	Destinácia Poloniny	prevádzkovatelia	bez priamych nákladov
2.1.4	Spolupracovať s turistickými informačnými centrami na území destinácie	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, MVO, súkromní prevádzkovatelia, AICES	podľa jednotl. zámerov
2.1.5	Zvyšovať podiel MVO a súkromných subjektov zapojených do destinačnej spolupráce v destinácii (rozšírenie databázy partnerov)	Destinácia Poloniny	partneri v destinácii	bez priamych nákladov
2.1.6	Rozvíjať cezhraničnú spoluprácu v oblasti turizmu	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, cezhraniční partneri	podľa jednotl. zámerov

Priorita 2 – Dôvody na dlhodobý rozvoj lokálnej DMO

Hlavným cieľom rozvoja DMO je vedenie destinácie, rozvoj cestovného ruchu a zvyšovanie konkurencieschopnosti destinácie na trhu cestovného ruchu. Funkčné DMO k tomu prispieva tým, že koordinuje a poskytuje svojim partnerským subjektom marketingové a servisné služby, a to partnerom z oblasti cestovného ruchu a z municipálneho sektora (primárne), ako aj partnerom/subjektom z nadväzujúcich odvetví (doplňovo, rozvojovo). Tým iste dochádza k zefektívneniu realizácie marketingových aktivít/propagácie destinácie a k využívaniu dostupných zdrojov v odvetviach cestovného ruchu a nadväzne aj v poľnohospodárstve, vo výrobe, v službách a pod.

Prínosy z cestovného ruchu vo funkčných destináciách:

- Zvýšený obrat v miestnej ekonomike
- Nové pracovné príležitosti
- Investície do destinácie
- Vyšší výber daní a poplatkov
- Spokojnosť a kvalita života miestnych obyvateľov
- Prevencia kriminality
- Pristťahovanie nových obyvateľov
- Nové podnikateľské príležitosti
- Zvýšenie konkurencieschopnosti
- Podpora regionálneho rozvoja
- Vyššie ceny nehnuteľností
- Prestíž destinácie (povedomie o destinácii)
- Potenciál na propagáciu iných odvetví/sektorov v destinácii
- Podpora záujmu o turizmus

Základným predpokladom úspechu je:

- funkčná, bohatá, kreatívna a prívetivá organizácia destinačného manažmentu
- KRAJ, MESTA a OBCE, kde si ich predstavitelia uvedomujú pozitívny prínos cestovného ruchu
- poskytovatelia služieb, ktorí vedia, že spolupráca a prívetivosť sa vypláca
- zainteresovaní a informovaní miestni spoluobčania
 - stratégie a plán
 - kontinuálne budovanie „destinácie“ a jej „povesti“
 - tvorba produktov cestovného ruchu a ich prezentácia

Partneri (potenciálni členovia lokálnej DMO, pokiaľ bude zriadená)

- Mestá a obce územia s dôrazom na sídla, ktoré na svojom území majú turistický potenciál alebo sú prirodzenými centrami (Snina, Stakčín, Ulič, Ublá, Nová Sedlica, Topoľa, Runina a pod.)
- Národný park Poloniny
- Oblastná DMO Hodný Zemplín
- KOOCR Prešovského kraja a Prešovský kraj
- Významné súkromné subjekty, činné na území (hotely u Sninských rybníkov, hotely a penzióny v území, ďalšie významné spoločnosti v území prevádzkujúce služby v oblasti cestovného ruchu)
- AEVIS
- Iné neziskové organizácie pôsobiace v oblasti (pri rozvoji cestovného ruchu)
- Iné subjekty, ktoré by mali záujem participovať na destinačnej spolupráci

Priorita 2 – Hlavné úlohy organizácie podporujúce dest. spoluprácu

3K – základný princíp destinačného manažmentu / destinačná spolupráca

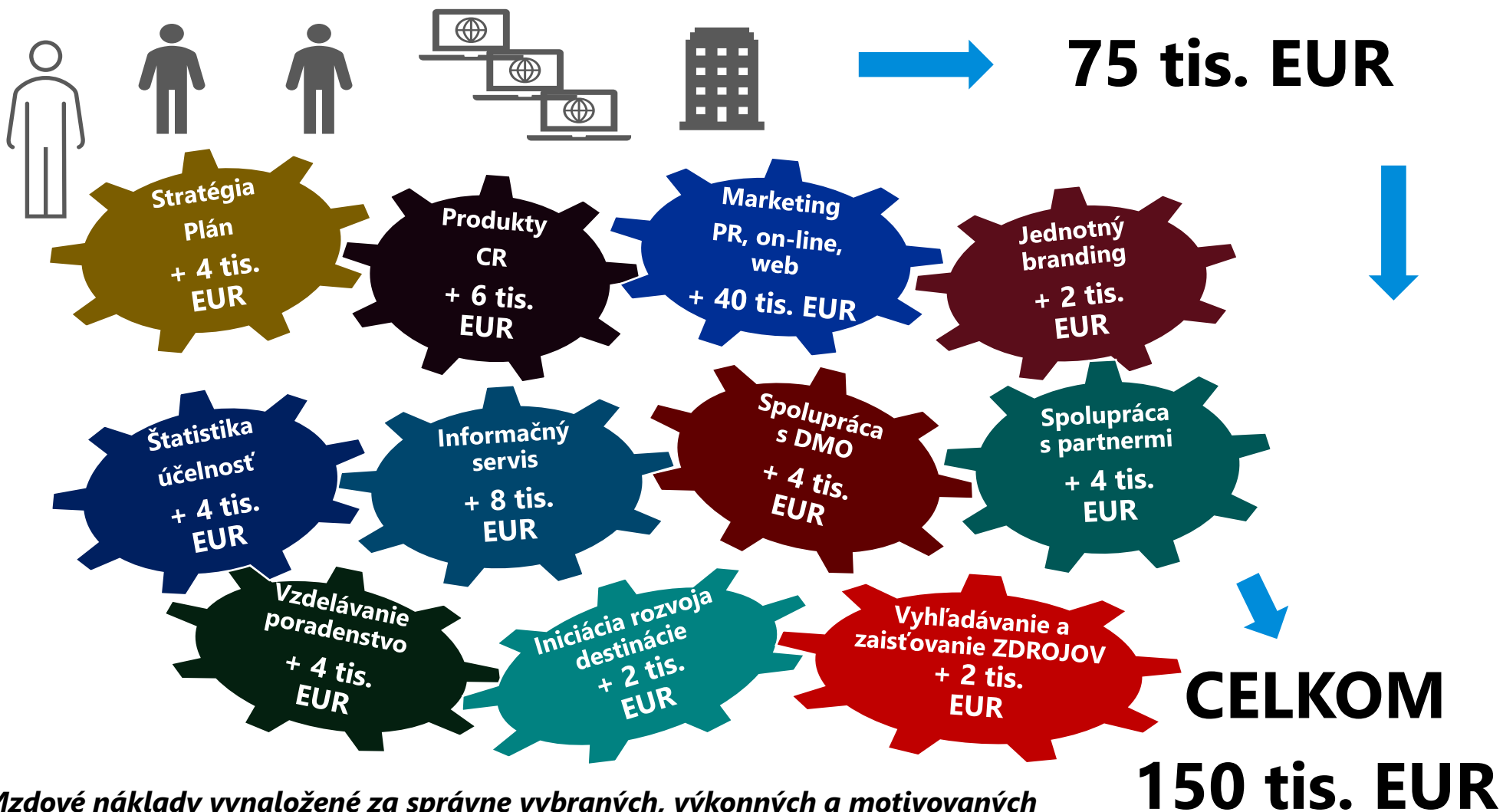
KOMUNIKÁCIA

KOOPERÁCIA

KOORDINÁCIA

Priorita 2 – Rámcové financovanie dest. spolupráce a marketingu

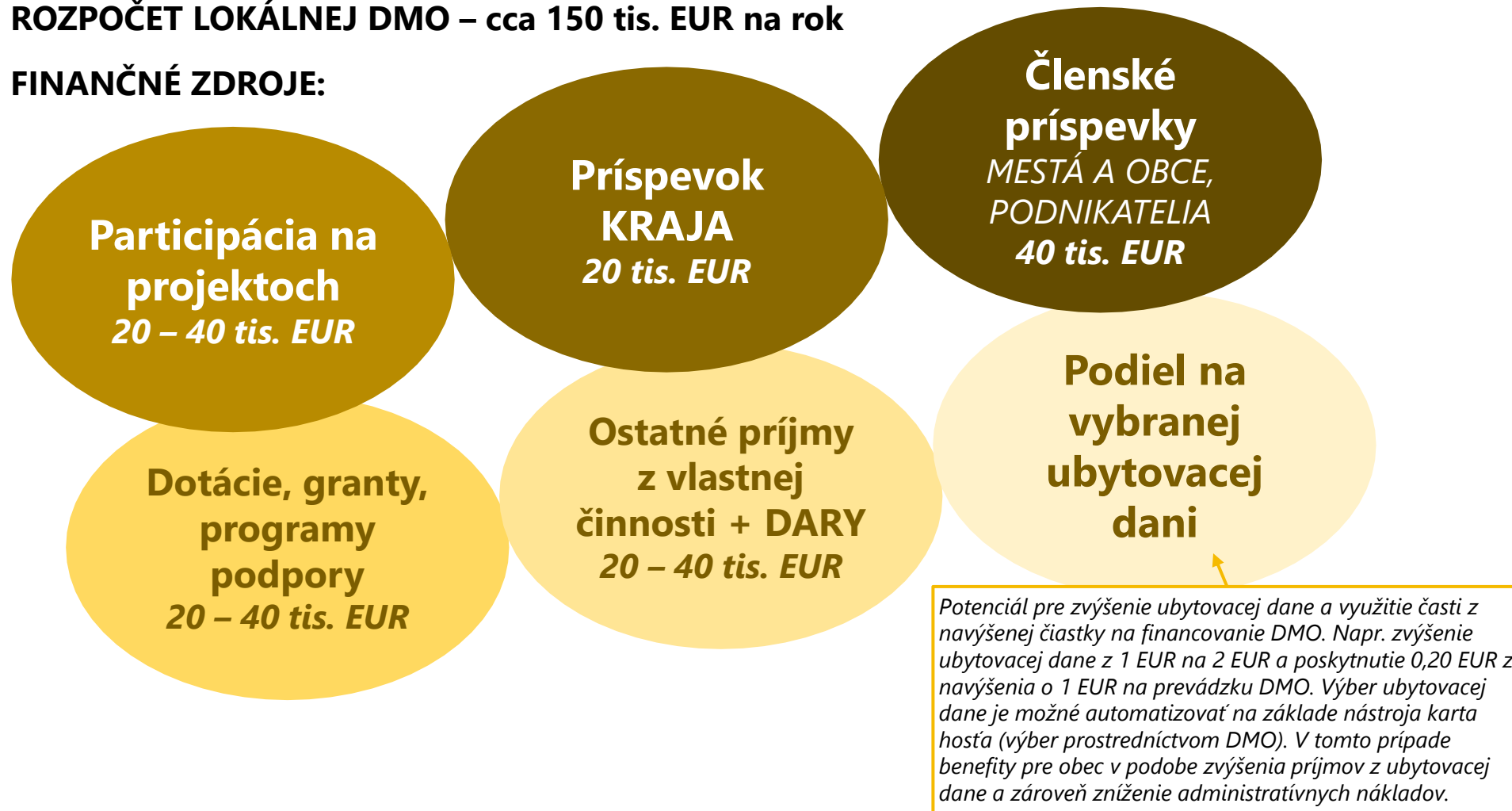
Mzdové náklady vynaložené za správne vybraných, výkonných a motivovaných odborníkov sú najefektívnejšie využité zdroje na rozvoj destinácie.

Priorita 2 – Minimálne náklady organizácie dest. manažmentu

Personálne zaistenie lokálnej DMO – *aspoň 3 osoby na plný ročný pracovný úväzok*

ROZPOČET LOKÁLNEJ DMO – cca 150 tis. EUR na rok

FINANČNÉ ZDROJE:

Rozpočet

Príjmy	1. rok od založenia DMO	2. rok od založenia DMO	3. rok od založenia DMO	4. rok od založenia DMO	5. rok od založenia DMO
Základné členské príspevky	5 000 EUR	5 000 EUR	5 000 EUR	5 000 EUR	5 000 EUR
Projektové a mimoriadne členské príspevky (participácia na projektoch, zámeroch od členov)	25 000 EUR	22 500 EUR	20 000 EUR	17 500 EUR	15 000 EUR
Participácia na projektoch od partnerov a nečlenov (napr. príjem z produktov)	5 000 EUR	7 500 EUR	10 000 EUR	12 500 EUR	15 000 EUR
Príspevok kraja / KOČR / OOCR Horný Zemplín	7 500 EUR	7 500 EUR	7 500 EUR	7 500 EUR	7 500 EUR
Dotácie, granty, programy podpory	7 500 EUR	10 000 EUR	12 500 EUR	15 000 EUR	15 000 EUR
Ostatné príjmy z vlastnej činnosti / dary, sponzoring	2 500 EUR	5 000 EUR	7 500 EUR	7 500 EUR	10 000 EUR
Podiel na vybranej ubytovacej dani	0 EUR	0 EUR	0 EUR	0 EUR	0 EUR
Spolu	52 500 EUR	57 500 EUR	62 500 EUR	65 000 EUR	67 500 EUR

305 000 EUR

Rozpočet

Výdaje		1. rok od založenia DMO	2. rok od založenia DMO	3. rok od založenia DMO	4. rok od založenia DMO	5. rok od založenia DMO
Prevádzka	Mzdové náklady	20 000 EUR	25 000 EUR	30 000 EUR	30 000 EUR	30 000 EUR
	Administratívne náklady	4 000 EUR	4 500 EUR	5 000 EUR	5 000 EUR	5 000 EUR
	Prevádzkové náklady	4 000 EUR	4 500 EUR	5 000 EUR	5 000 EUR	5 000 EUR
	Vyhľadávanie a zaistovanie zdrojov	2 500 EUR	2 500 EUR	2 500 EUR	2 500 EUR	2 500 EUR
Destinačný manažment	Stratégia a plán	500 EUR	500 EUR	500 EUR	500 EUR	1 000 EUR
	Štatistika, účelnosť	500 EUR	500 EUR	500 EUR	500 EUR	500 EUR
	Informačný servis	3 500 EUR	2 000 EUR	1 500 EUR	1 500 EUR	1 500 EUR
	Spolupráca s DMO	500 EUR	500 EUR	500 EUR	500 EUR	500 EUR
	Spolupráca s partnermi	1 000 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR	1 500 EUR	1 500 EUR
Destinačný marketing	Produkty CR	2 500 EUR	2 500 EUR	2 500 EUR	2 500 EUR	2 500 EUR
	Online marketing, PR (web, soc. siete, e-mailing, blogy, influencer marketing atď.)	5 000 EUR	6 000 EUR	6 000 EUR	7 000 EUR	8 000 EUR
	Offline marketing, PR (tlačené materiály, propagačné akcie atď.)	5 000 EUR	6 000 EUR	6 000 EUR	7 000 EUR	8 000 EUR
	Jednotný branding	1 500 EUR	500 EUR	500 EUR	500 EUR	500 EUR
Inves- tície	Iniciácia rozvoja destinácie	2 000 EUR	1 500 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR
Spolu		52 500 EUR	57 500 EUR	62 500 EUR	65 000 EUR	67 500 EUR

305 000 EUR

Priorita 2 – Kľúčové míľniky procesu založenia lokálnej DMO Poloniny

1) Všeobecný konsenzus v území nad zmyslom založenia lokálnej DMO v okrese Snina

- vymedzenie územia
- upresnenie názvu územia (napr. „DMO Poloniny“)
- analýza aktérov
- zhodnotenie, či je možné využiť už predpripravený / funkčný subjekt alebo je potrebné založiť nový

2) Spolupráca s Prešovským krajom / KOČR Severovýchod Slovenska / OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš

- prerokovanie podpory na činnosť organizácie, pravidiel dlhodobej spolupráce

3) Identifikácia a následné menovanie Projektového manažéra procesu založenia lokálnej DMO (s možným menovaním dotyčného do pozície Riaditeľa lokálnej DMO)

4) Príprava zakladacích dokumentov organizácie, predovšetkým Stanov lokálnej DMO

5) Príprava Vízie rozvoja oblasti a činnosti organizácie lokálnej DMO

6) Založenie lokálnej DMO Poloniny

- zakladacia členská schôdza, registrácia

7) Príprava / aktualizácia strategických dokumentov

- predovšetkým Strategického plánu rozvoja oblasti a činnosti lokálnej DMO Poloniny
- Akčného plánu vr. návrhu marketingových aktivít / marketingovej činnosti

8) Začatie činnosti lokálne DMO Poloniny

Harmonogram

Č.	Popis aktivity	Čas (týždne)
1	Rokovania zainteresovaných za účelom dohody o založení destinačnej spolupráce / zriadenia organizácie	0.
2	Príprava stanov a nadväzných dokumentov potrebných na založenie	0. – 4.
3	Prerokovanie všetkých prípravných dokumentov	4. – 6.
4	Začatie hľadania riaditeľa novej organizácie	3. – 6.
5	Zakladacia schôdza	6.
6	Výber riaditeľa/riaditeľky	6.
7	Príprava plánu činnosti organizácie v strednodobom (3 roky) a krátkodobom horizonte (1 rok)	5. – 8.
8	Začatie činnosti	8.

Priorita 2 – Minimálne náklady organizácie dest. manažmentu

Financovanie činnosti organizácie destinačného manažmentu je závislé aj od počtu prenocovaní hostí v destinácii.

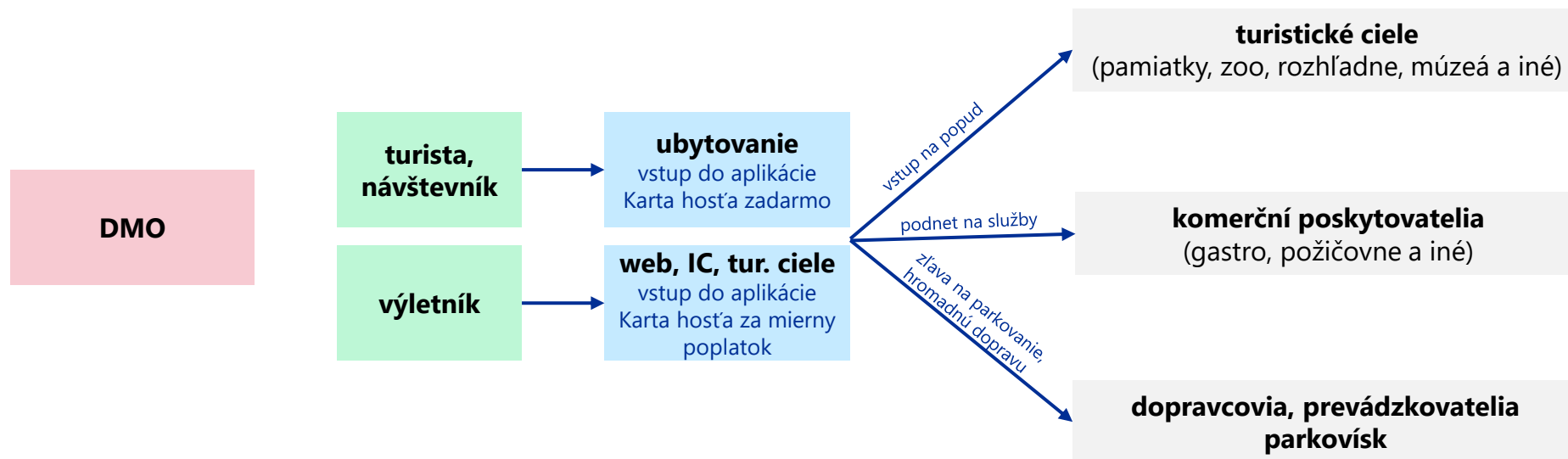
V prípade, že DMO bude pracovať s rozpočtom 150 tis. EUR, 5 % tržbou a jej činnosť zabezpečia 3 zamestnanci, je nutné získať z prínosov z cestovného ruchu, ktorý je v regióne vytváraný, 3 mil. EUR. Zrealizovaný obrat v multiplikácii musí teda byť 15 mil. EUR, tzn., že turisti v destinácii minú 7,5 mil. EUR. Takú čiastku sa podarí získať iba v tom prípade, že turisti v destinácii zrealizujú cca 100 tis. prenocovaní.

Aplikácia Karta hosťa

Aplikácia Karta hosťa je manažérsky systém destinácie, ktorý prináša hosťom (predovšetkým tým ubytovaným) v danej destinácii motiváciu k návšteve ďalších atraktivít a možnosti využitia ďalších subjektov cestovného ruchu (napr. na základe zľavovej politiky). Aplikácia je sprievodcom turistov, návštevníkov i výletníkov po regióne, ponúka významnú väčšinu služieb, ktoré sa v regióne nachádzajú. Cieľom tohto systému je motivovať návštevníkov k vyššej spotrebe, iniciovať predĺženie pobytu a koordinovať návštevníkov destinácie.

Prístup do aplikácie dostane zadarmo každý, kto sa v danej lokalite ubytuje. Výletníci, ktorí v danej destinácii nespávajú, si môžu prístup do aplikácie zakúpiť za mierny poplatok.

Motivačné stimuly plynúce z Karty hosťa sa dajú uplatniť vo všetkých zapojených subjektoch v danom regióne. Ide o turistické ciele, ako sú pamiatky, zoo, rozhľadne, múzeá, prírodné atraktivity, reštaurácie a gastroprevádzky, požičovne a iní komerční prevádzkovatelia. Kľúčovými zapojenými subjektmi musia byť dopravcovia a prevádzkovatelia parkovísk (zľava na parkovanie či lacnejšia hromadná doprava). Práve stimuly u dopravcov motivujú návštevníkov, aby nezachádzali s autami do centier obcí/miest, k prírodným či iným atraktivitám a nezahľcovali parkoviská a komunikácie.

Aplikácia Karta hosťa

FINANCOVANIE

Celý systém aplikácie Karta hosťa by ideálne mal pôsobiť na celonárodnej platforme, mal by byť však prispôsobený danej destinácii, takže o túto časť by sa starala príslušná lokálna DMO (prípadne krajská DMO v miestach, kde nepôsobí žiadna oblastná DMO). Vďaka správe systému zo strany príslušnej DMO by mala tejto DMO plynúť suma na túto správu a predovšetkým na vlastnú činnosť DMO. Pomocou tejto centrálnej správy v rámci destinácie by malo byť umožnené zabezpečiť efektívny výber poplatku z ubytovania kompletne z celej destinácie.

Výber poplatku z ubytovania je teda možné automatizovať na základe nástroja Karta hosťa. V tomto prípade plynú pre obce/kraj benefity v podobe zvýšenia príjmov z poplatku z ubytovania a zároveň zníženia administratívnych nákladov.

APLIKÁCIA KARTA HOSŤA JE VÝHODNÁ PRE VŠETKY ZÚČASTNENÉ STRANY:

- Ubytovaný hosť môže čerpať podnety na rôznych miestach v destinácii a vďaka tomu zatraktívni a zefektívni svoj pobyt, ušetrí peniaze.
- Ubytovatelia, ktorí sú zapojení do systému karty, získavajú ďalší marketingový nástroj, ktorý ich efektívne propaguje vo väzbe na celú destináciu.
- Poskytovatelia služieb svojím zapojením do systému prostredníctvom podnetov motivujú turistov, návštevníkov i výletníkov k tomu, aby zavítali práve k nim. Zároveň prispievajú na činnosť DMO, ktorá podporuje rozvoj cestovného ruchu v danej destinácii a pomocou marketingových nástrojov usiluje o vyššiu atraktivitu a návštevnosť regiónu. Poskytovatelia zliav získavajú reklamu, ich služby sú uvedené v aplikácii. Návštevníci sú v destinácii motivovaní k vyššej útrate.
- Obce vďaka projektu Karta hosťa zvyšujú výnos z vybraných poplatkov z ubytovania a zároveň šetria administratívne náklady na správu systému, o tú sa stará DMO.

Priorita 2 – Destinačná spolupráca

Zaistenie financovania lokálne DMO

- **Členské príspevky podľa stanov:**
 - základné – pokrývajú chod organizácie (rôzne naprieč členmi)
 - špecifické – mimoriadne, nepovinné (predovšetkým zložky ver. sektora)
 - projektové – podpora na špecifickú aktivitu (akýkoľvek subjekt)
 - *prípadne vytvorenie systému v závislosti od vybraných ubytovacích poplatkov*
- **Príspevok kraja na činnosť organizácie**
- **Partnerské príspevky, spoluúčasť / kofinancovanie projektov / aktivít**
- **Sponzoring, darcovstvo, crowdfundingové programy**
- **Granty, dotácie a podpora (program podpory CR, európske fondy, ...)**
- **Systémové príjmy z vlastnej činnosti**

Financovanie DMO musí byť viaczdrojové.

Členská základňa DMO

- **Kraj a krajská centrála cestovného ruchu**
 - koordinátor spolupráce
- **Oblasťná DMO**
- **Lokálne DMO / MAS / DSO / mikroregióny / turistické mestá**
 - možnosť zdieľať know-how, koordinovať svoje aktivity s ďalšími destináciami
 - možnosť ovplyvňovať spôsob prezentácie svojho územia v rámci celku
- **Prevádzkovatelia turistických cieľov**
 - turistické atraktivity – motívatory na návštevu destinácie
- **Podnikatelia a subjekty činné v oblasti cestovného ruchu**
 - infraštruktúra cestovného ruchu (ubytovanie, gastronómia, požičovne a pod.)
- **Ďalšie podnikateľské či iné súkromné či neziskové subjekty sekundárne naviazané na cestovný ruch**
 - subjekty nepriamo naviazané na cestovný ruch, participujú na ňom

Priorita 2 – Organizačné usporiadanie DMO

Členská základňa – zakladatelia a členovia spolku (skupinové usporiadanie)

SKUPINA Municipálna

Dobrovoľné zväzky obcí, mikroregióny, mestá a obce

SKUPINA Cieľová/Destinačná

Prevádzkovatelia turistických cieľov – neziskové organizácie, prípadne podnikateľské subjekty, ktoré prevádzkujú atraktívne turistické ciele, „magnety“ turizmu

SKUPINA Profesná

Podnikateľské subjekty, prípadne neziskové organizácie, ktoré prevádzkujú infraštruktúru cestovného ruchu (ubytovanie, gastronómiu, ďalšie služby) a/alebo nadväzné služby

Každý člen je oprávnený zúčastniť sa na rokovaní Členskej schôdze. Členská schôdza rozhoduje hlasovaním po Členských skupinách.

Zvolený predseda a podpredseda každej SKUPINY sú vhodnými nominantmi do Správnej rady. Každá SKUPINA navrhuje svojho zástupcu do Kontrolnej komisie.

Voľba a odvolanie členov Správnej rady (6 členov – 2 za skupinu)

Členská schôdza
(najvyšší orgán spolku)

Voľba a odvolanie členov Kontrolnej komisie (3 členovia – 1 za skupinu)

Volí, rozhoduje a schvaľuje podľa svojej pôsobnosti vymedzenej v Stanovách.

Správna rada
(odborný orgán spolku)

Riadi vnútorné činnosti Spolku. Určuje základné zameranie výkonu činnosti Spolku.

Voľba a odvolanie Riaditeľa

Riaditeľ
(štatutárny zástupca spolku, výkonný)

Je oprávnený za Spolok rokovať, rozhodovať o otázkach spojených s fungovaním Spolku.

Kontrolná komisia
(kontrolný orgán spolku)

Dohliada na výkon pôsobnosti Správnej rady a Riaditeľa. Dohliada a kontroluje správnosť všetkých evidencií.

Rozhodcovská komisia
(orgán zriadený stanovami)

Rieši sporné záležitosti patriace do spolkovej samosprávy.

Priorita 2 – Podpora systému riadenia destinácie

Opatrenie 2.2 – Rozvoj kvality a podpora ľudských zdrojov v cestovnom ruchu

Ciele a zámery opatrenia

- Zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu v rámci destinácie
- Zlepšenie dostupnosti a kvality ľudských zdrojov v cestovnom ruchu a nadväzujúcich službách

Nástroje

- Rozpočet destinácie, Prešovského kraja, KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, miest a obcí
- Európske investičné a štrukturálne fondy
- Technické predpoklady kvality a produktovej certifikácie jednotlivých profesijných združení

Stratégia opatrenia

Kvalita služieb a zákaznícka spokojnosť sa v posledných rokoch stále viac stáva nástrojom konkurencieschopnosti každej destinácie. Spokojnosť s kvalitou služieb na úrovni destinácie je však daná úrovňou služieb jednotlivých poskytovateľov. Pokiaľ majú byť turistické destinácie na území kraja vnímané ako excelentné, je nutné pracovať s rozvojom kvality služieb na úrovni jednotlivých poskytovateľov. Pre šandardizáciu úrovne kvality služieb slúžia medzinárodne porovnateľné jednotné odborové technické predpoklady kvality (normy/štandardy stanovujúce minimálne požiadavky na danú službu) a produktové certifikácie (napr. Vitajte cyklisti, certifikácia regionálnych produktov), ktorých nositeľmi sú profesijné združenia, prípadne verejné inštitúcie. Tieto systémy sú však úplne dobrovoľné. Úlohou destinácie by mala byť podpora zvýšenia počtu oficiálne certifikovaných subjektov na území destinácie. To možno dosiahnuť zvýhodňovaním oficiálne certifikovaných subjektov v rámci spolupráce na projektoch destinácie alebo marketingových aktivitách. Ďalšie podstatné skvalitnenie úrovne služieb je možné dosiahnuť prostredníctvom moderných systémov riadenia kvality a ich zavádzania aj do oblasti služieb cestovného ruchu. Destinácia by sa mala v spolupráci s Prešovským krajom, Slovakia Travel, KOČR, OOCR a profesijnými organizáciami usilovať o zvýšenie počtu certifikovaných subjektov v rámci takýchto systémov na území destinácie. Podstatný vplyv na kvalitu poskytovaných služieb má tiež kvalita a dostupnosť ľudských zdrojov, pretože znalosti, vedomosti a skúsenosti pracovníkov sa priamo odrážajú na úrovni výsledného produktu a jeho vnímania návštevníkom. V tejto oblasti by malo byť úlohou destinácie podporovať osvetu v oblasti cestovného ruchu.

č.	Návrh aktivít	Garant	Spolupráca	Náklady
2.2.1	Zo strany destinácie rozvíjať spoluprácu s oficiálne certifikovanými subjektmi	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS	bez priamych nákladov
2.2.2	Vykonávať osvetu a realizovať vzdelávacie akcie k významu cestovného ruchu	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	bez priamych nákladov
2.2.3	Prispôbovať vzdelávací systém destinácie potrebám vzdelávania v oblasti cestovného ruchu a nadväzujúcich služieb	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, mestá a obce, školy	bez priamych nákladov

Priorita 2 – Podpora systému riadenia destinácie

Opatrenie 2.3 – Skvalitnenie zberu a využívania dát a informácií o cestovnom ruchu

Ciele a zámery opatrenia

- Skvalitnenie využívania dát a informácií pre rozhodovanie aktérov cestovného ruchu v destinácii

Nástroje

- Štatistický úrad SR
- Systém sledovania ukazovateľov cestovného ruchu na úrovni destinácie
- Výskumy trhu (profiláčne a motivačné vyšetrenie)
- Signalizačné dáta mobilných operátorov

Stratégia opatrenia

Vytváranie dátovej a informačnej základne pre monitorovanie vývoja ponuky a dopytu cestovného ruchu je základnou súčasťou princípov destinačného manažmentu. Overené dáta a informácie umožňujú všetkým zainteresovaným stranám vykonávať kvalitnejšie strategické rozhodnutia i lepšie operatívne riadiť svoju činnosť. Základným poskytovateľom dát v cestovnom ruchu je Štatistický úrad SR, ktorý vytvára základné informačné databázy. Informačnú a dátovú základňu je nutné vytvárať aj z dôvodu vyhodnocovania indikátorov stanovených na úrovni tejto Stratégie. Dôležitou súčasťou informačnej a dátovej základne cestovného ruchu sú aj marketingové informácie, ktoré slúžia pre správne zacielenie marketingovej komunikácie v destinácii a poskytovateľov služieb. Úlohou organizácií destinačného manažmentu je tiež vzdelávať aktérov cestovného ruchu v dostupných dátových zdrojoch a ich využívaní pre svoje rozhodovanie.

č.	Návrh aktivít	Garant	Spolupráca	Náklady
2.3.1	Vytvárať vlastnú informačnú databázu zahŕňajúcu dáta pre strategické riadenie o rozvoji cestovného ruchu na území destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	cca 2 – 6 tis. EUR ročne
2.3.2	Realizovať marketingové výskumy (kvantitatívne a kvalitatívne zistenia/výskumy) za účelom marketingovej komunikácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	cca 6 – 8 tis. EUR ročne
2.3.3	Vzdelávať aktérov cestovného ruchu v oblasti práce s dátami a ich využívaní	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	cca 4 – 6 tis. EUR ročne
2.3.4	Podporovať sieťovanie (networking) a s tým spojené zdieľanie informácií a zefektívnenie propagácie destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	bez priamych nákladov

Priorita 3 – Rozvoj princípov destinačného marketingu

Opatrenie 3.1 – Podpora tvorby regionálnych produktov a tém pre marketing cestovného ruchu

Ciele a zámery opatrenia

- Stanoviť podmienky pre vytvorenie uceleného produktového portfólia cestovného ruchu destinácie a jeho rozvoj na základe produktových stratégií

Nástroje

- Rozpočet destinácie, Prešovského kraja, KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, miest a obcí
- Národné dotačné programy, Európske investičné a štrukturálne fondy
- Produktové stratégie

Stratégia opatrenia

Kvalita produktov cestovného ruchu a tém pre marketingovú komunikáciu rozhoduje o atraktivite destinácie. Tvorcom produktovej ponuky sú predovšetkým poskytovatelia služieb a prevádzkovatelia atraktivít. Úlohou lokálne DMO je ponuku týchto subjektov vzájomne prepájať a vytvárať z nich ucelené produktové ponuky a témy pre komunikáciu. Za tým účelom musí lokálna DMO mať k dispozícii nielen sieť partnerov v destinácii, zástupcov na úrovni lokálnych destinácií, ale aj dostatočné personálne a finančné zdroje. O celkovej úspešnosti týchto produktov potom rozhoduje nielen kvalita ponuky, ale aj premyslené produktové stratégie organizácií destinačného manažmentu.

Hlavnou úlohou lokálne DMO je aktívne pomáhať ponuku destinácie vzájomne prepájať, aby mohla byť komunikovaná na jednotlivé zdrojové trhy a cieľové segmenty návštevníkov v súlade s aktuálnym dopytom a trendmi. Pre každý produkt by DMO mali mať k dispozícii jasnú produktovú stratégiu zahŕňajúcu spôsob rozvoja produktov a ich podporu prostredníctvom vhodných komunikačných nástrojov. Systém produktov DMO musí byť založený na jedinečnej a originálnej ponuke (USP – Unique Selling Proposition a RTB – Reason to Believe). Predvolený systém produktov je súčasťou tejto stratégie. Produktovú ponuku je nevyhnutné prispôbovať lokálnym odlišnostiam, napr. prírodné aj kultúrne pamiatky UNESCO, NP Poloniny, CHKO Vihorlat. Pre produktovú ponuku je tiež vhodné využívať lokálne špecifiká destinácie, napr. miestnej výroby, gastronómické špeciality, tradície, autenticita územia.

Špecifickou súčasťou produktovej ponuky destinácie sú akcie (eventy), ktoré majú veľmi pozitívny vplyv na návštevnosť, prispievajú k zvýšeniu prestíže a imidžu miesta ich konania a pomáhajú znižovať dopady sezónnosti.

č.	Návrh aktivít	Garant	Spolupráca	Náklady
3.1.1	Vytvárať systém produktov a marketingových tém destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, partneri v destinácii, Slovakia Travel	podľa jednotl. zámerov
3.1.2	Stanoviť základné produkty produktovej stratégie a pracovať na ich naplnení	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, partneri v destinácii, Slovakia Travel	podľa jednotl. zámerov
3.1.3	Podporovať akcie (eventy) v destinácii s regionálnym a nadregionálnym dosahom (komunitné eventy, dielne / workshopy)	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, partneri v destinácii, Slovakia Travel	podľa akcie

Priorita 3 – Produkty cestovného ruchu

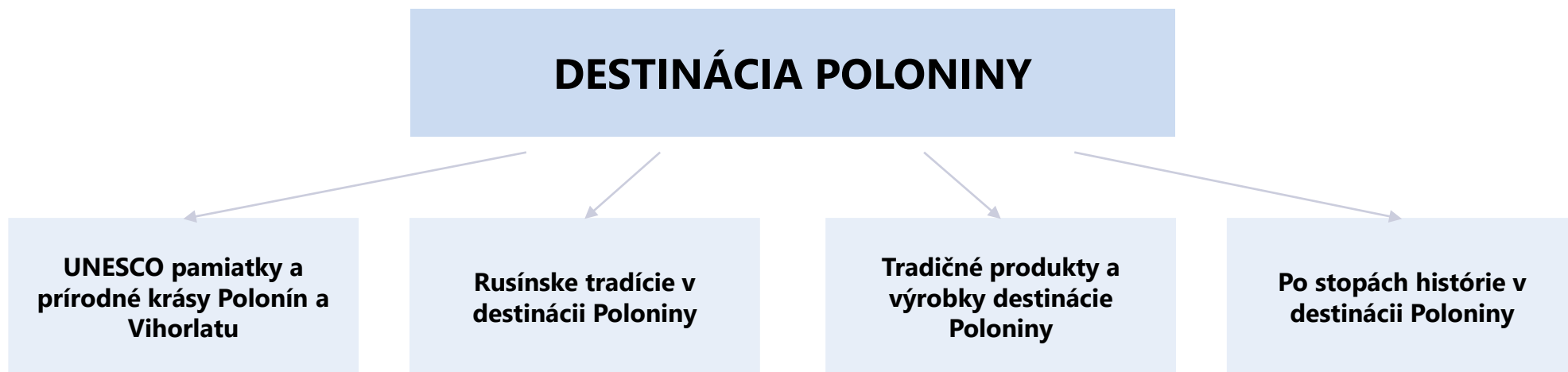
V tejto časti je navrhnutý základný systém produktov cestovného ruchu, ktorý vychádza z analýzy potenciálu destinácie. Pri navrhovaní systému produktov boli vzaté do úvahy základné konkurenčné výhody a USP (Unique Selling Proposition) destinácie, ktorými je najmä kultúrno-historická ponuka destinácie, prírodné bohatstvo, krajina vhodná pre cyklistiku i pešiu turistiku a ďalšie predpoklady cestovného ruchu.

Základom tu navrhnutých produktov je orientácia na zážitok a ich obchodné zameranie umožňujúce ich rozvoj na základe princípov destinačnej spolupráce.

Produkty je potrebné vytvárať pre konkrétne cieľové skupiny. Dôležitú úlohu tu teda zohráva segmentácia klientely, tzn. vhodná ponuka pre konkrétnu cieľovú skupinu. Z dôvodu budovania pozitívneho imidžu destinácie a jej konkurencieschopnosti je teda nutné neustále zisťovať požiadavky a prania návštevníkov a priebežne pripravovať nové produkty, ktoré budú tieto požiadavky akcentovať, odporúčame využívať tzv. archetypálnu segmentáciu klientely.

Príklady vybraných produktov cestovného ruchu:

- Produkty | Českobudějovicko - Hlubocko, z.s. (cb-hl.cz)
- Cykloturistický zájazd okolím Litomyšle (ceskomoravskepomezí.cz)

Priorita 3 – Segmentácia klientely

Agentúra CzechTourism v súčasnej dobe využíva modernú archetypálnu segmentáciu cestovného ruchu. Archetypálna segmentácia sa zakladá na spotrebnom správaní, postojoch a očakávaní návštevníka v destinácii. Segmentácia rozlišuje celkom päť archetypov: flámovači, dobrodruhovia, pútnici, pôžitkári a rekreanti. Jednotlivé skupiny pri plánovaní cesty využívajú odlišné zdroje informácií a v destinácii vyhľadávajú iné aktivity. Na ďalších stranách sú uvedené produkty cestovného ruchu a k nim odpovedajúce hlavné segmenty klientely.

Flámovači

Hlavným dôvodom pre cestovanie segmentu flámovačov je predovšetkým nočná zábava na nových miestach, ktorá je cenovo dostupná. Cieľovú destináciu navštevujú bez cestovnej kancelárie a v skupine priateľov na základe odporúčaní na internete. Ubytovávajú sa v hosteloch, apartmánach alebo u známych. Program riešia tradične až na mieste a je založený na navštevovaní barov a klubov.

Dobrodruhovia

Pre dobrodruhov je najdôležitejšie poznávanie nových miest so snahou o autentický zážitok. Trasa býva starostlivo naplánovaná bez využitia cestovných kancelárií a jej súčasťou je poznávanie lokálnych obyvateľov a návšteva miestnych kultúrnych podujatí a koncertov. Pri cestovaní často aktívne športujú a radi podnikajú turistické výlety za atraktivitami v okolí destinácie. Dobrodruhovia sú zaistení ľudia najrôznejšieho veku.

Pútnici

Segment pútnikov cestuje za poznaním miestnej kultúry, tradícií obyvateľov a lokálnych jedál. Na svojich cestách navštevujú hrady a zámky, historické mestá a pamiatky. Pútnici sú veľmi citliví na dodržiavanie ľudských práv a toleranciu. Do cieľovej destinácie jazdia na dobu dlhšiu ako dva týždne a predovšetkým sami. Informácie o destinácii čerpajú prevažne z dokumentov alebo kníh a jedná sa predovšetkým o zaistených a vysokoškolsky vzdelaných cestovateľov.

Pôžitkári

Pre pôžitkárov je pri ich cestách dôležitá kvalita ponúkaných služieb a ľahká dostupnosť. Na cesty sa vydávajú prostredníctvom cestovných kancelárií, ktoré pre nich zariaďujú aj čiastkové výlety. Informácie o destináciách čerpajú z časopisov, propagačných materiálov cestovných kancelárií. Pri cestách radi spoznávajú prírodu, ochutnávajú miestne špeciality a relaxujú v kúpeľoch a wellness centrách.

Rekreanti

Segment rekreantov jazdí na lacnú dovolenku predovšetkým za účelom oddychu. O cieľovej destinácii sa dozvedajú prostredníctvom odporúčania od známych alebo v televízii a zájazd býva realizovaný prostredníctvom cestovnej kancelárie. Program si však rekreanti organizujú sami a je založený na trávení času s rodinou pri nenáročných aktivitách ako sú nákupy, sledovanie televízie či posedenie s blízkymi.

Priorita 3 – Produkty cestovného ruchu

Názov produktu	UNESCO pamiatky a prírodné krásy Polonín a Vihorlatu	
Koordinátor produktu	Destinácia Poloniny	
USP produktu	UNESCO / NP Poloniny / CHKO Vihorlat / pešia turistika / cykloturistika / príroda	
Popis produktu	Produkt je zameraný predovšetkým na pamiatky UNESCO a unikátnu prírodu v destinácii. Mal by podporiť aktívnu dovolenku a previazať turistické ciele v destinácii. Dôležité je využiť jedinečnú kooperáciu prírodného a kultúrneho komponentu destinácie = karpatské bukové pralesy a drevený chrám Ruská Bystrá (UNESCO pamiatky). Veľkou výhodou je aj jedinečná blízkosť s UNESCO drevenými chrámami karpatského oblúka.	
Hlavné komponenty (RTB)	Partneri produktu (medziodvetvová väzba)	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Karpatské bukové pralesy (UNESCO) ▪ Drevený chrám Ruská Bystrá ▪ NP Poloniny – Park tmavej oblohy ▪ CHKO Vihorlat – Morské oko ▪ Jazero Beňatina v okrese Sobrance ▪ Široká sieť peších chodníkov ▪ Široká sieť cyklotrás 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partneri v destinácii (poskytovatelia služieb a prevádzkovatelia atraktivít), obce, združenia, NP Poloniny, CHKO Vihorlat ▪ PSK ▪ KOOCR ▪ OOCR ▪ Prípadne Slovakia Travel 	
Prínosy produktu pre návštevníkov	Hlavné segmenty klientely	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktívna relaxácia v krajine s krásnou prírodou ▪ Jedinečná kooperácia prírodného a kultúrneho komponentu ▪ Nový zážitok, poznanie menej známych miest ▪ Odpočinok s rodinou, priateľmi ▪ Rozšírenie možnosti trávenia voľného času v destinácii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rekreatanti ▪ Dobrodruhovia ▪ Pútnici 	
Prínosy produktu pre partnerov / destináciu	Hlavné cieľové trhy	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšenie počtu návštevníkov a prenocovanie v destinácii ▪ Zvýšenie príjmov miestnych podnikateľov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slovensko ▪ Poľsko, Česko, Ukrajina, Maďarsko 	

Priorita 3 – Produkty cestovného ruchu

Názov produktu	Rusínske tradície v destinácii Poloniny	
Koordinátor produktu	Destinácia Poloniny	
USP produktu	Rusínske tradície / folklórne súbory / folklórne tradície / kultúrne akcie	
Popis produktu	Produkt by mal návštevníkom priblížiť Rusínske tradície v destinácii. Je vhodné ho doplniť o ponuku kultúrnej akcie.	
Hlavné komponenty (RTB)	Partneri produktu (medziodvetvová väzba)	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvyky, tradície a súčasná kultúra Rusínov ▪ Rusínsky jazyk ▪ Folklórne súbory (Ulič, Stakčín) ▪ Folklórne festivaly ▪ Kultúrne akcie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partneri v destinácii (poskytovatelia služieb a prevádzkovatelia atraktivít), obce, združenia ▪ PSK ▪ KOOCR ▪ OOCR ▪ Prípadne Slovakia Travel 	
Prínosy produktu pre návštevníkov	Hlavné segmenty klientely	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nový zážitok, poznanie netradičnej kultúry ▪ Odpočinok s rodinou, priateľmi ▪ Zábava či relaxácia v rámci konania kultúrnej/spoločenskej akcie ▪ Rozšírenie možnosti trávenia voľného času v destinácii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrodruhovia ▪ Pôžitkári ▪ Rekreatanti 	
Prínosy produktu pre partnerov / destináciu	Hlavné cieľové trhy	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšenie počtu návštevníkov a prenocovanie v destinácii ▪ Zvýšenie príjmov miestnych podnikateľov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slovensko ▪ Poľsko, Česko, Ukrajina, Maďarsko 	

Priorita 3 – Produkty cestovného ruchu

Názov produktu	Tradičné produkty a výrobky destinácie Poloniny	
Koordinátor produktu	Destinácia Poloniny	
USP produktu	Remeslá / lokálne produkty / jarmoky / trhy	
Popis produktu	Produkt by mal návštevníkom predstaviť tradičné remeslá a výrobky destinácie. V rámci produktu je možné usporiadať jarmok, na ktorom budú miestni podnikatelia ponúkať nimi pripravené výrobky.	
Hlavné komponenty (RTB)	Partneri produktu (medziodvetvová väzba)	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvyky, tradície ▪ Originálne produkty ▪ Oživenie remesiel ▪ Kultúrne akcie (jarmok) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partneri v destinácii (poskytovatelia služieb a prevádzkovatelia atraktivít), obce, združenia ▪ PSK ▪ KOOCR ▪ OOCR ▪ Prípadne Slovakia Travel 	
Prínosy produktu pre návštevníkov	Hlavné segmenty klientely	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Možnosť nákupu originálnych produktov ▪ Zábava či relaxácia v rámci konania kultúrnej/spoločenskej akcie ▪ Rozšírenie možnosti trávenia voľného času v destinácii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrodruhovia ▪ Pôžitkári ▪ Rekreatanti 	
Prínosy produktu pre partnerov / destináciu	Hlavné cieľové trhy	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšenie počtu návštevníkov a prenocovanie v destinácii ▪ Zvýšenie príjmov miestnych podnikateľov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slovensko ▪ Poľsko, Česko, Ukrajina, Maďarsko 	

Priorita 3 – Produkty cestovného ruchu

Názov produktu	Po stopách histórie v destinácii Poloniny	
Koordinátor produktu	Destinácia Poloniny	
USP produktu	Kultúrne dedičstvo / drevené chrámy / pamätne udalosti / legendy	
Popis produktu	Produkt by mal návštevníkom priblížiť históriu destinácie, jej historické tradície a zvyky. Produkt je možné doplniť o kultúrnu akciu.	
Hlavné komponenty (RTB)	Partneri produktu (medziodvetvová väzba)	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ História ▪ Tradície a zvyky východného obradu ▪ Vojenské cintoríny ▪ Drevené chrámy ▪ Kultúrne akcie (Veľká noc, Vianoce) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partneri v destinácii (poskytovatelia služieb a prevádzkovatelia atraktivít), obce, združenia ▪ PSK ▪ KOOCR ▪ OOCR ▪ Prípadne Slovakia Travel 	
Prínosy produktu pre návštevníkov	Hlavné segmenty klientely	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nový zážitok, poznanie netradičnej kultúry ▪ Odpočinok s rodinou, priateľmi ▪ Zábava či relaxácia v rámci konania kultúrnej/spoločenskej akcie ▪ Rozšírenie možnosti trávenia voľného času v destinácii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pútnici ▪ Dobrodruhovia 	
Prínosy produktu pre partnerov / destináciu	Hlavné cieľové trhy	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšenie počtu návštevníkov a prenocovanie v destinácii ▪ Zvýšenie príjmov miestnych podnikateľov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slovensko ▪ Poľsko, Česko, Ukrajina, Maďarsko 	

Priorita 3 – Rozvoj princípov destinačného marketingu

Opatrenie 3.2 – Stratégia značky destinácie a jej marketingová komunikácia

Ciele a zámery opatrenia

- Využitie pozitívnych asociácií ponuky cestovného ruchu (produktov, destinačných značiek) pre marketingovú komunikáciu cestovného ruchu destinácie

Nástroje

- Rozpočet destinácie, Prešovského kraja, KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, miest a obcí
- Národné dotačné programy
- Európske investičné a štrukturálne fondy (cezhraničná spolupráca)

Stratégia opatrenia

V súčasnej dobe je destinácia Poloniny propagovaná prostredníctvom viacerých webových stránok či sociálnych sietí a nepoužíva žiadny komplexný komunikačný slogan. Výnimku tvorí región Poloniny, ktorý komunikuje pod sloganom „Poloniny – neskutočne skutočné“. Táto roztrieštenosť destinácií neprospieva. Je preto veľmi dôležité venovať pozornosť prezentácii destinácie prostredníctvom jednotnej značky, pod ktorou by mala komunikovať na zdrojové trhy a cieľové skupiny jednotlivé produkty destinácie. Je možné pracovať napr. s pojmom „Oblasť Poloniny“ a symbolom stromu od nadácie AEVIS. Následne by súčasťou aktivít lokálne DMO malo byť aj priebežné testovanie hodnoty jej destinačnej značky, a to tak, aby jej umiestňovanie na trhy prebiehalo čo najpresnejšie. Úlohou DMO je tiež dbať na to, aby výsledná komunikácia pôsobila jednotným dojmom.

Celková komunikačná stratégia by mala smerovať k posunu vnímania ponuky na destináciu s ponukou produktov s vyššou pridanou hodnotou. Základom komunikačnej stratégie by malo byť využívanie pozitívnych asociácií spojených s ponukou destinácie, správne stanovenie cieľových skupín, kľúčových oznámení a nástrojov komunikačného mixu. Komunikácia vytvorených produktov voči potenciálnym návštevníkom musí prebiehať v nadväznosti na segmentáciu. Marketingová komunikácia by mala byť realizovaná ako integrovaná s prevahou využívania moderných komunikačných nástrojov tak, aby boli efektívne využívané dostupné finančné prostriedky a dosiahnutá čo najväčšia efektívnosť realizovaných kampaní.

č.	Návrh aktivít	Garant	Spolupráca	Náklady
3.2.1	Stanoviť jednotnú značku destinácie a následne zvyšovať jej hodnotu	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	cca 4 – 6 tis. EUR ročne
3.2.2	Koordinovať a realizovať komunikačné aktivity v rámci destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	cca 20 – 40 tis. EUR ročne
3.2.3	Merat' a vyhodnocovať efektívnosť realizovaných komunikačných aktivít	Destinácia Poloniny	PSK, KOČR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	cca 4 – 6 tis. EUR ročne

3. Systém indikátorov

Priorita 1 – Iniciácia skvalitnenia ponuky destinácie a jej dostupnosť

Indikátory pre opatrenie 1.1 – Podpora rozvoja turistických cieľov vo väzbe na potenciál a hlavné produkty

Názov indikátora	Frekvencia sledovania	Kritérium úspechu	Začiatok sledovania
Počet úspešne realizovaných projektov a aktivít v destinácii	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">• aspoň 1 dokončený projekt ročne	2022
Počet stretnutí s mestami, obcami a ďalšími aktérmi v destinácii	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">• podľa zamerania jednotlivých stretnutí	2022

Indikátory pre opatrenie 1.2 – Skvalitnenie dopravnej dostupnosti a prístupnosti destinácie a turistických cieľov

Názov indikátora	Frekvencia sledovania	Kritérium úspechu	Začiatok sledovania
Počet a dĺžka zatriktívnených peších trás a cyklotrás	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">• iniciovať zvýšenie / priebežné zvyšovanie oproti predchádzajúcemu obdobiu	2022
Počet spojov v oblasti sezónnej kyvadlovej prepravy	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">• do roku 2024 iniciovať prepojenie čo najvyššieho počtu turistických cieľov v destinácii pomocou sezónnej kyvadlovej prepravy (napr. cyklobusy, skibusy a pod.)	2022

Priorita 2 – Podpora systému riadenia destinácie

Indikátory pre opatrenie 2.1 – Nastavenie systému destinačnej spolupráce v destinácii a jej rozvoj

Názov indikátora	Frekvencia sledovania	Kritérium úspechu	Začiatok sledovania
Podiel financovania zo súkromných zdrojov (partneri)	1x ročne	<ul style="list-style-type: none"> min. 20 % celkového rozpočtu do roku 2025 	2022
Počet strategických partnerov z neziskového a súkromného sektora v destinácii	1x ročne	<ul style="list-style-type: none"> min. 25 strategických partnerov z neštátneho neziskového a súkromného sektora 	2022
Počet spoločných projektov a aktivít s aktérmi cestovného ruchu v destinácii alebo cezhranične	1x ročne	<ul style="list-style-type: none"> min. 2 spoločné aktivity / projekty ročne 	2022

Indikátory pre opatrenie 2.2 – Rozvoj kvality a podpora ľudských zdrojov v cestovnom ruchu

Názov indikátora	Frekvencia sledovania	Kritérium úspechu	Začiatok sledovania
Počet certifikovaných subjektov technickými predpokladmi kvality v destinácii	1x ročne	<ul style="list-style-type: none"> zvýšenie počtu certifikovaných subjektov oproti predchádzajúcemu obdobiu 	2022
Počet vzdelávacích / osvetových akcií pre zainteresované strany v destinácii	1x ročne	<ul style="list-style-type: none"> uskutočnenie min. 2 podujatí ročne (seminár, prednáška, prezentácia) 	2022

Indikátory pre opatrenie 2.3 – Skvalitnenie zberu a využívania dát a informácií o cestovnom ruchu

Názov indikátora	Frekvencia sledovania	Kritérium úspechu	Začiatok sledovania
Počet realizovaných výskumov trhu / analýz / marketingových ankiet	1x ročne	<ul style="list-style-type: none"> min. 2 realizované výskumy / analýzy / marketingové ankety 	2022
Počet vzdelávacích akcií v oblasti práce s dátami	1x ročne	<ul style="list-style-type: none"> od roku 2022 min. 1 x za 2 roky preškolenie aktérov v cestovnom ruchu 	2022

Priorita 3 – Rozvoj princípov destinačného marketingu

Indikátory pre opatrenie 3.1 – Podpora tvorby regionálnych produktov a tém pre marketing cestovného ruchu

Názov indikátora	Frekvencia sledovania	Kritérium úspechu	Začiatok sledovania
Produktové stratégie	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">v roku 2024 min. 2 produktové stratégie na kľúčové produkty destinácie	2022
Počet podporených regionálnych akcií a výška finančného príspevku	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">marketingová podpora regionálnych akcií	2022

Indikátory pre opatrenie 3.2 – Stratégia značky destinácie a jej marketingová komunikácia

Názov indikátora	Frekvencia sledovania	Kritérium úspechu	Začiatok sledovania
Komunikačná stratégia, brand manuál a jeho aktualizácia	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">v roku 2025 dokončená stratégia značky a komunikačná stratégia vrátane vyhodnotenia	2022
Akčný plán destinácie	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">každoročne novo dokončený Akčný plán	2022
Vyhodnotenie Akčného plánu a realizovaných aktivít	1x ročne	<ul style="list-style-type: none">každoročne vyhodnotený Akčný plán vrátane realizovaných aktivít	2022

4. Návrh marketingovej koncepcie

Návrh marketingovej koncepcie

Návrh marketingovej koncepcie pozostáva z nasledujúcich bodov:

Vytvorenie organizácie destinačného manažmentu (DMO)

- Funkčná, bohatá, kreatívna a prívetivá organizácia destinačného manažmentu je základným predpokladom úspechu. Napomáha zvyšovaniu konkurenceschopnosti destinácie na trhu cestovného ruchu tým, že koordinuje a poskytuje svojim partnerským subjektom marketingové a servisné služby. Funkčná DMO je prínosom ako pre návštevníkov destinácie, tak pre miestnych obyvateľov.

Stanovenie jednotnej komunikačnej značky

- V súčasnej dobe je destinácia Poloniny propagovaná prostredníctvom viacerých webových stránok či sociálnych sietí a nepoužíva žiadny komplexný komunikačný slogan. Pre vzdialené krajiny, ako napr. pre Áziu, je známejšia značka Carpathia. Táto roztrieštenosť destinácii neprospieva. Je preto veľmi dôležité venovať pozornosť prezentácii destinácie prostredníctvom jednotnej značky, pod ktorou by mala komunikovať na zdrojové trhy a cieľové skupiny jednotlivé produkty destinácie. Je možné pracovať napr. s pojmom "Oblasť Poloniny" a symbolom stromu od nadácie AEVIS. Po stanovení komunikačnej značky je vhodné nadviazať prípravou komunikačnej stratégie. Návrh komunikačnej stratégie je k dispozícii na samostatnom slide.

Vytvorenie komplexnej webovej stránky

- Po založení DMO a stanovení jednotnej komunikačnej značky je vhodné vytvoriť ucelené webové stránky zamerané na turizmus v destinácii a napojiť ich na partnerské webové stránky. Je veľmi dôležité následne tieto webové stránky pravidelne aktualizovať. Súčasťou webových stránok by mal byť aj informačný systém, na ktorom bude možné dohľadať informácie o plánovaných eventoch a aktivitách. Samozrejmosťou je aj redaktorský systém, ktorý bude definovať práva a povinnosti týkajúce sa príspevkov do systému a napomôže udržať webové stránky funkčné.

Vytvorenie kanálov na sociálnych sieťach (Facebook, Instagram, YouTube)

- V nadväznosti na webovú stránku bude vhodné založiť aj profily destinácie na sociálnych sieťach Facebook, Instagram a YouTube. Správu sociálnych sietí by mal mať na starosti zamestnanec destinačnej agentúry.

Návrh marketingovej koncepcie

Produkty a produktové balíčky

- Základom vyhľadávanej destinácie sú intenzívne spracované produktové témy a na ne nadväzujúce balíčky. Distribúciu produktov je potom možné realizovať na báze priameho predaja prostredníctvom cestovných kancelárií a agentúr. Produkty a produktové balíčky je vhodné nadviazať na regionálnu kartu, resp. kartu host'a.

Cielené kampane

- Následným krokom po vytvorení produktov a produktových balíčkov je realizácia integrovaných a správne zacielených kampaní. Pri realizácii kampane je dôležité čo najpresnejšie stanoviť geografický cieľ (kde bude kampaň realizovaná) a správnu distribučnú cestu (vhodné médium).

Prezentácia destinácie

- V rámci prezentácie destinácie je možné využiť mnoho marketingových nástrojov. Neoddeliteľnou súčasťou dnešnej modernej propagácie sú napr. influenceri. Možno však využiť aj osobu, ktorá kraj personifikuje (napr. tvár Polonin). Tento spôsob propagácie je vhodné prepojiť s virálnou reklamou. Destinácia by mohla byť aj vhodnou kulisou pre filmový turizmus. Funkčným nástrojom sú aj turistické noviny. Tie by mohli byť návštevníkom distribuované prostredníctvom reštaurácií, hotelov či penziónov.

Komunikačná stratégia

V súčasnej dobe je destinácia propagovaná prostredníctvom viacerých webových stránok či sociálnych sietí. Táto roztrieštenosť destinácii neprospieva. Je preto veľmi dôležité venovať pozornosť prezentácii destinácie prostredníctvom jednotnej značky. Je možné pracovať napr. s pojmom "Oblasť Poloniny" a symbolom stromu od nadácie AEVIS. Komunikačná stratégia cestovného ruchu je navrhnutá ako integrovaná, ktorá využíva synergie partnerstva destinácie Poloniny, KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš, Prešovského kraja a vo vybraných aktivitách aj so Slovakia.travel. Dôvodom takto navrhutej stratégie je obmedzený rozpočet destinácie Poloniny na marketingové aktivity cestovného ruchu, ktorý neumožňuje realizovať komplexnú komunikáciu. Prostredníctvom činnosti destinačného manažéra, jeho tímu a informačných centier sa destinácia Poloniny musí zapájať do spoločných marketingových projektov a využívať ich vo svoj prospech. Rovnako je vhodné využívať podpornú mediálnu propagáciu, ktorá môže byť impulzom k návšteve regiónu.

Komunikačný kanál	Destinácia Poloniny	KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš	Prešovský kraj	Slovakia.travel
ATL (nadlinková komunikácia) Televízia, rádio, out-of-home (billboardy, citylighty)	Iba vybrané aktivity – napr. tlačoviny	Áno – v rámci partnerstva so zameraním na destináciu Poloniny	Áno – v rámci partnerstva so zameraním na celú SR a blízke trhy (Poľsko, Česko, Ukrajina, Maďarsko)	Iba vybrané nosné aktivity s väzbou na národné produkty (napr. aktívna dovolenka)
BTL (podlinková reklama) Webové stránky	Novo vytvorený webový portál	www.severovychod.sk www.hornyzemplin.sk	www.po-kraj.sk	Slovakia.travel
BTL (podlinková reklama) Sociálne siete	Facebook (novo založený) Instagram (novo založený) YouTube (novo založený)	Facebook Instagram	Facebook Instagram	Facebook Instagram
Ostatné BTL kanály (vernostné akcie, neadresný rozsev, akcie atď.)	Áno – eventy, akcie, direct marketing na miestnom trhu (destinácia Poloniny)	Áno (destinácia Poloniny)	Áno – Slovensko, Poľsko, Česko, Ukrajina, Maďarsko	Iba ciele vybrané aktivity v partnerstve a vzdialené trhy
C2C / Worlds of Mouth	Áno – využitie opakovaných návštev	Áno – v spolupráci	Nie	Nie
Veľtrhy	Samostatne nie	Áno – v spolupráci	Áno – prostredníctvom KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš	Áno – prostredníctvom KOČR Severovýchod Slovenska, OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš
Partnerský marketing	Áno – prevádzkovatelia služieb a poskytovatelia atraktivít Karta host'a	Áno – v spolupráci s partnermi destinácie Poloniny	Áno – v spolupráci	Áno, v spolupráci, ciele vybrané aktivity

Analýza rizík rozvoja cestovného ruchu

RIZIKÁ ROZVOJA DESTINÁCIE POLONINY

Identifikované riziká	Pravdepodobnosť výskytu	Dopad rizika	Popis rizika	Preventívne opatrenie
Nedostatok finančných prostriedkov na investície, rozvoj infraštruktúry	Stredná		Chýbajú finančné prostriedky na potrebné investície do chýbajúcej alebo nedostatočnej infraštruktúry, limity rozvoja	<ul style="list-style-type: none"> Príprava zásobníka projektov, prioritizácia projektov a dlhodobá činnosť za účelom ich podpory
Nedostatok finančných prostriedkov na propagáciu, marketing, PR destinácie	Stredná		Chýbajúce finančné prostriedky na kvalitnú propagáciu destinácie, nižší počet oslovených a nižší počet príjazdov	<ul style="list-style-type: none"> Príprava marketingovej stratégie a prezentácia dôležitosti realizácie marketingových aktivít, cieľ získania zdrojov
Personálna kríza – nedostatok pracovných síl, nízka kvalita služieb	Stredná		Nedostatok kvalitných pracovných síl, nízka kvalita služieb, riziko vytvorenia negatívneho obrazu destinácie	<ul style="list-style-type: none"> Spolupráca so školami, ver. sektorom a podnikmi za účelom vytvorenia podmienok pre zaistenie kvalitnej prac. sily
Odpor podnikateľov k spolupráci, k zdieľaniu finančných prostriedkov	Stredná		Nedostatočná ochota podnikateľských subjektov spolupracovať a zapojiť sa do rozvojových aktivít, limity rozvoja	<ul style="list-style-type: none"> Proaktívne oslovovanie a nadväzovanie spolupráce s podnikateľskými subjektmi, ponuka a prezentácia prínosov spolupráce
Prepad výkonu ekonomiky – hospodárska kríza	Stredná		Celkový prepád ekonomiky, zníženie kúpnej sily potenciálnych návštevníkov, nižší počet príjazdov a nižšie priem. útraty	<ul style="list-style-type: none"> Stratégia rozvoja cest. ruchu s vhodne stanovenými prioritami, pripravenosť na prípadné zložitejšie obdobie
Kríza destinačnej spolupráce, neschopnosť komunikácie	Nízka		Znížená ochota spoločne spolupracovať na rozvoji destinácie, neochota na prípadné problémy reagovať v zhode	<ul style="list-style-type: none"> Dlhodobé a pravidelné posilňovanie vzťahov vr. inštitucionálneho ukotvenia za účelom budovania stabilnej spolupráce
Negatívne vonkajšie vplyvy (pandémia, prírodné katastrofy...)	Nízka		Neočakávané negatívne vplyvy s vplyvom na cestovný ruch na území destinácie	<ul style="list-style-type: none"> Stratégia rozvoja cest. ruchu s vhodne stanovenými prioritami, zvážením rizík pri nastavení rozvojových plánov

IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ

1. Koordinácia realizácie a monitoringu

Organizačné zabezpečenie implementácie

Implementačná časť Stratégie vytvára podmienky pre naplnenie opatrení, aktivít a projektov uvedených v návrhovej časti Stratégie rozvoja. Pre zaistenie implementácie je podstatné vymedziť role jednotlivých subjektov, ktoré sa na realizácii Stratégie podieľajú.

Destinácia Poloniny (organizácia DM)

Destinácia Poloniny je obstarávateľom Stratégie a koordinuje jej implementáciu vo vzťahu k súvisiacim strategickým dokumentom. Pripravuje vyhodnotenie a spracovanie aktualizovaného Akčného plánu. Súčasne sa aktívne podieľa na realizácii vybraných aktivít Stratégie. Destinácia Poloniny koordinuje a poskytuje marketingové a servisné služby v oblasti cestovného ruchu v destinácii spolupracujúcim partnerským subjektom, podieľa sa na implementácii vybraných opatrení, aktivít a projektov Stratégie.

Garanti čiasťkových aktivít a projektov

Sú participujúce subjekty a garanti jednotlivých strategických projektových zámerov. Sú zodpovední za realizáciu jednotlivých aktivít a projektov cestovného ruchu podľa čiasťkových projektových zámerov. Ich úlohou je:

- Zodpovednosť za čiasťkové projekty a aktivity.
- Reporting a monitoring stavu projektov koordinátorovi a gestorovi Stratégie.

Kordinátor (manažér organizácie DM)

Kordinátorom je manažér destinácie Poloniny (organizácia DM). Úlohou kordinátora je predovšetkým:

- Koordinovať aktivity a vybrané projekty cestovného ruchu v destinácii, a to investičné aj marketingovo zamerané.
- Vecne pripravovať Akčný plán k Stratégii a pripravovať vyhodnotenie Stratégie.
- Rozvíjať destinačnú spoluprácu.

Pracovná skupina

Pracovná skupina sa skladá z aktívnych aktérov v destinácii. K účasti v pracovnej skupine je možné prizvať aj ďalších odborníkov. Rokovania pracovnej skupiny vedie kordinátor. Úlohou riadiacej skupiny je najmä:

- Zodpovednosť za prípravu Akčného plánu Stratégie a správ o jej vyhodnocovaní.
- Predkladanie dokumentov gestorovi Stratégie.

Kontrola, monitoring a vyhodnocovanie Stratégie

Na dosiahnutie stanovených opatrení bude Stratégia priebežne monitorovaná a v určenom termíne aktualizovaná. Monitoring Stratégie je vykonávaný priebežne v súlade so stanovenými indikátormi. Komplexné vyhodnotenie Stratégie a jej prípadná aktualizácia je vykonávaná minimálne raz za 5 rokov.

		Garant aktivity / projektu	Koordinátor (manažér organizácie DM)	Pracovná skupina	Gestor (destinácie Poloniny)
Priebežné vyhodnotenie a monitoring	Každý rok	Pripravuje podklady	Vypracováva správu o plnení a pripravuje Akčný plán	Kontroluje a predkladá	Prerokováva a schvaľuje
Komplexné vyhodnotenie a aktualizácia (obstaranie novej Stratégie)	Každých 5 rokov	Pripravuje podklady	Pripravuje podklady a podieľa sa na spracovaní	Vypracováva (externá spolupráca), predkladá	Prerokováva a schvaľuje

Vyhodnocovanie Stratégie je vykonávané na základe indikátorov, ktoré sú stanovené pre úroveň cieľov a aktivít v rámci jednotlivých opatrení. Indikátory slúžia predovšetkým na meranie miery naplňania Stratégie. V Stratégii sú stanovené dva základné typy indikátorov:

<p>Indikátory kontextu</p> <p><i>(Indikátory uvedené pri strategických a špecifických cieľoch)</i></p>	<p>Merajú celkovú účinnosť Stratégie. Ich naplnenie závisí od spôsobu implementácie dokumentu a od vonkajších podmienok – napr. ekonomický vývoj. Pokiaľ dôjde k objektívnym zmenám vonkajších podmienok, prípadne podstatnej zmene spôsobu implementácie, je nevyhnutné hodnoty týchto indikátorov aktualizovať.</p>	<p>Tipy pre monitoring a kontrolu plnenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analýza vonkajšieho prostredia – vykonávaná cca 1x za 2 až 3 roky na vyhodnotenie zmien, ktoré môžu ovplyvniť cestovný ruch v destinácii • Analýza vnútorného prostredia – vykonávaná každý rok na overenie zmien stavu cestovného ruchu priamo v destinácii • Rokovania pracovných skupín – pre operatívne riadenie a koordináciu implementácie Stratégia • Akčný plán – pre plánovanie aktivít a projektov
<p>Indikátory výsledku</p> <p><i>(Indikátory uvedené pri jednotlivých tematických opatreniach)</i></p>	<p>Merajú výsledky na úrovni jednotlivých aktivít (projektov), ktoré sú uvedené v jednotlivých tematických opatreniach. Indikátory slúžia na zistenie toho, či sú jednotlivé aktivity (projekty) realizované tak, ako boli naplánované v Akčnom pláne. Indikátory slúžia na priebežné vyhodnotenie a monitoring implementácie Stratégie.</p>	
<p>Jak vyhodnocovať indikátory?</p> <p>Indikátory je možné vyhodnocovať za predpokladov dostupnosti dát a informácií ako súčasť vytvoreného systému zberu dát a informácií. Pre každý indikátor uvedený v tejto Stratégii je preto nutné sledovať relevantné dáta.</p>		

Kontrola, monitoring a vyhodnocovanie Stratégie

Spôsob vyhodnotenia – správa o plnení

Vyhodnocovanie prebieha prostredníctvom pravidelných **správ o plnení Stratégie**. Ide o stručnú informáciu, ktorá obsahuje spôsob napĺňania jednotlivých typových aktivít/projektov Stratégie.

Táto správa sa predkladá vždy spoločne s návrhom Akčného plánu a jeho vyhodnotením (pozri ďalej) gestorovi Stratégie.

Na vyhodnotenie Stratégie sa odporúča využiť jednoduchú tabuľkovú formu.

Šablóna pre vyhodnotenie Stratégie

I.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj infraštruktúry a služieb cestovného ruchu

Názov typovej aktivity	Garant	Spôsob naplnenia	Náklady		Hodnota indikátora	
			Predpokladané	Skutočné	Požadovaná	Dosiahnutá

Akčný plán

Akčný plán je **krátkodobý rozvojový dokument s platnosťou na obdobie 1 roka**. Výhľad akčného plánu na roky 2022 a 2023 je súčasťou tejto Stratégie.

Vždy **pred vypracovaním aktualizovaného Akčného plánu na nadchádzajúci rok** musí byť vypracované **vyhodnotenie predošlého akčného plánu** a posúdené, nakoľko sa podarilo naplniť naplánované aktivity. Následne je toto vyhodnotenie spoločne s novým Akčným plánom predložené na prerokovanie gestorovi Stratégie. Pre vyhodnotenie Akčného plánu sú využité indikátory uvedené v rámci schválenej Stratégie.

Aktuálna verzia vrátane vyhodnotenia predošlej verzie akčného plánu by mala byť **uverejňovaná na webových stránkach regiónu**.

Vyhodnotenie predošlého akčného plánu a posúdenie naplnenia realizácie naplánovaných aktivít

Príprava nového akčného plánu v spolupráci s hlavnými aktérmi cestovného ruchu v destinácii

Predloženie nového Akčného plánu gestorovi Stratégie na schválenie najneskôr do 30. 11. predchádzajúceho roka

2. Akčný plán

Akčný plán

Akčný plán zahŕňa opatrenia, aktivity a projekty uvedené v návrhovej časti Stratégie. Pre každú aktivitu je uvedený krátky popis, časový horizont realizácie a v prípade, že je to relevantné, tak aj predpokladaná finančná alokácia. Na realizácii Akčného plánu sa podieľajú subjekty podľa toho, ako je uvedené v rámci jednotlivých aktivít/projektov Stratégie. Realizácia Aktivít je podmienená dostatočnými zdrojmi.

Č.	Aktivita	Garant	Spolupráca	Obdobie	Náklady
1 – Skvalitnenie ponuky cestovného ruchu					
1.1 – Podpora rozvoja turistických cieľov vo väzbe na potenciál a hlavné produkty					
1.1.1	Iniciovať získanie dotácie na dobudovanie vodovodu a kanalizácie v oblasti Polonín	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOOCR, OOCR, municipality	2022–2030	bez priamych nákladov
1.1.2	Iniciovať vznik jednotného územného plánu pre celú oblasť	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOOCR, OOCR, municipality	2022–2030	bez priamych nákladov
1.1.3	Iniciovať vhodné infraštruktúrne projekty za účelom doplnenia produktov cestovného ruchu destinácie (astronómia, ezoterika)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOOCR, OOCR, NP Poloniny	2022–2030	bez priamych nákladov
1.1.4	Spolupracovať s aktérmi na území destinácie v prípade budovania infraštruktúry cestovného ruchu (farma, geopark, militárne eventy)	Destinácia Poloniny	municipality, súkromný a neziskový sektor, NP Poloniny, investori	2022–2025	bez priamych nákladov
1.1.5	Podporovať starostlivosť o prírodné a kultúrne atraktivity destinácie (UNESCO pamiatky) a hľadať ich vhodné využitie na ďalší rozvoj cestovného ruchu a voľnočasových aktivít (obohatenie ponuky prírodných krás)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOOCR, OOCR, NP Poloniny, súkromný a neziskový sektor, investori	2022–2030	bez priamych nákladov
1.1.6	Rozvíjať ponuku cestovného ruchu prostredníctvom vlastných rozvojových projektov (rekonštrukcia nehnuteľností na ubytovanie)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOOCR, OOCR, prevádzkovatelia atraktivít, investori	2022–2030	podľa jednotliv. zámerov

Akčný plán

Č.	Aktivita	Garant	Spolupráca	Obdobie	Náklady
1 – Skvalitnenie ponuky cestovného ruchu					
1.2 – Skvalitnenie dopravnej dostupnosti a prístupnosti destinácie a turistických cieľov					
1.2.1	Iniciovať skvalitňovanie siete peších trás, náučných chodníkov, cyklotrás v destinácii (napr. dopĺňovanie chýbajúcich prepojok, prístupnosť NP Poloniny atď.)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR	2022–2030	bez priamych nákladov
1.2.2	Iniciovať prevážovanie turistických cieľov vhodnými formami dopravy vrátane budovania súvisiacej infraštruktúry (napr. navigačné systémy)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR	2022–2030	bez priamych nákladov
1.2.3	Iniciovať vznik vhodných prístupových dopravných bodov v destinácii s potrebnou infraštruktúrou (parkoviská, odpočívadlá, WC, infokiosky, občerstvenie, nabíjacie stanice pre elektrobicykle a pod.)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, investori	2022–2030	bez priamych nákladov
1.2.4	Podporovať prepojenie regiónu pomocou posilnenia sezónnej kyvadlovej prepravy (napr. cyklobusy, skibusy a pod.)	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, prepravné spoločnosti	2022–2030	bez priamych nákladov
1.2.5	Vybudovať smart systém pre poskytovanie informácií o parkovaní v pokoji	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOČR, OOCR, investori	2022–2030	bez priamych nákladov

Akčný plán

Č.	Aktivita	Garant	Spolupráca	Obdobie	Náklady
2 – Podpora systému riadenia destinácie					
2.1 – Rozvoj systému destinačnej spolupráce v destinácii					
2.1.1	Iniciovať vznik lokálne DMO Poloniny	Destinácia Poloniny	MDV SR, PSK, KOOCR, OOCR, mestá a obce, partneri	2022–2030	bez priamych nákladov
2.1.2	Iniciovať vznik koordinátorov cestovného ruchu na území destinácie v miestach s vyššou intenzitou cestovného ruchu	Destinácia Poloniny	mestá a obce	2022–2030	bez priamych nákladov
2.1.3	Zvyšovať podiel financovania svojej činnosti zo súkromných zdrojov	Destinácia Poloniny	prevádzkovatelia	2022–2030	bez priamych nákladov
2.1.4	Spolupracovať s turistickými informačnými centrami na území destinácie	Destinácia Poloniny	mestá a obce, PSK, KOOCR, OOCR, MVO, súkromní prevádzkovatelia, AICES	2022–2030	podľa jednotl. zámerov
2.1.5	Zvyšovať podiel MVO a súkromných subjektov zapojených do destinačnej spolupráce v destinácii (rozšírenie databázy partnerov)	Destinácia Poloniny	partneri v destinácii	2022–2030	bez priamych nákladov
2.1.6	Rozvíjať cezhraničnú spoluprácu v oblasti turizmu	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, cezhraniční partneri	2022–2030	podľa jednotl. zámerov

Akčný plán

Č.	Aktivita	Garant	Spolupráca	Obdobie	Náklady
2 – Podpora systému riadenia destinácie					
2.2 – Rozvoj kvality a podpora ľudských zdrojov v cestovnom ruchu					
2.2.1	Zo strany destinácie rozvíjať spoluprácu s oficiálne certifikovanými subjektmi	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS	2022–2030	bez priamych nákladov
2.2.2	Vykonávať osvetu a realizovať vzdelávacie akcie k významu cestovného ruchu	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	2022–2030	bez priamych nákladov
2.2.3	Prispôbovať vzdelávací systém destinácie potrebám vzdelávania v oblasti cestovného ruchu a nadväzujúcich služieb	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, mestá a obce, školy	2022–2030	bez priamych nákladov

Akčný plán

Č.	Aktivita	Garant	Spolupráca	Obdobie	Náklady
2 – Podpora systému riadenia destinácie					
2.3 – Skvalitnenie zberu a využívania dát a informácií o cestovnom ruchu					
2.3.1	Vytvárať vlastnú informačnú databázu zahŕňajúcu dáta pre strategické riadenie o rozvoji cestovného ruchu na území destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	2022–2030	cca 2 – 6 tis. EUR ročne
2.3.2	Realizovať marketingové výskumy (kvantitatívny a kvalitatívny prieskum) za účelom marketingovej komunikácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	2022–2030	cca 6 – 8 tis. EUR ročne
2.3.3	Vzdelávať aktérov cestovného ruchu v oblasti práce s dátami a ich využívania	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	2022–2030	cca 4 – 6 tis. EUR ročne
2.3.4	Podporovať siet'ovanie (networking) a s tým spojené zdieľanie informácií a zefektívnenie propagácie destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	2022–2030	bez priamych nákladov
2.3.5	Zaviest' elektronický informačný systém – sčítače moderného typu pre získanie dát o návštevnosti oblasti	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii	2022–2030	

Akčný plán

Č.	Aktivita	Garant	Spolupráca	Obdobie	Náklady
3 – Marketingová stratégia destinácie					
3.1 – Podpora tvorby regionálnych produktov a tém pre marketing cestovného ruchu					
3.1.1	Vytvárať systém produktov a marketingových tém destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii, Slovakia Travel	2022–2030	podľa jednotliv. zámerov
3.1.2	Stanoviť základné produkty produktovej stratégie a pracovať na ich napĺňaní	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii, Slovakia Travel	2022–2030	podľa jednotliv. zámerov
3.1.3	Podporovať akcie (eventy) v destinácii s regionálnym a nadregionálnym dosahom (komunitné eventy, dielne / workshopy)	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, partneri v destinácii, Slovakia Travel	2022–2030	podľa akcie

Akčný plán

Č.	Aktivita	Garant	Spolupráca	Obdobie	Náklady
3 – Marketingová stratégia destinácie					
3.2 – Stratégia značky destinácie a jej marketingová komunikácia					
3.2.1	Stanoviť jednotnú značku destinácie a následne zvyšovať jej hodnotu	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	2022–2030	cca 4 – 6 tis. EUR ročne
3.2.2	Koordinovať a realizovať komunikačné aktivity v rámci destinácie	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	2022–2030	cca 20 – 40 tis. EUR ročne
3.2.3	Merat' a vyhodnocovať efektivitu realizovaných komunikačných aktivít	Destinácia Poloniny	PSK, KOOCR, OOCR, MAS, Slovakia Travel	2022–2030	cca 4 – 6 tis. EUR ročne

Kontaktná osoba:

ONDŘEJ ŠPAČEK

CEO

Rozvoj regiónov, turizmus, kultúra a šport

+420 602 265 851

o.spacek@kreia.cz

www.kreia.cz

Poznámka:

Prácu na štúdiu sme začali v januári 2022 a ukončili v apríli 2022. Od tohto obdobia sme nevykonali žiadne ďalšie aktualizácie tejto správy o akékoľvek ďalšie udalosti či okolnosti. V priebehu prípravy tejto štúdie sme používali primárne i sekundárne zdroje informácií. Primárne zdroje predstavovali predovšetkým podkladové informácie od zadávateľa štúdie. Sekundárny zber informácií čerpal prevažne z ŠÚ SR a webových stránok so zamorením na tému štúdie. Zdroje pre konkrétne dáta vždy uvádzame v relevantnej časti dokumentu. V neposlednom rade sme využili databázu a skúsenosti odborníkov spracovateľa.

Tento dokument odkazuje na Analýzu spracovateľa. Jedná sa o prípady, v ktorých sme vykonali určité analytické procedúry na základe dostupných informácií, aby sme boli schopní prezentovať výsledné dáta. Avšak nie je možné vylúčiť prípadné nezrovnalosti či skreslenie informácií spôsobené zámerným poskytnutím nepravdivých dát zdrojovými subjektmi.